

วารสารบัณฑิตศึกษา

Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2563

Vol. 14 No. 1 January – April 2020

ISSN : 1905-9647

เจ้าของ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของคณาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ประสบการณ์ และผลงานวิจัยของบุคลากรในสถาบันการศึกษา

นโยบาย

1. บทความที่นำเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ต้องเป็นบทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องเขียนตามรูปแบบที่วารสารกำหนดเท่านั้น
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาถ่วงดุลโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องก่อน และต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยรับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ หากตรวจสอบพบว่ามีการจัดพิมพ์ซ้ำซ้อนถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว
4. บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจากภายในและ/หรือภายนอกมหาวิทยาลัย ไม่น้อยกว่า 2 ท่านต่อหนึ่งบทความ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-blinded Review) และผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาจะไม่อยู่ในสังกัดเดียวกันกับผู้นิพนธ์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน)

- มกราคม-เมษายน
- พฤษภาคม-สิงหาคม
- กันยายน-ธันวาคม

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University

คณะที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทRAYแก้ว
รองศาสตราจารย์ศศินันท์ เศรษฐวัฒนบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธัญญ์ ศิริโวหาร

อธิการบดี
รองอธิการบดี
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณฐา สลึงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์
ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย เลาหิเชียร
รองศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบถ
รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เกยุรานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพินันท์ พรหมสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.บังอร เสรีรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศจีมาจ ณ วิเชียร
รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิขานนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนต์ฤทัย คลังพล

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยบูรพา
ข้าราชการบำนาญ (วิทยาลัยเซ็นหลุยส์)
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้ประสานงานและเผยแพร่

นางสาวธิดา โยธากุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ติดต่อกองบรรณาธิการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 กิโลเมตรที่ 48 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 13180
โทรศัพท์/โทรสาร 02-529-1638, 02-529-4046
E-mail: journal-g@hotmail.com และ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU>

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 กิโลเมตรที่ 48 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 13180

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน 2563 นี้ ได้รวบรวมบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการ เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการของคณาจารย์ บัณฑิตศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีจำนวน 18 เรื่อง ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 16 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง โดยทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และนักศึกษา

กองบรรณาธิการ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)
ประจำปี 14 ฉบับที่ 1

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์	จินดานุรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.วัชร	เพิ่มชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ	เกษมณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย	คลังพหล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต	ศรีทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณชญาพัชญ์	รอดประยูร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรณศักดิ์	ตติยะลาภะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิญญาพัชญ์	นาอภิบาล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิศักดิ์	กัลยาณมิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณทิรา	จารุเพ็ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา	สีดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชาย	นาคนก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา	จ้อยทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา	เจริญสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลงกรณ์	อรรคแสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจศรา	ประเสริฐสิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัฒน์	สุวทันพรกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา	คงทอง
ดร.ชุติวัฒน์	สุวดีพิงค์
ดร.เชษฐภักดิ์	ลีลาศรีศิริ
ดร.ณัตตยา	เอี่ยมคง
ดร.ธนธร	วชิรขจร
ดร.ธิดารัตน์	กุลณัฐรวงศ์
ดร.ธิตินพงษ์	สุขดี
ดร.นพปฎล	สุวรรณทรัพย์
ดร.นภัสวรรณ	เจริญชัยภินันท์
ดร.ปริญ	วีระพงษ์
ดร.ปณินวิชต์	โพธิ์ภาค
ดร.ผดุงชัย	ภูพัฒน์
ดร.พรพิมล	รอดเคราะห์

ดร.ไพจิตร
ดร.ภัทรพล
ดร.มหาชาติ
ดร.เรืองเดช
ดร.ศรัณยู
ดร.สุภัชฉานัน

สวดกการ
ชุ่มมี
อินทโชติ
เร้งเพียร
กาญจนสุวรรณ
ศรีเอี่ยม

สารบัญ

	หน้า
บรรณาธิการ.....	ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	ค
สารบัญ.....	จ
แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	
เชมลักษณ์ คุปคิตพันธ์ และปริญญา บรรจงมณี.....	1
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องสำอางค์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขต จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี	
ชววรรณ ขวัญทอง และปริญญา บรรจงมณี.....	14
การจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวทางการเรียนการสอนโดยอิง บริบทจริงเพื่อสร้างเสริมเจตคติเชิงบวกต่อการเขียนร้อยแก้วกับการแต่งคำประพันธ์ไทยและความ พร้อมในการเป็นครูภาษาไทย	
ชวิน พงษ์ผจญ.....	26
ผลการจัดกิจกรรมโดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	
ดาวธรา วีระพันธ์ และณัฐรดี อนุพงศ์	48
ความเสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตร : โอกาสและความท้าทาย ของสังคมไทย	
เทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจิรนนเดชา และรัตพงษ์ สอนสุภาพ.....	61
การหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์และโซ่อุปทานที่มีผลต่อสมรรถนะโซ่คุณค่าและระดับการบริการลูกค้า	
ธนัฐนันท์ จันทรแย้ม และอังกร ลาภนศ.....	71
การลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ	
ปัทมรา ระกิติ อมรวิรัช นาคทรพรพ และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์.....	91
การพัฒนาแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่า เรื่องเป็นฐาน	
เพียว รื่นรวย เพ็ญญา กุลนภาดล และประชา อีนัง.....	102
การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	
มินตรา นามมูลตรี และรัชนิวรรณ ตั้งภักดี.....	121
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ โดยใช้ เทคนิคการทำเหมืองข้อมูล	
รัชฎา เทพประสิทธิ์ และจรัญ แสนราช.....	134
ผลการใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธ์เห็ด โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี มหาวิทยาลัยพะเยา	
วิลาวัลย์ สมยาโรน.....	147
ปัจจัยสำคัญของแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกการในประเทศไทย	
ศิริรัตน์ สัยวุฒิ.....	159

	หน้า
ผลกระทบของประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อการอยู่รอดขององค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย	
ศุภพงษ์ ปิ่นเวหา และประภาภรณ์ ชุบสุวรรณ.....	176
ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	
สายนภา วงศ์วิศาล และจิตตรี พละกุล.....	190
แนวทางการพัฒนาความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการจังหวัดกาฬสินธุ์	
เสาวลักษณ์ จิตติมงคล.....	207
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครูสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี	
อัญชลี ถัดดาแย้ม และต้องลักษณ์ บุญธรรม.....	222
การวิจัยแบบผสมวิธี	
กันต์ฤทัย คลังพล.....	235
การประยุกต์ใช้เกมในการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษา	
สิทธิพงษ์ ปานนาค.....	257
ภาคผนวก.....	269
แบบฟอร์มขอส่งบทความเพื่อพิจารณาลงวารสาร.....	271
รายละเอียดการเตรียมบทความ.....	273
รูปแบบการเขียนผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา.....	287
จริยธรรมในการตีพิมพ์.....	289
ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา.....	291

แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยว
ชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

THE GUIDELINES OF HEALTH TOURISM DEVELOPMENT OF EUROPEAN
TOURIST IN PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

เคมีลักษณ์ คุปคิตพันธ์¹ และปริญญ์ บรรจงมณี²
Kemmaluck Kupkitaphun¹ and Parinya Bunjongmanee²

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด จังหวัดเพชรบุรี

²บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด จังหวัดเพชรบุรี

¹Master of Business Administration, Graduate School, Stamford International University,
Phetchaburi

²Graduate School, Stamford International University, Phetchaburi

E-mail: kemmaluck@hotmail.com

Received:	August 26, 2019
Revised:	October 1, 2019
Accepted:	October 3, 2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษารูปแบบทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพำนักในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 200 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ สถิติที่ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนและนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว 10 คนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

1) องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มาเป็นลำดับแรก รองลงมา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พัก ด้านความดึงดูดใจและด้านกิจกรรม ตามลำดับ 2) รูปแบบทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คือ ทางจังหวัดควรมีการรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้มากกว่าที่เป็นอยู่ และควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนรวมถึงการฝึกภาษาอังกฤษให้กับชุมชน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในอนาคต 3) แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์สามารถสรุปออกมาได้ 4 แนวทาง ดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนาด้านมาตรฐานระดับสากล เพื่อยกระดับมาตรฐาน

สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีความเป็นสากลเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) แนวทางการพัฒนาด้านนวัตกรรม เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3) แนวทางการพัฒนาด้านอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 4) แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการร่วมกันพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรป

คำสำคัญ

องค์ประกอบการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ABSTRACT

This research aims to study; 1) the health tourism component of European tourists in Prachuap Khiri Khan province, 2) to study the patterns of health tourism development of European tourists which suitable for Prachuap Khiri Khan province, 3) to study the guidelines of health tourism development of European tourist in Prachuap Khiri Khan province. The research method used in this study was a qualitative research method integrating with a quantitative method for obtaining complete data. And the questionnaire was complete by 200 samplings of European tourists who visit Prachuap Khiri Khan province with the snowball sampling methods, the statistical analysis methods are frequency, percentage, mean, standard deviation. The semi-structured interview was for 10 samplings from government, private organization, community and academic people in tourism field.

The results found that; 1) The health tourism component of European tourists in Prachuap Khiri Khan province the accessibility is at the high level, amenities, ancillary service, accommodation, attraction and activities, respectively. 2) The pattern of health tourism development of European tourists that suitable for Prachuap Khiri Khan province are; should have a campaign on the conservation of natural resources more than it used to be and should support more community participation, including practicing English for the community to support European tourists who are likely to increase in the future. 3) The guidelines of health tourism development of European tourist in Prachuap Khiri Khan province can be summarized in 4 ways as follows:

1) Guidelines for international standardization development to raise the standard of health tourism products and services to be international to support European tourists traveling to the area in Prachuap Khiri Khan province. 2) Innovation development

guidelines to create awareness about health tourism products and services to support European tourists when they travel to Prachuap Khiri Khan province. 3) Guidelines for developing the identity of local wisdom to promote local wisdom when European tourists travel to Prachuap Khiri Khan province, and 4) Guidelines for the involvement development should focus on cooperation from all sectors to jointly develop health tourism products and services for European tourists.

Keywords

Tourism Components, Health Tourism

ความสำคัญของปัญหา

การเดินทางท่องเที่ยวนับเป็นการพักผ่อนหย่อนใจที่ได้รับความนิยมมากสำหรับคนทั้งโลก เนื่องด้วยวิถีการใช้ชีวิตของคนในปัจจุบันเต็มไปด้วยความเคร่งเครียด เร่งรีบและการแข่งขันสูง ผู้คนจึงเลือกการท่องเที่ยวเพื่อผ่อนคลายสมองเพื่อฟื้นฟูร่างกายและจิตใจด้วยการเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ที่ตนเองไม่เคยไปหรือเคยไปแล้วติดใจในสถานที่นั้น ๆ การท่องเที่ยวได้มีการพัฒนารูปแบบอย่างหลากหลาย ซึ่งปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกำลังได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติที่หันมาใส่ใจในสุขภาพและตอบรับกระแสของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นสปา การเสริมความงาม นวดแผนไทย หรือแม้แต่กิจกรรมอาบน้ำแร่แช่น้ำพุร้อนเพื่อสุขภาพ ซึ่งจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทยบางแห่งมีแหล่งน้ำแร่และมีการบำบัดรักษาเชิงสุขภาพอย่างแพร่หลายให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพติด 1 ใน 5 ของโลก (Tourism Authority of Thailand, 2013)

Tourism Authority of Thailand (2008) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมรักษาฟื้นฟูสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) นับเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดเฉพาะทาง (Niche Market) และเป็นจุดขายสำคัญของการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay Tourism) ซึ่งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีนักท่องเที่ยวชาวยุโรปเดินทางมาท่องเที่ยวระยะยาวเป็นจำนวนมาก อันจะเป็นผลดีต่อการส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยมีจุดขายบริการทางด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานสูง มีบุคลากรที่มีคุณภาพและมีค่าใช้จ่ายถูกมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทั้งในเรื่องของการดูแลสุขภาพร่างกาย อาหาร และการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดี เพื่อเป็นการส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่ม Silver Age ที่เน้นความสุขที่คุ้มค่าที่สุด คือ การ Fulfill ชีวิต เน้นความคุ้มค่าแสวงหาความสุขหลังจากการทำงานหนัก และมีความรู้สึดีกว่าการท่องเที่ยวคือการให้รางวัลกับชีวิต ซึ่งจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีผู้ประกอบการที่มีศักยภาพด้านการบริการเชิงสุขภาพให้กับนักท่องเที่ยวที่

ต้องการความสุขทางกายและทางใจหลากหลายรูปแบบ อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวอย่างหาดทรายชายทะเลที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวพักผ่อนอย่างแท้จริง (TAT Prachuap, 2015)

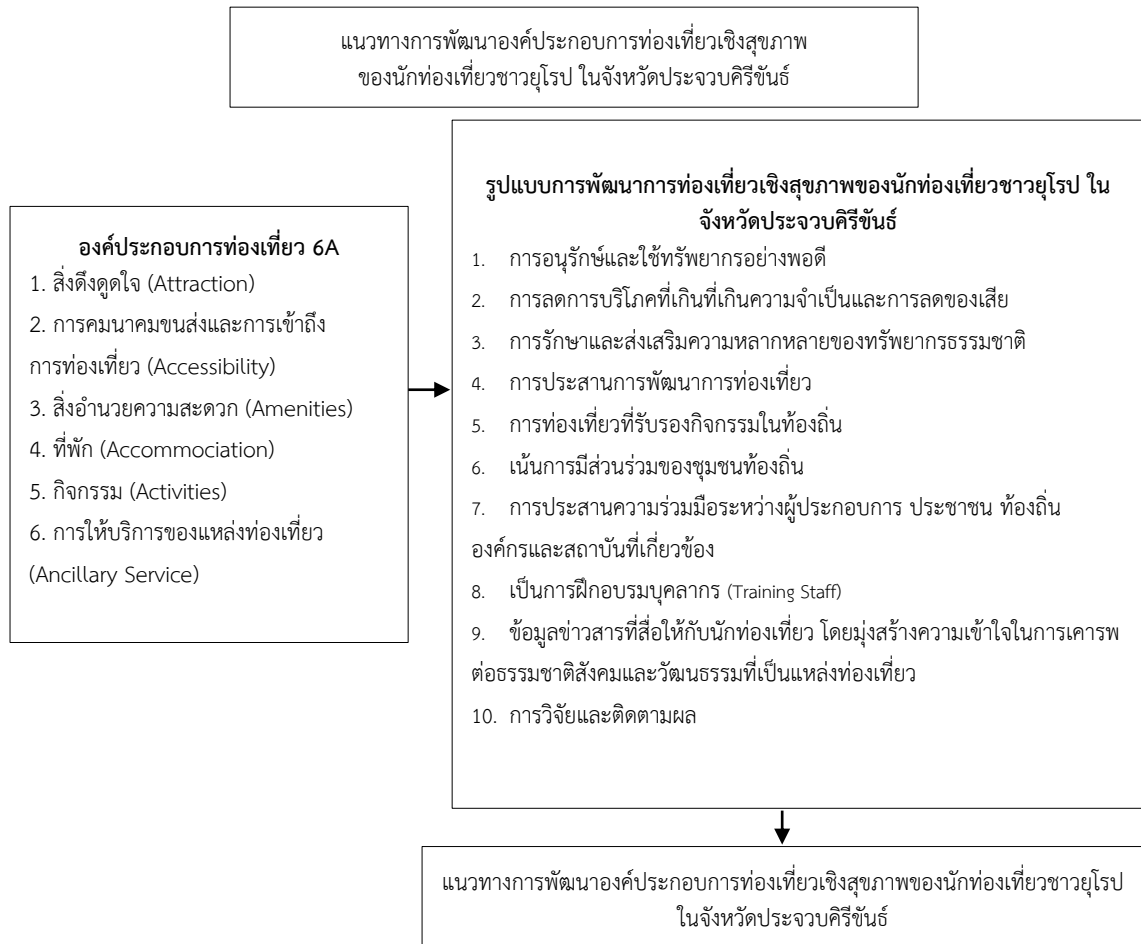
เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปมีความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์กันมาก จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีขนาดใหญ่มาจากหลากหลายประเทศและเป็นกลุ่มที่ต้องการแสวงหาความแปลกใหม่และการพักผ่อนที่มีผลดีต่อสุขภาพ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้รวมถึงการได้รับรู้ข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะสามารถเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในประเทศไทยและนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้กับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการวางกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากขึ้นและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้มากขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เหมาะสมกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพำนักร และ
ภาครัฐ เอกชน ชุมชนและนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

งานวิจัยนี้ได้นำทฤษฎีองค์ประกอบการท่องเที่ยว (6A) ของ Pike (2008) และทฤษฎีการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ Shirley (1993) มาสร้างตัวแปร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 องค์ประกอบการท่องเที่ยว 6A ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ การคมนาคมขนส่งและ
การเข้าถึงการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก กิจกรรม และการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

2.2 รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี การลดการบริโภคที่เกินความ
จำเป็นและการลดของเสีย การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ การ

ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่น เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การประสานความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง การฝึกอบรมบุคลากร ข้อมูลข่าวสารที่สื่อให้กับนักท่องเที่ยว โดยมุ่งสร้างความเข้าใจในการเคารพต่อธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และการวิจัยและติดตามผล

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งคืออำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี และอำเภอสามร้อยยอด

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูลแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาพักในพื้นที่อำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรีและอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน โดยการอ้างอิงสูตรของหลักการวิจัยเบื้องต้น (Srisa-ard, 2017) เนื่องจากไม่ทราบขนาดประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในช่วงเดือนเมษายนปี 2560 จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (Ministry of Tourism and Sports, 2017) การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบลูกโซ่ (snowball sampling) โดยการเดินเข้าหานักท่องเที่ยว แนะนำตนเอง ทำการเก็บแบบสอบถาม และขอการแนะนำหรือสอบถามข้อมูลกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่จะแนะนำต่อไป เพื่อเก็บข้อมูลจนครบตามจำนวนที่ตั้งไว้ และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งโดยปกติจะใช้ 30 ตัวอย่าง แต่ในกรณีตัวอย่างหายากหรือมีจำนวนน้อย สามารถใช้น้อยกว่า 15 ตัวอย่างแต่ต้องไม่น้อยกว่า 8 ตัวอย่าง (McMillan & Schumacher, 1997) อย่างไรก็ตามจะเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ข้อมูลครบถ้วนอ้อมตัว โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แท้จริงและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากตัวแทนของทุกภาคส่วนทั้งระดับผู้บริหารและระดับปฏิบัติการในพื้นที่ ดังต่อไปนี้ หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานยกเทศมนตรี และตำรวจท่องเที่ยว เอกชน ได้แก่ โรงแรมและโรงพยาบาล ชุมชน ได้แก่ ตัวแทนท่องเที่ยวชุมชน มัคคุเทศก์ และร้านอาหาร และภาควิชาการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามภาษาอังกฤษที่ได้รับการตรวจสอบและรับรองจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.944 ข้อมูลด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 6A ของนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ

รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรตัวอย่างในช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือนมิถุนายน ปี 2561 ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีขั้นตอนในการดำเนินการ คือ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง ให้กับกลุ่มประชากรตัวอย่างจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 20 ชุด เมื่อได้รับข้อมูลครบตามจำนวน 200 คน นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป และการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) คือ การถามคำถามตามประเด็นที่ตั้งไว้และเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็น เนื่องจากเป็นคำถามแบบปลายเปิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 6A โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดความสำคัญ จัดกลุ่มเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์จำแนกและสรุปประเด็นสำคัญ เพื่อให้ออกมาเป็นโมเดลแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการวิจัย

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 200 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 75,000-84,999 บาท สถานภาพโสด มาจากประเทศอังกฤษ ด้วยวีชานักท่องเที่ยว

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 4.14 มาเป็นลำดับแรก รองลงมา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4.04 ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว 4.01 ด้านที่พัก 3.98 ด้านความดึงดูดใจ 3.96 และด้านกิจกรรม 3.94 ตามลำดับ

รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้ง 10 ประเด็น มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประเด็นการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ยังขาดความร่วมมือของทุกภาคส่วนในเรื่องนี้ ภาครัฐควรจัดการรณรงค์เชิงนโยบาย เพื่อการติดตามและควบคุม และควรมีการจัดการประชุมระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความตระหนักและทราบถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว เพื่อนำมาใช้หรือปรับปรุงให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

2. ประเด็นการลดการบริโภคที่เกินความจำเป็นและการลดของเสียได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรมีการรณรงค์ให้มากกว่านี้ ควรให้ความรู้สร้างความเข้าใจในเรื่อง 3R ซึ่งได้แก่ Reduced Reused และ Recycled ให้หน่วยงานหรือชุมชนของตนเองเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึก

3. ประเด็นการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติได้ดังนี้ คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เริ่มมีการจัดกิจกรรมให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ มีการรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ในสภาพที่ดี จึงนับเป็นจุดเด่นที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมได้มากขึ้น

4. ประเด็นการประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการประสานกันระหว่างภาครัฐและเอกชนอย่างเห็นได้ชัด และมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเป็นตัวกลางเพื่อประสานระหว่างภาครัฐและชุมชน

5. ประเด็นการท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมในท้องถิ่นได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรมีกิจกรรมในท้องถิ่นที่เด่นชัดกว่านี้ ไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และชุมชน

6. ประเด็นเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นได้ดังนี้คือ ภาครัฐและภาคเอกชนของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้มีการออกพื้นที่เพื่อชักชวนชุมชนให้ร่วมกิจกรรม เช่นการเก็บขยะที่ชายหาดหรือกิจกรรมปลูกป่าชายเลน เป็นต้น รวมถึงมีการกระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

7. ประเด็นการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการประสานงานของทุกภาคส่วนที่ดีอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ควรมีการผลักดัน สร้างการรับรู้เรื่องมาตรฐานการให้บริการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีมาตรฐานระดับนานาชาติเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการที่ยกระดับมาตรฐานนั้นจำเป็นต้องได้รับการร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อให้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์สามารถมีคือนานาชาติได้

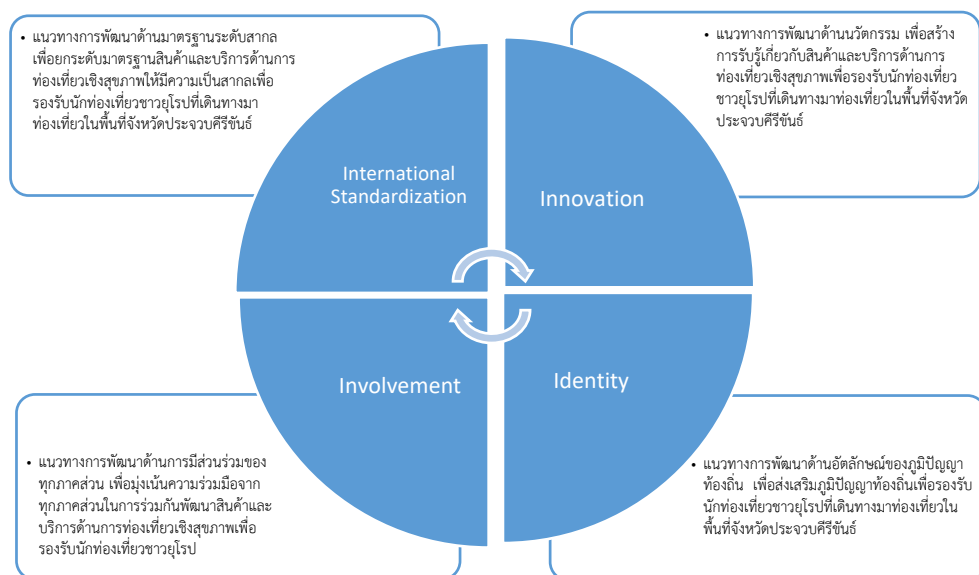
8. ประเด็นการฝึกอบรมบุคลากรได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรมุ่งเน้นการฝึกอบรมด้านคุณภาพอย่างจริงจัง ควรมีการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ ทางด้านภาษาและการสื่อสาร เนื่องจากปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เช่น เดียวกันกับทักษะการช่วยเหลือเบื้องต้นอย่างถูกวิธีหากเกิดมีเหตุการณ์ฉุกเฉินขึ้นเพื่อเป็นการยกระดับการท่องเที่ยวควรจัดให้มีการอบรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

9. ประเด็นข้อมูลข่าวสารที่สื่อให้กับนักท่องเที่ยว โดยมุ่งสร้างความเข้าใจในการเคารพต่อธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ดังนี้คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้รู้ถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้องเพื่อรักษาและทะนุบำรุงผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษได้ดีอยู่แล้ว เช่น ผ่านสื่อออนไลน์ของจังหวัด หรือผ่านเว็บไซต์ของผู้ประกอบการเพื่อให้ข้อมูล มีการใช้เสียงตามสาย และโปสเตอร์/ป้ายโฆษณาต่าง ๆ เป็นต้น

10. ประเด็นการวิจัยและติดตามผลได้ดังนี้คือ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า มีการทำวิจัยเกิดขึ้นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์พอสมควร แต่ไม่มีการติดตามผลเพื่อนำมาต่อยอดในการพัฒนาและปฏิบัติ เนื่องจากผู้ทำวิจัยเป็นไม่ใช่คนในพื้นที่จึงทำให้ไม่มีความต่อเนื่อง

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปครอบคลุมทั้งหมด 6 องค์ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึงการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก กิจกรรม และการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว โดยทั้ง 6 องค์ประกอบการท่องเที่ยวสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแก่นักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนี้

ภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (โมเดล)

1. แนวทางการพัฒนาตามมาตรฐานระดับสากล (International Standardization) เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้มีความเป็นสากลเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทางจังหวัดควรมีการพัฒนาศักยภาพในการใช้ภาษาต่างประเทศของบุคลากรที่ทำงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เข้ามาท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังควรเพิ่มทักษะความรู้ด้านภาษาต่างประเทศง่าย ๆ ที่ใช้ในการสื่อสารให้แก่ชุมชนท้องถิ่นและส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นเห็นถึงความสำคัญถึงการท่องเที่ยว ควรมีการจัดทำข้อมูลประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ป้ายบอกทางตลอดจนป้ายโฆษณาต่าง ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ และอาจมีการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อช่วยฝึกอบรมทักษะการใช้ภาษาให้แก่สถานประกอบการรวมถึงประชาชนในท้องถิ่นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Piriyasilpa (2013) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการทางด้านภาษาอังกฤษของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่นโดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ จากข้อมูลที่สำรวจสรุปได้ว่าเนื้อหาทางด้านภาษาอังกฤษที่มีความจำเป็นและสำคัญต่อบุคลากรในสถานประกอบการที่

เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตภูมิภาคอีสานตอนบน คือ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสนทนาสื่อสารในชีวิตประจำวันทั่วไปและเพื่อให้คำแนะนำและข้อมูลต่าง ๆ กับนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการพัฒนาด้านมาตรฐานระดับสากลควรนำไปใช้เพื่อพัฒนาองค์ประกอบ การท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน ซึ่งจะเป็นยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้เข้าสู่ มาตรฐานสากลและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวยุโรปเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้นในอนาคต

2. แนวทางการพัฒนาด้านนวัตกรรม (Innovation) เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสินค้าและ บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถค้นหาข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทางจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควร จัดทำแอปพลิเคชัน (Application) ที่รวบรวมข้อมูลทั้งหมดของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เพื่อเป็นการ สร้างความสะดวกสบายและง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการจะเดิน ทางเข้าเยี่ยมชมหรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพำนักอยู่แล้ว รวมถึงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่ จะเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่แตกต่างกันเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกช่วงเวลาท่องเที่ยวตามกิจกรรมที่ ตนเองสนใจ การจองโรงแรม ข้อมูลร้านอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่มีให้บริการ สถานที่ ให้บริการกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และตารางเวลาของรถโดยสาร สำหรับโรงแรมที่เน้นไป ทางสุขภาพอาจจะมีการสร้างโปรแกรมทัวร์เชิงสุขภาพให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ก่อนการตัดสินใจเข้ามา ท่องเที่ยวจริง ซึ่งสอดคล้องกับ Kampriew, Chalernsuk & Chaumsombat (2018) ที่ได้ ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยด้วยเทคโนโลยี ความเป็นจริงเสมือนโดยผลการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้ มีแอปพลิเคชันแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ในประเทศไทยด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือนที่สามารถใช้งานได้จริง

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการพัฒนาด้านนวัตกรรม ควรนำไปใช้เพื่อพัฒนาองค์ประกอบ การท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมที่พึง การคมนาคมและกิจกรรม เนื่องจากจะทำให้นักท่องเที่ยว ชาวยุโรปสามารถค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาด้านอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น (Identity) เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญา ท้องถิ่นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวชาวยุโรปรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นและขนบธรรมเนียมประเพณีทางจังหวัด ควรให้การสนับสนุนการเล่นพื้นบ้านเช่น การละเล่นผีฟุ้งใต้ ที่มีอยู่ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ในหมู่นักท่องเที่ยว เช่นเดียวกันกับการแปรรูปพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดให้เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่ม มูลค่าและส่งไปยังโรงแรมต่าง ๆ หรือส่งออกนอกประเทศ เช่นตอนนี้จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีการ แปรรูปมะพร้าวให้เป็นน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นจากธรรมชาติ โลชั่นบำรุงผิวเพื่อนำมาใช้ในการบริโภค และด้านความสวยงาม และสามารถนำมาแปรรูปเป็นน้ำมันนวดตัว และส่งให้ร้านนวดแผนโบราณ ในจังหวัดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อีกทั้งกิจกรรมสปาทรายหรือ การหมัทรายเพื่อบำบัดโรคซึ่งไม่มีค่าใช้จ่ายสูงแต่สามารถทำร่างกายดีขึ้นและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีทรัพยากรชายหาดและทรายที่พร้อมให้บริการที่ดีอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับ Tawisri (2014) ที่ได้ทำ การวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ชุมชน : แนวคิดและการจัดการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยหลัก พุทธสันติวิธีของเทศบาลตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ของชุมชนเป็นส่วน

หนึ่งของการจัดการเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หากชุมชนใดไม่มีซึ่งอัตลักษณ์ก็จะเป็นความโดดเด่น
ความน่าสนใจ ที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม ซ้ำแล้วซ้ำอีก คงเป็นการมาเยือนเพียงครั้งเดียว
แล้วก็ผ่านไปเที่ยวที่อื่น ๆ

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการพัฒนาด้านอัตลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรนำไปใช้เพื่อพัฒนา
องค์ประกอบการท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ให้นักท่องเที่ยวชาวยุโรปได้รู้จักมากยิ่งขึ้น

4. แนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Involvement) เพื่อมุ่งเน้นความ
ร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการร่วมกันพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับ
นักท่องเที่ยวชาวยุโรปที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้การสนับสนุนการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ควรสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
โดยเน้นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และควรมีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับ
มาตรการในการแก้ปัญหา และการบริหารจัดการให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้อย่างสม่ำเสมอ การให้
ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐและชุมชน ซึ่งควรทำความเข้าใจกับ
ประชาชนในชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ควร
เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และการนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาผลิตเป็น
สินค้า เพื่อเป็นการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนและเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม การจัด
กิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นมากขึ้น และทำให้ชุมชนให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว ซึ่ง
สอดคล้องกับ Amnuay (2017) แนวทางพัฒนาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าพุทรา อำเภอดอนตาล จังหวัดกาฬสินธุ์
แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลท่าพุทรา อำเภอดอนตาล จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหาร
ส่วนตำบลควรดำเนินงานโดยยึดหลักการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน โดยเปิดโอกาส
ให้ประชาชนได้ร่วมกันดำเนินงานในทุกกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของร่วมกันและทำให้
ประชาชนได้รับประโยชน์ที่ตรงกับความต้องการ

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ควรนำไปใช้เพื่อพัฒนา
องค์ประกอบการท่องเที่ยว ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้เป็นไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้นสำหรับ
นักท่องเที่ยวชาวยุโรป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยว
ชาวยุโรปในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการส่งเสริม อบรมบุคลากรให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพให้มากขึ้น และส่งเสริม
ให้มีการประสานงานกับศูนย์สุขภาพในท้องถิ่น

2. ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปให้มากขึ้น
3. ควรนำเสนอแนวทางการพัฒนาองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวยุโรปต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัด เพื่อนำไปใช้ต่อไป

References

- Amnuay, P. (2017). *nāothāṅ phatthanākān songsoēm kānmī sūanruām khōṅ prachāchon nai kān songsoēm khunnaphāp chīwit khōṅ 'ongkān boṛihānsūantambon thā phutsā 'amphoe khlong khō lung chāngwat kampaēng phet* [Guidelines for the Development of Public Participation in Promoting Quality of Life in Thapusa Sub-district Administrative Organization, Khongkhlong District, Kamphaeng Phet Province]. Kamphaengphet Rajabhat University.
- Kampriew, A., Chalernsuk, C. & Chaumsombat, K. (2018). *kānphatthana 'æpho phlikhēchan nāenam sathanthī thōṅthīeo nai prathet Thai dūai theknōlōyī khwāmpen ching samuān* [Development of Thailand Tourism Application Using Virtual Reality Technology]. 2nd UTCC Academic Day.
- McMillan, J. H., & Schumacher, S. (1997). *Research in Education: A Conceptual Introduction*. New York: Longman.
- Ministry of Tourism and Sports. (2017). *sathiti nakthōṅthīeo* [TouristStatistics]. Retrieved from https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=504&filename=index.
- Pike, S. D. (2008). *Destination Marketing: an integrated marketing communication approach*. Butterworth-Heinemann, Burlington. MA.
- Piriyasilpa, Y. (2013). *khwāmtoṅkān thāṅ dānthāsā 'Angkrit khōṅ 'utsāhakam kānthōṅthīeo nai khēt chāngwat Khōn Kān* [English Language Needs of Tourism Industries in Khon Kaen Province]. *Journal of Thai Hospitality and Tourism*, 9(2), 16-30.
- Shirley, E. (1993). *Beyond the Green Horizon: Principles for Sustainable Tourism*. Godalming, Surrey, WWF: UK.
- Srisa-ard, B. (2017). *kānwichai būāṅton* [Preliminary research]. 10th ed. Bangkok: Suweeriyasarn Publisher.

- TAT Prachuap. (2015). *thōngthin nai kānbōrihān chatkān thōngthin bæp yangyūn . kānwichai phāitai chut khroṅkān thanākān khōmun phūā kānphatthanā læ chatkān kānthōngthiēo choēng phūnthī yāng yangyūn klum chāngwat 'Isān tai, samnakngān kōngthun sanapsanun kānwichai* [Localities in sustainable local management. Research under the Data Bank Project Set For sustainable development and management of spatial tourism in the northeastern region, the Thailand Research Fund]. Retrieved from goo.gl/3JtdLv.
- Tawisri, W. (2014). *'attalak chumchon: nēokhit læ kānchatkān phūā kānthōngthiēo yāng yangyūn. dōi lak phutthasanti withī khōng thētsabān tābon chiāngkhān chāngwat lōi* [Identity of Community: Concept and Management for Sustainable Tourism by Buddhist Peaceful Means of Chiangkhan Municipality, Lei Province]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Tourism Authority of Thailand. (2008). *khwāmmāi kānthōngthiēo choēng sukkhaphāp* [Definition of Health Tourism].
- Tourism Authority of Thailand. (2013). *kānthōngthiēo choēng sukkhaphāp* [Health Tourism].

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อกล้องติดรถยนต์
ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี

FACTORS INFLUENCING CONSUMER RESPONSE FOR BUYING DASHBOARD
CAMERAS IN PRACHUAPKHIRIKHAN PROVINCE AND PETCHABURI
PROVINCE

ชมวรรณ ขวัญทอง¹ และปริญญ์ บรรจงมณี²

Chomwan Khwantong¹ and Parinya Bunjongmanee²

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด จังหวัดเพชรบุรี

²บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด จังหวัดเพชรบุรี

¹Master of Business Administration Program the Stamford International University
Phetchaburi Province

²Graduate School, Stamford International University Phetchaburi Province

E-mail: chomwanann@gmail.com

Received: February 26, 2019

Revised: April 24, 2019

Accepted: April 30, 2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา 1) การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อกล้องติดรถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ 2) การตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อกล้องติดรถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อกล้องติดรถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ใช้รถยนต์ที่ซื้อกล้องติดรถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งหลายขั้นตอน สถิติที่ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อกล้องติดรถยนต์โดยรวมอยู่ระดับมาก 3 อันดับแรก ด้านสื่อ broadcast/โทรทัศน์/วิทยุ ด้านพนักงานขาย และด้าน ณ จุดขาย ตามลำดับ 2) การตอบสนองของผู้บริโภคโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก การเลือกผลิตภัณฑ์ การเลือกผู้ขาย และการเลือกตราหยี่ห้อ ตามลำดับ 3) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ อาชีพ ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการด้านสื่อ broadcast/โทรทัศน์/วิทยุ, อินเทอร์เน็ต/สื่อโต้ตอบ, การส่งเสริมการขาย, การบอกต่อ, พนักงานขาย และเพื่อนบ้าน มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อกล้องติดรถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ การตอบสนองของผู้บริโภค กล้องติดรถยนต์

ABSTRACT

This research aims to study 1) the integrated marketing communications related to the buyers' response in dashboard cameras buying, 2) the buyers' response related to dashboard cameras buying, and 3) the factors influencing buyers' response in dashboard cameras buying in the areas of Prachuap Khiri Khan and Phetchaburi. The research questionnaires were collected from 400 samples who were the dashboard cameras buyers in Prachuap Khiri Khan, and Phetchaburi with the multi-stage sampling methods. The statistical analysis methods are frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The results found that: 1) the overall of integrated marketing communication factors related to the buyers' response in dashboard cameras buying is at a high level. The first top 3 include the broadcast media television/radio, personal selling and at selling point, respectively. 2) The overall of consumer responses is at a high level. The first top 3 include product selections, dealer selections, and brand selections, respectively. And 3) The personal factors in terms of age, and career are influencing consumer responses for dashboard cameras buying in Prachuap Khiri Khan, and Phetchaburi. Moreover, integrated marketing communication (IMC) factors in terms of broadcast media, television/radio, internet/interactive media, sale promotion, word of mouth, personal selling, and out of home media are also influencing consumer responses for dashboard cameras buying in Prachuap Khiri Khan, and Phetchaburi at the statistically significant level of 0.05.

Keywords

Integrated marketing communication, consumer responses, dashboard cameras

ความสำคัญของปัญหา

จากการรายงานเรื่องความปลอดภัยบนท้องถนนของ องค์การอนามัยโลก World Health Organization (WHO) ได้มีการประมาณอัตราการเสียชีวิตและการบาดเจ็บบนท้องถนนโดยประเทศไทยจัดอยู่ลำดับ 2 ของโลก รองจากประเทศลิเบีย มีอัตราการการเสียชีวิต 36.2 คนต่อประชากรแสนคน (Prachachat Business, 2017) ปัจจุบันในปี 2560 ได้เกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนทั่วทั้งประเทศไทยจำนวน 355,135 ราย เป็นผลทำให้เกิดการสูญพลภาพ 1,057 ราย บาดเจ็บ 344,054 ราย และเสียชีวิต 10,024 ราย

แหล่งข้อมูลของงานวิจัยคือ 2 จังหวัด ประกอบไปด้วยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่ผู้วิจัยใช้รถใช้ถนนในเขตพื้นที่นี้เป็นประจำ และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ายังไม่มีการศึกษาในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อกล้องติดรถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี นอกจากนี้ทั้ง 2 จังหวัดยังมีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยว จึงทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาพักผ่อนจำนวนมาก ทำให้เกิดการใช้รถใช้ถนนเพิ่มมากขึ้นไปด้วย รวมทั้งประชากรในพื้นที่ของจังหวัดยังมีการใช้รถยนต์เพิ่มขึ้น จากข้อมูลกลุ่มสถิติการขนส่ง กองแผนงาน กรมการขนส่งทางบก พบว่า จำนวนการจดทะเบียนรถยนต์ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมามีการจัดทะเบียนเพิ่มขึ้นในแต่ละเขตจังหวัดอีกด้วย (Electronic Government Agency, 2017) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนรถที่จดทะเบียนสะสม

จังหวัด	ปี 2558/คัน	ปี 2559/คัน	ปี 2560/คัน
ประจวบคีรีขันธ์	320,147	325,085	325,351
เพชรบุรี	311,570	316,799	317,081

ข้อมูลอัตราการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนภายในปี 2560 ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 2,815 ราย และจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 2,526 ราย (Online Accident Center Thai RSC, 2017)

นอกจากอัตราการเกิดอุบัติเหตุในภาครวมระดับประเทศ และอัตราการใช้รถยนต์ของประชากรที่เพิ่มขึ้น ที่ส่งผลทำให้ผู้บริโภคตระหนักถึงความปลอดภัยในการการใช้รถใช้ถนนมากขึ้นแล้วนั้น ยังรวมถึงการได้รับส่วนลดค่าเบี้ยประกันภัยรถยนต์จากบริษัทประกันอุบัติเหตุเมื่อมีการติดตั้งกล้องติดรถยนต์ สิทธิประโยชน์ของผู้ขับขี่ที่ติดตั้งกล้องติดรถยนต์ตามการประกาศของ “เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ให้ข้อมูลว่าทางตอนใต้มีคำสั่งนายทะเบียนที่ 8/2560 เรื่องให้ใช้อัตราเบี้ยประกันภัยรถยนต์สำหรับรถยนต์ที่ติดตั้งระบบกล้องติดรถยนต์ ซึ่งมีผลให้ผู้ขับขี่รถยนต์ที่ติดตั้งกล้องติดรถยนต์จะได้รับส่วนลดค่าเบี้ยประกันภัยสำหรับประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ร้อยละ 5-10 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 มี.ค.60 ที่ผ่านมา ซึ่งครอบคลุมทั้งในส่วนผู้ทำประกันภัยรายใหม่และรายเก่าที่ต่ออายุสัญญาประกันภัย ก็จะได้รับส่วนลดเบี้ยประกันภัย” (Yao, 2017) อีกด้วย นอกจากนี้การติดตั้งกล้องติดรถยนต์นั้นสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคยุคสังคมออนไลน์ ดิจิตอล ที่เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ จะมีการนำไฟล์คลิปวิดีโอที่ถูกบันทึกโดยกล้องติดรถยนต์แชร์ในโลกออนไลน์ โดยที่คลิปวิดีโอเหตุการณ์เหล่านั้นเมื่อได้ถูกแชร์ออกไป ผู้คนทั่วไปก็สามารถรับรู้ เหตุการณ์นั้น ๆ ได้ทันทั่วทั้ง และนอกจากนี้ภาพวิดีโอที่บันทึกได้จากระบบกล้องติดรถยนต์ยังสามารถช่วยในเรื่องของการเคลมประกันจากบริษัทประกันภัยของผู้ขับขี่และเป็นหลักฐานสำคัญในกรณีเกิดข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีดังนั้นผู้บริโภคส่วนใหญ่จึงหันมาติดตั้งกล้องติดรถยนต์เนื่องจากทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นนั่นเอง

ด้วยเหตุนี้แสดงให้เห็นว่าธุรกิจกล้องติดรถยนต์ในประเทศไทยจึงเป็นธุรกิจที่น่าจับตามอง มีการแข่งขันสูง แต่ละผู้ประกอบการธุรกิจกล้องติดรถยนต์มีจำนวนหลากหลายบริษัทซึ่งแตกต่างกันทั้ง

ทางด้านประเภทกล้อง คุณสมบัติของกล้อง และราคา จึงทำให้การตัดสินใจเลือกซื้อกล้องดีทรอยนต์มีปัจจัยสำคัญหลากหลายด้านต่อผู้บริโภค ผู้ประกอบการธุรกิจกล้องดีทรอยนต์ทั้งรายเก่าและรายใหม่ จำเป็นต้องทราบถึงกลยุทธ์ทางการตลาดว่าต้องการกลยุทธ์การตลาดแบบใดที่มีผลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อกล้องดีทรอยนต์เพื่อที่จะนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และใช้ในการกำหนดทิศทางการดำเนินธุรกิจเพื่อความสำเร็จของธุรกิจ ในอนาคต จากการอ้างอิงข้อมูลการรายงานข่าว “สรณีย์ ธีรวิชกรกุล ผู้จัดการฝ่ายขาย บริษัท ไฮเทค ไมโคร ซิสเต็ม จำกัด ให้ข้อมูลในงานเปิดตัวดีดิกกล้องรยยนต์ MiVue รุ่นใหม่ในประเทศไทย ว่าปริมาณรยยนต์ใหม่ในไทยที่ติดกล้อง มีจำนวนราว 9 หมื่นถึง 1 แสนคันต่อปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 10 ของตลาดรถใหม่ที่คนไทยออกรถป้ายแดงระหว่าง 9 แสนถึง 1 ล้านคันต่อปี สัดส่วนนี้ถือว่าเติบโตขึ้นแล้ว จากแรงผลักดันที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย หรือ คปภ. ได้ออกคำสั่งมีผลบังคับตั้งแต่ 3 มี.ค. 2560 ให้ส่วนลดจากเบี้ยประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ ร้อยละ 5-10 กับรถยนต์ที่ติดตั้งกล้องวงจรปิดหน้ารถ เพราะภาพจากกล้องแดชแคมเหล่านี้ช่วยให้การทำงานของเจ้าหน้าที่สะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น” (Positioning, 2018)

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อกล้องดีทรอยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยด้านใดมีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อกล้องดีทรอยนต์ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษา สถานประกอบการสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาเพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจน และใช้ในการกำหนดทิศทางการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการกล้องดีทรอยนต์ ธุรกิจระดับยนต์ รายเก่า และรายใหม่ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดอื่น ๆ ได้อีกด้วย

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อกล้องดีทรอยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับใด
2. การตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อกล้องดีทรอยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับใด
3. ปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อกล้องดีทรอยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อกล้องดีทรอยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อกล้องดีทรอยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องติดรถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

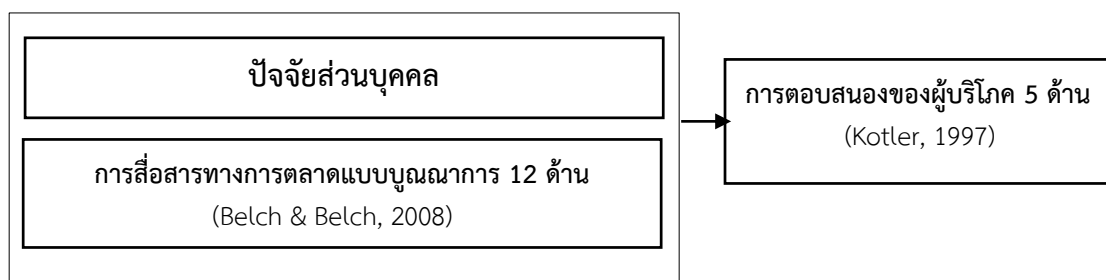
ประชากรได้แก่ ผู้ใช้รถยนต์ที่ซื้อเครื่องติดรถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่ใช้รถยนต์ที่ซื้อเครื่องติดรถยนต์อย่างชัดเจน ทราบแต่เพียงว่ามีจำนวนมาก จึงใช้สูตรของคอคแรน (Cochran) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ใช้รถยนต์ที่ซื้อเครื่องติดรถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น คือ 1) การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยการแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ประชากรในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่ซื้อเครื่องติดรถยนต์ และประชากรในจังหวัดเพชรบุรีที่ซื้อเครื่องติดรถยนต์ 2) การสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยคำนึงถึงสัดส่วนองค์ประกอบของประชากร โดยการเลือกจำนวนตัวอย่างแต่ละจังหวัดแบ่งให้เท่ากันในสัดส่วนจังหวัดละ 200 คน คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ซื้อเครื่องติดรถยนต์ จำนวน 200 คน จังหวัดเพชรบุรีซื้อเครื่องติดรถยนต์ จำนวน 200 คน และ 3) การสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ทุก ๆ หน่วยของประชากรที่ซื้อเครื่องติดรถยนต์ ที่ยกมาเป็นตัวอย่างมีโอกาสถูกเลือกแบบเท่า ๆ กัน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ ประเภทรถยนต์ และประเภทเครื่องติดรถยนต์ 2) ปัจจัยการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ (Belch & Belch, 2008) ประกอบด้วย 12 ด้าน คือ ด้านสื่อBroadcast/โทรทัศน์/วิทยุ ด้านสิ่งพิมพ์/หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ด้านการประชาสัมพันธ์/การให้ข่าว ด้านอินเทอร์เน็ต/สื่อโต้ตอบ ด้านการตลาดแบบตรง ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านการสอดแทรกตราสินค้าหรือบริการ ด้านกิจกรรมและการเป็นผู้สนับสนุนทางการตลาด ด้านการบอกต่อ ด้าน ณ จุด ด้านการขายโดยพนักงาน และด้านสื่อออนไลน์

ตัวแปรตาม คือการตอบสนองของผู้บริโภค (Kotler, 1997) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การเลือกผลิตภัณฑ์ การเลือกตราหือ การเลือกผู้ขาย การเลือกเวลาในการซื้อ และการเลือกปริมาณการซื้อ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบตรวจรายการ (Check List) ข้อมูลการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์รถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี และข้อมูลการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์รถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรตัวอย่างในช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2561 ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีขั้นตอนในการดำเนินการ คือ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง ให้กับกลุ่มประชากรตัวอย่างจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 200 ชุด และ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 200 ชุด เมื่อได้รับข้อมูลครบตามจำนวน 400 คน นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ข้อมูลด้านการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการตอบสนองของผู้บริโภค วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย ข้อมูลด้านการตอบสนองของผู้บริโภค ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์รถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย และข้อมูลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์รถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้สถิติ Multiple Regression

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการที่มีความเกี่ยวข้องกับการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์รถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี

พบว่าภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการมีความเกี่ยวข้องกับการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์รถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญด้านสื่อบอร์ดศาสตร์/โทรทัศน์/วิทยุ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.75) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านพนักงานขาย ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.78) ณ จุดขาย ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.71) อินเทอร์เน็ต/สื่อตอบโต้ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.80) การบอกต่อ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.71) สื่อออนไลน์ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.76) การประชาสัมพันธ์/การให้ข่าว ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.75) การแทรกตราสินค้าหรือบริการ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.77) การส่งเสริมการขาย ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.83) กิจกรรมและการเป็นผู้สนับสนุนทางการตลาด ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.77) การตลาดทางตรง ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.80) และสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.94) ตามลำดับ

2. ข้อมูลด้านการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องใช้รถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี

พบว่าภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีการตอบสนองในการเลือกซื้อเครื่องใช้รถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการตอบสนองด้านการเลือกผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.74) เป็นอันดับแรก รองลงมา การเลือกผู้ขาย ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.74) การเลือกตราชื่อ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.74) การเลือกปริมาณในการซื้อ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.68) และการเลือกเวลาในการซื้อ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภค ในการเลือกซื้อเครื่องใช้รถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการที่ใช้ในการทำนายสัดส่วนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ ตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องใช้รถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี ด้วยวิธีการ สมการถดถอยเชิงพหุคูณแบบ Stepwise

Model	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
11 (Constant)	0.82	0.10		7.98	0.00
พนักงานขาย	0.29	0.02	0.37	10.09	0.00
การบอกต่อ	0.12	0.03	0.14	3.47	0.00
การส่งเสริมการขาย	0.09	0.02	0.12	3.35	0.00
สื่อออนไลน์	0.13	0.03	0.16	3.97	0.00
อินเทอร์เน็ต สื่อโต้ตอบ	0.11	0.02	0.15	4.18	0.00
*ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ	-0.20	0.05	-0.10	-3.81	0.00
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	-0.12	0.04	-0.07	-2.92	0.00
*ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพรับจ้างทั่วไป	-0.14	0.04	-0.08	-3.09	0.00
*ปัจจัยส่วนบุคคลนักเรียน/นักศึกษา	-0.07	0.03	-0.05	-2.16	0.03
**ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุระหว่าง 35 – 44 ปี					
สื่อ broadcast/โทรทัศน์/วิทยุ	0.06	0.02	0.07	2.08	0.03

ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*กลุ่มตัวอย่างอ้างอิงของปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ คือ พ่อบ้านแม่บ้าน

**กลุ่มตัวอย่างอ้างอิงของปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ คือ อายุมากกว่า 44 ปี

จากตารางที่ 2 พบว่า อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว (Sig.=0.00) อาชีพรับจ้างทั่วไป (Sig. = 0.00) นักเรียน/นักศึกษา (Sig. = 0.00) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระหว่าง 35 – 44 ปี (Sig. = 0.03) ด้านพนักงานขาย (Sig. = 0.00) ด้านการบอกต่อ (Sig. = 0.00) ด้านการส่งเสริมการขาย (Sig. = 0.00) ด้านสื่อออนไลน์ (Sig. = 0.00) ด้านอินเทอร์เน็ต/สื่อ (Sig. = 0.00) ด้านสื่อ broadcast/โทรทัศน์/วิทยุ

(Sig. = 0.03) มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องตัดรอนต์ของผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี ที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมีการตอบสนองในการเลือกซื้อเครื่องตัดรอนต์น้อยกว่าผู้เป็นพ่อบ้านแม่บ้าน 0.02 เท่า อาชีพรับจ้างทั่วไปมีการตอบสนองในการเลือกซื้อเครื่องตัดรอนต์น้อยกว่าผู้เป็นพ่อบ้านแม่บ้าน 0.12 เท่า นักเรียนนักศึกษา มีการตอบสนองในการเลือกซื้อเครื่องตัดรอนต์น้อยกว่าผู้เป็นพ่อบ้านแม่บ้าน 0.14 เท่า สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรีที่มีอายุระหว่าง 35-44 ปี มีการตอบสนองในการเลือกซื้อเครื่องตัดรอนต์น้อยกว่าผู้ใช้รถยนต์ที่มีอายุมากกว่า 44 ปี 0.07 เท่า

ผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรีมีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ ด้านพนักงานขายเพิ่มขึ้น ด้านการบอกต่อเพิ่มขึ้น ด้านการส่งเสริมการขายเพิ่มขึ้น ด้านสื่อนอกบ้านเพิ่มขึ้น ด้านอินเทอร์เน็ต/สื่อโต้ตอบเพิ่มขึ้น และด้านสื่อบอร์ดคาสต์/โทรทัศน์/วิทยุ เพิ่มขึ้น ส่งผลให้การตอบสนองในการเลือกซื้อเครื่องตัดรอนต์เพิ่มขึ้น 0.29 เท่า 0.12 เท่า 0.09 เท่า 0.13 เท่า 0.11 เท่า และ 0.06 เท่า ตามลำดับ

การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการด้านพนักงานขายมีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องตัดรอนต์ ของผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี มากที่สุด (Beta = 0.37) และปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องตัดรอนต์ ของผู้ใช้รถยนต์ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี น้อยที่สุด (Beta = -0.05)

อภิปรายผล

จากการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องตัดรอนต์ ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี โดยตรงยังไม่แพร่หลายนัก ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาในรูปแบบงานวิจัยที่มุ่งเน้นการใช้ทฤษฎีการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ และผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียง โดยนำผลงานที่ได้จากศึกษา มาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ศึกษาการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการที่มีเกี่ยวข้องต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องตัดรอนต์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี พบว่าสื่อด้านบรอดคาสต์/โทรทัศน์/วิทยุ ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในส่วนของการใช้สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ ซึ่งสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง แสดงให้เห็นภาพและเสียง ทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงรูปลักษณ์ของสินค้าได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Susantouch (2011) ศึกษาการรับรู้สื่อสารตลาดกับการตัดสินใจซื้อเครื่อง CANNON1100D ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคมีการเปิดรับการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการด้านสื่อโทรทัศน์อยู่ในระดับมาก เช่นกัน จากผลการศึกษาข้างต้นพบว่าสอดคล้องกับ Belch & Belch (2008) ได้กล่าวว่าจุดมุ่งหมายหลักของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการ คือ ความหลากหลายของเครื่องมือในการสื่อสาร สามารถใช้เป็นเครื่องมือส่งข้อความไปยังกลุ่มลูกค้า

เป้าหมาย และสอดคล้องกับ Wongmonth (1997) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการไว้ว่า กระบวนการของการพัฒนาแผนงานการสื่อสารการตลาดที่ต้องใช้การจูงใจหลายรูปแบบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายของการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ คือ การมุ่งสร้างพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยพิจารณาวิธีการสื่อสารตราสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้รู้จักสินค้าที่จะนำไปสู่ความรู้ ความคุ้นเคย และความเชื่อมั่นในสินค้ายี่ห้อใดยี่ห้อหนึ่ง เป็นการสำรวจกระบวนการติดต่อสื่อสารกับผู้รับข่าวสารที่เป็นเป้าหมาย จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือการสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันกล่องผลิตภัณฑ์เข้ามามีบทบาทสำคัญกับชีวิตประจำวันของผู้บริโภค จึงมีผู้ประกอบการทำธุรกิจนี้หลากหลายตราสินค้า ทำให้เกิดการแข่งขัน ดังนั้นการนำเครื่องมือทางการตลาดมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงกับกลุ่มเป้าหมาย จึงมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากผู้บริโภคต้องการเข้าถึงสินค้าและบริการได้อย่างง่ายดาย และชัดเจน

2. ศึกษาการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากในเรื่องของการเลือกผลิตภัณฑ์ ซึ่งคุณภาพของกล่องต้องมีความชัดเจน ความละเอียดของภาพต้องอยู่ในระดับที่ดีเยี่ยม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Viriyabunditkul (2014) ได้ศึกษาแผนธุรกิจกล่องผลิตภัณฑ์ บริษัท เอปวชิกรีน จำกัด ผลการศึกษาพบว่า การตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภคส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับเครื่องมือทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์เป็นหลัก และสอดคล้องกับ Serirat, Serirat, Panawanit & Lucksitanon (1998) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบพฤติกรรมผู้บริโภค ด้านการตอบสนองของผู้ซื้อหรือการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ ผู้บริโภคจะมีการตัดสินใจในประเด็น ดังนี้ การเลือกผลิตภัณฑ์ การเลือกตรายี่ห้อ การเลือกผู้ขาย การเลือกเวลาในการซื้อ และการเลือกปริมาณในการซื้อ เป็นเหตุจูงใจที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่เกิดสิ่งกระตุ้น ที่ทำให้เกิดความต้องการ

3. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ จังหวัดเพชรบุรี

จากการศึกษาพบว่ามีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี ในส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านอายุระหว่าง 35-44 ปี และด้านอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้างทั่วไป นักเรียน/นักศึกษา มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ จังหวัดเพชรบุรี ในส่วนของปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ด้านสื่อBroadcast/โทรทัศน์/วิทยุ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.03 ผลการวิจัยพบว่าสื่อด้านนี้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง ทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงรูปลักษณะของสินค้าได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Susantouch (2011) ได้ศึกษาการรับรู้สื่อสารการตลาดกับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ CANNON1100D ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์/วิทยุ อยู่ลำดับที่มากที่สุด สำหรับปัจจัยด้านพนักงานขาย พบว่า พนักงานขายที่มีการบริการที่ดี มีมารยาท แต่งกายเหมาะสมมีส่วนช่วยให้เกิดความสนใจจากผู้บริโภค ด้านอินเทอร์เน็ต/

สื่อโต้ตอบ พบว่า การรับรู้ถึงการแสดงความคิดเห็นของบุคคลอื่นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางโซเชียลมีเดีย ทั้งทางบวกและทางลบมีผลอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภค **ด้านสื่อออนไลน์** พบว่า ป้ายโฆษณาตามสถานที่ต่าง ๆ ทำให้เกิดความคุ้นชินกับตราสินค้าและทำให้เกิดความสนใจในตัวสินค้า **ด้านการบอกต่อ** พบว่า การบอกต่อจากบุคคลใกล้ชิดหรือเพื่อนมีส่วนช่วยในการตัดสินใจซื้อสินค้า **ด้านการส่งเสริมการขาย** พบว่า ช่วงเวลาที่มีการลดราคามีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภค ในการเลือกซื้อเครื่องสำอางค์ เหล่านี้ล้วนแต่นับว่าสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.00 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Likitcharoenphan (2016) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางค์ GoPro ผลการศึกษาคือปัจจัยด้านคุณภาพของรูปและราคา ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

จากผลการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านอายุ และอาชีพ ของผู้ใช้งาน และปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ทางด้านสื่อ broadcast/โทรทัศน์/วิทยุ ด้านอินเทอร์เน็ต/สื่อโต้ตอบ ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านพนักงานขาย และด้านสื่อออนไลน์ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องสำอางค์ ในด้านอินเทอร์เน็ต ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ Wongmontha (2004) ได้กล่าวว่าสื่ออินเทอร์เน็ตสามารถส่งข้อมูลข่าวสารถึงกันได้อย่างกว้างขวาง ในปัจจุบันนี้เป็นโซเชียลเน็ตเวิร์ค ผู้ใช้เน็ตมีจำนวนมาก และการซื้อขายสินค้าผ่านเน็ตก็ได้รับความนิยมมากขึ้น ด้วยเหตุนี้เพื่อให้ทันยุคทันสมัยและเพื่อเป็นการเพิ่มยอดขายให้กับบริษัทผู้ขาย บริษัทควรจะต้องมีเว็บไซต์ในการบอกเล่าเรื่องราวรายละเอียดเกี่ยวกับบริษัท สินค้า และบริการ เพื่อเป็นช่องทางในการเพิ่มยอดขาย และเป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จใน ธุรกิจ นอกจากนี้จากนี้ในส่วนของการพนักงานขายยังสอดคล้องกับ Jangjankit (2000) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าการสื่อสารการตลาดด้านพนักงานขาย เป็นภาพลักษณ์ใหม่ของการสื่อสาร พนักงานขายที่มีความรู้ความชำนาญในตัวสินค้าหรือการบริการเป็นอย่างดี สามารถดึงดูดจุดเด่นของสินค้าและบริการมาแสดงให้กับลูกค้า จนกระทั่งลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้าในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้บริโภคในการเลือกซื้อเครื่องสำอางค์ของผู้ใช้รถยนต์ ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะปัจจัยที่สำคัญ 6 อันดับแรก จากตารางที่ 2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านพนักงานขาย (Standardized Coefficients Beta = 0.37) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในด้านพนักงานขาย ควรมีการอบรมให้พนักงานขายพนักงานมีการบริการที่ดี พูดจาไพเราะ มีมารยาท แต่งกายเหมาะสม และมีความรู้เกี่ยวกับตัวสินค้าอย่างดียิ่ง สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า เพื่อให้ลูกค้าเกิดความน่าเชื่อถือในตัวสินค้า

2. ด้านสื่อออนไลน์ (Standardized Coefficients Beta = 0.16) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับสื่อออนไลน์ ควรมีการเพิ่มป้ายโฆษณา หรือภาพเคลื่อนไหวที่มีภาพ แสง สี เสียง เพื่อกระตุ้นความสนใจ ดึงดูดสายตาของบุคคลทั่วไป เพื่อให้เกิดความคุ้นชินกับตราสินค้า และทำให้เกิดความสนใจในตัวสินค้า

3. ด้านอินเทอร์เน็ต/สื่อโต้ตอบ (Standardized Coefficients Beta = 0.15) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับอินเทอร์เน็ต/สื่อโต้ตอบ ในด้านความน่าเชื่อถือในการนำเสนอขายทางเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตของผู้ขายโดยตรง เช่น เรื่องช่องทางการสามารถติดต่อของผู้ขายหรือร้านค้าออนไลน์ ต้องสามารถติดต่อได้หลายช่องทาง เช่น เบอร์โทรศัพท์ที่ชัดเจน มีเพจที่น่าเชื่อถือ และให้ความสนใจกับการการแสดงความคิดเห็นของลูกค้าที่สนใจในผลิตภัณฑ์ หรือคำติชมของลูกค้า

4. ด้านการบอกต่อ (Standardized Coefficients Beta = 0.14) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการบอกต่อ ควรมีการให้ความสำคัญกับผู้บริโภคทั้งก่อนและหลังการขาย เพื่อให้ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้ารู้สึกถึงการบริการที่ดีจนทำให้มีการบอกต่อกับบุคคลใกล้ชิด หรือเพื่อน ไม่ว่าจะเป็นบอกปากต่อปาก หรือทางห้องสนทนาในอินเทอร์เน็ตในทางบวกส่งผลทำให้สินค้ามีความความน่าเชื่อถือ

5. ด้านการส่งเสริมการขาย (Standardized Coefficients Beta = 0.12) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการขาย ควรมีการจัดโปรโมชั่นส่วนลด คุปอง หรือเข้าร่วมกับงานแสดงสินค้าด้านกล้องติดรถยนต์ ประดับยนต์ให้บ่อยครั้ง เนื่องจากผู้บริโภคมักให้ความสนใจผลิตภัณฑ์ในงานสินค้าเพราะมักเข้าใจว่าจะได้ราคาพิเศษ มีโปรโมชั่นที่น่าสนใจ

6. ด้านอาชีพ (Standardized Coefficients Beta = -0.10) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับผู้บริโภคในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดเพชรบุรี ที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้าง และนักเรียนนักศึกษา เนื่องจากมีโอกาสในการตัดสินใจซื้อกล้องติดรถยนต์ของผู้ใช้รถยนต์

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งเน้นปัจจัยทางด้านราคา เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านราคาเพิ่มเติม ดังนั้นการศึกษาค้างต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยทางด้านราคา

References

- Belch, G. E. and Belch, M. A. (2008). **Advertising and Promotion**. Translated from Advertising and Promotion. Translated by Kamon Chaiwat. Bangkok: McGreggor-Hill Publishing, 18-22, 307.
- Electronic Government Agency (Public Organization) (SorBorMor.). (2017). **chamnuān rot thī chotthabīan sasom Na wan thī samsip'et Makarakhom 2560** [Number of registered vehicles]. Retrieved from <https://www.data.go.th>.
- Jangjankit, C. (2000). **konlayut sūsan kāntalat** [Marketing Communication Strategy]. Bangkok: Tipping point Co.Ltd.
- Kotler, P. (1997). **Marketing Management Analysis, Planning, Implement, and Control**. (8th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall. P.172.
- Likitcharoenphan, S. (2016). **patchai thī mī 'itthiphon tō kāntatsinchai sūklōng Go Pro** [Factors Influencing the Decision to Buy GoPro Cameras]. Independent Study Master of Business Administration, Thammasat University.

- Online Accident Center Thai RSC. (2017). **sathiti k̄n koēt ‘ubattihēt** [Accident statistics]. Retrieved from <http://www.thairsc.com>.
- Positioning. (2018). **klōng tit nā rot** [Tag: Dashboard Cameras]. Retrieved from <https://positioningmag.com/1187823>.
- Prachachat Business. (2017). Regional economy. **‘Ongk̄n ‘Anāmai Lōk [WHO] prāmān k̄n chāk k̄n bātchep thāng thanon prathēt Thai** [World Health Organization [WHO]. Projections from road injuries Thailand]. Retrieved from <http://www.thaihealth.or.th>.
- Serirat, S., Serirat, S., Panawanit, O. and Lucksitanon, P. (1998). **k̄nbōrihān k̄ntalāt yuk mai** [Modern Marketing Management]. Bangkok: Teera Film and Tite Co., Ltd. P.130.
- Susantouch, S. (2011). **k̄nraprū sūsan k̄ntalāt kap k̄ntatsinchai sū klōng CNNON nungphannungroī D khōng phūbōriphōk nai khēt chāngwat Krung Thēp Mahā Nakhōn** [Title The awareness in marketing communication with purchasing decisions camera CANON 1100D by consumer in Bangkok area]. Independent Study Master of Communication Arts, University of the Thai Chamber of Commerce.
- Viriyabunditkul, C. (2014). **phān thurakit klōng tit rotyon bōrisat ‘ē pūa sinai ch̄amkat** [Car camera business plan Apua Six Nine Company Limited]. Independent study Master of Business Administration Thammasat University.
- Wongmonth, S. (1997). **khrop khruāng rūang k̄nsūsan k̄ntalāt** [Integrated Marketing Communication]. 1st ed. Bangkok: Thammasan Co., Ltd. P. 28-29.
- Wongmontha, S. (2004). **khrop khruāng rūang k̄nsūsan k̄ntalāt** [Integrated Marketing Communication]. Bangkok: Thammasan Co., Ltd. P. 73.
- Yao, W. (2017). DOIDSANS. News. **tit klōng nā rot dai lot biā prakan** [Dashboard Cameras lowering premiums]. Retrieved from <https://droidsans.com>.

การจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนรู้การสอนโดยอิงบริบทจริงเพื่อสร้างเสริมเจตคติเชิงบวกต่อการเขียนร้อยแก้วกับการแต่งคำประพันธ์ไทยและความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทย

LEARNING MANAGEMENT OF ART OF WRITING AND COMPOSING POETRY
COURSE BY USING CONTEXTUAL TEACHING AND LEARNING FOR
ENHANCING POSITIVE ATTITUDES TOWARDS THAI PROSE AND POETRY
WRITING AND THE READINESS TO BE THAI LANGUAGE ARTS TEACHERS

ชวิน พงษ์ผจญ
Chawin Pongpajon

อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Full-time Lecturer at Division of Teaching Thai Language,
Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University
E-mail: Chawin.p@chula.ac.th

Received:	March 11, 2019
Revised:	May 2, 2019
Accepted:	July 4, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ผลของการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนรู้การสอนโดยอิงบริบทจริงที่มีต่อเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยของนิสิต และ 2) ผลของการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ ตามแนวคิดการเรียนรู้การสอนโดยอิงบริบทจริงที่มีต่อความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยของนิสิต กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ ภาควิชาการศึกษาด้าน ปีการศึกษา 2561 จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามก่อนเรียนและหลังเรียน แบบวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย แบบวัดความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทย และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ที่ออกแบบตามแนวคิดการเรียนรู้การสอนโดยอิงบริบทจริง จำนวน 16 แผน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย การทดสอบค่า ทีแบบไม่อิสระ และการทดสอบวิลคอกซัน ขณะที่วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์แก่นเรื่อง

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า 1) นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนรู้การสอนโดยอิงบริบทจริงมีเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้อย่างมีความหมาย และการเรียนรู้จากต้นแบบและ

ปฏิบัติจริง และ 2) นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงมีความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งด้านหลักสูตร ด้านวิธีวิทยาการสอน ด้านการประเมินผล และด้านบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่าแนวคิดนี้สามารถส่งเสริมเจตคติเชิงบวกต่อการเขียนและการแต่งคำประพันธ์ไทยได้ ตลอดจนสามารถพัฒนานิสิตให้มีความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยที่มีความสามารถในการเขียนและการจัดการเรียนรู้การเขียนได้อีกด้วย

คำสำคัญ

การเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริง การเขียนและแต่งคำประพันธ์ไทย ความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทย

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the effect of learning management of Art of Writing and Composing Poetry course by using contextual teaching and learning on Thai prose and poetry writing attitudes of Thai language arts pre-service teachers, and 2) the effect of learning management of Art of Writing and Composing Poetry course by using contextual teaching and learning on the readiness to be Thai language arts teachers of Thai language arts pre-service teachers. The target group of this research was seven Thai language arts pre-service teachers enrolling in Art of Writing and Composing Poetry course, first semester, academic year 2018. The data were collected by using pre-test and post-test, attitude test towards Thai prose and poetry writing, readiness scale on being Thai language arts teachers and interview guide questions. The 16 lesson plans were used for the experiment. The researcher used descriptive statistics, t-test dependence and Wilcoxon signed-ranks test for analysing quantitative data, while used thematic analysis for analysing qualitative data.

The first finding was that: 1) Thai language arts pre-service teachers' attitudes towards Thai prose and poetry writing after learning was significantly higher than before learning at the .05 level. This is because of four key reasons- appropriate learning management; happiness in learning; meaningful learning; and studying from role models and practice. 2) The second finding was that Thai language arts pre-service teachers' readiness to be Thai language arts teachers was significantly higher than before learning at the .05 level. The readiness was categorised into four dimensions: curriculum; pedagogy; assessment and teacher's related responsibilities. It can be seen that using contextual teaching and learning is effective for developing students' positive attitudes towards Thai prose and poetry writing as well as the readiness to be Thai language arts teachers.

Keywords

Contextual teaching and learning, Thai prose and poetry writing, the readiness to be Thai language arts teachers

ความสำคัญของปัญหา

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน ทั้งการติดต่อสื่อสาร การแสวงหาข้อมูลความรู้ และการสร้างสรรค์งานเขียนต่าง ๆ เพื่อความจรรโลงใจ เพราะเหตุนี้การเขียนจึงบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษาไทยในทุกระดับชั้นมาทุกยุคทุกสมัย ตั้งแต่หลักสูตรพุทธศักราช 2503 ทั้ง 4 ประโยค (Ministry of Education, 1960a; 1960b; 1960c; 1960d) จนถึงหลักสูตรปัจจุบัน คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่กำหนดให้การเขียนเป็นสาระหนึ่งของสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับการแต่งบทร้อยกรองอันประกอบด้วยบทร้อยกรองชนิดต่าง ๆ ไว้ในสาระหลักการใช้ภาษาไทยด้วย (Ministry of Education, 2009)

เมื่อพิจารณาหลักสูตรข้างต้น พบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับการเขียนนั้นสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ การเขียนเชิงกิจธุระ การเขียนเชิงวิชาการ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งคำประพันธ์ตรงกับที่ Phienchop (1996) กล่าวว่าทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ซับซ้อนกว่าทักษะอื่น ๆ เพราะต้องอาศัยความรู้และความสามารถมากกว่าปกติ คือ จะต้องมีความรู้ดี มีคลังคำศัพท์ที่เพียงพอ และมีทักษะการเรียบเรียงถ้อยคำให้สื่อสารได้อย่างถูกต้องตามจุดมุ่งหมาย คนส่วนใหญ่จึงประสบปัญหาในการเขียน โดยเฉพาะการแต่งคำประพันธ์ที่ถูกมองว่าเป็นเรื่องยากและไม่น่าสนใจ จนขาดแรงจูงใจในการเรียน (Phienchop & Indrambarya, 1993)

จากปัญหาข้างต้น ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีงานวิจัยหลายชิ้นที่ศึกษาสภาพปัญหาเดียวกันนี้ พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางการแก้ไข ตัวอย่างเช่นงานวิจัยของ Waijanya (2007) Poolperm (2009) Nigrotha (2010) Wongsuban (2010) Maneechot (2014) Yonglan (2014)

แม้งานวิจัยดังกล่าวจะนำเสนอผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนและด้านเจตคติของผู้เรียนที่สูงขึ้น แต่โดยทั่วไปแล้วก็ยังพบปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่องตามสถานศึกษาต่าง ๆ ข้อสังเกตจากประสบการณ์ของผู้วิจัย คือ งานวิจัยด้านการแก้ปัญหาหรือพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มักเกิดจากผู้วิจัยที่สนใจและมีความสามารถพิเศษทางด้านนี้ ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้และการวิจัย แต่สำหรับครูที่ไม่ได้สนใจหรือถนัดมากนัก ย่อมยากที่จะจัดการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่น่าสนใจและสนุก ทั้งนี้เพราะไม่ได้มีการนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ชัดเจน และปฏิบัติตามได้โดยง่าย จึงใช้วิธีการเดียวกับที่ตนเคยผ่านมาก่อน นั่นคือการนำเสนอฉันทลักษณ์หรือรูปแบบการเขียนต่าง ๆ การศึกษาตัวอย่างผลงานที่มีคุณภาพที่ดี และการเขียนงานที่ครูจะกำหนดหัวข้อให้ไปทำการบ้าน การจัดการเรียนรู้เช่นนี้ทำให้ผู้เรียนส่วนมากเขียนไม่ได้หรือทำได้ไม่ดี ขณะเดียวกันครูเองก็เห็นว่าเป็นเรื่องยากที่จะสอนให้ผู้เรียนทำได้เพราะตนเองก็ขาดทักษะด้านนี้จึงเลือกที่จะปล่อยผ่านโดยไม่สนใจที่จะหาวิธีสอนใหม่ (Kangpenkae, 1979; Pongpajon, 2017) กล่าวได้ว่าเจตคติและทักษะเกี่ยวกับการเขียนของครูนั้นมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเจตคติและทักษะเกี่ยวกับการเขียนของผู้เรียน

จากสภาพการณ์ข้างต้นประกอบกับประสบการณ์ของผู้วิจัยในการจัดการเรียนรู้รายวิชา ศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตครู ภาษาไทยส่วนใหญ่ไม่สนใจและขาดทักษะด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจาก ประสบการณ์เชิงลบของการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ รายวิชาดังกล่าวอย่างมีความสุขและขาดความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยที่ดีด้านการเขียน ปัญหาที่ เกิดขึ้นจึงกลายเป็นวงจรที่ไม่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำ ประพันธ์ไทย ไม่เพียงแต่ปัญหาด้านผู้เรียนเท่านั้น เมื่อวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาของผู้วิจัย ในวิชาดังกล่าว พบว่ายังเน้นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติโดยไม่ได้นำถึงถึงการเชื่อมโยง ความรู้สู่การเป็นครูภาษาไทยในสถานศึกษาอย่างชัดเจนและมากเท่าที่ควร ซึ่งจะต้องใช้ความรู้และ ทักษะอื่น ๆ ด้วย ทั้งการตัดสินใจเขียนและการเขียนงานในโอกาสต่าง ๆ ทำให้นิสิตขาดความพร้อม ที่จะไปเป็นครูภาษาไทยที่มีคุณภาพคือไม่สามารถปฏิบัติงานเหล่านี้ได้ดี ปัญหาสองประการนี้ทำให้ จำเป็นที่ต้องพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานิสิตครูภาษาไทยให้มีเจตคติเชิงบวกต่อการ เขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย อีกทั้งสร้างความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยให้ สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) ที่ระบุให้ “ฉันทลักษณ์” “ศิลปะและวัฒนธรรมการใช้ภาษา” “การเขียน เรียงความ” และ “การแต่งคำประพันธ์” เป็นส่วนหนึ่งในมาตรฐานด้านความรู้ (Ministry of Education, 2011)

สืบเนื่องจากปัญหาด้านเจตคติและความพร้อมในการเป็นครูของนิสิต ผู้วิจัยยังพบว่าปัญหา เหล่านี้เป็นประเด็นหนึ่งที่นักการศึกษาต่างกล่าวถึงอย่างแพร่หลายซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของ ปัญหาดังกล่าว งานวิจัยหลายชิ้นนำเสนอความสำคัญของเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนโดยแสดงให้เห็นว่า เจตคติเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนด้านต่าง ๆ ทั้งการแก้ปัญหา การตั้งเป้าหมาย ความเชื่อมั่น แรงจูงใจ และผลสัมฤทธิ์ (Byers, Imms and Hartnell-Young, 2018; Hussein, 2017; Sen, 2013) เจตคติของครูยังส่งผลคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ซึ่งส่งผลไปยังเจตคติของผู้เรียนด้วย กล่าวคือ ถ้าครูมีเจตคติเชิงบวกต่อรายวิชาที่สอนก็จะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนอยู่เสมอ และสามารถปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น (Valeriu, 2015)

ขณะเดียวกันงานวิจัยหลายชิ้นได้นำเสนอความสำคัญของความพร้อมของครูและการประเมิน และพัฒนาความพร้อมในด้านต่าง ๆ (Gabdulkhakov, 2016; Haigh, Ell and Mackisack, 2013; Haigh and Ell, 2014; Hung, 2016) อาจกล่าวได้ว่าความพร้อมในการเป็นครูเป็นประเด็นสำคัญที่ นักการศึกษาต่างตระหนักถึง โดยเฉพาะนักศึกษาในสถาบันผลิตครูที่ต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้ได้รับประสบการณ์จริง อันเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลต่อการเป็นครูในอนาคต (Hegender, 2010) ทั้งนี้ ปัญหาสำคัญข้อหนึ่งคือมหาวิทยาลัยไม่ได้สร้างความพร้อมในการทำงานอย่างเต็มที่ต่อการฝึก ประสบการณ์และการประกอบวิชาชีพ (Baiseitova, Amageldinovna and Ahatayeva, 2015)

จากปัญหาข้างต้นและการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่า แนวคิดหนึ่งที่สามารถใช้พัฒนาการจัด การเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา คือ การเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริง (Contextual teaching and learning) แนวคิดจัดการเรียนรู้นี้สนับสนุนให้ครูเชื่อมโยงเนื้อหาในรายวิชากับสถานการณ์จริงและส่งเสริมให้ผู้เรียน เชื่อมโยงความรู้กับการนำไปใช้ในบริบทต่าง ๆ ในชีวิตจริง ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัว สังคม และที่ทำงาน

เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ ตลอดจนสนใจและมุ่งมั่นที่จะประยุกต์ใช้ความรู้สู่การปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นหัวใจของการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ (Contextual Teaching and Learning, 2000) Hudson และ Whisler (2007) อธิบายว่า แนวคิดนี้มุ่งให้ผู้สอนใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายในการนำเสนอเนื้อหา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่รู้เข้ากับสิ่งที่ผู้สอนคาดหวังให้รู้ รวมถึงสร้างความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์และคิดสังเคราะห์จากการเชื่อมโยงความรู้ โดยเชื่อว่า ประสบการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนสร้างการเชื่อมโยงในการเรียนรู้ทั้งกับบริบทภายในและบริบทภายนอกสถานศึกษา กล่าวได้ว่าผู้เรียนจะเริ่มเรียนรู้จากความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม และบริบทในชั้นเรียน ก่อนที่จะเชื่อมโยงความรู้ไปสู่บริบทนอกชั้นเรียนผ่านการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ (Berns and Erickson, 2001a) Berns and Erickson (2001b) ยังกล่าวอีกว่าการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและมีแนวโน้มที่จะมีความคงทนของความรู้และทักษะที่ยาวนานกว่าการเรียนรู้แบบปกติ ทั้งยังสามารถนำความรู้ไปใช้ในบริบทต่าง ๆ ในอนาคตอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ The University of Washington (2001) อธิบายว่าแนวคิดนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การสอนโดยอิงบริบทจริง (Contextual teaching) ซึ่งผู้สอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ขยายและประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นในและนอกชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในสังคม และการเรียนโดยอิงบริบทจริง (Contextual learning) ซึ่งผู้เรียนมุ่งเรียนรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ในชั้นเรียนผ่านการเชื่อมโยงบริบทในสังคม ซึ่งสัมพันธ์กับบทบาทและสถานะต่าง ๆ ของตน เช่น ลูกหลาน นักเรียน พลเมือง พนักงาน เป็นต้น

Hudson และ Whisler (2007) ระบุว่าแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงประกอบด้วย 3 ทฤษฎีเบื้องต้น คือ **ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connection theory)** ที่เชื่อว่าการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพเมื่อได้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ได้เรียนรู้และฝึกฝนความรู้ใหม่ รวมถึงได้นำความรู้ใหม่ไปใช้ในสถานการณ์จริง **ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivist theory)** ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่เกิดจากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ การจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการเชื่อมโยงข้อมูลนั้น ๆ กับความรู้เดิม และ **ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning theory)** ที่เชื่อว่าวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะสืบสวนสอบสวน (Inquiry skill) และมีทักษะการคิดขั้นสูง โดย Lankard (1995 cited in Hudson and Whisler, 2007) แบ่งการเรียนรู้เชิงรุกออกเป็น 3 ระดับ คือ การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ และการเรียนรู้ผ่านความผิดพลาด

จากทฤษฎีข้างต้น จะเห็นได้ว่าแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงจะช่วยให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้เพื่อสร้างความรู้ใหม่ผ่านการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนที่จะต้องออกแบบให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ การนำไปใช้ในบริบทจริง และความผิดพลาดที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะสืบสวนสอบสวนและทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Johnson (2002) อธิบายว่า แนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงมีลักษณะสำคัญ 8 ประการ พร้อมอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแต่ละลักษณะ ดังนี้

1. **การสร้างการเชื่อมโยงที่มีความหมาย (Making meaningful connections)** ผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนกับบริบทจริงในสังคม โดยใช้บริบทจริงที่เกิดขึ้นในสังคมมาเป็นสื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียนหรือนำผู้เรียนออกไปเรียนรู้นอกชั้นเรียน

2. **การทำงานหรือภาระงานที่สำคัญ (Doing significant work)** ผู้สอนจะต้องมอบหมายงานที่มีความหมาย คือ มีความสำคัญจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ รวมถึงมีเป้าหมายของการทำงานที่ชัดเจนและ

จับต้องได้ เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถที่แท้จริง ตัวอย่างเช่นการนำบริบทหรือปัญหาในสังคมมาให้ผู้เรียนถกเถียงและหาวิธีแก้ปัญหาาร่วมกันโดยใช้ความรู้และทักษะที่ได้ศึกษามา

3. การเรียนรู้แบบกำกับและควบคุมตน (Self-regulated learning) ผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความสนใจและสามารถพัฒนาตนได้อย่างต่อเนื่องตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ตลอดจนสามารถทำงานคนเดียวหรือร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การร่วมมือร่วมพลังทำงาน (Collaborating) ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันและชี้ให้เห็นบทบาทและความสำคัญของการทำงานของทุกคนในกลุ่ม ตลอดจนเป็นแบบอย่างและเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพและประณีตประนอม

5. การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและคิดสร้างสรรค์ (Critical and creative thinking) ผู้สอนจะต้องฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งครอบคลุมการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การคิดตัดสินใจ และการใช้หลักตรรกะและหลักฐานประกอบการคิด อีกทั้งยังต้องฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ด้วยการปลูกฝังคุณลักษณะสำคัญต่าง ๆ เช่น การตั้งคำถาม การกล้าเสี่ยง การคิดยืดหยุ่น และการเปิดใจรับความเห็นจากผู้อื่น

6. การส่งเสริมผู้เรียนรายบุคคล (Nurturing the Individual) ผู้สอนจะต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตลอดจนส่งเสริมและจูงใจให้ผู้เรียนแต่ละคนบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ตามศักยภาพของตน ผู้สอนจึงมีฐานะเป็นที่ปรึกษาที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าใจตนเอง

7. การบรรลุมาตรฐานระดับสูง (Reaching high standards) ผู้สอนจะต้องระบุมาตรฐานหรือเป้าหมายในการเรียนรู้และช่วยให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายนั้นผ่านการเรียนรู้ การลองผิดลองถูก การฝึกฝน และการเพียรพยายามจนประสบความสำเร็จ มาตรฐานหรือเป้าหมายในการเรียนรู้ที่สามารถนำมาจากหลักสูตรรายวิชา หลักสูตรชาติ หรือเกณฑ์การประเมินของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ความสามารถไปใช้จริง เพราะจะช่วยให้การเรียนรู้ที่มีความหมาย

8. การประเมินตามสภาพจริง (Using authentic assessment) ลักษณะสำคัญข้างต้นส่งผลให้ผู้สอนใช้การประเมินตามสภาพจริงที่มุ่งให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถไปใช้ในสถานการณ์จริงที่มีความหมาย โดยมุ่งประเมินผลผู้เรียนจากผลการปฏิบัติจริงมากกว่าการทดสอบความรู้ เช่น การทำแฟ้มสะสมผลงาน การจัดแสดง การทำโครงการ การเขียนสะท้อนคิด เป็นต้น

Berns & Erickson (2001a) อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นลักษณะใดลักษณะหนึ่งข้างต้นสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ก็จริง แต่ไม่ใช่การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยอิงบริบทจริง ดังนั้นผู้สอนที่สนใจใช้แนวคิดนี้จึงจำเป็นต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองกับลักษณะทั้งหมด อนึ่ง แม้แนวคิดนี้จะมีมานานแล้ว แต่ก็ยังมีลักษณะร่วมสมัยและได้รับคัดเลือกเป็นหนึ่งในนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ประจำปี ค.ศ. 2015 (Sharpley et al., 2015) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

จากความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยอิงบริบทจริง ทำให้นักการศึกษาหลายคนสนใจนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างแพร่หลาย เช่น ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Clarke & Roche, 2018; Selvaniresa & Prabawanto, 2017; Suryawati, Osman & Meerah; 2010) ด้านภาษา (Satriani, Emilia & Gunawan, 2012; Wijarwadi, 2008)

นอกจากการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว Berns & Erickson (2001a) ยังชี้ให้เห็นว่าแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยอิงบริบทจริงยังได้รับการนำไปใช้อย่างกว้างขวางในการพัฒนาครู

ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ เช่น โครงการ Preservice Preparation ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ มหาวิทยาลัยจอร์เจีย มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย เป็นต้น ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพของครูประจำการ เช่น โครงการ Inservice Professional Development ของมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนีย มหาวิทยาลัยแห่งรัฐโบว์ลิงกรีน มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน ณ เมืองเมดิสัน เป็นต้น นอกจากนี้ Ke Lee & Xu (2016) ได้นำแนวคิดนี้ไปใช้ควบคู่กับเทคโนโลยีและพบว่าการใช้เทคโนโลยีในการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เสมือนจริงในการอบรมครูช่วยพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนรู้ได้

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาประกอบกับรายละเอียดและความสำเร็จของแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยอิงบริบทจริงข้างต้น กล่าวได้ว่าปัญหาด้านเจตคติของผู้เรียนและความพร้อมในการเป็นครูของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์เป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่ง ที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาเหล่านี้สามารถเรียนรู้และเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและการประกอบอาชีพครูในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยอิงบริบทจริงไปใช้น่าจะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวทั้งสองประการนี้ได้ เห็นได้จากตัวอย่างงานวิจัยและผลสำเร็จของการใช้แนวคิดนี้ไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทั้งของครูและนักศึกษาด้านครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ เหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจนำแนวคิดมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ เพื่อช่วยเสริมสร้างเจตคติเชิงบวกต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยของนิสิต รวมถึงความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยของนิสิตด้วย ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในรายวิชานี้ได้

จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ : การประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยอิงบริบทจริง

สำหรับการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยอิงบริบทจริงมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ 1 นั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามลักษณะสำคัญ 8 ประการ ตามแนวคิดของ Johnson (2002) ดังนี้

1. การสร้างการเชื่อมโยงที่มีความหมาย ผู้วิจัยออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นิสิตเห็นความเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนกับบริบทจริงในโรงเรียนในฐานะครูภาษาไทยผ่านกิจกรรม ดังนี้

1.1 ในสัปดาห์แรก ผู้วิจัยและนิสิตจะร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อศึกษาตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้เพื่อศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยที่ครูภาษาไทยต้องรู้และควรรู้ แล้วนำผลการวิเคราะห์มาออกแบบการเรียนรู้ในรายวิชาร่วมกัน นิสิตจึงเห็นความสำคัญของการเรียนและความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาที่เรียนกับที่จะนำไปใช้ในอนาคตในฐานะครูภาษาไทย

1.2 ในแต่ละสัปดาห์ นิสิตจะเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับกลวิธีการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย พัฒนาทักษะการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยในหัวข้อหรือโอกาสต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูภาษาไทย รวมถึงฝึกฝนทักษะการตรวจและตัดสินงานเขียนแต่ละประเภทซึ่งเป็นหน้าที่หนึ่งของครูภาษาไทย

1.3 ท้ายคาบของทุกสัปดาห์ นิสิตต้องร่วมกันสรุปประเด็นที่ได้ศึกษาและอภิปรายการนำความรู้ที่ศึกษาไปใช้จัดการเรียนรู้ในฐานะครูภาษาไทย โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย เช่น การคิดเดี่ยว-คิดคู่-คิดกลุ่ม (Think-Pair-Share) การระดมสมองแบบกราฟิติ (Graffiti brainstorming)

1.4 นอกจากการเรียนรู้ในชั้นเรียน นิสิตยังได้ร่วมสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความและคำประพันธ์ในการแข่งขันระดับชาติ โดยนิสิตจะได้ฝึกตรวจและตัดสินผลงานของผู้เข้าแข่งขัน และเรียนรู้ขั้นตอนการเหล่านี้นี้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนที่จะสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามประเด็นที่ตนสงสัย

1.5 ชิ้นงานสำคัญของรายวิชาส่งเสริมให้นิสิตได้นำความรู้ในชั้นเรียนไปใช้ในบริบทจริงทำให้นิสิตเห็นว่าการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยสามารถนำไปใช้นอกจากการจัดการเรียนรู้หรือกิจกรรมในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว โดยรายละเอียดของชิ้นงานสำคัญจะนำเสนอในประเด็นถัดไป

2. การทำชิ้นงานหรือภาระงานที่สำคัญ ชิ้นงานสำคัญของรายวิชา คือ การจัดทำหนังสือ นิทานร้อยกรองสร้างสรรค์ โดยนิสิตแต่ละกลุ่มต้องลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากครูและนักเรียนของโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม เพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาพร้อมหาแนวทางการแก้ไขทั้งจากผู้เชี่ยวชาญและงานวิจัย ก่อนที่จะนำข้อมูลไปออกแบบและสร้างสรรค์นิทานของแต่ละกลุ่มและจัดทำรูปเล่มตามความเหมาะสม ชิ้นงานสำคัญนี้ส่งเสริมให้นิสิตใช้ความรู้ในรายวิชาทั้งการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย การตรวจงานเขียนตามมาตรฐานระดับชาติ และการใช้การเขียนพัฒนาผู้เรียน

3. การเรียนรู้แบบกำกับและควบคุมตน ในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้นิสิตได้นำเสนอแผนการดำเนินงาน รายงานความคืบหน้า และอธิบายวิธีแก้ปัญหาที่พบระหว่างการทำงานก่อนจะให้ข้อเสนอแนะที่สนับสนุนให้นิสิตสามารถทำงานได้อย่างราบรื่น

4. การร่วมมือร่วมพลังทำงาน นอกจากชิ้นงานสำคัญที่เป็นงานกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยยังมอบหมายให้นิสิตจับกลุ่มฝึกทักษะเขียนร้อยแก้วและแต่งคำประพันธ์ไทยต่าง ๆ ร่วมกันทุกสัปดาห์ ทั้งอภิปรายความรู้และแนวทางการนำความรู้ไปใช้ร่วมกันเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้ในรายวิชามุ่งพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิตผ่านกิจกรรม การอภิปราย และการทำชิ้นงานต่าง ๆ ซึ่งนิสิตจะต้องคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และคิดลักษณะอื่น ๆ เพื่อทำงานหรือภาระงานให้สมบูรณ์

6. การส่งเสริมผู้เรียนรายบุคคล ในแต่ละสัปดาห์ นิสิตทุกคนสามารถศึกษาเนื้อหาล่วงหน้าบนระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning management system) และตั้งคำถามหรือร่วมอภิปรายในประเด็นที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้นำคำถามและประเด็นจากการอภิปรายมาจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนต่อไป เนื่องจากนิสิตแต่ละคนมีพื้นฐานความรู้ที่ต่างกัน การจัดการเรียนรู้เช่นนี้ช่วยให้นิสิตแต่ละคนเรียนรู้เนื้อหาได้อย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถของตน เพราะไม่จำกัดเวลาสำหรับทำความเข้าใจและสามารถถามคำถามโดยไม่ต้องระบุด่วน นิสิตยังได้รับมอบหมายงานเดี่ยวเพื่อฝึกทักษะการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยโดยให้ใช้นามปากกาแทนชื่อจริงเพื่อไม่ให้รู้สึกกังวลหรืออายระหว่างวิจารณ์ผลงานกัน

7. การบรรลุมาตรฐานระดับสูง ทุกสัปดาห์ นิสิตจะได้รับผลการประเมินงานพร้อมคำวิจารณ์สำหรับเกณฑ์การประเมินผลงานแต่ละชิ้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์เดียวกับการแข่งขันทักษะการเขียนและการประพันธ์ระดับชาติ เช่น เกณฑ์ในการตัดสิน “เรียงถ้อยร้อยความ” และ “กวีเยาวชนคนรุ่นใหม่” งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (Office of the Basic Education Commission, 2018) เกณฑ์การประชันกลอนสดของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตยซึ่งถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่จัดมาต่อเนื่องกว่า 27 ปีและได้รับพิจารณาจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นรางวัลที่มีคุณภาพเทียบรางวัลสูงสุดระดับชาติ (Dhurakij Pundit University, 2017) นอกจากนี้ นิสิตยังได้อภิปรายและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์การตัดสินเหล่านี้

โดยพิจารณาความเหมือนและต่างของเกณฑ์ของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อที่จะเข้าใจเหตุผลและลักษณะเฉพาะของการประกวดแต่ละรายการ

นอกจากนี้ แบบสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รวมถึงชิ้นงานสำคัญของนิสิตยังได้รับการตรวจประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันสุนทรภู่จำนวน 3 คน เพื่อให้นิสิตทราบถึงระดับความสามารถระดับคุณภาพ และนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปพัฒนาผลงานให้สมบูรณ์

8. การประเมินตามสภาพจริง รายวิชานี้เน้นการประเมินผลจากการปฏิบัติจริงผ่านชิ้นงานและกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการตรวจงานเขียนเดี่ยวและกลุ่มในแต่ละสัปดาห์ การประเมินการอภิปรายประเด็นต่าง ๆ หรือการประเมินการตรวจ วิจารณ์ และตัดสินงานเขียนต่าง ๆ ในการสอบปลายภาคนิสิตจะต้องให้แต่งคำประพันธ์ตามหัวข้อที่กำหนด ตรวจและแก้ไขงานประพันธ์แต่ละชนิดที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัดสินการประกวดคำประพันธ์พร้อมอธิบายเกณฑ์การตัดสินที่ใช้ตลอดจนเขียนความเรียงสะท้อนคิดต่อการเรียนรู้ในรายวิชา สิ่งเหล่านี้สามารถแสดงให้เห็นถึงความรู้และความสามารถที่แท้จริงของนิสิตซึ่งวัดหรือประเมินได้ยากจากการทำแบบสอบที่เน้นความจำเป็นหลัก

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงมีผลต่อเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ อย่างไร

2. การจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงมีผลต่อความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงที่มีต่อเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยของนิสิต
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงที่มีต่อความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยของนิสิต

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริง หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับสถานการณ์หรือบริบทจริง และส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง มีลักษณะ 8 ประการตามแนวคิดของ Johnson (2002)

เจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย หมายถึง แนวคิด ความคิดเห็น ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบที่นิสิตมีต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย

ความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทย หมายถึง ความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ทางการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งด้านหลักสูตร วิธีวิทยาการสอน และการประเมินผล และบทบาทหน้าที่ครูภาษาไทยเกี่ยวกับการเขียนร้อยแก้วและการแต่ง

คำประพันธ์ไทย คือ การเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยตามโอกาสสำคัญ การตรวจงานเขียน และการตัดสินงานเขียนในการประกวดแข่งขัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพราะมุ่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อย่างผู้เรียน (Wongwanich, 2016) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ที่มีลักษณะแบบคู่ขนาน (Convergent parallel) การวิจัยยังเป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental research) แบบการศึกษากลุ่มเดียวที่ออกแบบให้วัดก่อนและหลังการทดลอง (One-group pretest-posttest) รายละเอียดดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 2719342 ศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2561 จำนวน 7 คน

2. **เครื่องมือในการวิจัย** ในการวิจัยมีทั้งหมด 2 ประเภท ดังนี้

2.1 **เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล** ทั้งหมดได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 คน จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67 - 1.0 แปลว่าสามารถนำไปใช้ได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับภาษาและข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือต่าง ๆ มีดังนี้

2.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ มี 3 ชิ้น

2.2.1.1 แบบสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบสอบอัตนัยจำนวน 4 ข้อ ที่มุ่งประเมินทักษะการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ การแต่งคำประพันธ์ การตรวจงานเขียน และการตัดสินงานเขียนประเภทต่าง ๆ ประเมินผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเขียนจำนวน 3 คน โดยใช้เกณฑ์การตัดสินการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยของการประกวดระดับชาติ และแนวคำตอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนร่วมกันจัดทำขึ้น อนึ่ง แม้ว่าแบบสอบทั้ง 2 ชุดจะนำไปใช้ห่างกันถึง 14 สัปดาห์ แต่เพื่อป้องกันปัญหาการจำข้อสอบได้ของนิสิตซึ่งมีผลต่อคะแนนที่สูงขึ้นเนื่องจากมีจำนวนข้อสอบน้อย ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบเนื้อหา เช่น หัวข้อที่กำหนดให้เขียน ผลงานที่กำหนดให้วิจารณ์ ในแบบสอบดังกล่าวให้มีลักษณะใกล้เคียงกัน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เป็นผู้ตรวจสอบและพบว่าข้อคำถาม หัวข้อ และผลงานที่กำหนดในแบบสอบสองชุดสอดคล้องกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ความเป็นคู่ขนานของแบบสอบด้วยการทดสอบวิลคอกซัน (Wilcoxon signed-ranks test) พบว่าข้อสอบทั้ง 4 ข้อของแบบสอบทั้ง 2 ชุดมีค่าเฉลี่ยของคะแนน (Wilcoxon=48, Sig.=0.860) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Wilcoxon=2, Sig.=0.655) ค่าอำนาจจำแนก (Wilcoxon=10, Sig.=0.068) ตลอดจนค่าความยาก (Wilcoxon=7, Sig.=0.465) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงถึงความเป็นคู่ขนานระหว่างข้อสอบและระหว่างแบบสอบ แบบสอบทั้ง 2 ชุดมีค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ย .43 และค่าความยากเฉลี่ย .41 โดยใช้เป็นส่วนหนึ่งสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทย

2.2.1.2 แบบวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย จำนวน 20 ข้อ เป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert) ที่มีมาตรประมาณค่า 5 ระดับ โดยพัฒนาจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่นงานวิจัยของ Samrongthong (2011) และ Boonruang (2011)

2.2.1.3 แบบวัดความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทย มุ่งวัดความพร้อมทางด้านการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย มีจำนวน 25 ข้อ เป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert) ที่มีมาตรประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ หลักสูตร วิธีวิทยาการสอน การประเมินผล และบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับครูภาษาไทย พัฒนาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างงานของ Mohamed Valcke & Wever (2017) และ Stanford Center for Assessment, Learning and Equity (2013) และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับครูผู้ฝึกซ้อมและพานักเรียนไปแข่งขันทักษะการเขียนต่าง ๆ

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างคำถามหลักสัมพันธ์กับแบบวัดและแบบสอบในข้อ 2.2.1

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริง จำนวน 16 แผน โดยแบ่งให้การจัดการเรียนรู้การเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยมีจำนวนสัปดาห์เท่ากัน สำหรับเนื้อหาของการเขียนร้อยแก้วนั้นเน้นไปที่การเขียนเรียงความ การเขียนเรื่องสั้น ๆ จากประสบการณ์และจากจินตนาการ การเขียนสารคดี และการเขียนโฆษณา ขณะที่การแต่งคำประพันธ์นั้นเน้นคำประพันธ์ไทยทุกประเภทที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3. การดำเนินการทดลอง มีขั้นตอนสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย กับความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยของนิสิตก่อนการทดลอง โดยใช้เครื่องมือในข้อ 2.2.1.2 และ 2.2.1.3

3.2 ผู้วิจัยวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การแต่งคำประพันธ์ การตรวจงานเขียน และการตัดสินงานเขียนประเภทต่าง ๆ ของนิสิตก่อนการทดลอง โดยใช้เครื่องมือในข้อ 2.2.1.1

3.3 ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือในข้อ 2.2 เป็นเวลา 16 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง

3.4 ผู้วิจัยวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย กับความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยของนิสิตหลังการทดลอง โดยใช้เครื่องมือในข้อ 2.2.1.2 และ 2.2.1.3

3.5 ผู้วิจัยวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ การแต่งคำประพันธ์ การตรวจงานเขียน และการตัดสินงานเขียนประเภทต่าง ๆ ของนิสิตหลังการทดลอง โดยใช้เครื่องมือในข้อ 2.2.1.1

3.6 ผู้วิจัยสัมภาษณ์นิสิตเป็นรายบุคคล โดยใช้เครื่องมือในข้อ 2.2.2

3.7 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มเป้าหมายด้วยสถิติบรรยาย (Descriptive statistics) และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนทั้งของเจตคติที่มีต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยกับของความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระ (t-test dependence) หรือการทดสอบวิลคอกชัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลว่ามีการแจกแจงแบบปกติหรือไม่ อนึ่งผู้วิจัยจะเสนอผลจากการทดสอบทั้ง 2 แบบเมื่อมีข้อมูลที่แจกแจงแบบปกติและไม่ปกติในชุดเดียวกัน

3.8 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์แก่นเรื่อง (Thematic analysis)

3.9 ผู้วิจัยสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย

1.1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยแสดงให้เห็นว่า นิสิตมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 73.28 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับร้อยละ 86.28 เมื่อนำข้อมูลข้างต้นมาวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระพบว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวทางการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงมีเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน

ด้านที่วัด	คะแนน	Pre-test		S-W	Post-test		S-W	t
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		
เจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย	100	73.28	5.79	0.982	86.28	4.83	0.902	-6.745*

* $p \leq .05$

1.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ อธิบายเจตคติเชิงบวกต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยของนิสิตตามสาเหตุที่ช่วยสร้างเสริมเจตคติเชิงบวก ดังนี้

1.2.1 การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างเจตคติเชิงบวกต่อการเรียน ทั้งการจัดเรียงเนื้อหาให้เหมาะสมกับความหลากหลายของผู้เรียน การให้ข้อมูลป้อนกลับที่เป็นประโยชน์ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความเห็นและมีส่วนร่วมตัดสินใจต่าง ๆ ซึ่งต่างจากประสบการณ์เดิมที่นิสิตเคยสัมผัสมาในระดับมัธยมศึกษา ส่วนหนึ่งจากบทสัมภาษณ์ของนิสิตมีดังนี้

“...การที่เนื้อหาให้เรียงจากง่ายไปยากถือเป็นการปรับพื้นฐานและไม่ทำให้หนูรู้สึกที่ไม่ดีกับวิชา หรืออคติเพราะรู้สึกว่ายากก็ทำไม่ได้อยู่ดี” (นิสิต 01)¹

“...เคยเรียนในรูปแบบที่ครูเขียนฉันทลักษณ์บนกระดานแล้วให้การบ้านซึ่งไม่น่าสนใจเท่าไรนัก แต่การสอนกับการตรวจงานของอาจารย์ที่จะแนะนำว่าควรจะปรับแก้ยังไงทำให้หนูเข้าใจมากขึ้น ยิ่งการให้แนวคิดไปคิดเองว่าจะสร้างสรรค์ผลงานออกมายังไง ช่วยให้หนูได้ทำงานจากความสนใจจริง ๆ หนูประทับใจมาก” (นิสิต 03)

1.2.2 การเรียนรู้อย่างมีความสุข ช่วยให้นิสิตมีเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนเพราะช่วยลดความกังวลและความเครียดที่มีต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย เพราะช่วยเปลี่ยน

¹ รหัสแทนนิสิตที่ให้สัมภาษณ์และชุดข้อมูลที่ได้จากการถอดบทสัมภาษณ์

ความคิดที่ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องยากและไม่น่าสนใจ การจัดกิจกรรมที่สนุกสนานก็มีส่วนช่วยให้นิสิตมีเจตคติเชิงบวกและมีแรงจูงใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น ส่วนหนึ่งจากบทสัมภาษณ์ของนิสิตมีดังนี้

“...จากตอนแรกที่กลัวการเขียนกลอนมาก พอเรียนไปกลับเครียดและกดดันน้อยลง เพราะรู้สึกว่ามันเป็นเรื่องท้าทายและสนุกมาก โดยเฉพาะเวลาทำกิจกรรมหรือเล่นเกมกลอนต่าง ๆ” (นิสิต 01)

1.2.3 การเรียนรู้ที่มีความหมาย ช่วยให้นิสิตเห็นความเชื่อมโยงระหว่างการนำความรู้จากในชั้นเรียนไปใช้ในชีวิตจริงในฐานะครูภาษาไทย ส่งผลให้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของเนื้อหาและกิจกรรมที่ได้เรียนรู้แม้จะเป็นเรื่องยาก ส่วนหนึ่งจากบทสัมภาษณ์ของนิสิตมีดังนี้

“...ทุกสิ่งที่ได้เรียนเป็นความรู้ที่สำคัญทั้งสิ้น เพราะเป็นสิ่งที่หนูจะต้องใช้ในอนาคต” (นิสิต 04)

“...อาจารย์สอนให้หนูเข้าใจตัวชีวิตเกี่ยวกับการเขียนและเอาตัวชีวิตมาจัดลำดับเนื้อหาการเรียน หนูจึงรู้ว่าหนูต้องเรียนไปเพื่ออะไร และหนูจำเป็นต้องทำมันให้ได้ด้วย” (นิสิต 05)

1.2.4 การเรียนรู้จากต้นแบบและการปฏิบัติจริง มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเจตคติเชิงบวก คือ นิสิตได้เรียนรู้เนื้อหาผ่านการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เนื้อหานั้น ๆ (Pedagogy through pedagogy) จึงเห็นแนวทางการนำทฤษฎีหรือเนื้อหาไปใช้สถานการณ์จริง นอกจากนี้ การได้ลงมือปฏิบัติจริงยังช่วยให้นิสิตได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง อันเป็นการฝึกให้คุ้นเคยและไม่กลัวหรือกังวลที่จะนำความรู้และความสามารถดังกล่าวไปใช้ในอนาคต ส่วนหนึ่งจากบทสัมภาษณ์ของนิสิตมีดังนี้

“...การได้ลงมือตัดสินใจและกลอนกับผู้เชี่ยวชาญทำให้หนูมั่นใจว่าหนูสามารถจัดการแข่งขันแบบนี้และเป็นกรรมการได้” (นิสิต 02)

“...อาจารย์ใช้เทคโนโลยีมาใช้สอน และเวลาเรียนก็จะชวนให้พวกหนูคิดถึงสิ่งที่ต้องระวังหรือข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ถ้าหนูนำสิ่งที่อาจารย์สอนไปใช้กับนักเรียน มันทำให้หนูเห็นและเข้าใจว่าจะต้องนำเนื้อหานี้ไปใช้ยังไง หรือว่านักเรียนจะรู้สึกประมาณไหน เพราะว่าหนูได้ผ่านมาแล้ว” (นิสิต 04)

2. การศึกษาความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทย

2.1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยพบว่า นิสิตมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 62.14 คะแนนและมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 86.28 คะแนน ทั้งนี้ เมื่อนำข้อมูลข้างต้นมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การทดสอบด้วยวิธีการทางสถิติพบว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงมีความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากความพร้อมในการเป็นครูในภาพรวมที่สูงขึ้น เมื่อพิจารณาข้อมูลความพร้อมในแต่ละด้านยังพบว่าสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงให้เห็นว่านิสิตเชื่อมั่นว่ามีความพร้อมสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนทุกด้าน โดยเฉพาะด้านหลักสูตรและบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียน

ด้านที่วัด	คะแนน	Pre-test		S-W	Post-test		S-W	t	Wilcoxon
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.			
หลักสูตร	25	11.71	2.42	0.968	21.14	2.19	0.842	-9.95*	28.0*
การสอน	50	25.28	6.96	0.908	42.85	4.25	0.983	-6.64*	28.0*
การประเมินผล	25	13.14	3.07	0.918	21.42	2.63	0.957	-4.79*	27.0*
บทบาทหน้าที่	25	12.00	3.21	0.924	20.28	1.60	0.750*	-5.74*	28.0*
ภาพรวม	125	62.14	14.40	0.891	105.71	8.80	0.987	-7.68*	28.0*

* $p \leq .05$

2.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า นิสิตมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 15 คะแนนและมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 26.71 คะแนน เมื่อนำข้อมูลข้างต้นมาวิเคราะห์โดยใช้การทดสอบด้วยวิธีการทางสถิติพบว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงมีคะแนนสอบสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากคะแนนรวมหลังเรียนที่สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนแล้ว เมื่อพิจารณาคะแนนแต่ละด้านยังพบว่าสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เช่นกัน แสดงให้เห็นว่านิสิตมีความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยด้านการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยมากขึ้น โดยเฉพาะการตัดสินใจงานเขียนประเภทต่าง ๆ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ด้านที่วัด	คะแนน	Pre-test		S-W	Post-test		S-W	t	Wilcoxon
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.			
การเขียนร้อยแก้วฯ	10	4.85	0.69	0.840	7.57	1.39	0.800*	-6.45*	28.0*
การแต่งคำประพันธ์	10	3.85	2.41	0.733*	6.00	1.43	0.891	-2.68*	25.5*
การตรวจงานเขียน	10	2.85	0.69	0.840	6.57	0.97	0.937	-6.56*	27.0*
การตัดสินใจงานเขียน	10	3.28	1.11	0.922	6.85	0.69	0.840	-9.68*	28.0*
ภาพรวม	40	15.00	3.41	0.883	26.71	1.38	0.858	-11.52*	28.0*

* $p \leq .05$

2.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ สามารถอธิบายความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยได้ ดังนี้

2.2.1 ด้านหลักสูตร นิสิตเข้าใจตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวเพื่อจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ สามารถตั้งวัตถุประสงค์และจัดเนื้อหาได้อย่างถูกต้องตามจุดเน้นของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ดังที่นิสิตได้อธิบายว่า

“...หนูสามารถสามารถอ่าน วิเคราะห์ และนำตัวชี้วัดไปตั้งวัตถุประสงค์และออกแบบการสอนที่สอดคล้องกันได้ ถ้าหนูสอนตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดนักเรียนของหนูก็จะได้รับประโยชน์ไปด้วย” (นิสิต 07)

2.2.2 ด้านวิธีวิทยาการสอน นิสิตมีเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ด้านการเขียนร้อยแก้ว และการแต่งคำประพันธ์ไทย ตลอดจนรู้จักแหล่งเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้จัดการเรียนรู้ของตนเอง เนื้อหาในบทสัมภาษณ์มีดังนี้

“...หนูสามารถนำแหล่งเรียนรู้จากวิชานี้ไปใช้ออกแบบเนื้อหาหรือให้นักเรียนไปค้นต่อได้ เพราะอาจารย์มักจะแนะนำหนังสือที่มีเนื้อหาถูกต้องและเป็นตัวอย่างที่ดี” (นิสิต 01)

“...หนูได้ฝึกออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคและกลยุทธ์ที่เหมาะสม เช่น การใช้เกมกลอน และการยกตัวอย่างงานเขียนหรือกลอนในชีวิตประจำวันอย่างคำขวัญ สโลแกน หรือเพลง มาดึงดูดให้นักเรียนรู้สึกว่าการเขียนและศิลปะการเขียนนั้นไม่ใช่เรื่องไกลตัว” (นิสิต 02)

“...หนูเรียนรู้การสั่งงานที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตั้งหัวข้อหรือวิจารณ์งาน ซึ่งทำให้ทุกคนอยากทำเพราะได้ทำตามที่สนใจ รวมถึงวิธีสอนต่าง ๆ” (นิสิต 06)

2.2.3 ด้านการประเมินผล นิสิตมีความสามารถในการตรวจงานเขียนประเภทต่าง ๆ ทั้งยังรู้จักใช้การประเมินระหว่างเรียนและการประเมินตามสภาพจริงเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติเชิงบวก รวมถึงทราบแนวทางการให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ นิสิตคนหนึ่งกล่าวว่า

“...การประเมินงานแต่ละชิ้นนั้นเป็นสิ่งที่หนูจะนำไปใช้ ทั้งการที่อาจารย์ประเมินและให้ข้อเสนอแนะอย่างละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่ทำได้ดีอยู่แล้วและสิ่งที่ควรพัฒนาให้ดีขึ้น การให้เพื่อนช่วยประเมินผลงานกัน หรือการประเมินความรู้ชั้นทักษะผ่านกิจกรรมที่ไม่ใช่การทำข้อสอบกากบาท” (นิสิต 05)

2.2.4 ด้านบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นิสิตทุกคนสามารถเขียนงานเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์และแต่งคำประพันธ์ไทยตามโอกาสต่าง ๆ ที่มักพบในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังสามารถตรวจ วิจารณ์ และตัดสินผลงานการเขียนแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐานระดับชาติ ส่วนหนึ่งจากบทสัมภาษณ์ของนิสิตมีดังนี้

“...หนูสามารถแต่งคำประพันธ์ที่ครูภาษาไทยมักถูกขอให้ทำ เช่น กลอนเทิดพระเกียรติ กลอนเกียติ และยังสามารถฝึกนักเรียนเพื่อส่งเข้าร่วมแข่งขันได้โดยใช้วิธีการฝึกเด็กที่อาจารย์ใช้สอน หรือถ้าหากจะให้ตัดสินกลอนก็ทำได้เพราะรู้จักเกณฑ์และแนวทางตัดสิน รวมถึงได้ลองฝึกตัดสินแล้วด้วย” (นิสิต 06)

อภิปรายผล

1. การศึกษาเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย การที่นิสิตมีเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น อภิปรายได้ว่านิสิตได้เรียนรู้ผ่านการเชื่อมโยงความหมายระหว่างสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ

ของแนวคิดที่ใช้ การทำเช่นนี้ช่วยให้เห็นถึงความสำคัญของเนื้อหาและตระหนักถึงประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในวิชาชีพ นอกจากนี้ การเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหากับสื่อร่วมสมัย เช่น เพลงไทยสากล การร้องแร็ป หรือถ้อยคำสำนวนที่อยู่ในกระแสนิยม ยังเป็นการปรับเจตคติเชิงลบที่นิสิตส่วนใหญ่มักมองว่าการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยเป็นเรื่องยาก ไม่น่าสนใจ และใกล้เคียงกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายและงานวิจัยที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่และระหว่างความรู้ใหม่กับการนำไปใช้จริงช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนมีเจตคติเชิงบวกทั้งต่อวิชาและวิธีเรียนรู้ (Novak, 2011)

การวิจัยนี้ใช้การประเมินตามสภาพจริงซึ่งมีส่วนช่วยให้นิสิตมีเจตคติเชิงบวกต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยด้วย เนื่องจากผู้วิจัยมุ่งประเมินนิสิตผ่านชิ้นงานหรือภาระงานมากกว่าการมุ่งประเมินความรู้จากแบบสอบ ประกอบกับการประเมินระหว่างเรียน (Formative assessment) นิสิตจึงได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตนเองและพัฒนาความรู้และทักษะการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยอย่างค่อยเป็นค่อยไป การวิจารณ์งานโดยให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างเหมาะสมโดยชี้ข้อบกพร่องและเสนอแนะวิธีปรับปรุงแก้ไขผลงานให้เห็นเป็นตัวอย่างยังทำให้นิสิตไม่กลัวความผิดพลาด และสามารถพัฒนางานอื่น ๆ ที่ได้ดียิ่งขึ้น กระบวนการประเมินเช่นนี้ทำให้นิสิตได้เห็นพัฒนาการของตนเองในแต่ละสัปดาห์และเห็นการทำงานที่ยากยิ่งขึ้นเป็นเรื่องท้าทายมากกว่าเป็นความกดดันหรือกังวล การประเมินตามสภาพจริงยังช่วยให้เห็นถึงความสำคัญของการนำเนื้อหาไปใช้ในชีวิตจริงผ่านการทำชิ้นงานต่าง ๆ ที่มีลักษณะสอดคล้องกับบริบทจริงในโรงเรียน การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้จึงช่วยส่งเสริมให้นิสิตมีเจตคติเชิงบวกต่อการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย ดังที่ Johnson (2002) และ Muller (2012) ได้อธิบายว่าการประเมินตามสภาพจริงมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เพราะเปิดโอกาสให้แสดงความรู้ที่แท้จริงผ่านการปฏิบัติ การเชื่อมโยงการเรียนรู้เข้ากับประสบการณ์เดิม และการใช้ทักษะการคิดขั้นสูงในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวถึงผลของการประเมินตามสภาพจริงต่อเจตคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ (Kulprasit, 2016; Tibrani, Aloysius Siti, Zubaidah & Ghofur, 2017)

2. การศึกษาความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยของนิสิต การที่นิสิตที่มีความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอธิบายได้ว่า การที่ผู้วิจัยมอบหมายชิ้นงานที่ครอบคลุมบทบาทหน้าที่ของครูภาษาไทยในด้านการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยตลอดทั้งรายวิชา ทำให้นิสิตได้ฝึกฝนทักษะเหล่านั้นจนคุ้นเคยกับบทบาทหน้าที่เหล่านั้นและไม่เห็นว่าเป็นเรื่องยากอีกต่อไป ทั้งนี้ ผลงานชิ้นสุดท้ายที่เป็นการเขียนนิทานร้อยกรองสร้างสรรค์จนสามารถตีพิมพ์ออกมาเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้นิสิตเห็นศักยภาพของตนเองในด้านการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย และรู้สึกว่าจะมีความพร้อมพอที่จะนำความรู้และความสามารถนี้ไปใช้ในการเป็นครูในอนาคต ดังที่ Johnson (2002) กล่าวว่า การให้ผู้เรียนได้ทำงานที่สัมพันธ์กับบริบทหรือสถานการณ์จริงในชีวิตจะช่วยให้ผู้เรียนรู้ระดับความสามารถของตนเองเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถเหล่านั้นในชั้นเรียนให้เพียงพอและพร้อมต่อการนำไปใช้จริงในอนาคต

การบรรลุมาตรฐานระดับสูงยังส่งผลต่อความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยด้านการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทยของนิสิตด้วย เพราะการที่ผู้วิจัยประเมินงานเขียนต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์การตัดสินระดับชาติทำให้นิสิตเข้าใจเกณฑ์ อีกทั้งแนวทางการเขียนหรือแต่งคำประพันธ์เพื่อให้ผ่านมาตรฐานตามเกณฑ์นั้น ๆ ทั้งนี้ การให้ผู้ทรงคุณวุฒิระดับชาติเป็นผู้วิพากษ์และประเมินชิ้นงานสำคัญ

ของนิสิตช่วยให้เห็นสัทธิภาพความพร้อมของตน ซึ่งเมื่อนิสิตผ่านมาตรฐานดังกล่าวก็แสดงว่ามีความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะทางด้านการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย ดังที่ Johnson (2002) กล่าวว่า การตั้งมาตรฐานระดับสูงทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลองผิดลองถูก และมุ่งพัฒนาตนจนทำได้สำเร็จ เมื่อบรรลุมาตรฐานก็แปลว่าผู้เรียนมีความพร้อมพอจะนำไปใช้จริงแล้ว

นอกจากปัจจัยหลักที่ช่วยส่งเสริมให้ผลงานการวิจัยประสบความสำเร็จ ลักษณะสำคัญอื่น ๆ ของแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงก็มีส่วนสำคัญด้วย กล่าวคือ การที่นิสิตมีโอกาสร่วมสร้างสรรค์งานเดี่ยวตามความสนใจคู่กับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการทำงานกลุ่ม โดยสามารถวางแผน ติดตาม และดำเนินงานได้ตามความเหมาะสมของตนภายใต้คำแนะนำของผู้วิจัย ช่วยส่งเสริมทั้งเจตคติเชิงบวกและความพร้อมในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง สอดคล้องกับที่ Berns และ Erickson (2001a) กล่าวถึงความสำเร็จของการใช้แนวคิดนี้ว่า นักศึกษาครูและครูในโรงเรียนจัดการเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อนึ่ง การวิจัยนี้มีข้อจำกัด คือ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มุ่งแก้ปัญหาในรายวิชาของผู้วิจัยเองจึงไม่มีกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยจึงไม่เหมาะที่จะใช้อ้างอิงไปยังกลุ่มประชากรที่ใหญ่ขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำงานวิจัยนี้ไปทดลองอีกครั้งโดยกำหนดให้ผู้สอนเป็นครูภาษาไทยที่ไม่มีความสนใจพิเศษหรือมีความสามารถพิเศษทางด้านการเขียนร้อยแก้วและการแต่งคำประพันธ์ไทย เพื่อศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริงมีผลโดยตรงต่อตัวแปรตามในงานวิจัยนี้ เพราะประสิทธิภาพของแนวคิดเอง หรือจำเป็นต้องใช้คู่กับผู้สอนที่มีลักษณะเฉพาะ

2. ควรมีการทดลองเพื่อศึกษาความคงทนของตัวแปรตามในงานวิจัยนี้ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยอิงบริบทจริง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. **ระดับมัธยมศึกษา** สำหรับการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยอิงบริบทจริงไปใช้ในระดับมัธยมศึกษา ผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชาและข้อจำกัดด้านตัวชี้วัดและเวลา ทั้งนี้ อาจออกแบบบทเรียนในลักษณะหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเพื่อที่จะบูรณาการตัวชี้วัดได้ครบถ้วนและมีเวลาพอสำหรับการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองลักษณะสำคัญทั้ง 8 ประการของแนวคิด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นกระบวนการนำความรู้ในชั้นเรียนไปใช้ในบริบทจริงได้อย่างชัดเจน

2. **ระดับอุดมศึกษา** สำหรับการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยอิงบริบทจริงไปใช้ในระดับอุดมศึกษานั้น ผู้สอนจำเป็นต้องวิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของรายวิชาซึ่งควรเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในอาชีพหรือวิชาชีพในอนาคตเพื่อที่จะออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดได้อย่างเหมาะสม สำหรับวิชาทางมนุษยศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ที่ไม่มีวิชาชีพที่จะนำความรู้ไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงหรือสถานการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะจัดการเรียนรู้โดยนำบริบทจริงมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาสับสนุนทุน Active Learning ประจำปีภาคต้นปีการศึกษา 2561 ในการทำวิจัยครั้งนี้

References

- Baiseitova, Z. B., Amageldinovna, N. B., & Ahatayeva, G. B. (2015). Diagnosis of Readiness of the future teachers to work with students of deviant behavior. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 190(2015), 180-185.
- Berns, R. G., & Erickson, P. M. (2001a). **Contextual teaching and learning: Preparing students for the new economy**. Retrieved from http://www.cord.org/uploadedfiles/NCCTE_Highlight05Context-TeachingLearning.pdf.
- Berns, R. G., & Erickson, P. M. (2001b). **An interactive web-based system for the professional development of teachers in contextual teaching and learning**. Retrieved from <http://bgsu.edu/ctl>.
- Boonruang, J. (2011). *Phon khōng kāsōn dōi chai rūpbæp kār rian kāsōn sip pā thī nēn krabūankār rianrū thāng phāsā thī mī tō phon samrit thāngkār rian lāe chētakhati tō kār rian phāsā Thai khōng nakrīan chan prathomsuksa pī thī sām* [Effects of employing CIPPA instructional model emphasizing language learning process on learning achievement and attitude towards Thai language learning of prathom suksa three students]. Master's thesis. Chulalongkorn University.
- Byers, T., Imms, W., & Hartnell-Young, E. (2018). Comparative analysis of the impact of traditional versus innovative learning. *Studies in Educational Evaluation*, 58(2018), 167-177.
- Clarke, D., & Roche, A. (2018). Using contextualized tasks to engage students in meaningful and worthwhile mathematics learning. *Journal of Mathematical Behavior*, 51(2018), 95-108.
- Contextual Teaching and Learning**. (2000). Retrieved from <http://www.contextual.org>
- Dhurakij Pundit University. (2017). *Rabiāpkār prachan klōnsot khrang thī yīsipchēt phra sathit nai chāi Thai thūa lā* [The orders of 27th impromptu poetry writing competition: The king in Thai people's hearts]. Retrieved from <http://www.dpu.ac.th/upload/news/files/รายละเอียด.pdf>.
- Gabdulkhakov, V. F. (2016). Teacher's readiness to work with children while playing. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 233(2016), 175-180.
- Haigh, M., Ell, F., & Mackisack, V. (2013). Judging teacher candidates' readiness to teach. *Teaching and Teacher Education*, 34(2013), 1-11.

- Haigh, M., & Ell, F. (2014). Consensus and dissensus in mentor teachers' judgments of readiness to teach. **Teaching and Teacher Education**, 40(2014), 10-21.
- Hegender, H. (2010). The assessment of teacher candidates' academic and professional knowledge in school-based teacher education. **Scandinavian Journal of Educational Research**, 54(2), 151-171.
- Hudson, C. C., & Whisler, V. R. (2007). Contextual teaching and learning for practitioners. **Systemics, Cybernetics and Informatics**, 6(4), 54-58.
- Hung, M. (2016). Teacher readiness for online learning: Scale development and teacher perceptions. **Computer and Education**, 94(2016), 120-133.
- Hussein, Z. (2017). Leading to intention: The role of attitude in relation to technology acceptance model in e-learning. **Procedia Computer Science**, 105(2017), 159-164.
- Johnson, E. B. (2002). **Contextual teaching and learning: What it is and why it's here to stay**. USA: Corwin Press.
- Johnson, D. W. (2002). **Meaningful assessment a manageable and cooperative process**. USA: Allyn and Bacon.
- Kangpenkae, N. (1979). Laksana k̄an kh̄ian phit kh̄ong nak̄rian chan prathomsuksā pī thī nung [The characteristics of spelling errors of grade 1 students]. **The Booleet of Elementary Education**, (December 2009), 17-23.
- Ke, F., Lee, S., & Xu, X. (2016). Teaching training in a mixed-reality integrated learning environment. **Computers in Human Behavior**, 62(2016), 212-220.
- Kulprasit, W. (2016). EFL students' attitudes toward authentic and formative assessment: The role of writing rubric. **International Journal of Languages, Literature and Linguistics**, 2(1), 32-37.
- Maneechot, T. (2014). K̄anpriāpthiāp khwāmsāmāt nai k̄an kh̄ian r̄iangkhwām l̄ae ch̄etakhati t̄o k̄an r̄ian phāsā Thai kh̄ong nak̄rian chan prathomsuksā pī thī h̄a thī r̄ian d̄oi chai b̄æp fuk thaksa prak̄op k̄ans̄on kap rūpb̄æp k̄ans̄on ph̄ænthī khwāmkh̄it [A comparison of the ability to write an essay and attitudes towards learning Thai Language of the prathomsuksa 5 students to learning by the teaching exercises and mind mapping model]. Master's thesis. Thepsatri Rajabhat University.
- Ministry of Education. (1960a). **Laksut prayok prathom suksa ton ton Phutthasakkarat songphanharosam** [Curriculum for lower primary level B.E. 2503]. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.
- Ministry of Education. (1960b). **Laksut prayok prathom suksa ton plai Phutthasakkarat songphanharosam** [Curriculum for upper primary level B.E. 2503]. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.

- Ministry of Education. (1960c). *Laksūt prayōk matthayommasuksā tōn ton Phutthasakkarat sōngphanhārōjsām* (mō.sō. nung - sōng - sām) [Curriculum for lower secondary level B.E. 2503 (Grade 7 – 8 – 9)]. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.
- Ministry of Education. (1960d). *Laksūt prayōk matthayommasuksā tōn plai Phutthasakkarat sōngphanhārōjsām* (mō.sō. si - ha - hok) [Curriculum for upper secondary level B.E. 2503 (Grade 10 – 11 – 12)]. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.
- Ministry of Education. (2009). *Laksūt kæn klāng kānsuksā naphūn thān Phutthasakkarat sōngphanhārōjhasip‘et* [The basic education core curriculum B.E.2551]. Bangkok, Thailand: Agricultural Co-operative Federation of Thailand Ltd.
- Ministry of Education. (2011). *Prakāt krasuāng suksāthikan rūāng māttrathan khunnawuthi radap parinyā tri sākha kharusāt læ suksā sāt* (laksūt ha pi) [Notification of ministry of education-Qualification standards of bachelor of education (5-year program)]. Retrieved from http://www.camt.cmu.ac.th/th%20form/tqf/education5year_m1.pdf.
- Mohamed, Z., Valcke, M., & Wever, B. D. (2017). Are they ready to teach? Student teachers' readiness for the job with reference to teacher competence frameworks. *Journal of Education for Teaching*, 43(2), 151-170.
- Muller, J. (2012). *What is authentic assessment?*. Retrieved from <http://jfmuller.faculty.noctrl.edu/toolbox/whatisit.htm>.
- Nigrotha, A. (2010). *Kānphatthana botrian phān wep rūāng thaksa kān khian riāngkhwām doī chai wep bloḥ khōng nakrian chan matthayommasuksā pi thi sōng* [The development of web-based instruction on the topic of essay writing skill by using weblog of mathayom suksa 2 students]. Master's thesis. Silpakorn University.
- Novak, J. D. (2011). A theory of education: Meaningful learning underlies the constructive integration of thinking, feeling and acting leading to empowerment for commitment and responsibility. *Aprendizagem Significativa em Revista/Meaningful Learning Review*, 1(2), 1-14.
- Office of the Basic Education Commission. (2018). *Ken kān khāengkhan ngān sinlapahatthakam nakrian khang thi hoksippaet pikānsuksā sōngphanhārōjhoksip‘et klum sara kān rianrū phasā Thai* [The criteria for division of teaching Thai language in the 68th student arts and crafts competition, academic year 2561]. Retrieved from <https://www.sillapa.net/rule61/thai-68.pdf>.
- Phienchop, S. (1996). *Nangsū chut khwāmru phasā Thai sōn hai sanuk pensuk kap kān rian* [Book series on Thai language knowledge: Teaching for fun to create happiness in learning]. Bangkok: Kurusapa Printing Ladphrao.

- Phienchop, S., & Indrambarya, S. (1993). **Withī sōn phāsā Thai radap matthayommasuksā** [Teaching methodologies for secondary level]. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Poolperm, P. (2009). **Kānsuksā phonlaka raphat nāthaksa kān ‘ān sarup khwām sū kān khīān khamkhan duāi krabūānkan čatkān rīānrū sī khan khōng nakrīān chan matthayommasuksā pī thī sōng** [A study of effect of reading skill development in concluding the main idea to writing motto by 4 steps of learning management process of mathayomsuksa 2 students]. Master's thesis. Khonkaen University.
- Pongpajon, C. (2017). **Kēm klōn : kitchakam kān rīānrū rōjkrōng thīmā kok wākhwām sanuk** [Poetic games: The learning activity for writing poetry]. **The Journal of Thai Studies**, 13(2), 15-50.
- Selvianiresa, D., & Prabawanto, S. (2017). Contextual teaching and learning approach of mathematics in primary schools. **Journal of Physics: Conference Series**, 895(2017), 1-7.
- Sen, H. (2013). The attitudes of university students towards learning. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 83(2013), 947-953.
- Sharples, M., et al. (2015). **Innovating Pedagogy 2015: Open University Innovation Report 4**. Milton Keynes: The Open University.
- Stanford Center for Assessment, Learning and Equity. (2013). **2013 edTPA field fest: Summary report**. USA: SCALE.
- Samrongthong, P. (2011). **Kānsuksā phon samrit thāngkān rīān lāe četakhati tō kān rīān phāsā Thai khōng nakrīān chan matthayommasuksā pī thī hā thī dai rap kānčatkān rīānrū dōi chai nangsū ‘ilekthronik kap kānčatkān rīānrū tām khūmū khru** [A study of the achievement and attitude in Thai of mathayomsuksa v students through the electronic book and the teacher's manual]. Master's thesis. Srinakharinwirot University.
- Satriani, I., Emilia, E., & Gunawan, M. H. (2012). Contextual teaching and learning approach to teaching writing. **Indonesian Journal of Applied Linguistics**, 2(1), 10-22.
- Suryawati, E., Osman, K., & Meerah, T. S. M. (2010). The effectiveness of RANGKA contextual teaching and learning on students' problem solving skills and scientific attitude. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 9(2010), 1717-1721.
- The University of Washington. (2001). **Defining contextual teaching and learning**. Retrieved from <http://depts.washington.edu/wctl/definingctl.htm>.

- Tibrani, M., Aloysius Siti, D. C., Zubaidah. S., & Ghofur, A. (2017). The influence of authentic assessment on students' attitude and psychomotor in biology course with the implementation of project-based learning. **The Journal of Social Sciences Research**, 3(10), 97-102.
- Valeriu, D. (2015). Factors generating of positive attitudes towards learning of the pupils. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 180(2015), 554-558.
- Waijanya, S. (2007) **Tūa trūat thān chanthalak læ khunnaphāp khōng klōnsuphāp** [Thai poetry (Klon8) syntax and quality analyzer]. Master's thesis. King Mongkut's University of Technology North Bangkok.
- Wijarwadi, W. (2008). **The effectiveness of contextual teaching and learning in teaching speaking**. Undergraduate Program's Paper. Syarif HIDAYATULLAH State Islamic University.
- Wongsuban, N. (2010). **Kānpriāpthiāp phon samrit thāngkān rian rūang kān tāng roīkrōng praphet khlong si Suphāp khōng nakriān chan matthayommasuksa pī thī sōng dōi kānchatkān rianrū bāp fō MAT kap kānchatkān rianrū duai withi sōn bāp pakati** [A comparison of Mathayomsuksa two student learning achievement in Khlong Si-suphab poem by using 4 MAT learning cycle strategy and the conventional method]. Master's thesis. Silpakorn University.
- Wongwanich, S. (2016). **Kānwichai patibatkān nai chan rian** [Classroom action research]. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Yonglan, P. (2014). **Phon khōng kānchai bāp fuk thaksa kān khian klōnsuphāp nai wichā phasā Thai chan prathom - suksa pī thī hok rōngriān wat phothāram amphōē nā mōm chāngwat song khla** [The results of using skill practice on Klon-Supap writing in Thai subject, pratomsuksa 6, Watpotaram school, Namom district, Songkhla province]. Master's thesis. Hatyai University.

ผลการจัดกิจกรรมโดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

THE ACHIEVEMENT OF CREATIVE AND PRODUCTIVE BASED LEARNING
ACTIVITY OF UNDERGRADUATE STUDENTS AT VALAYA ALONGKORN
RAJABHAT UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

ดาวรรดา วีระพันธ์¹ และณัฐรดี อนูปงค์²

Daorathar Weerapan¹ and Natradee Anupong²

^{1,2} อาจารย์หลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

^{1,2} Department of Computer Science, Faculty of Science and Technology, Valaya Alongkorn
Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

E-mail: Daorathar@vru.ac.th

Received: February 8, 2019

Revised: April 19, 2019

Accepted: April 23, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ 2) ศึกษาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ความฉลาดทางดิจิทัล (VGE 110) ในภาคการศึกษาที่ 1/2561 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม ทั้งหมด 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test แบบไม่อิสระ และ t-test one sample group

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) นักศึกษามีทักษะความคิดสร้างสรรค์หลังเรียน (เฉลี่ยร้อยละ 78.75) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ร้อยละ 75) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60

คำสำคัญ

ผลจัดกิจกรรม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to compare the learning achievement before and after learning of students with creative and productive based learning activity, 2) to study the creative skills of students with creative and productive based learning activity compared with 75 percent criteria, and 3) to study student satisfaction with creative and productive based learning activity. The sample used in this research was a group of undergraduate students at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage whom enrolled in Digital Intelligence (VGE 110) course in the semester of 1/2018 selected by using cluster random sampling total of 32 people. The tools used in this research were creative and productive based learning activity plans, a learning achievement test, a creative thinking skill test, and a satisfaction survey. The statistics used in this research were mean, standard deviation and t – test for dependent samples and t-test one sample group.

The results of the study showed that: 1) learning achievement after learning with creative and productive based learning activity had a higher average score at the statistical significance level of 0.05, 2) students had a higher average score of creative thinking skills after studying at an average of 78.75 percent which was higher than the specified criteria of 75 percent at the statistical significance level of 0.05, and 3) the student satisfaction towards creative and productive based learning activity at a high level, with a mean score of 4.46 and a standard deviation of 0.60.

Keywords

Activity Achievement, Creative Thinking Skills, Creative and Productive Based

ความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนในยุค 4.0 เน้นการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจารย์ผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ โดยการจัดหาแหล่งเรียนรู้ และแนะนำ ทั้งแหล่งการเรียนรู้ภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้แสวงหา ความรู้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด อีกทั้งเป็นการบูรณาการ ความรู้และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ในกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนมีอิสระและมีเป้าหมายของ ตนเองสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ให้เกิดนวัตกรรมสู่สังคม สอดคล้องกับ (Duangpummes & Kaewurai, 2017) สรุปไว้ว่าการจัดการเรียนในยุค 4.0 มีลักษณะ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนและปัญหาเป็นสำคัญ เพื่อสร้างให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

ในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีทักษะของการทำงานแบบร่วมมือเรียนรู้และรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน ใช้ความสามารถในการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิดผ่านการเขียน อภิปรายโต้แย้ง ให้เหตุผลแสดงความคิดเห็นและสามารถแสดงทัศนคติมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาอย่างหลากหลาย จนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม

รูปแบบการจัดการศึกษาโดยออลงกรณ์สำหรับการศึกษา ยุค 4.0 การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาและสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ เพื่อออกแบบระบบการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงผลิตภาพเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษา 4.0 นั้น สามารถกระทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ผู้สอนต้องตระหนักว่าการเรียนรู้เชิงผลิตภาพเป็นการเรียนการสอนที่ผลลัพธ์ของการเรียนรู้คือผู้เรียนสามารถสร้างผลผลิตที่เกิดจากความรู้ ประสบการณ์ กิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนความร่วมมือกันของผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน (Chanthamaruk et al., 2018) วิชาศึกษาทั่วไปตามหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2557 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ นั้นมีลักษณะบูรณาการศาสตร์เนื้อหาวิชาต่าง ๆ อันได้แก่ กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งรายวิชาความฉลาดทางดิจิทัล (VGE110) เป็นรายวิชาที่จัดอยู่ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยจัดการเรียนการสอนแบบเน้นกิจกรรม ให้นักศึกษาได้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้นักศึกษาได้ปฏิบัติจริง เรียนรู้จากเหตุการณ์ สถานการณ์จริงนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีจิตอาสา ให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากกระบวนการวิจัย และทำโครงการต่าง ๆ ให้นักศึกษานำมาอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยให้อาจารย์สอนเป็นทีม ลดการสอนแบบบรรยาย นอกจากนี้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากเอกสารประกอบการสอน เว็บไซต์ บทเรียนออนไลน์ และการฝึกทักษะภาษาอังกฤษด้วยบทเรียนออนไลน์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะและความรู้ของนักศึกษาให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมองเห็นว่าการเรียนรู้เพื่อสร้างผลผลิต เป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีการเรียนการสอนที่หลากหลาย การเรียนการสอนในรูปแบบของการทำโครงการที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและปฏิบัติงานจากกิจกรรมการเรียน และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันตามความสนใจ ต้องมีการพัฒนาพฤติกรรมและความคิดผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนลงมือทำ การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพเป็นการเรียนการสอนที่ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ คือผู้เรียนสามารถสร้างผลงานที่เกิดจากความรู้ ประสบการณ์ กิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนความร่วมมือกันของผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพมาประยุกต์ใช้ในรายวิชาความฉลาดทางดิจิทัล ให้กับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์สามารถคิดค้นหาสิ่งที่แปลกใหม่ และมีความหลากหลาย โดยมีสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมา ซึ่งต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย กิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิต

ภาพก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริม กระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างผลงานได้สำเร็จ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนลงมือทำส่งเสริมให้คิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างผลงานต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. หลังการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นหรือไม่
2. ทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 หรือไม่
3. ความพึงพอใจของนักศึกษาหลังเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ
2. เพื่อศึกษาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดกิจกรรมโดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา ความฉลาดทางดิจิทัล (VGE 110) ของงานวิชาศึกษาทั่วไป ในภาคการศึกษาที่ 1/2561 จำนวน 300 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มจากนักศึกษา 30 หลักสูตร สุ่มมา 4 หลักสูตร ประกอบด้วย นักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีวิศวกรรมเครื่องกล สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร และ ชีวอนามัยและความปลอดภัย ทั้งหมด 32 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

- 2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ จำนวน 5 แผน ระยะเวลา 15 ชั่วโมง

- 2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

- 2.3 แบบทดสอบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นแบบอัตนัยจำนวน 3 ข้อ จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความคิดสร้างสรรค์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความคิดคล่อง 2) ความคิดยืดหยุ่น 3) ความคิดริเริ่ม

- 2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ

3.1.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.1.2 วิเคราะห์ มคอ.3 ของรายวิชาความฉลาดทางดิจิทัล (VGE 110) และวัตถุประสงค์ รวมถึง วิเคราะห์แผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) ความรู้ 3) ทักษะทางปัญญา 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อจะได้จัดทำแผนการจัดกิจกรรมต่อไป

3.1.3 จัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา ดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้วางแผนการสอน โดยกำหนดวิธีการสอน สื่อการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา รวมถึงกำหนดเนื้อหาที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน 2) นำแผนกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง 3) ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแผนกิจกรรมการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการสร้างข้อสอบที่ดี รวมถึงศึกษาวัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา เพื่อพิจารณาแบบทดสอบรายข้อกับวัตถุประสงค์ให้ครอบคลุม ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

3.2.2 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาแบบทดสอบรายข้อกับวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องของแบบทดสอบรายข้อกับวัตถุประสงค์ จากนั้นนำผลการพิจารณามาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง เลือกข้อสอบที่มีค่า (Index of item-objective congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Nantasukhon, 2012) ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.66 - 1.00 ซึ่งถือว่าแบบทดสอบมีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อ โดยผู้วิจัยเลือกข้อสอบไว้จำนวน 40 ข้อ จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบต่อไป

3.2.3 วิเคราะห์หาคุณภาพข้อสอบ นำผลการสอบมาวิเคราะห์ หาค่าความยากง่าย (P) ผู้วิจัยคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายตั้งแต่ .20 -.80 และค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (Tiantong, 2002) โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อสอบที่ได้เกณฑ์ตามมาตรฐานไว้จำนวนทั้งหมด 30 ข้อ มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ .43 -.77 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .33 -.53

3.2.4 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบทดสอบ คำนวณ

โดยใช้ KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson Reliability) ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.82 ซึ่งมีคุณภาพและเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3 แบบทดสอบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์ ขึ้นตามแนวแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Torrance (1969 cited in Sirichokchaitrakun & Silanoi, 2015) เป็นลักษณะแบบอัตนัยจำนวน 3 ข้อ จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด มีวัตถุประสงค์เพื่อวัด 1) ความคิดคล่อง คือ ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน 2) ความคิดยืดหยุ่นหรือความหลากหลาย คือ การคิดหาคำตอบได้หลายประเภทและหลายทิศทาง 3) ความคิดริเริ่ม คือ ความคิดแปลกใหม่ที่ไม่เคยมีใครนึกหรือคิดมาก่อน

3.3.2 การทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยง แล้วนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 มาใช้เป็นแบบทดสอบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 3 ข้อ ได้ข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 - 1.00

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

3.4.1 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ จากแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรม โดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน

3.4.2 กำหนดกรอบแนวความคิดและเนื้อหาของแบบสอบถาม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ประกอบด้วย ด้านเนื้อหาการเรียนรู้ ด้านการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล งาน ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 1 ฉบับ

3.4.3 การทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรง แล้วนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถามความพึงพอใจต่อไป

3.4.4 การทดสอบความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มทดลองที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นได้นำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ตามวิธีการของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 นำเอาแบบสอบถามนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

4. ขั้นตอนการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในครั้งนี้ และอธิบายถึงวิธีการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมโดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ ชี้แจง

เกณฑ์ในการประเมินผลงานให้นักศึกษาได้รับทราบ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่นักศึกษาต้องทำความเข้าใจในการจัดกิจกรรม

4.2 ก่อนการดำเนินการจัดกิจกรรมโดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบก่อนเริ่มกิจกรรม

4.3 ผู้วิจัยได้นำแนวทางของ (Chanthamaruk et al., 2018) ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้สำหรับรูปแบบการจัดการศึกษาโดยองค์รวมสำหรับการศึกษา 4.0 : การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ได้กำหนดขั้นตอนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพเป็น 3 ระยะ และระยะที่ 4 เป็นการขับเคลื่อนสำหรับระดับคณะและมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำมาปรับให้เหมาะสมกับกิจกรรมใน รายวิชา ความฉลาดทางดิจิทัล (VGE 110) โดยขั้นตอนการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนพัฒนาผลิตภาพ (Pre-production phase) กิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอนในระยะนี้ ผู้วิจัยได้นำแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ จำนวน 5 แผน รวมระยะเวลา 15 ชั่วโมง ให้นักศึกษาเรียนรู้ทฤษฎีและเนื้อหาของรายวิชาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเป็นสถานการณ์หรือปัญหา ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้รายวิชาและการพัฒนาผลิตภาพ และเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีกิจกรรมศึกษาพื้นที่ชุมชนในบริบทจริง โดยผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มและลงสำรวจพื้นที่ชุมชนรอบมหาวิทยาลัยฯ นักศึกษาร่วมกันรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม และนำกลับมาเสนอกับผู้วิจัยในรูปแบบของโครงการ นำข้อมูลหรือปัญหามาตั้งโจทย์พิจารณาความเป็นผลิตภาพเชิงสร้างสรรค์ เช่น ความแปลกใหม่ ความหลากหลาย ในระยะนี้ผู้วิจัยได้กำหนดผลิตภาพหรือผลงานจากการเรียน กิจกรรมที่ผู้เรียนได้มีโอกาสลงพื้นที่หรือร่วมกิจกรรมกับผู้ใช้ประโยชน์จะช่วยให้การพัฒนาผลิตภาพถูกนำไปใช้ประโยชน์จริงได้มากกว่า

ระยะที่ 2 ระยะพัฒนาผลิตภาพ (Production phase) ในระยะนี้ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาเป็นผู้ออกแบบ และดำเนินงานสร้างสรรค์ผลงานอย่างเป็นกระบวนการ โดยผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา ส่งเสริมการใช้ความรู้ ทักษะ และกระตุ้นความคิดหลากหลาย (Flexibility) และความแปลกใหม่ (Unusual) หรือความริเริ่ม (Original) ส่งเสริมการกล้าคิดสิ่งใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ ให้นักศึกษา รวมถึงอำนวยความสะดวก เตรียมสื่อต่าง ๆ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการศึกษาเพื่อให้นักศึกษาสามารถออกแบบผลิตภาพหรือผลงานจากระยะที่ 1 ได้สำเร็จ รวมถึงให้นักศึกษาฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Work based Learning) และ ผู้วิจัยคอยติดตามความก้าวหน้าของผลงานอย่างต่อเนื่อง

ระยะที่ 3 ระยะหลังการพัฒนาผลิตภาพ (Post-production phase) เป็นระยะที่มีการประเมินผลิตภาพและประเมินกระบวนการ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้นำเสนอผลงาน ซึ่งในการประเมินผลงานผู้วิจัยได้ชี้แจงเกณฑ์ในการประเมินผลงานให้นักศึกษาได้รับทราบตั้งแต่ก่อนเริ่มพัฒนาผลงาน ในการประเมินผลงานผู้วิจัยได้ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลงานในห้องเรียนด้วย รวมถึงนักศึกษาได้นำผลงานให้ชุมชนประเมินด้วย

4.4 เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์ให้นักศึกษาทำการทดสอบ

4.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ให้นักศึกษาทำการประเมิน

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษา ด้วยค่าทางสถิติ t – test (dependent sample) นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ สถิติที่ใช้ในการทดสอบทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพเทียบกับเกณฑ์ ใช้การทดสอบค่าสถิติ t -test for one sample (Unaromlert, 2006)

5.2 การวิเคราะห์ความพึงพอใจโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (KitpridaBorrisut, 2000)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ

การทดสอบ	จำนวนนักศึกษา	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	32	30	15.31	1.77	16.14*	.000
หลังเรียน	32	30	22.81	2.76		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการทำคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ก่อนการเรียน โดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.31 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.77 และค่าเฉลี่ยการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 22.81 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.76 ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ สามารถพัฒนาการเรียนของนักศึกษาเชื่อถือได้จริง 95%

2. ผลการวิเคราะห์ทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

การทดสอบ	จำนวนนักศึกษา	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	μ	S.D.	t	Sig.
ทักษะความคิดสร้างสรรค์	32	30	23.62	22.5	1.3	4.86*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหาการเรียนรู้	4.46	0.54	มาก
2. ด้านการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน	4.52	0.56	มากที่สุด
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน	4.44	0.65	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผลงาน	4.43	0.63	มาก
สรุปผลการประเมินในภาพรวม	4.46	0.60	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษา พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.60) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.56) รองลงมา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ด้านเนื้อหาการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.54) และด้านสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.65) และด้านการวัดและประเมินผลงาน ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.63)

อภิปรายผล

จากการจัดกิจกรรมโดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนการเรียนโดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.31 และหลังเรียนมีคะแนน

เฉลี่ยเท่ากับ 22.81 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา ทั้งแผนกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยผู้สอนคอยให้คำแนะนำ ชี้แนะเป็นที่ปรึกษาและในการจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้เปลี่ยนบทบาทจากการสอนที่เน้นการบรรยายอย่างเดียวมาเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถที่จะแสดงบทบาทและทำหน้าที่ของตนเองได้เต็มที่ ซึ่งสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ ความรู้ ความเข้าใจ มากกว่าการท่องจำ ซึ่งผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าและยังส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Juithong (2018) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงผลิตภาพรายวิชาหลักการจัดการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงผลิตภาพ ในรายวิชาหลักการจัดการเรียนรู้มีคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตรงกันกับ Changkeaw (2017) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสร้างสื่อนวัตกรรมทางสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ และความสามารถในการสร้างสื่อนวัตกรรมทางสุขภาพหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ พบว่า นักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.62 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ (Sirichokchaitrakun & Silanoi, 2015) ศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษาทักษะการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (CRP) รายวิชา ส 14101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า ผลจากการทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 71.79 และมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 78.62 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ในห้องเรียน สู่วิธีการให้นักศึกษาลงชุมชนสถานที่จริงที่นักศึกษาจะได้ใช้ทักษะที่หลากหลายและส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะการคิดสร้างสรรค์สามารถคิดค้นหาสิ่งที่แปลกใหม่ และมีความหลากหลาย โดยมีสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ เป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาแสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมาจากสิ่งที่พบจริงในสถานการณ์จริง ๆ สอดคล้องกับ Gomaratut (2014) สรุปว่าการปรับเปลี่ยนให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากสถานการณ์และประสบการณ์จริงเป็นวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นหรือเป็นบริบทให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ แสวงหาและบูรณาการความรู้ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัปัญหานั้น ๆ โดยเน้นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบเน้นการกระทำกิจกรรม และการคิดร่วมกันของผู้เรียนหรือผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้น ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาสามารถสร้างผลงานที่เกิดจากความรู้

ประสบการณ์ กิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนความร่วมมือกันของผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ฉะนั้นการเรียนรู้เพื่อสร้างผลงาน ซึ่งต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการพัฒนาพฤติกรรมและความคิดผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนลงมือทำ

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมโดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมากมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนได้เน้นกิจกรรมให้นักศึกษาได้ฝึกใช้ทักษะที่หลากหลาย เน้นกระบวนการคิด และเน้นการทำกิจกรรมเพื่อให้ได้ผลงาน โดยให้นักศึกษาได้ลงชุมชนจริง ๆ เพื่อศึกษาปัญหาจากสถานการณ์จริง ผู้สอนไม่เน้นบรรยายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวก ให้กับผู้เรียน จัดหาสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะเอื้อให้ผู้เรียนสามารถ ค้นหาความถนัด ความสนใจและมุ่งมั่นทำเพื่อให้เป้าหมายการเรียนรู้สัมฤทธิ์ผลสอดคล้องกับ Gomaratut (2014) สรุปว่าผู้สอน เป็นผู้ประสาน อำนวยความสะดวก ชี้แนะ และชี้แนะ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนตื่นตัวและกล้าแสดงออก กระตุ้นให้กล้าพูด กล้าถาม กล้าทำ และให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนผิดพลาด เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริม และค้นหา ผลักดันศักยภาพของผู้เรียน แสวงหาโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงผลงาน กล่าวคือ เป็นผู้ทันเวลา ทันเหตุการณ์ และทันสมัย เพื่อนำความรู้ใหม่มาถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนกับผู้เรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวจึงส่งผลให้นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำหรับอาจารย์ผู้สอนที่จะนำกิจกรรมโดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพไปใช้ ควรมีการศึกษาขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ให้เข้าใจ และวางแผนเตรียมการที่ดีก่อนลงมือปฏิบัติจริง ครูผู้สอนควรมีการชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมถึงเกณฑ์การประเมินผลงานให้ผู้เรียนได้เข้าใจ และครูผู้สอนต้องสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้หลากหลายให้เหมาะสมกับลักษณะของรายวิชาและผู้เรียน

2. กิจกรรมโดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตผลงาน และทำงานร่วมกันเป็นทีม อาจารย์ผู้สอนต้องกระตุ้น และติดตามให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในการพัฒนาร่วมกับทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแก้ปัญหา เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาต่างคณะเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง

References

- Changkeaw, W. (2017). *phonkān čhatkān rianrū wichā sukkhasuksā dōi chai rūpbāep kān rian kānsōn choēng phalit phāp thī mī tō phon samrit thāngkān rian lāe khwāmsāmāt nai kānsāng sū nawattakam thāng sukkhaphāp khōng nakriān matthayommasuksā pī thī 4* [Effects of health education learning management using productivity- based instructional model on learning achievement and ability to create health innovation media of tenth grade students]. Master's thesis Chulalongkorn University.
- Chanthamaruk, S., et al. (2018). *rūpbāep kānčhatkān suksāwa lai ‘Alongkōn sārāp kānsuksā yuk 4.0: kān rianrū choēng sāngsan lāe phalit phāp* [Valaya alongkorn model for education 4.0: creative and productive learning]. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University**, 12(2), 257.
- Duangpummes, W., & Kaewurai, W. (2017). *kānčhatkān rianrū nai yuk thailāen sī sū duāi kān rianrū yāng Kraturūron* [Learning Management in Thailand 4.0 with Active Learning]. **Humanities and Social Sciences Journal of Graduate School, Pibulsongkram Rajabhat University**, 11(2), 1-14. Retrieved from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/GraduatePSRU/article/view/84153>.
- Gomaratut, S. (2014). *kān rianrū choēng phalit phāp* [Productivity-Based Learning]. **Journal of Education Prince of Songkla University, Pattani Campus**, 25(2), 4. Retrieved from <http://edujournal.psu.ac.th>.
- Juithong, S. (2018). *kānsuksā kānčhat kitchakam kān rianrū choēng phalit phāp rāiwichā lakkān čhatkān rianrū thī mī tō khwāmsāmāt nai kān rianrū khōng naksuksā radap parinyā trī Khana Kharusāt mahāwitthayalairatchaphatwa lai ‘Alongkōn nai phra bōrom rāchūpatham* [A Study Of Productivity-Based Learning Activities Of The Course Principles Of Learning Management Toward Ability To Learn Of Under Greaduate Students In Faculty Of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage]. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University**, 12(2), 232.
- KitpridaBorrisut, B. (2000). *kānwichai kān wat lāe pramōēnphon* [The Research, Measurement and Evaluation]. 2nd. Bangkok: Faculty of Social Sciences and Humanities Mahidol University.
- Nantasukhon, R. (2012). *lakkān wat lāe pramōēnphon kānsuksā* [Measurement Evaluation]. Suratthani: Suratthani Rajabhat University.
- Sirichokchaitrakun, S., & Silanoi, R. (2015). *kānsuksā thaksa kān kē panhā lāe khwāmkhit āngsan khōng nakriān chan prathomsuksā pī thī sī dōi chai*

kitkamkān rianrū uai withikān sōn choēng sāngsan læ phalit phāp (CRP)
rāiwichā sō ūngphansīrōjsip nung sangkhommasuksā sātsanā læ
watthanatham [A Study of Grade 4 tudent' Problem-Solving Skills and
Creative Thinking in The S 14101 Social tudies, Religion and Culture Course
Using The CRP Learning Model]. **Journal of Education Khon Kaen
University**, 38(4), 131-140. Retrieved from <http://ednet.kku.ac.th/edujournal/>.

Tiantong, M. (2002). **kān'ōkbæp læ phatthana rap botrian khōmphiutōe chuāi sōn**
[Courseware Design and Development for CAI]. Bangkok: King Mongkut's
Institute of Technology North Bangkok Textbook Production Center.

Unaromlert, T. (2006). **khruāngmū wīchai thāngkān suksā : kānsāng læ
ānphatthana** [Educational research: The creation and development].
Nakhon Pathom: Silpakorn University Sanam Chan Campus.

ความเสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตร :
โอกาสและความท้าทายของสังคมไทย

EQUALITY OF GENDER GROUPS TOWARDS MARRIAGE AND CHILD
ADOPTION: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES OF THAI SOCIETY

เทิดเกียรติภณช์ แสงมณีจิรนนเดชา¹ และรัตพงษ์ สอนสุภาพ²

Thurdkeattiphol Saengmaneejeeranandacha¹ and Rattaphong Sonsuphap²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง
(ระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต) วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง
(ระบบการศึกษาทางไกลทางอินเทอร์เน็ต) วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี

¹ Student, Master of Arts Program in Leadership in Society, Business and Politics (Internet-Based Distance - Education), College of Social Innovation, Rangsit University, Pathum Thani.

² Asst.Prof. Master of Arts Program in Leadership in Society, Business and Politics (Internet-Based Distance - Education), College of Social Innovation, Rangsit University, Pathum Thani.

E-mail: nachpol89@gmail.com / nachpol@hotmail.com

Received:	February 16, 2019
Revised:	July 6, 2019
Accepted:	July 19, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย และโอกาสและความท้าทายในประเด็นการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมประกอบด้วย นักสังคมศาสตร์ นักมนุษยศาสตร์ และนักเคลื่อนไหวทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องเพศที่สามจำนวนทั้งสิ้น 7 คน ภายใต้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเกิดจากการใช้ประสบการณ์ตรงและความเห็นของผู้ให้ข้อมูลมาทำการตีความหมาย วิเคราะห์โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตร ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พบว่า การจดทะเบียนสมรสของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 และ 1458 ส่วนร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. 2561 ก็ยังไม่ให้สิทธิที่ครอบคลุมต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะสิทธิการรับรองบุตร ซึ่งในกฎหมายได้ระบุไว้เกี่ยวกับประเด็นของการรับบุตรบุญธรรมนั้น จะทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมร่วมกันระหว่างคู่สมรสเท่านั้น โดยเฉพาะการยอมรับที่จะปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ต่อบุตรบุญธรรมที่ให้การอุปการะนั้นด้วย และ 2) โอกาสและความท้าทายในประเด็นการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในมุมมองของนักวิชาการ

และนักเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย พบว่า สังคมไทยในปัจจุบันเปิดกว้างทางทัศนคติ และยอมรับตัวตนที่หลากหลายของมนุษย์กลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น นี่อาจเป็นโอกาสที่กลุ่มหลากหลายทางเพศควรมีสถานะที่จะสร้างครอบครัว อันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ เห็นได้จากรัฐยอมรับ แต่อย่างไรก็ตาม ความสมดุลระหว่างสิทธิและเสรีภาพย่อมเป็นสิ่งสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิมนุษยชนที่แต่ละบุคคลพึงมีและทุกคนในสังคมควรเคารพ ซึ่งสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า การที่บุคคลเพศเดียวกันจะได้รับการส่งเสริมมาน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับกฎหมายที่เกิดจากกระแสของสังคมที่มีมุมมองต่อสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียมกันในการที่จะมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้และตรงกัน ซึ่งเป็นความท้าทายของสังคมไทยที่ต้องอาศัยระยะเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ต่อกฎหมายรองรับสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ ควรสร้างแคมเปญผ่านสื่อออนไลน์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสิทธิมนุษยชนในความเท่าเทียมระหว่างเพศ โดยเฉพาะการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเรื่องสิทธิ วิถีทางเพศ และความหลากหลายทางเพศ เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสภาพสังคมในปัจจุบัน อีกทั้งควรส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันของเพศวิถีภายใต้สิทธิมนุษยชนอย่างเสมอภาค

คำสำคัญ

ความเสมอภาค กลุ่มหลากหลายทางเพศ การสมรสและรับรองบุตร

ABSTRACT

The present study aimed at studying the problems of rights to marriage and child adoption in LGBT in Thailand and the opportunities and challenges in terms of marriage and child adoption in the points of view among the scholars and social activist. The samplings consisted of the social scientists, human scientists and social activist related to transgender totally 7 people. The study was qualitative research which concerned about the experiences as well as opinions of the samplings by in-depth interview.

According to the study, it was found that: 1) the problem of the rights of spouses and legitimate child of LGBT people group in Thailand. It was found that marriage registration of LGBT groups who could not act because of contrary to Thailand Civil and Commercial Code in Section 1448 and 1458. For Civil Partnership Bill 2018 would not grant that doesn't cover LGBT people group, especially the right to legitimate child, which in law has stated about the issue of adoption, it will be done only with mutual consent spouses only. Specifically agree to comply with the rights and obligations to the adopted child who provided that support as well. And 2) the opportunities and challenges in issues of marriage and legitimate child of LGBT people group. In the view of academican and social activists in Thailand, they found that in the current society, Thailand opens the way

attitudes and acceptance of diverse human identity in the LGBT group more. This may be the chance that this group should have the right to sexual diversity that will create the basic needs of human beings completely which can see from the state acceptance; however, the balance between the rights and freedoms is important above all else. Especially, it should have human rights in each person, and everyone in society should respect such rights and freedoms. It may state that how much the same sex person will be promoted that depends on the laws that incur from a stream of society with an equal view on human rights in order to have a comprehensive and consistent understanding. That is the challenge of Thai society that needs a time to prove the law that supports the rights of spouses and legitimate child of LGBT people group. Suggestions from this study. Should create campaigns through online media to promote and support human rights in gender equality. Especially to enhance knowledge and understanding of sexual rights and sexual diversity to be in line with the current lifestyle of the society and should promote the correct understanding of gender equality under equal human rights.

Keywords

Equality, Lgbt, Marriage and child adoption

ความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทยนั้นผู้มีความหลากหลายทางเพศ คนไทยส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่าผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นกลุ่มที่มีความวิปริตหรือผิดเพศ และยังเหมารวมว่าการมีความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งที่ไม่สมควรปฏิบัติหรือแสดงออกในสังคมไทย (Sothanasathian & Thubkaew, 2006) จึงทำให้เกิดการกีดกันผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมตามมา

การศึกษานี้จึงเกิดขึ้นเพราะในประเทศไทยปัจจุบันนี้ ผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นกลุ่มที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนมากขึ้น ด้วยสาเหตุจากความเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างทางสังคมและโลกาภิวัตน์ที่ยอมรับต่อความหลากหลายทางเพศได้มากขึ้น (Sothanasathian & Thubkaew, 2006) อย่างไรก็ตามผู้มีความหลากหลายทางเพศยังถูกเลือกปฏิบัติในสถานที่ทำงาน ทั้งในแง่ของการถูกจำกัดสิทธิและการกีดกันความก้าวหน้าในการทำงาน (Thaipost, 2007) อันเนื่องมาจากเป็นกลุ่มที่สังคมมีอคติที่ไม่ดีเป็นพื้นฐานอยู่ก่อนแล้ว ในปัจจุบันผู้มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศพยายามเรียกร้องสิทธิของตนมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างการยอมรับของสังคมต่อกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศ ในฐานะพลเมืองไทยเช่นเดียวกับชายและหญิง (Matichon, 2007)

ดังนั้น ในการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน รัฐจึงจำเป็นต้องที่จะต้องหามาตรการทางกฎหมายเพื่อรับรองหรือคุ้มครองเสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลเพื่อให้ประชาชนสามารถมีสิทธิในการเลือกที่จะสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกันได้โดยไม่มีการขวางกั้นของกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การให้สิทธิแก่ประชาชนโดยเปิดโอกาสให้บุคคลเพศเดียวกันที่ต้องการจะสมรสและใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันอย่างเปิดเผยภาคภูมิใจต่อสาธารณะ สามารถจดทะเบียนสมรสได้โดยมีกฎหมาย

ครอบครัว (Registration of Civil Partnerships) รวมไปถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของชีวิตสมรสสามารถรับรองไว้ เช่น ปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตร เป็นต้น อนึ่งกฎหมายว่าด้วยการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกันในหลายประเทศถือเป็นมาตรการที่สำคัญประการหนึ่งที่เป็นการป้องกันการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) ต่อผู้มีรสนิยมทางเพศแบบรักเพศเดียวกันและผู้ที่ต้องการจะใช้ชีวิตคู่ร่วมระหว่างผู้มีเพศกำเนิดที่เหมือนกัน (Panish & Chairphorn, 2016)

อย่างไรก็ตามในกลุ่มสังคมที่ยังมีความเชื่อ ค่านิยม ที่เน้นรูปแบบการมีคู่ชีวิตในแบบตามปกติที่ได้รับการยอมรับ คือระหว่างเพศหญิงและชาย ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการผลักดันขับเคลื่อนให้เกิดกฎหมายการใช้ชีวิตคู่ในเพศเดียวกัน และนำมาปฏิบัติใช้ แม้จะมีความผ่อนคลายในการยอมรับ แต่เป็นที่น่าสงสัยว่า แนวคิดที่ผ่อนคลายยอมรับเรื่องกลุ่มของบุคคลผู้มีเพศสภาพที่ไม่ตรงกับเพศกำเนิดที่มากขึ้น จะสามารถเป็นที่ยอมรับ และมีทัศนคติที่ในการร่วมมือต่อการผลักดันกฎหมาย และเมื่อกฎหมายสามารถนำมาปฏิบัติใช้ได้นั้น จะมีทัศนคติลดจนผลกระทบที่จะมีขึ้นต่อสภาพสังคมและกลุ่มบุคคลดังกล่าวอย่างไรต่อไป

จากสภาพการณ์ดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลหลักสำคัญถึงการศึกษาความเสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตร : โอกาสและความท้าทายของสังคมไทย ให้เป็นประโยชน์ต่ออนาคตของกลุ่มประชากรที่ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายการสมรสของประเทศไทยมาอย่างยาวนาน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. สภาพปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยเป็นอย่างไร
2. โอกาสและความท้าทายในเรื่องสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาโอกาสและความท้าทายในประเด็นการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษารังนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและรับรองบุตร : โอกาสและความท้าทายของสังคมไทย เฉพาะมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานีเท่านั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการทำวิจัยนี้ โดยเลือกศึกษาจากนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคม ประกอบด้วย นักสังคมศาสตร์ จำนวน 2 คน นักมนุษยศาสตร์ จำนวน 2 คน และนักเคลื่อนไหวทางสังคมเกี่ยวกับเรื่องเพศที่สาม จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 7 คน ซึ่งใน 7 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่เป็นผู้มีความ

หลากหลายทางเพศโดยตรง 4 คน และนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่เป็นชายจริงหญิงแท้ 3 คน ซึ่งนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมทุกคนต่างมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในเรื่องสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ผ่านงานสอน งานวิชาการ งานวิจัย งานสร้างสรรค์ และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน ทั้งนี้เพื่อศึกษาความเสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศในการสมรสและรับรองบุตร : โอกาสและความท้าทายของสังคมไทย ภายใต้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาจากการสัมภาษณ์โดยอาศัยมุมมอง ความคิดเห็น ทศนะ หรือจากการเล่าเรื่องของผู้ให้ข้อมูลซึ่งถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะมาจากประสบการณ์ตรงของผู้ให้ข้อมูลนำมาผ่านการตีความ การวิเคราะห์การสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ บนพื้นฐานของความจริงที่ปรากฏอยู่ อาจจะมีคามหมายต่องานวิจัยเพราะการตีความนั้น ผู้วิจัยต้องมองภาพรวมจากมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ เพื่อให้สามารถเข้าถึงปรากฏการณ์ที่มีผลต่อความคิด ต่อผู้ให้ข้อมูลที่มีความแตกต่างจากบริบทของเวลา สถานที่หรือประสบการณ์ต่อเพศที่สามด้านสภาพปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตร กล่าวคือเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยเริ่มจากการพัฒนาแนวคำสัมภาษณ์ภายใต้กรอบของสภาพปัญหาเรื่องสิทธิของกลุ่มหลากหลายทางเพศในประเทศไทย และตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้นผู้วิจัยส่งแนวคำสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพ ในกระบวนการออกแบบแนวคำสัมภาษณ์ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาแนวคำสัมภาษณ์ตามคำแนะนำ และผ่านการกลั่นกรองจากอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงส่งแนวคำสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงพัฒนาแล้วให้นักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมที่จะไปสัมภาษณ์ให้ทราบล่วงหน้าก่อนการขอเข้าสัมภาษณ์จริง การสัมภาษณ์นักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมในงานวิจัยนี้เพื่อให้ทราบความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์โดยตรงมาทำการตีความในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ต่อไป อีกทั้งงานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากสำนักงานจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตร ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พบว่า การจดทะเบียนสมรสของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากขัดต่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 และ 1458 ส่วนร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ.2561 ก็ยังไม่ให้สิทธิที่ครอบคลุมต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะสิทธิเรื่องการรับรองบุตร ซึ่งในกฎหมายได้กำหนดไว้ว่า ประเด็นของการรับบุตรบุญธรรมนั้น จะทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมร่วมกันระหว่างคู่สมรสเท่านั้น โดยเฉพาะการยอมรับที่จะปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ต่อบุตรบุญธรรมที่ให้การอุปการะนั้นด้วย ดังนั้น จึงยังพบถึงปัญหาความไม่เสมอภาคของกลุ่มหลากหลายทางเพศต่อการสมรสและการรับรองบุตรอยู่ ตลอดจนถึงตามพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ.2561 ไม่ได้ให้สิทธิที่ครบถ้วนต่อกลุ่มหลากหลายทางเพศ ดังนั้นการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 1448 และ 1458 เพื่อให้คู่รักเพศเดียวกันสามารถสมรสกันได้เช่นชายจริง หญิงแท้ ภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกันนี้ และจะต้องไม่มีการดูถูกเหยียดหยามจากสังคมต่อกลุ่มบุคคลหลากหลายทางเพศว่าอยู่คนละชนชั้นหรือคนละสังคม และภายใต้กฎหมายที่

ยุติธรรมแล้วนั้น ความเสมอภาคทางเพศย่อมเป็นสิ่งที่ชอบธรรมโดยกำเนิด แม้ว่าบางประเทศจะมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่เท่าเทียมกัน แต่ในความเป็นจริงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคนเท่าเทียมกันภายใต้ร่มเงาแห่งสิทธิมนุษยชนร่วมกัน

2. โอกาสและความท้าทายในประเด็นการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย พบว่า สังคมประเทศไทยในปัจจุบันเปิดกว้างทางทัศนคติ และยอมรับตัวตนที่หลากหลายของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น นี่อาจเป็นโอกาสที่กลุ่มหลากหลายทางเพศควรมีสถานะที่จะสร้างครอบครัวอันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ เห็นได้จากรัฐให้การยอมรับ และเล็งเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มรักร่วมเพศมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่การริเริ่มร่างกฎหมายออกมารับรองความสัมพันธ์ของคู่รักเพศเดียวกันตามกฎหมาย หรือคู่ชีวิตในรูปแบบกฎหมายอื่น สิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศถูกจัดว่าเป็นสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง การขับเคลื่อนพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต ที่คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เสนอต่อสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้คนรักเพศเดียวกันที่ไม่สามารถจดทะเบียนสมรสได้ตามกฎหมายเดิม สามารถจดทะเบียนเป็น “คู่ชีวิต” อันนำไปสู่สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย (ILaw, 2013) ได้แก่ สิทธิในเรื่องการจัดการทรัพย์สินร่วมกัน สิทธิในการรักษาพยาบาล และการได้รับสวัสดิการ สิทธิในกรณีคู่ชีวิตฝ่ายหนึ่งตาย สิทธิในการดำเนินคดีอาญา สิทธิตามกฎหมาย และกติกาอื่น ๆ อีกทั้งยังเป็นการสร้างการยอมรับจากสังคมได้ ที่กล่าวมานี้เป็นเพียงตัวอย่างของสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งทางกฎหมายและทางสังคมที่คู่ชีวิตตามกฎหมายย่อมได้รับ ก่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน ซึ่งทำให้คู่ชีวิตเพศเดียวกันรับความเป็นธรรมตามกฎหมายร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต เมื่อมีกฎหมายออกมารองรับสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศส่งผลให้กลุ่มหลากหลายทางเพศได้รับความเสมอภาคก่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน แต่อย่างไรก็ตาม ความสมดุลระหว่างสิทธิและเสรีภาพย่อมเป็นสิ่งสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิมนุษยชนที่แต่ละบุคคลพึงมีและทุกคนในสังคมควรเคารพซึ่งสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า การที่บุคคลเพศเดียวกันจะได้รับการส่งเสริมมากนักน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับกฎหมายที่เกิดจากกระแสของสังคมที่มีมุมมองต่อสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียมกันในการที่จะมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้และตรงกัน ซึ่งเป็นความท้าทายของสังคมไทยที่ต้องอาศัยระยะเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ต่อกฎหมายรองรับสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตร ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในประเทศไทย พบว่า การจดทะเบียนสมรสของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศยังคลุมเครืออยู่เนื่องจาก กลุ่มนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทยยังมองเห็นปัญหาหลายอย่าง นอกจากความเสมอภาคในสังคม เช่น การมีผลกระทบต่อความมั่นคงในจิตใจของเด็ก (บุตรที่ผู้มีความหลากหลายทางเพศให้การเลี้ยงดู) ส่งผลให้เด็กคล้อยตามสภาพเพศวิถีของผู้เลี้ยง อีกทั้งยังมีความเกรงกลัวว่าหากมีผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมมาก จะนำมาซึ่งปัญหาสังคม เช่น โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และอาชญากรรม ทั้งนี้เพราะคนไทยส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นเก่า

(กลุ่มคน Gen X ขึ้นไป หรือมีอายุตั้งแต่ 38 ปีขึ้นไป) ยังเข้าใจว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นกลุ่มที่มีความวิปริตหรือผิดเพี้ยนอยู่ เป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. 2561 จึงยังไม่ให้สิทธิที่ครอบคลุมต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะสิทธิการรับรองบุตร ซึ่งในกฎหมายได้กำหนดไว้ว่า การที่จะรับบุตรบุญธรรมได้นั้น จะสามารถทำได้เมื่อได้รับความยินยอมจากคู่สมรส โดยจะมีสิทธิและหน้าที่ทางกฎหมายร่วมกันเข้ามาเกี่ยวข้อง เฉกเช่นเดียวกันกับการคุ้มครองโดยบุพการีโดยกำเนิด ซึ่งสอดคล้องกับ Panish & Chairaphorn (2016) กล่าวว่า ปัญหาสิทธิการสมรสและการรับรองบุตร กฎหมายว่าด้วยการสมรสระหว่างบุคคลเพศเดียวกันในหลายประเทศถือเป็นมาตรการที่สำคัญประการหนึ่งที่เป็นการป้องกันการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) ต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศแบบรักเพศเดียวกันและผู้ที่ต้องการจะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันระหว่างผู้มีความหลากหลายทางเพศที่เหมือนกัน นอกจากนั้นยังพบปัญหาสุขภาพและความเป็นอยู่ของ LGBT ในประเทศไทยมีอยู่หลายประการ ที่สำคัญ ได้แก่ การติดเชื้อเอชไอวี การผ่าตัดแปลงเพศ (SRS) และการเข้าถึงการบริการสุขภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Jirasathit (1999) กล่าวว่า การตีตราจากสังคม เป็นทัศนคติและปฏิกิริยาของสังคมในทางลบต่อบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ซึ่งสังคมจะมีปฏิกิริยา หรือแสดงความเกลียดชัง และไม่ยอมรับให้เป็นสมาชิกของกลุ่ม อย่างไรก็ตามการตีตราจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสังคมมีทัศนคติในทางลบต่อบุคคลอย่างสม่ำเสมอและรุนแรง และทัศนคตินั้นจะต้องมีผลต่อปฏิกิริยาโต้ตอบหรือพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นผลมาจากการรับรู้ด้วย แต่ก็ยังมีกลุ่มคนบางกลุ่มที่มองว่าการมีกฎหมายออกมารองรับสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศเริ่มยอมรับได้ในสังคมไทยมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเปิดรับของคนในครอบครัว และสังคมในทางที่ดีกว่าในอดีต โดยเฉพาะพลังของคนรุ่นใหม่ (กลุ่มคน Gen Y ลงมา หรือมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 37 ปีลงมา) ที่เติบโตขึ้นกับความเข้าใจ และพร้อมจะยอมรับสถานะและการมีอยู่ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างสนิทใจ

2. โอกาสและความท้าทายในประเด็นการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ในมุมมองของนักวิชาการและนักเคลื่อนไหวทางสังคมในประเทศไทย พบว่า สังคมประเทศไทยในปัจจุบันเปิดกว้างทางทัศนคติ และยอมรับตัวตนที่หลากหลายของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น จึงเป็นโอกาสสำคัญที่กลุ่มหลากหลายทางเพศควรมีสิทธิที่จะสร้างครอบครัว อันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ เห็นได้จากรัฐเริ่มให้การยอมรับและเล็งเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มรักร่วมเพศมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่การริเริ่มร่างกฎหมายออกมารับรองความสัมพันธ์ของคู่รักเพศเดียวกันตามกฎหมายหรือ คู่ชีวิตในรูปแบบกฎหมายอื่น สิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศถูกจัดว่าเป็นสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง การขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต โดยคณะกรรมการสิทธิการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เสนอต่อสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้คนรักเพศเดียวกันที่ไม่สามารถจดทะเบียนสมรสได้ตามกฎหมายเดิม สามารถจดทะเบียนเป็น “คู่ชีวิต” อันนำไปสู่สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย (ILaw, 2013) ได้แก่ สิทธิในเรื่องการจัดการทรัพย์สินร่วมกัน สิทธิในการรักษาพยาบาลและการได้รับสวัสดิการ สิทธิในกรณีคู่ชีวิตฝ่ายหนึ่งตาย สิทธิในการดำเนินคดีอาญา สิทธิตามกฎหมาย และกติกาดูอื่น ๆ อีกทั้งยังเป็นการสร้างการยอมรับจากสังคมได้ ที่กล่าวมานี้เป็นเพียงตัวอย่างของสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งทางกฎหมายและทางสังคมที่คู่ชีวิตตาม

กฎหมายย่อมได้รับ ก่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน ซึ่งทำให้คู่ชีวิตเพศเดียวกันรับความเป็นธรรมตามกฎหมาย ตามร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต เมื่อมีกฎหมายออกมารองรับสิทธิการสมรส และการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศส่งผลให้กลุ่มหลากหลายทางเพศได้รับความเสมอภาคก่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม การสร้างความสมดุลระหว่างสิทธิมนุษยชนกับค่านิยมของคนในสังคมในการยอมรับสิทธิมนุษยชน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริม เพื่อให้สามารถเกิดผลในการปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นความท้าทายของสังคมไทยที่ต้องอาศัยระยะเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ต่อกฎหมายรองรับสิทธิการสมรสและการรับรองบุตรของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนการยอมรับการมีอยู่ของกลุ่มหลากหลายทางเพศ การสร้างครอบครัวของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ได้อย่างสนิทใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

1. ผู้มีความหลากหลายทางเพศ ควรจะประนีประนอมยอมรับกฎหมายในรูปแบบของร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ.2561 ไปก่อน ถึงแม้ว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะยังให้สิทธิบางอย่างที่ยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด แต่การที่รัฐร่างกฎหมายฉบับนี้ขึ้นมาถือว่ารัฐยังมองเห็นปัญหาของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ และร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่ความเสมอภาคในเรื่องสิทธิต่าง ๆ ตลอดจนสิทธิการสมรสของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในเบื้องต้น ส่วนสิทธิที่เกี่ยวกับบุตรบุญธรรมอาจจะต้องใช้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศก็มีศักยภาพในการเลี้ยงดูบุตรได้ดีเทียบเท่ากับการเลี้ยงดูบุตรของคู่รักชายจริงหญิงแท้ในสังคม โดยอ้างอิงงานวิจัย หรือกรณีศึกษาจากต่างประเทศที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

2. หลังจากเลือกประนีประนอมยอมรับกฎหมายในรูปแบบของร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตแล้ว ผู้มีความหลากหลายทางเพศจะต้องช่วยกันรณรงค์ เรียกร้องอย่างต่อเนื่องต่อผู้มีอำนาจเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางสังคมในการเรียกร้องสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ยังไม่ได้รับรองในภายหลัง เช่น สิทธิขั้นพื้นฐานในการตั้งครอบครัวที่สมบูรณ์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ สิทธิในเรื่องการรับรองบุตร สิทธิการได้มีชิงบุตร ต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางสังคม

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนโดยเฉพาะกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางสังคม ควรส่งเสริมและเรียกร้องให้มีการแสดงออกทางเพศตามเพศวิถีของแต่ละบุคคล และการแสดงออกดังกล่าวจะต้องไม่ผิดกฎหมาย และมีความเหมาะสมภายใต้กรอบแห่งสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง

2. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนโดยเฉพาะกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางสังคม ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปกป้องสิทธิมนุษยชนให้เกิดความยุติธรรมและความเท่าเทียมทางสังคม เช่น ความเท่าเทียมระหว่างเพศ ทั้งเพศชายจริง หญิงแท้ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ อันจะนำมาซึ่งการก่อตั้งครอบครัวที่สมบูรณ์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อไป

3. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนโดยเฉพาะกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางสังคม ควรใช้ประโยชน์จากทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นเครื่องมือ หรือปัจจัยในการเรียกร้องต่อการสนับสนุนและ

ส่งเสริมความเสมอภาคให้เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ และควรกระทำอย่างต่อเนื่อง และมีแบบแผนวิธีการดำเนินการที่ชัดเจน

4. สำหรับกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางสังคมจำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะต้องผลักดันของกลุ่มให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง และเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศหรือเชื่อมโยงกับองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อความได้เปรียบในการเจรจาต่อรองกับผู้มีอำนาจทางสังคม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นของสิทธิความเท่าเทียมของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศกับกลุ่มชายจริงหญิงแท้ในสังคม

ข้อเสนอแนะต่อคนในสังคม

1. คนในสังคมต้องมีการเรียนรู้ ยอมรับ และปรับทัศนคติในเชิงบวกของคนในสังคม ผ่านสถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อสารมวลชน เพื่อให้เกิดการยอมรับ และรับรองการมีอยู่ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนยอมรับการสร้างครอบครัวของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างสนิทใจ ภายใต้กรอบแห่งสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมือง

2. คนในสังคมต้องให้โอกาสผู้มีความหลากหลายทางเพศให้แสดงออกซึ่งความสามารถอย่างเหมาะสมโดยไม่มีเส้นแบ่งระหว่างเพศ และเชื่อโดยสนิทใจว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศมีสิทธิที่เท่าเทียมกับชายจริงหญิงแท้ในสังคมทุกประการ

3. หากมีคนในครอบครัวเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ เช่น ครอบครัวที่มีลูกเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ เป็น เกย์ กะเทย ทอม ดี (LGBT) พ่อแม่และคนในครอบครัวควรเปิดใจยอมรับ และส่งเสริมพัฒนาให้ลูกแสดงออกทางเพศอย่างสร้างสรรค์ โดยไม่กดดัน ต่อด่าน ตีตรา อันอาจนำมาซึ่งปัญหาครอบครัวในอนาคต

ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ

1. รัฐควรสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนทุกภาคส่วน ในเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ สิทธิทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ และความหลากหลายทางเพศ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมหรือสถาบันทางสังคม เช่น การบรรจุแบบเรียนวิชาสุขศึกษาและเพศศึกษาให้มีเนื้อหาครอบคลุมความแตกต่างระหว่างเพศ การรณรงค์ให้ความรู้ถึงความเท่าเทียมระหว่างเพศ

2. รัฐต้องยอมรับและแสดงเจตจำนงในการเปิดพื้นที่ให้กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาททางสังคมมากขึ้น โดยเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพลังสร้างสรรค์ทางสังคม การเปิดพื้นที่ให้ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นผู้นำทางสังคมตามขีดความสามารถ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ เช่น การสนับสนุนให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การสนับสนุนให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา การสนับสนุนให้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือมีบทบาทนำในองค์กรตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงองค์กรระดับประเทศ ตลอดจนการเปิดพื้นที่สาธารณะในการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ เช่น การเปิดเวทีเสวนา งานวิชาการ งานวิจัย งานสร้างสรรค์ ที่เกี่ยวกับสิทธิที่ขาดหายไปหรือปัญหาของผู้มีความหลากหลายทางเพศอื่น ๆ

3. รัฐต้องออกกฎหมายเพื่อรองรับสิทธิผู้มีความหลากหลายทางเพศเพื่อยืนยันว่าประชาชนชาวไทยทุกคน มีสิทธิ มีโอกาสที่เท่าเทียมกัน โดยไม่มีเส้นแบ่งระหว่างเพศ มาขวากันสิทธิมนุษยชนของคนไทยทุกคน ทั้งในแง่ของกฎหมายหลักและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในเรื่องการออกกฎหมาย

รัฐหรือผู้มีอำนาจอาจเรียนรู้การออกกฎหมายจากประเทศที่มีกฎหมายยอมรับการจดทะเบียนชีวิตคู่ของผู้มีเพศกำเนิดเดียวกัน หรือผู้มีความหลากหลายทางเพศ และนำมาปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยต่อไป

References

- ILaw. (2013). *sitthi tām kotmāi thī khūrak kē lētbīan khao mai thung* [Legal rights that are inaccessible to gay and lesbian couples]. Retrieved from <https://ilaw.or.th/node/1841>.
- Jirasathit, J. (1999). *sitthi khan phūnthān khōng khwāmpen manut khōng bukkhon rak rūāmphēt nai krōp hāeng kotmāi nai Farangset* [Basic rights of humanity of homosexual persons in the legal framework in France]. Bangkok: Publisher of Chulalongkorn University.
- Matichon. (2007). *khum phū mī khwāmklāi thāng phēt* [Sexual diversity group]. Bangkok: Matichon.
- Panish, B., & Chairphorn, S. (2016). *rūpbāp lāe khantōn kān khapkhūān rāng phraratchabanyat kān chotthabīan khūchīwit nai prathēt Thai* [Form and step of the draft The Partner Registration Act in Thailand]. Master's thesis. National Institute of Development Administration.
- Sothanasathian, S., & Thubkaew, P. (2006). *Communication for managing gay organizations in Thailand*. Bangkok: The Thailand Research Fund.
- Thaipost. (2007). *kānsūsan phūā kānchatkān 'ongkōnke nai prathēt Thai* [Homosexual groups]. Bangkok: Thaipost.

การหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์และโซ่อุปทานที่มีผลต่อสมรรถนะโซ่คุณค่า และระดับการบริการลูกค้า

DEMAND CHAIN AND SUPPLY CHAIN DISRUPTION AFFECTED TO VALUE CHAIN PERFORMANCE AND CUSTOMER SERVICE LEVEL

ธนิตฐนันท์ จันทรแย้ม¹ และอังกร ลาภธนศ²
Thanitnan Chanyeam¹ and Ungul Laptaned²

¹ หลักสูตรดุขบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร

² หลักสูตรดุขบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร

¹Doctor of Philosophy Program in Logistics and Supply Chain Management, Graduated
School of Logistics and Supply Chain Management, Sripatum University, Bangkok

²Advisor, Graduated School of Logistics and Supply Chain Management, Sripatum
University, Bangkok

E-mail: thanitnan.23@gmail.com

Received:	July 20, 2019
Revised:	September 15, 2019
Accepted:	September 17, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะโซ่คุณค่าและระดับการบริการลูกค้าสำหรับร้านค้าส่งและค้าปลีกผลิตภัณฑ์เหล็ก 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะโซ่คุณค่าสำหรับร้านค้าส่งและค้าปลีกผลิตภัณฑ์เหล็ก 3) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการบริการลูกค้าสำหรับร้านค้าส่งและค้าปลีกผลิตภัณฑ์เหล็ก และ 4) ศึกษากระบวนการและหลักเกณฑ์ในการจัดการด้านโซ่อุปสงค์ของอุตสาหกรรมเหล็กเพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยใช้วิธีการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมเหล็ก จำนวน 400 กลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของท่าเรือ ยามาเน่ และเครื่องมือในการวิจัยเป็นการใช้แบบสอบถามและประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบความตรงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 6 ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์ การยอมรับ คือค่าดัชนี $\chi^2 = 183.809$, $df = 161$, $p\text{-value} = 0.105$, $\chi^2/df = 1.142$, $CFI = 0.998$, $GFI = 0.962$, $AGFI = 0.935$, $RMSEA = 0.019$ และ $RMR = 0.012$ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โมเดลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสม กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และระบุว่า ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์การหยุดชะงักของโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์ การวางแผนโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสมรรถนะโซ่คุณค่า และสมรรถนะโซ่คุณค่ามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อระดับการบริการลูกค้า รวมทั้งควรศึกษาการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์และโซ่อุปทานที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

คำสำคัญ

โลจิสติกส์ โซ่อุปทาน โซ่อุปสงค์ โซ่คุณค่า ตัวชี้วัดสมรรถนะโซ่อุปทาน

ABSTRACT

The objectives of this research are to 1) study factors affecting the value chain performance and level of customer services, 2) study the influence of factors affecting to the value chain performance for wholesales and retails of steel products, 3) study the influence of factors affecting to level of customer services for wholesales and retails of steel products, and 4) study the process and criteria to manage the supply chain of the steel industry to offer guidance in response to customer demand. This research is a quantitative and qualitative research. The sample consisted of 400 samples of the steel sector. The quantitative research collected the disruption the demand chain and supply information affecting to the value chain performance and levels of customer services. The quality research focused on factors affecting to business management for steel factories. The random sample of Taro Yamane and methodology is a questionnaire and data analysis and the validity of the model, a causal relationship.

The results showed that the model was fit to the empirical data, with the index value, the harmonized index of six qualified acceptance of the index are $\chi^2 = 183.809$, $df = 161$, $p\text{-value} = 0.105$, $\chi^2/df = 1.142$, $CFI = 0.998$, $GFI = 0.962$, $AGFI = 0.935$, $RMSEA = 0.019$ and $RMR = 0.012$. Therefore, it is concluded that Models, structural equation modeling is appropriate. Harmony with the empirical data. The result reveals that the demand chain disruption directly affects to demand planning in the positive way, the demand chain disruption directly affects to demand planning in the positive way, demand planning directly affect to the value chain performance in the positive way and value chain performance directly affects to level of customer service in the positive way.

Keywords

Logistics, Supply Chain, Demand Chain, Value Chain, Supply Chain Performance Metrics

ความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากในปัจจุบันความซับซ้อนของโซ่อุปทานอันเนื่องมาจากการจัดการโซ่อุปทานมีประสิทธิภาพมากขึ้นจำเป็นต้องให้ความสนใจกับการหยุดชะงักของความเสี่ยง (Chen and Xiao, 2015; Chen, Yao & Zheng, 2001) ซึ่งในความหมายของโซ่อุปทาน (Supply Chain) คือ การใช้ระบบของหน่วยงาน คน เทคโนโลยี กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากร มาประยุกต์เข้าด้วยกัน เพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้าหรือบริการจากผู้จัดหาไปยังลูกค้า โดยกิจกรรมของโซ่อุปทานจะแปรสภาพทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ และวัสดุอื่น ๆ ให้กลายเป็นสินค้าสำเร็จ แล้วส่งไปจนถึงลูกค้าคนสุดท้ายหรือ

ผู้บริโภค ในเชิงปรัชญาของโซ่อุปทานนั้น วัสดุที่ถูกใช้แล้ว อาจจะถูกนำกลับมาใช้ใหม่ที่จุดไหนของโซ่อุปทานก็ได้ ถ้าวัสดุนั้นเป็นวัสดุที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ โซ่อุปทานมีความเกี่ยวข้องกับโซ่คุณค่า โดยทั่วไปแล้ว จุดเริ่มต้นของนั้นมักจะมาจากทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางชีววิทยาหรือนิเวศวิทยา ผ่านกระบวนการแปรรูปโดยมนุษย์ผ่านกระบวนการสกัด และการผลิตที่เกี่ยวข้อง เช่น การก่อโครงสร้าง, การประกอบ หรือการรวมเข้าด้วยกัน ก่อนจะถูกส่งไปยังโกดัง หรือคลังวัสดุ โดยทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย ปริมาณของสินค้าก็จะลดลงทุก ๆ ครั้ง และไกลกว่าจุดกำเนิดของมัน และท้ายที่สุด ก็ถูกส่งไปถึงมือผู้บริโภค รูปแบบของโซ่อุปทาน การเรียงลำดับส่วนประกอบของโซ่อุปทาน จากอัสตริ่ม ไปยัง ดาวนัสตริ่มอาจจะเรียงได้ดังนี้ ผู้จัดจำหน่ายวัตถุดิบ/ส่วนประกอบ (Raw Material/Component Suppliers) ผู้ผลิต (Manufacturers) ผู้ค้าส่ง/ผู้กระจายสินค้า (Wholesalers/Distributors) ผู้ค้าปลีก (Retailers) และผู้บริโภค (Customer) อย่างไรก็ตาม ในโซ่อุปทานของแต่ละบริษัท ไม่จำเป็นต้องมีส่วนประกอบเหล่านี้ทุกตัว (Anna Nagurney, 2006) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในแนวคิดของการจัดการการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์และโซ่อุปทาน เพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ หากแต่โดยทั่วไปแล้ว การหยุดชะงักในโซ่อุปทานส่วนใหญ่อาจเป็นไปได้ แบ่งออกเป็นสามประเภทคือ ต้องการการหยุดชะงักที่เกี่ยวข้องจัดหา การหยุดชะงักด้านความต้องการและการหยุดชะงักอื่น ๆ (Oke and Gopalakrishnan, 2009) นอกจากนี้ Michael Porter (Madhani, 2013; Porter, 1985) ได้กล่าวถึงเรื่องโซ่มูลค่า (Value Chain) ซึ่งแยกเป็น 2 ส่วน คือ โซ่อุปสงค์ (Demand Chain) และโซ่อุปทาน (Supply Chain) ซึ่งระบบการบริหารโซ่อุปทานที่มีการวางแผนในการจัดหาได้เหมาะสมและทันเวลาการใช้ของผู้ใช้ ดังนั้นจึงมีลักษณะเป็น “Demand - Driven Supply Chains” ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของ Chen, Drezner, Ryan and Simchi - Levi, (2000) จะต้องนำเอาข้อมูลจากโซ่อุปสงค์มาใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้ง 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดแผนการจัดซื้อ 2) การจัดหาจัดซื้อ 3) การแจกจ่ายและควบคุม และ 4) การจำหน่าย (Kaewboran and Chuphen, 2015)

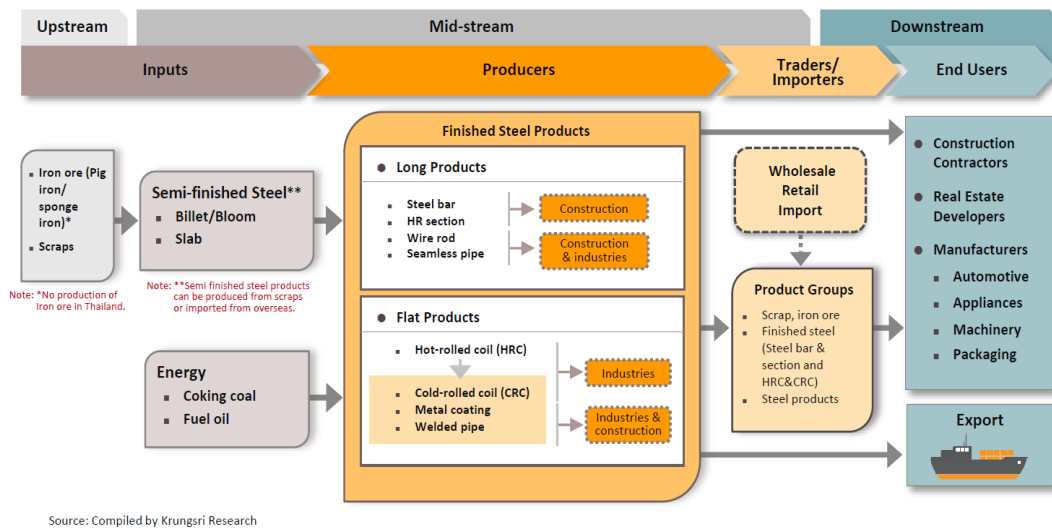
การจัดการด้านอุปสงค์ (Demand Management) เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค การบริหารงานด้านความต้องการของผู้บริโภคนั้น เป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะกำหนดว่าแผนการบริหารงานนี้จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ เนื่องจากถ้าความต้องการของผู้บริโภคเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นมาโดยไม่คาดคิด จะส่งผลกระทบต่อการทำงานในส่วนอื่น ๆ ทั้งหมด ในการบริหารงานด้านความต้องการของผู้บริโภคนั้น ประกอบไปด้วย 4 ส่วนสำคัญ ดังต่อไปนี้ พัฒนากลยุทธ์และศักยภาพ (Strategy & Capabilities) การบริหารความหลากหลายของสินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ (Optimize Assortments) การส่งเสริมการขายอย่างมีประสิทธิภาพ (Optimize Promotion) วิธีการนำเสนอสินค้าใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ (Optimize Introductions)

บริษัทที่อยู่ในโซ่อุปทานสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ ทุกบริษัทก็จะสามารถช่วยหรือมองหาความช่วยเหลือ เพื่อที่จะให้โซ่อุปทานทั้งระบบเข้าถึงจุดดุลยภาพได้ โดยไม่ต้องพึ่งพิงการคาดเดาความต้องการของตลาดในพื้นที่ อันอาจจะทำให้เกิดปรากฏการณ์แล้มาได้ ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนงานที่ดีขึ้นทั้งในการผลิตและจัดจ่าย อันจะทำให้เกิดการลดต้นทุนที่ไม่จำเป็น และผลิตสินค้าที่ดึงดูดตลาดมากกว่าเดิม ซึ่งสุดท้ายจะทำให้ได้ยอดขายที่สูงขึ้น และบริษัทในโซ่นั้นจะได้ผลประโยชน์ที่ดีขึ้นกว่าเดิม ความร่วมมือในโซ่อุปทานอย่างสมบูรณ์ ก่อให้เกิดการแข่งขันในมิติใหม่ในตลาดโลก การแข่งขันในปัจจุบันได้เปลี่ยนจากการแข่งขันในรูปแบบบริษัทต่อบริษัท มาเป็น

โซ่อุปทานต่อโซ่อุปทานแทน เป้าหมายพื้นฐานของการจัดการโซ่อุปทาน คือ การเติมเต็มความต้องการของลูกค้า โดยใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด ซึ่งรวมไปถึงกำลังในการกระจายสินค้า, วัสดุคงคลัง และแรงงาน โดยทฤษฎี โซ่อุปทานมีความมุ่งหมายที่จะสนองความต้องการของตลาด และใช้วัสดุคงคลังให้น้อยที่สุด ส่วนประกอบของการสร้างจุดดุลยภาพของโซ่อุปทานนั้นหลากหลาย ประกอบด้วย การร่วมมือระหว่างบริษัทเพื่อกำจัดคอขวด, การจัดหาเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างจุดสมดุลระหว่างราคาวัสดุต่ำสุดกับการขนส่ง, การนำเทคนิค Just in Time เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อทำให้เกิดจุดดุลยภาพของการผลิต, รักษาจุดเหมาะสมในการตั้งโรงงานและคลังวัสดุ เพื่อการบริการลูกค้า, และ การใช้การวางตำแหน่ง, การวิเคราะห์เส้นทางการขนส่ง, Dynamic Programming, และการสร้างดุลยภาพในระบบโลจิสติกส์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของฝั่งจัดจ่าย

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ถ้าโซ่อุปทานเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์คุณค่าในรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการให้กับลูกค้า และทำให้มีการบริโภคสินค้าแล้ว หากขาดตอนหรือหยุดชะงักไปในการสร้างคุณค่าเหล่านั้นไป ลูกค้าก็คงจะลำบากในการดำเนินการใด ๆ โซ่อุปทานในสถานการณ์ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ลูกค้าขาดแคลนสินค้า การเดินทางไปในสถานที่ต่างก็ไม่สะดวกและลำบาก เพราะโซ่ถูกตัดขาด จึงควรให้ความสำคัญของโซ่อุปทานมากขึ้น เนื่องจากปลายทางของโซ่อุปทานของสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้นจะมีไว้บริการให้ลูกค้า อีกนัยถึง โซ่อุปสงค์ก็อาจจะขาดตอนหรือหยุดชะงักไปในการสร้างคุณค่าเช่นกัน ดังนั้น ถ้าโซ่อุปสงค์ทั้งหลายเกิดหยุดชะงัก (Disruption) จะวางแผนอย่างไรก่อนที่จะเกิดการหยุดชะงัก และเมื่อการหยุดชะงักแล้ว ควรจะมีแผนไว้รองรับอย่างไร เพราะไม่สามารถรู้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่และอย่างไร อะไรที่อยู่ในการควบคุม จึงต้องวางแผนและควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงในการดำเนินการ ดังนั้น จำเป็นต้องสำรวจวิธีการต่าง ๆ ไว้เผื่อไว้ สร้างหรือออกแบบโซ่อุปสงค์ เหมือนกักตุนสำรองสินค้าไว้ในยามขาดแคลน แต่สำหรับโซ่อุปสงค์ มันสามารถกักตุนอะไรง่าย ๆ เพราะโครงสร้างของหลาย ๆ บริษัท หลาย ๆ องค์กร หลาย ๆ อุตสาหกรรมที่ทำงานร่วมกัน จะเป็นแบบอย่างทางการ (มีการวางแผนร่วมกัน) หรือไม่เป็นทางการ (ซื้อมาขายไป) โดยที่โซ่อุปสงค์สำรองไว้ใช้งาน สร้างสินค้าและบริการไว้ยามฉุกเฉินซึ่งจะต้องวางแผนเผื่อไว้ในทุก ๆ สถานการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยรูปแบบของงานวิจัยนี้ได้กล่าวถึงอุตสาหกรรมหลักสำเร็จรูปโดยมีโครงสร้างของหลักดังภาพ

ภาพที่ 1 โครงสร้างโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเหล็กในประเทศไทย
ที่มา: Thumwongsa (2018)

จากภาพที่ 1 ได้พบว่า ในระบบโซ่อุปทานของเหล็กที่ใช้ในอุตสาหกรรมนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยพบว่า กระบวนการที่มีความซับซ้อน อาจจะเป็นส่วนหนึ่งของการตอบสนองลูกค้าได้ไม่ชัดเจน ซึ่งจากปัจจุบันข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2561 ความต้องการของด้านที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มที่มากขึ้น บริษัทที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์นั้นมีความต้องการในส่วนของเหล็กมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการต้องการหาปัจจัยที่ป้องกันความเสี่ยงของการหยุดชะงักของสินค้า เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพยากรณ์ในการผลิตและสั่งซื้อจากต่างประเทศได้อย่างทันตามความต้องการของลูกค้า

ซึ่งอุตสาหกรรมเหล็กในประเทศไทยนั้นได้มีปัจจัยในรูปแบบความต้องการมากขึ้นเนื่องจากมีอสังหาริมทรัพย์มากขึ้น ประชาชนต้องการที่อยู่อาศัยมากขึ้นดังนั้นความต้องการในด้านโครงสร้างของอาคารเพื่อรองรับและเสริมสร้างความแข็งแรงและคงทน นอกจากนี้จากนโยบายรัฐบาลทำให้รูปแบบของสิ่งก่อสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์มีมากขึ้น เหล็กจึงยังคงเป็นอุตสาหกรรมสำคัญในการนำไปใช้งาน

ทั้งนี้ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ทำให้ปริมาณการผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กหยุดชะงักและถึงกับหดตัวจากปี 2539 ที่ 4.6 ล้านตันเหลือ 4.4 ล้านตันในปี 2540 และถึงจุดต่ำสุดที่ 3.4 ล้านตันในปี 2541 (Department of Trade Negotiations, 2004) ซึ่งจากวิกฤติดังกล่าวผู้วิจัยได้มองเห็นว่า ความต้องการใช้เหล็กจนถึงปัจจุบันพบว่ามีปริมาณที่มากขึ้นตามการขยายของเศรษฐกิจ ดังนั้นงานวิจัยนี้ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการใช้ผลิตภัณฑ์เหล็กสำหรับโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าหากเกิดการหยุดชะงักของต้นน้ำ หรือโรงงานผลิตนั้นสามารถทำให้เกิดภาวะการณ์ขาดแคลนสินค้าในตลาด ซึ่งมีผลทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถดำเนินงานหรือกิจกรรมต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์และโซ่อุปทานที่ส่งผลต่อสมรรถนะโซ่คุณค่าและระดับการบริการลูกค้าสำหรับร้านค้าส่งและค้าปลีกผลิตภัณฑ์เหล็ก
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะโซ่คุณค่าสำหรับร้านค้าส่งและค้าปลีกผลิตภัณฑ์เหล็ก
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการบริการลูกค้าสำหรับร้านค้าส่งและค้าปลีกผลิตภัณฑ์เหล็ก
4. เพื่อศึกษากระบวนการและหลักเกณฑ์ในการจัดการด้านโซ่อุปสงค์ของอุตสาหกรรมเหล็กเพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานข้อที่ 1: ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์
- สมมติฐานข้อที่ 2: ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์
- สมมติฐานข้อที่ 3: ปัจจัยด้านการวางแผนโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสมรรถนะโซ่คุณค่า
- สมมติฐานข้อที่ 4: ปัจจัยด้านสมรรถนะโซ่คุณค่ามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อระดับการบริการลูกค้า

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบและวิธีการวิจัยของการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธี Explanatory Mixed Method Design ดังนั้นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กล่าวคือ จะเป็นการวิจัยวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) หลังจากนั้นจะใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ Qualitative Research) มาสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนตามหัวข้อ ดังนี้

วิธีการวิจัย

เป็นวิธีการศึกษาโดยการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีศึกษาได้แก่

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาจากข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์ เกี่ยวกับธุรกิจอุตสาหกรรมเหล็ก
3. การใช้แบบสอบถาม ถามเจ้าของธุรกิจ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
4. สัมภาษณ์ถามเจ้าของธุรกิจ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับธุรกิจอุตสาหกรรมเหล็กที่มีอายุการทำงาน 3-5 ปี

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยใช้การพรรณนาให้เห็นรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของชุมชนหรือกรณีศึกษา และใช้การวิเคราะห์ตีความ โดยนำข้อมูล

เชิงรูปธรรมย่อย ๆ หลาย ๆ กรณีมาสรุปเป็นเชิงนามธรรม โดยพิจารณาจากลักษณะร่วมที่พบ ศึกษาปรากฏการณ์ในบริบทสังคมและวัฒนธรรม หรือสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในภาพรวมเพื่อให้ได้คำตอบอย่างชัดเจนนอกจากนี้รูปแบบของผลงานวิจัยเป็นรูปแบบของการสัมภาษณ์ตามทัศนคติของในอาชีพและสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของธุรกิจในอนาคตหลัก

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาและวิธีการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่บุคลากรที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญในด้านอุตสาหกรรมหลัก จำนวน 7 ท่าน โดยมีอายุการทำงานธุรกิจอุตสาหกรรมหลัก 3 - 5 ปี และตำแหน่งผู้จัดการขึ้นไป เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - Depth Interview) โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) ประกอบด้วยเกี่ยวกับการดำเนินงานตามประเด็นดังรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าและนโยบายของการจัดการในระบบธุรกิจอุตสาหกรรมหลัก

1.2 เครื่องมือและการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

การสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง เพื่อให้ข้อมูลละเอียดตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) การสัมภาษณ์กำหนดแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยใช้กรอบแนวคิดเป็นปัจจัยสำคัญในการตั้งประเด็นคำถามและคำถามมีลักษณะแบบปลายเปิดและในขณะที่สัมภาษณ์หากพบประเด็นปัญหาใดน่าสนใจ ก็จะทำสัมภาษณ์โดยละเอียดพร้อมใช้เครื่องบันทึกเสียง บันทึกข้อมูลรวมถึงบันทึกข้อมูลลงในสมุดบันทึก และผู้วิจัยเก็บข้อมูลได้ดำเนินการติดต่อและประสานงานผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ซึ่งหากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่างท่านใดไม่ประสงค์ให้ข้อมูลสามารถปฏิเสธการให้ข้อมูลโดยผู้วิจัยจะไม่นำมาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ และข้อมูลที่ได้จากเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะดำเนินการจัดเก็บเป็นความลับ และไม่เผยแพร่แหล่งข้อมูลซึ่งอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่างและโดยจะทำการแปลผลและนำเสนอในภาพรวมของวัตถุประสงค์การวิจัยเท่านั้น

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องและการเก็บรวบรวม โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต ซึ่งผ่านการตรวจสอบข้อมูลแล้วนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ประเด็น เนื้อหา (Content Analysis) ในหลายลักษณะประกอบด้วย

1.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความข้อมูล (Interpretative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยตีความจากข้อมูลที่มี

1.3.2 วิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แบบหน่วยบริบท (Contextual Unit) โดยการแบ่งรูปแบบของหัวข้อเรื่อง (Categories) ที่ทำการวิเคราะห์ และนำมาเขียนการรายงานผลการวิจัยโดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ตามวัตถุประสงค์อธิบายและสรุปเชิงวิเคราะห์

1.3.3 มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยมีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2.1 ประชากรที่ใช้ศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมเหล็ก โดยใช้การเลือกขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางทาร์โร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ด้วยความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Librero, 1985 cited in Ekakun, 2000) จำนวน 400 กลุ่มตัวอย่างซึ่งในการเลือกนั้นเป็นการเลือกในธุรกิจที่มีลักษณะธุรกิจที่มีการผลิตและขายในลักษณะขายปลีกและขายส่ง

2.2 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม สังเกต และจดบันทึกตามความเหมาะสมให้ได้รายละเอียดตามขอบเขตทางด้านเนื้อหา โดยการใช้เทคนิคและวิธีการดังนี้

2.2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมเหล็ก มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับมี 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย 1) ประเภทขององค์กร 2) ยอดขายของธุรกิจต่อปี และ 3) ประเภทของบริษัทคู่ค้า หรือบริษัทที่มีการร่วมธุรกิจ รวม 3 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 2 การสอบถามปัจจัยการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์ ประกอบด้วย 1) การหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์ (DCD) (การจัดการการตลาด, การจัดการการขาย, การจัดการผลิตภัณฑ์/ตราสินค้า, การวิเคราะห์ความเสี่ยง)

ส่วนที่ 3 การสอบถามปัจจัยการวางแผนโซ่อุปสงค์ ประกอบด้วยการวางแผนโซ่อุปสงค์ (DCP) (การพยากรณ์อุปสงค์, การเติมเต็มสินค้า, การวางแผนกำลังผลิต, การจัดการส่งเสริมสินค้าการบริการลูกค้า)

ส่วนที่ 4 การสอบถามสมรรถนะโซ่คุณค่าและระดับการบริการลูกค้า ประกอบด้วยสมรรถนะโซ่คุณค่า (VCP) (ความน่าเชื่อถือ, การตอบสนอง, ความคล่องแคล่ว, ต้นทุน, การจัดการทรัพยากร) และระดับการบริการลูกค้า (CSL) (อัตราการเติมเต็มคำสั่งซื้อ, อัตราการขาดสินค้า, ระดับของคำสั่งส่ง, ความน่าจะเป็นในการส่งตรงเวลา) และข้อเสนอแนะ

สำหรับส่วนที่ 2 ถึงส่วนที่ 4 จะใช้การวัดตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยใช้แบบประเมินรวมค่า (Rating Scale) วัดความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ (Cooper & Schindler, 2003) ยกตัวอย่างเช่น 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยอาจจะให้ความหมายใน 5 ระดับ (ระดับที่ 1 ถึงระดับที่ 5) แตกต่างกันไปในแต่ละส่วนของแบบสอบถาม

2.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

2.2.2.1 ผู้วิจัยและทีมงานเก็บข้อมูลได้ดำเนินการติดต่อและประสานงานผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ซึ่งหากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่างท่านใดไม่ประสงค์ให้ข้อมูลสามารถปฏิเสธการให้ข้อมูลโดยผู้วิจัย และทีมงาน จะไม่นำมาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

2.2.2.2 ข้อมูลที่ได้จากเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะดำเนินการจัดเก็บเป็นความลับ และไม่เผยแพร่แหล่งข้อมูลซึ่งอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่าง และโดยจะทำการแปลผลและนำเสนอในภาพรวมของวัตถุประสงค์การวิจัยเท่านั้น

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยด้วยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ รวมทั้งวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ต่อไป

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์หาค่าประกอบ (Confirmatory factor analysis) เพื่อวิเคราะห์และยืนยันและการวิเคราะห์หาค่าประกอบของปัจจัยในเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) ในกลุ่มตัวอย่างเป็นการศึกษาตัวแปรในโมเดลว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ พร้อมมีการจัดกลุ่มตัวแปรที่มีลักษณะเหมือนกันเข้าเป็นปัจจัยเดียวกัน (Rangsuangnurn, 2011)

ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความเหมาะสมของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย

- 1.1 ค่าสถิติไค - สแควร์ (Chi - Square Statistic)
- 1.2 ค่าน้ำหนักของตัวแปร (Factor Loading)
- 1.3 ดัชนีความคลาดเคลื่อน
- 1.4 ดัชนีรากกำลังสองค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual Standardized: RMR)
- 1.5 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI)
- 1.6 ค่าซีเอ็มไอเอ็น/ดีเอฟ (Chi - Square Statistic Comparing the Tested Model and the Independent Model with the Saturated Model CMIN/DF)
- 1.7 ค่าทีแอลไอ (The Tucker Lewis Index: TLI)
- 1.8 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index = CFI)
- 1.9 ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation)
- 1.10 ค่าตรวจสอบความคลาดเคลื่อนระหว่างคู่ (Standardised Residual Covariance)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

สำหรับขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ผู้วิจัยมีกระบวนการดำเนินการ 8 ขั้นตอนหลักเพื่อศึกษาปัจจัยเหตุ และผลดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1: ขั้นตอนการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) เพื่อให้ผู้วิจัยได้รับความรู้พื้นฐานในการวิจัย และพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2: ขั้นตอนการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาตัวแบบการดำเนินงานให้มีคุณค่าและที่สำคัญยิ่ง คือ ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมทั้งในเชิงวิชาการและในเชิงวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเหล็กและโดยการศึกษาถึงปัจจัยเหตุที่ส่งผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในอุตสาหกรรมเหล็กในประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 3: ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือแบบสอบถามจากการสังเคราะห์ และพัฒนาข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบค่าความเที่ยงตรง (Validity) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการอุตสาหกรรมเหล็กจำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐศาสตร์และสถิติ จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการตลาด (Marketing) จำนวน 2 ท่าน เพื่อทำการซึ่งหลังจากผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยและการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านสถิติ เศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านโลจิสติกส์และซัพพลายเชน หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด

จากการประเมินคุณภาพแบบสอบถามในรอบแรกนั้น โดยการคำนวณหาค่าดัชนีวัดความสอดคล้องรายข้อ (IOC) ได้เท่ากับ 0.84 (อยู่ระหว่าง 0.71-0.93) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจนกระทั่งผู้เชี่ยวชาญตอบรับผลการแก้ไข จึงได้คำนวณหาค่าดัชนีวัดความสอดคล้องรายข้ออีกครั้งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.92 (อยู่ระหว่าง 0.98-1.00) ซึ่งค่า IOC คำนวณได้มีค่ามากกว่า 0.50 (IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50) แสดงว่าข้อคำถามรายข้อตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย (Chareonwongsak, 2006) และผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัคและลี (Cronbach & Lee, 1990) ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ($\alpha > 0.70$) (Kanchanawasi, 2001) ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดสอบใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 40 ชุด ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ค่าความเชื่อมั่นของข้อคำถามเท่ากับ 0.99

ขั้นตอนที่ 4: ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้ทำการวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับส่งแบบสอบถามให้ผู้จัดการฝ่ายผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมผลิตเหล็กจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 500 ชุดโดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างของโดยใช้วิธีสุ่มเลือกตามธุรกิจ ตามตารางทาร์โย ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ด้วยความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Librero, 1985 cited in Ekakun, 2000) และนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้การตอบรับกลับมาเป็นจำนวน 400 ชุด และถูกต้องก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5: ขั้นตอนการสรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้ทำการวิจัยสรุปผลและอธิบายเนื้อหาสาระสำคัญให้มีความครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา คำถามในการวิจัย และสมมติฐานการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดไว้ตามหลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

ขั้นตอนที่ 6: สรุปผลสังเคราะห์ข้อค้นพบที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยที่ผู้วิจัยทำการตรวจสอบ และยืนยันข้อค้นพบดังกล่าว จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้จัดการโรงงานและร้านค้าปลีก จำนวน 7 ท่าน ผู้รับผิดชอบโดยตรงที่มีประสบการณ์มากกว่า 3 - 5 ปีขึ้นไป ให้คำแนะนำ และร่วมกันเสนอแนวทางการไปปรับใช้การพัฒนาตัวแบบการจัดการด้านความได้เปรียบทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 7: ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัยตามที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ สรุปผล และอธิบายผลการวิจัย โดยนำเสนอผลการวิจัยที่มีเหตุผลประกอบตามหลักการ และเป็นที่ยอมรับได้ ไม่มีซึ่งคำวิจารณ์ รวมถึงเป็นการสื่อสารที่สามารถเข้าใจได้ง่าย

ขั้นตอนที่ 8: ขั้นตอนการเผยแพร่งานวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมีรายละเอียดของข้อคำถามและผลการสัมภาษณ์เชิงลึกดังผลการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ควรนำโลจิสติกส์ช่วยในการปรับปรุงการจัดเก็บสินค้าและวัตถุดิบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขในเรื่องความเหมาะสมของพื้นที่การจัดเก็บและการจัดวางแผนผังใหม่สำหรับจัดเก็บสินค้าสำเร็จรูปและวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมเหล็ก และบริษัทมีระบบการให้อำนาจการตัดสินใจและความรับผิดชอบในการเลือกใช้บริการด้านอุตสาหกรรมเหล็ก การจัดเก็บสินค้า หรือการขายหน้าร้าน ดังนั้นควรให้อำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการปฏิบัติการแก่บุคลากร การให้อำนาจในการตัดสินใจและความรับผิดชอบในการเลือกใช้บริการด้านอุตสาหกรรมเหล็ก และเข้าใจงานซึ่งสามารถตัดสินใจได้ตามลำดับขั้นที่กำหนด นอกจากนี้ควรมีหลักเกณฑ์ในการเลือกใช้บริการด้านอุตสาหกรรมเหล็ก ให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปจัดเก็บสินค้า หรือขายหน้าร้านอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งประสบการณ์ในด้านอุตสาหกรรมเหล็กเป็นเรื่องที่ยากในการสั่งสม และปกติอุตสาหกรรมเหล็กจะเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิตเป็นหลัก ดังนั้นควรเพิ่มความถี่ในการเลือกใช้บริการด้านอุตสาหกรรมเหล็ก ให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปจัดเก็บสินค้า หรือขายหน้าร้าน มากไปกว่านั้น อุตสาหกรรมเหล็กเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่มีสัดส่วนกำไรต่อชิ้นไม่สูงนัก ทำให้ต้องผลิตในปริมาณมาก ดังนั้นจึงต้องเพิ่มระดับคุณภาพและมูลค่า เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ลดการสูญเสีย ซึ่งอุตสาหกรรมเหล็กในปัจจุบันมีรูปแบบในการจัดเก็บสินค้าที่มี และส่วนมากในอุตสาหกรรมเหล็กควรปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินการจัดเก็บสินค้า การนำเอาระบบอัตโนมัติสำหรับกระบวนการควบคุมโดยเพิ่มความเร็วในการจัดเก็บสินค้า ได้อย่างสูงสุดและสามารถรักษาคุณภาพของสินค้า

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สินค้าหลักที่ทำการผลิตเป็นหลักแท่งเล็ก (Billet) จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 รองลงมาคือ เหล็กถลุง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 เหล็กพรม จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 เหล็กแผ่นรีดร้อน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 เหล็กแท่งแบน (Slab) จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.25 เหล็กแผ่นรีดเย็น จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 เหล็กเส้น จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75 เหล็กแท่งใหญ่ (Bloom, Beam Blanks) จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 เหล็กถวด จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75 และเทรตดิ่ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มียอดขายของธุรกิจต่อปี น้อยกว่า 100 ล้านบาท จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 61.75 รองลงมาคือ ยอดขายของธุรกิจต่อปี 101 – 600 ล้านบาท จำนวน 113

คน คิดเป็นร้อยละ 28.25 ยอดขายของธุรกิจต่อปี 601 – 1,500 ล้านบาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.00 ยอดขายของธุรกิจต่อปี 1,500 – 3,000 ล้านบาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75 และยอดขายของธุรกิจต่อปี 3,001 – 6,000 ล้านบาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.25

ผู้ตอบแบบสอบถามมีประเภทของบริษัทผู้ค้าเป็นองค์กรธุรกิจผู้ขนส่งสินค้า (ทั่วไป) จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 67.25 รองลงมา คือ องค์กรธุรกิจผู้ผลิต จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 องค์กรธุรกิจผู้จัดส่งสินค้า (เฉพาะประเภท) จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 องค์กรธุรกิจผู้ให้บริการด้านข้อมูล การจัดการข้อมูลและสารสนเทศ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 และไม่มี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์ และการหยุดชะงักของโซ่อุปทาน การวางแผนโซ่อุปสงค์ และสมรรถนะโซ่อุปสงค์และระดับการบริการลูกค้า โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

การหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์ และการหยุดชะงักของโซ่อุปทานการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์ และการหยุดชะงักของโซ่อุปทาน ที่ศึกษามี 9 ด้าน เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์ และการหยุดชะงักของโซ่อุปทานมี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (5) หมายถึง ดีมาก (4) หมายถึง ดี (3) หมายถึง ปกติ (2) หมายถึง ต่ำ (1) หมายถึง ต่ำมาก สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้ การหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์ และการหยุดชะงักของโซ่อุปทาน โดยภาพรวมความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.17, S.D. = 0.66) การวางแผนโซ่อุปสงค์ โดยภาพรวมความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.27, S.D. = 0.71) สมรรถนะโซ่อุปสงค์และระดับการบริการลูกค้า โดยภาพรวม ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.11, S.D. = 0.71)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐาน

ในการศึกษาการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์และโซ่อุปทานที่มีผลต่อสมรรถนะโซ่อุปสงค์และระดับการบริการลูกค้า ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

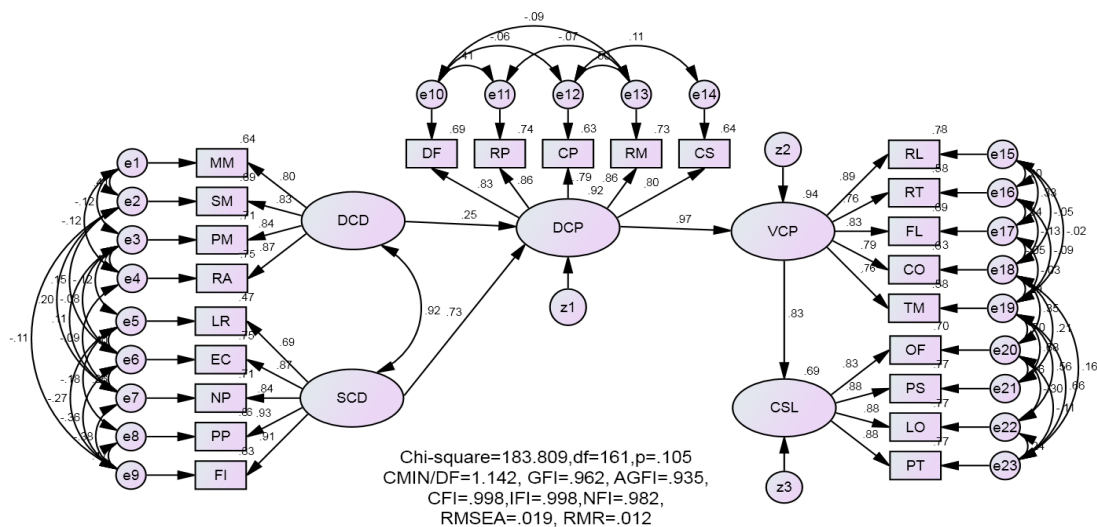
1. ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์
2. ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์
3. ปัจจัยด้านการวางแผนโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสมรรถนะโซ่อุปสงค์
4. ปัจจัยด้านสมรรถนะโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อระดับการบริการลูกค้า

ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับโมเดล (Model Modification) โดยพิจารณาจากคำแนะนำในการปรับพารามิเตอร์ในโมเดลด้วยค่าดัชนีปรับโมเดล (Model Modification Indices: MI) จากนั้นปรับพารามิเตอร์โดยยินยอมให้ผ่อนคลายเป็นเบื้องต้นให้ค่าความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กันได้ จนกระทั่งค่าดัชนีความกลมกลืนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพบว่า มีการปรับแก้โมเดล จำนวน 65 ครั้ง ซึ่งในการปรับโมเดลมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น คือ χ^2 ลดลงจาก 1223.523 เป็น 183.809 และค่า RMSEA ก็ลดลงเช่นเดียวกันจาก 0.105 เป็น 0.019 แสดงให้เห็นว่าการปรับแก้โมเดลเพื่อให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยวิธีการดังกล่าวได้ผลค่อนข้างดี และไม่เป็นการแก้ไขแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยด้วย เพราะเป็นการปรับที่ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรเชิงประจักษ์ไม่ได้ไปเปลี่ยนทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแบบจำลองโดยผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลโดยรวมหลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับโมเดล ดังตารางที่ 1 และภาพที่ 2

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยรวม (หลัง ปรับโมเดล)

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์	ค่าดัชนีที่วัดได้	ผลการพิจารณา
χ^2/df (183.809/161)	< 2.00	1.141	สอดคล้องกลมกลืนดี
CFI	≥ 0.95	0.998	สอดคล้องกลมกลืนดี
GFI	≥ 0.95	0.962	สอดคล้องกลมกลืนดี
AGFI	≥ 0.95	0.935	สอดคล้องกลมกลืนพอใช้
RMSEA	< 0.05	0.019	สอดคล้องกลมกลืนดี
RMR	< 0.05	0.012	สอดคล้องกลมกลืนดี

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดล พบว่า โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 6 ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์ การยอมรับ คือค่าดัชนี $\chi^2 = 183.809$, $df = 161$, $p\text{-value} = 0.105$, $\chi^2/df = 1.142$, CFI = 0.998, GFI = 0.962, AGFI = 0.935, RMSEA = 0.019 และ RMR = 0.012 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โมเดลแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างมีความเหมาะสม กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ภาพที่ 2 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโดยรวม (หลัง ปรับโมเดล)

หมายเหตุ สัญลักษณ์และความหมาย

χ^2 ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไค - สแควร์ (Chi - Square)

df ค่าองศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

P ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

N จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

CFI ดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Comparative Fit Index)

GFI ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)

AGFI ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index)

RMSEA ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation)

SRMR ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Standardized Root Mean Square Residual)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อการตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องของโมเดลสมการเชิงโครงสร้างด้วยการพิจารณาว่าน้ำหนักองค์ประกอบ และค่า R^2 เพื่อตรวจสอบความผันแปรร่วมของตัวบ่งชี้ ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ (1) การหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์ (2) การหยุดชะงักของโซ่อุปทาน (3) การวางแผนโซ่อุปสงค์ (4) สมรรถนะโซ่คุณค่า และ (5) ระดับการบริการลูกค้า โดยพบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 2 ตารางอิทธิพลของตัวแปรในโมเดลเชิงสาเหตุของการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์และโซ่อุปทานที่มีผลต่อสมรรถนะโซ่คุณค่าและระดับการบริการลูกค้า

ปัจจัยเหตุ	SCD			DCD			DCP			VCP		
ปัจจัยผล	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
DCP	0.731**	-	0.731**	0.245*	-	0.245*			-	-	-	-
VCP	-	0.708**	0.708**	-	0.238**	0.238**	0.969**	-	0.969**	-	-	-
CSL	-	0.589**	0.589**	-	0.198**	0.198**	-	0.806**	0.806**	0.831**	-	0.831**
ค่าสถิติไคว์-สแควร์ = 183.809, df = 161, P = 0.105, CFI = 0.998, GFI = 0.962, AGFI = 0.935, RMR = 0.012, RMSEA = 0.019												
ตัวแปร	PT	LO	PS	OF	TM	CO	FL	RT	RL	CS	RM	CP
ความเที่ยง	0.770	0.775	0.772	0.692	0.580	0.628	0.693	0.584	0.784	0.637	0.732	0.631
ตัวแปร	RP	DF	FI	PP	NP	EC	LR	RA	PM	SM	MM	
ความเที่ยง	0.743	0.690	0.830	0.858	0.707	0.752	0.474	0.751	0.712	0.691	0.641	
สมการโครงสร้างของตัวแปร	DCP	VCP	CSL									
R Square	0.925	0.939	0.691									
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง												
ตัวแปรแฝง	DCD	SCD	DCP	VCP	CSL							
DCD	1											
SCD	0.845**	1										
DCP	0.805**	0.867**	1									
VCP	0.797**	0.840**	0.854**	1								
CSL	0.691**	0.702**	0.734**	0.817**	1							

หมายเหตุ สัญลักษณ์และความหมาย

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

TE ขนาดอิทธิพลรวม (Total Effects)

IE ขนาดอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects)

DE ขนาดอิทธิพลทางตรง (Direct Effects)

ตารางที่ 3 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้

องค์ประกอบ/ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ					สัมประสิทธิ์คะแนน องค์ประกอบ
	b	B	SE	t	R ²	
DCD						
MM	1.000	0.801	-	-	0.641	0.121
SM	1.111	0.831	0.047	23.656	0.691	0.084
PM	1.180	0.844	0.067	17.574	0.712	0.148
RA	1.151	0.866	0.062	18.588	0.751	0.158
SCD						
LR	1.000	0.689	-	-	0.474	0.073
EC	1.167	0.867	0.061	19.184	0.752	0.054
NP	1.228	0.841	0.080	15.413	0.707	0.098
PP	1.257	0.926	0.080	15.716	0.858	0.158
FI	1.336	0.911	0.089	15.023	0.830	0.190
DCP						
DF	1.000	0.831	-	-	0.690	0.059
RP	0.957	0.862	0.034	28.039	0.743	0.118
CP	0.914	0.795	0.049	18.609	0.631	0.006
RM	0.980	0.856	0.048	20.464	0.732	0.135
CS	0.796	0.798	0.041	19.216	0.637	0.103
VCP						
RL	1.000	0.885	-	-	0.784	0.170
RT	1.003	0.764	0.047	21.213	0.584	0.056
FL	0.994	0.833	0.036	27.348	0.693	0.066
CO	0.907	0.793	0.046	19.792	0.628	0.132
TM	0.933	0.762	0.050	18.674	0.580	0.027
CSL						
OF	1.000	0.832	-	-	0.692	0.409
PS	0.968	0.879	0.048	20.273	0.772	0.277
LO	1.016	0.880	0.060	16.875	0.775	0.336
PT	1.029	0.878	0.057	17.901	0.770	0.310

หมายเหตุ สัญลักษณ์และความหมาย

SE ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

b ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

B ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเป็นรายองค์ประกอบ (Standardized Solution)

R² ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Coefficient of Determination)

T-value ค่าสถิติทดสอบซึ่งมีการแจกแจงแบบ t

สรุปผลของการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์จากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์ โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.245 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์จากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์ โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.731 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการวางแผนโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสมรรถนะโซ่คุณค่าจากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านการวางแผนโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสมรรถนะโซ่คุณค่า โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.969 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านสมรรถนะโซ่คุณค่ามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อระดับการบริการลูกค้าจากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านสมรรถนะโซ่คุณค่ามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อระดับการบริการลูกค้า โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.831 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยนำมาอภิปรายผลมีรายละเอียดดังนี้

1. จากผลวิจัยการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์โดยภาพรวม ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย การจัดการการตลาด การจัดการการขาย ภาพรวม การจัดการผลิตภัณฑ์/ตราสินค้า การวิเคราะห์ความเสี่ยง การหยุดชะงักของโซ่อุปทาน การขาดวัตถุดิบหรือชิ้นส่วน การเปลี่ยนแปลงด้านวิศวกรรม การแนะนำสินค้าใหม่ การส่งเสริมสินค้าใหม่ และความผิดพลาดของสารสนเทศ ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ การวางแผนโซ่อุปสงค์ โดยภาพรวม ความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย การหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์ การหยุดชะงักของโซ่อุปทาน การวางแผนโซ่อุปสงค์ สมรรถนะโซ่คุณค่า และระดับการบริการลูกค้า จากผลวิจัยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการแจกแจงปกติของตัวแปรเดียว ซึ่งเป็นข้อตกลงเบื้องต้นของการตรวจสอบข้อมูลก่อนวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติ และเมื่อพิจารณาค่าความเบ้และความโด่ง พบว่า ค่าความเบ้และความโด่งมีความแตกต่างจากศูนย์เพียงเล็กน้อย แต่จัดว่าใกล้เคียงศูนย์ จึงถือว่าตัวแปรสังเกตได้มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ทำให้ได้ เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

2. ผลการวิเคราะห์การหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์และโซ่อุปทานที่มีผลต่อสมรรถนะโซ่คุณค่าและระดับการบริการลูกค้า ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์ 2) ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์ 3) ปัจจัยด้านการวางแผนโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสมรรถนะโซ่คุณค่า และ 4) ปัจจัยด้านสมรรถนะโซ่คุณค่ามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อระดับการบริการลูกค้า โมเดลการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์และโซ่อุปทานที่มีผลต่อสมรรถนะโซ่คุณค่าและระดับการบริการลูกค้า ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และได้ดำเนินการปรับโมเดล (Model Modification) โดยพิจารณาจากคำแนะนำในการปรับพารามิเตอร์ในโมเดลด้วยค่าดัชนีปรับโมเดล (Model Modification Indices: MI) จากนั้นปรับพารามิเตอร์โดยยินยอมให้ผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นให้ค่าความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กันได้ จนกระทั่งค่าดัชนีความกลมกลืนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลงานวิจัยนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้และข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป ตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์ โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านการหยุดชะงักของโซ่อุปทานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการวางแผนโซ่อุปสงค์ และจากผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านการวางแผนโซ่อุปสงค์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อสมรรถนะโซ่คุณค่า โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรง ปัจจัยด้านสมรรถนะโซ่คุณค่ามีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อระดับการบริการลูกค้า ดังเช่นงานวิจัยของ Qiang and Nagurney (2012) ได้กล่าวถึงแบบจำลองจะถือว่าการหยุดชะงักนั้นอาจส่งผลกระทบต่อทั้งความสามารถในการเชื่อมโยงเครือข่ายและในความต้องการสินค้า สองกรณีที่แตกต่างกันของสถานะในครั้งแรกกรณีเราคิดว่าผลกระทบของการหยุดชะงักนั้นไม่รุนแรงและความต้องการสามารถทำได้ พบในกรณีที่สองความต้องการไม่สามารถตอบสนองได้ทั้งหมด สำหรับสองกรณีนี้เราเสนอตัวชี้วัดประสิทธิภาพสองแบบ โดยปัจจัยของการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์นั้นคือปัจจัยการนำเข้าจากการขายและปัจจัยด้านการตลาด จากนั้นเราสร้างตัวบ่งชี้เกณฑ์สองทางเพื่อประเมินประสิทธิภาพเครือข่ายซัพพลายเชนสำหรับความต้องการที่สำคัญ ซึ่งผลงานวิจัยนั้นได้พบว่าปัจจัยในการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์นั้นมีผลต่อการระดับการบริการลูกค้า

3. อภิปรายผลวิจัยเชิงคุณภาพในการแก้ปัญหาการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์และการหยุดชะงักของโซ่อุปทานที่ส่งผลต่อการวางแผนโซ่อุปทานเพื่อตอบสนองต่อสมรรถนะโซ่คุณค่าและระดับการให้บริการลูกค้าคือนำโลจิสติกส์ช่วยในการปรับปรุงการจัดเก็บสินค้าและวัตถุดิบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขในเรื่องความเหมาะสมของพื้นที่การจัดเก็บและการจัดวางแผนผังใหม่สำหรับจัดเก็บสินค้าสำเร็จรูปและวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมหลัก และควรให้อำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการปฏิบัติการแก่บุคลากร การให้อำนาจในการตัดสินใจและความรับผิดชอบในการเลือกใช้บริการด้านอุตสาหกรรมหลัก และเข้าใจงานซึ่งสามารถตัดสินใจได้ตามลำดับขั้นที่กำหนด พร้อมทั้งควรมีหลักเกณฑ์ในการเลือกใช้บริการด้านอุตสาหกรรมหลัก ให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปจัดเก็บสินค้า หรือขายหน้าร้านอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ควรเพิ่มความถี่ในการใช้บริการด้านอุตสาหกรรมหลักในด้านผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อให้มีความเหมาะสมต่อการนำไปจัดเก็บสินค้า หรือขายหน้าร้าน นอกจากนี้ใน

ส่วนของบริษัทผู้ซื้อเพื่อประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพบริการของอุตสาหกรรมหลัก การจัดเก็บสินค้า หรือการขายหน้าร้าน แม้ว่าในอุตสาหกรรมหลักเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานที่มีสัดส่วนกำไรต่อชิ้นไม่สูงนัก ทำให้ต้องผลิตในปริมาณมาก ดังนั้นจึงต้องเพิ่มระดับคุณภาพและมูลค่าเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ลดการสูญเสีย ดังนั้นในส่วนมากควรปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินการจัดเก็บสินค้า การนำเอาระบบอัตโนมัติสำหรับกระบวนการควบคุมโดยเพิ่มความเร็วในการจัดเก็บสินค้า ได้อย่างสูงสุดและสามารถรักษาคุณภาพของสินค้า ดังเช่นงานวิจัยของ Kebing, Jiulong and Meiling (2014) ได้มีผลดำเนินงานวิจัยคือได้กล่าวถึงบทความนี้ยังศึกษากลไกการประสานงานสำหรับการจัดหาโซ่เมื่อเกิดการหยุดชะงัก หนึ่งคือการหยุดชะงักปัจจัยเดียวสถานการณ์คือการหยุดชะงักของต้นทุนสินค้าคงคลังและอีกรายการหนึ่งคือ ประกอบด้วย 2 ปัจจัยสถานการณ์ที่ขัดข้องเช่นความต้องการสินค้าคงคลัง - ราคา - บวก - อุปสงค์ การหยุดชะงักในแต่ละสถานการณ์ทั้งส่วนกลางและกระจายอำนาจ โซ่อุปทานมีการตรวจสอบและเราศึกษาวิธีการ บรรลุการประสานงาน โซ่อุปทานที่มีการกระจายอำนาจ ซึ่งได้สอดคล้องกับผลการดำเนินงานวิจัยในด้านการจัดการสินค้าคงคลังที่เหมาะสมของการจัดการโซ่อุปสงค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ในงานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการหยุดชะงักของโซ่อุปสงค์และการหยุดชะงักของโซ่อุปทาน เพื่อให้สามารถนำไปสู่การวางแผนการจัดการด้านการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งสามารถนำไปใช้กับระบบธุรกิจที่มีลักษณะของอุตสาหกรรมการผลิต สินค้าที่รับทำตามคำสั่งซื้อ และการขายที่มีหน้าร้านทั้งขายปลีกและขายส่ง

2. ข้อเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปดังนั้นในงานวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการศึกษาในด้านการวางแผนการพยากรณ์และของการวางแผนจัดการด้านการผลิต นอกจากนี้ควรศึกษาในมิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของธุรกิจเพื่อให้สามารถให้ผู้ประกอบการพัฒนารูปแบบของธุรกิจและนำไปสู่ของการทำแผนธุรกิจในอนาคตและนอกจากนี้ควรจะต้องศึกษาความต้องการของลูกค้าเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถมีสินค้าและเติมเต็มสินค้าให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าเพื่อรักษาระดับความพึงพอใจของลูกค้า

References

- Anna Nagurney. (2006). **Supply Chain Network Economics: Dynamics of Prices, Flows, and Profits**. Edward Elgar Publishing.
- Chareonwongsak, K. (2006). **Kāṅkhitchoengwikhro** [Analytical Thinking]. 5th Edition. Bangkok: A Success Media.
- Chen, J., Yao, D. D., & Zheng, S. (2001). Optimal replenishment and rework with multiple unreliable supply sources. **Journal of Operation Res**, 49(3), 430–443.

- Chen, K., & Xiao, T. (2015). Outsourcing strategy and production disruption of supply chain with demand and capacity allocation uncertainties. *Int. J. Prod. Econ*, 170(1), 243–257.
- Chen Y. F., Drezner Z., Ryan J. K., & Simchi-Levi, D. (2000). Quantifying the bullwhip effect in a simple supply chain: The Impact of forecasting, Lead Times, and information. *Management Science*, 46(3), 436-443.
- Cooper, D. R. and Schindler, P. S. (2003) *Business Research Methods*. 8th Edition, McGraw-Hill Irwin, Boston.
- Cronbach & Lee, J. (1990). *Essentials of Psychology Testing*. 5th ed. New York: Harper Collins Publishers Inc.
- Department of Trade Negotiations. (2004). *bot thī chet ‘utsāhakam lek* [Chapter 7 Steel Industry]. Retrieved from http://www.thaifta.com/thaifta/Portals/0/file/vol4Ch_71_steel.
- Ekakun, T. (2000). *rabiāp withī wīchāi thāng phruttikam sāt læ sangkhom sāttra* [Research Methodology in Behavioral Science and Social Sciences]. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani Rajabhat Institute.
- Kanchanawasi, S. (2001). *kānlūk chai sathiti thī mōsom kānwīchāi* [Selection of suitable statistics for research]. (4th edition). Bangkok: Boonsiri Printing.
- Kebing, C., Jiulong, S. and Meiling, F. (2014). Disruptions management of a supply chain under strategic subsidy policy for the demand-stimulating inventory. *Journal of Computers & Industrial Engineering*, 76, 169–182.
- Kaewboran, K. and Chuphen, H. (2015). Kānphatthana kānbōrihān ngān phatsadu khōng sathābān ‘udomsuksā Wikhro kānbōrihān wong sō ‘Uppasong Wongso‘uppathān khōngmahāwitthayalai‘ubonratchathani [Warehousing development of higher Education Institutions Analysis of supply chain Management Supply Chain of Ubon Ratchathaini University]. *Journal of Local Administration*, 8(2), 94-101.
- Madhani, P. M. (2013). Demand Chain Management: Enhancing Customer Value Proposition. *The European Business Review*. (pp. 50-54). March – April.
- Thumwongsa, N. (Editor). (2018). *wikhro sathānakān sēthakit (wārasān ‘ōnlai)* [Economic Analysis (Journal online)]. Krungsri Ayudhya Bank Bangkok: Bank of Krungsri Ayudhya Research Center.
- Oke, A., & Gopalakrishnan, M. (2009). Managing disruptions in supply chains: a case study of a retail supply chain. *Int. J. Prod. Econ*, 118(1), 168–174.

Qiang, P. and Nagurney, A. (2012). A bi-criteria indicator to access supply network performance for critical needs under capacity and demand disruption.

Journal of Transportation Research Part A 46, 801-812.

Porter, M. E. (1985). **Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance.**, New York: The Free Press.

Rangsuangnurn, K. (2011). **Kānwikhropatchaiduāi SPSS læ AMOS phūākānwichai** [Analysis with SSS and AMOS to Resrarch]. Bangkok: SE Publishing.6+

การลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

INVESTMENT IN EDUCATION FOR CAREER IN SPECIAL ECONOMIC ZONES

ปัทมรา ระกิติ¹ อมรวิทย์ นาคทรพ² และพฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์³
Papassara Rakiti¹ Amornwit Nakornthap² and Preut Siribanpitak³

¹ หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

² สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร

³ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดกรุงเทพมหานคร

¹ Development Education Department of Educational Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok

² Development Education Department of Educational Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok

³ Educational Administration Department of Educational Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok

E-mail: papassaraj@hotmail.com

Received:	June 2, 2019
Revised:	July 8, 2019
Accepted:	July 14, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนากลอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ แล้วสังเคราะห์และประเมินกรอบแนวคิด จากนั้นจัดประชุมกลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน จากเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว 5 ท่านและจากเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของกรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง

ผลการวิจัยพบว่า

ค่าดัชนีความสอดคล้องของกรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว เท่ากับ 0.96 และของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม เท่ากับ 0.97 กรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มี 2 กรอบแนวคิด ประกอบด้วย 1) กรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ มีองค์ประกอบย่อย 2 ด้าน ได้แก่ 1.1) ด้านการลงทุนจัดการศึกษา เป็นการจัดบริการการศึกษาของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และ 1.2) ด้านการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ 4 กระบวนการ และ 2) กรอบแนวคิดงานอาชีพและทักษะการทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ มีองค์ประกอบย่อย 2 ด้าน ได้แก่ 2.1) งานอาชีพ

มี 2.1.1) กลุ่มงานอาชีพ 7 หมวดกิจการเป้าหมายของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และ 2.1.2) กลุ่มงานอาชีพในตลาดแรงงาน และ 2.2) ทักษะการทำงาน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 2.2.1) ทักษะที่ส่งต่อหรือถ่ายทอดจากงานอาชีพหนึ่งให้สามารถนำไปใช้ในงานอาชีพอื่นได้ และ 2.2.2) ทักษะที่ไม่สามารถส่งต่อหรือถ่ายทอดจากงานอาชีพหนึ่งให้นำไปใช้ในงานอาชีพอื่นได้

คำสำคัญ

การลงทุนจัดการศึกษา การศึกษาเพื่ออาชีพ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ABSTRACT

The objectives of this research was to study the conceptual framework of investment in education for career in Special Economic Zones (SEZs). This research was conducted using the qualitative research approach, synthesizing related theories and research papers of investment in education for career in SEZs of Sa Kaeo and Nakhon Phanom to develop a preliminary conceptual framework. Then, the ten experts, five experts from each SEZ, were invited to a focus group discussion in order to assess the framework, using the Index of item Objective Congruence, IOC.

The research finding revealed that:

IOC of the conceptual framework of SEZ Sa Kaeo was 0.96, and 0.97 for SEZ Nakhon Phanom. Two conceptual frameworks of investment in education for career in SEZs were found; i.e. 1) the conceptual framework of investment in education for career, composed of two aspects, which were 1.1) investment in education or an education service management provided by public and private sectors, and 1.2) career education which composed of 4 processes, and 2) the conceptual framework for career and skills in SEZ, composed of two aspects 2.1) careers, which were 2.1.1) 7 target careers of SEZ, and 2.1.2) careers in need of the labor market, and 2.2) types of skills required in SEZs, i.e. 2.2.1) transferable skills, and 2.2.2) non-transferable skills.

Keywords

Investment in Education, Career Education, Special Economic Zones

ความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ที่ประเทศกำลังเร่งกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจสู่ภูมิภาค ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เรื่องการกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 1 และ 2 ในพื้นที่ 10 จังหวัดเป้าหมายของการพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม ได้รับงบประมาณในการลงทุนจากรัฐบาลเนื่องจากมูลค่าของการนำเข้าและส่งออกสินค้ามีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างน่าสนใจ โดยรัฐบาลมุ่งส่งเสริมการลงทุนให้

เกิดขึ้นภายในประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและส่งเสริมการส่งออกสินค้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านผ่านไปยังประเทศอื่น ๆ ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการผลิตสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาดำเนินการในประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าจากประเทศไทย และประเทศต่าง ๆ ไปสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศอื่น ๆ และที่สำคัญที่สุดคือ เพื่อกระจายความเจริญการเป็นชุมชนเมืองและนิคมอุตสาหกรรมออกสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ก่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นในพื้นที่ที่มีการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยในระยะแรกรัฐบาลมุ่งเน้นการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนทางธุรกิจในการ 13 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายตามข้อกำหนดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และในประเทศไทยได้จัดหมวดหมู่ตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่ได้ 7 หมวด (Board of Investment of Thailand, The [BOI], 2015)

การเตรียมความพร้อมให้ประเทศสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืนคือการเตรียมคน โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน เพราะคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถเพื่อรองรับความเจริญก้าวหน้าในทิศทางที่ประเทศต้องการถือเป็นหัวใจสำคัญของการลงทุนในทุนมนุษย์ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งรองรับการเปลี่ยนแปลงในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และสอดคล้องกับความต้องการภาคธุรกิจ สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ (BOI, 2015)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน เพราะการพัฒนาคนอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคนคือการเสริมสร้างขีดความสามารถในการรองรับการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยนานาประเทศต่างให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับชีวิตของการทำงานและดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง รูปแบบหนึ่งคือ การสอนอาชีพศึกษาหรือการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับมัธยมศึกษา (Evans, Kenneth, Hoyt & Garth, 1973) ยิ่งไปกว่านั้นนักวิชาการยังเห็นควรให้สอนการศึกษาเพื่องานอาชีพตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษา โดยพยายามสอดคล้องกับบทบาทของการเตรียมตัวเพื่อการทำงานในรายวิชาต่าง ๆ ในระดับอนุบาลและประถมศึกษา และพัฒนานิสัยหรือคุณสมบัติที่ดีในการทำงานในระดับมัธยมศึกษา นอกจากนี้ยังพบว่าคณะกรรมการระหว่างประเทศของยูเนสโกเกี่ยวกับการศึกษาได้กำหนดจุดมุ่งเน้นของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ 6 ประการ จุดมุ่งเน้นข้อที่ 4 คือ การศึกษา การทำงาน และการจ้างงาน (Education, work and Employment) ซึ่งจุดมุ่งเน้นข้อที่ 4 นี้คือ การศึกษากับงานอาชีพ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, The [UNESCO], 2002)

การลงทุนในการจัดการศึกษาให้สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจากผู้ที่มีส่วนได้เสียกับการจัดการศึกษา การให้ความสำคัญกับการนำนโยบายหรือแนวทางการจัดการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในการจัดการศึกษาให้สำเร็จได้นั้นพึงตระหนักให้ควบคู่ไปกับการจัดสรรงบประมาณและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการลงทุนในทุนมนุษย์ถือเป็นการลงทุนทางการศึกษา (Campbell, McConnell &

Standley, 1989) ที่ต้องเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายจึงไม่ใช่กระบวนการที่เกิดจากการลงทุนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งจะเห็นได้ว่าในกระบวนการจัดการศึกษาจะมีผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ร่วมลงทุนหรือเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ในการจัดบริการการศึกษา ที่ต้องมีการร่วมกันลงทุนจัดการศึกษา ในฐานะผู้ลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย ผู้ผลิตหรือผู้จัดบริการการศึกษา (Producers) และผู้บริโภคหรือผู้รับบริการการศึกษา (Consumers or Customers) (Usaho, 2016)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับกรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยเฉพาะในพื้นที่ของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนทางการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพให้เหมาะสมและสอดคล้องในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมากขึ้น ทั้งในมิติของผู้มีส่วนได้เสียในจากการลงทุนจัดการศึกษาให้เกิดความชัดเจนและเป็นรูปธรรมง่ายต่อการนำไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการวางแผนเพื่อผลิตกำลังคนหรือทุนมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามบริบทความต้องการทางสังคมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและประเทศชาติต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

กรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย

1.1 ผู้วิจัยศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ รวมทั้งงานอาชีพและทักษะในการประกอบอาชีพในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษด้วย โดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และลงพื้นที่สัมภาษณ์ (Interview) เพื่อศึกษาข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการทั้งภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 1 และ 2 ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เรื่อง การกำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 1 และ 2 ในพื้นที่ 10 จังหวัดเป้าหมายของการพัฒนา ได้แก่ จังหวัดสระแก้วเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 1 และ จังหวัดนครพนมเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 2 รวม 2 จังหวัด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสภาพจริงประกอบการศึกษาข้อมูลจากการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำร่างกรอบแนวคิดเรื่องการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุงกรอบแนวคิดของการวิจัยให้

เหมาะสมเพื่อนำไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องของกรอบแนวคิดโดยการจัดประชุม (Focus Group Discussion) ต่อไป

1.2 ผู้วิจัยจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) ในพื้นที่จังหวัดสระแก้วและจังหวัดนครพนม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการบริการการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 1 และ 2 ได้แก่ จังหวัดสระแก้วและจังหวัดนครพนม จังหวัดละ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องของกรอบแนวคิด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาและสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องของกรอบแนวคิด ในพื้นที่ 2 จังหวัด คือ จังหวัดสระแก้วและจังหวัดนครพนม มีผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริการการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งศึกษากรอบแนวคิด 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 กรอบแนวคิดของการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ โดยศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดด้านการลงทุนจัดการศึกษาและแนวคิดด้านการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ

ส่วนที่ 2 กรอบแนวคิดของงานอาชีพและทักษะการทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยศึกษาและสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดด้านงานอาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและแนวคิดด้านทักษะการทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์กรอบแนวคิดกรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องของกรอบแนวคิดแยกพื้นที่ 2 จังหวัด คือ จังหวัดสระแก้วและจังหวัดนครพนม ด้วยการวิเคราะห์ผลการประเมินกรอบแนวคิดด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความความตรงเชิงเนื้อหา (Index of item Objective congruence: IOC) โดยกำหนดค่า IOC เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ไว้ที่ ค่า IOC ≥ 0.5 (Kanchanawasee, 2002)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยทั้งหมด

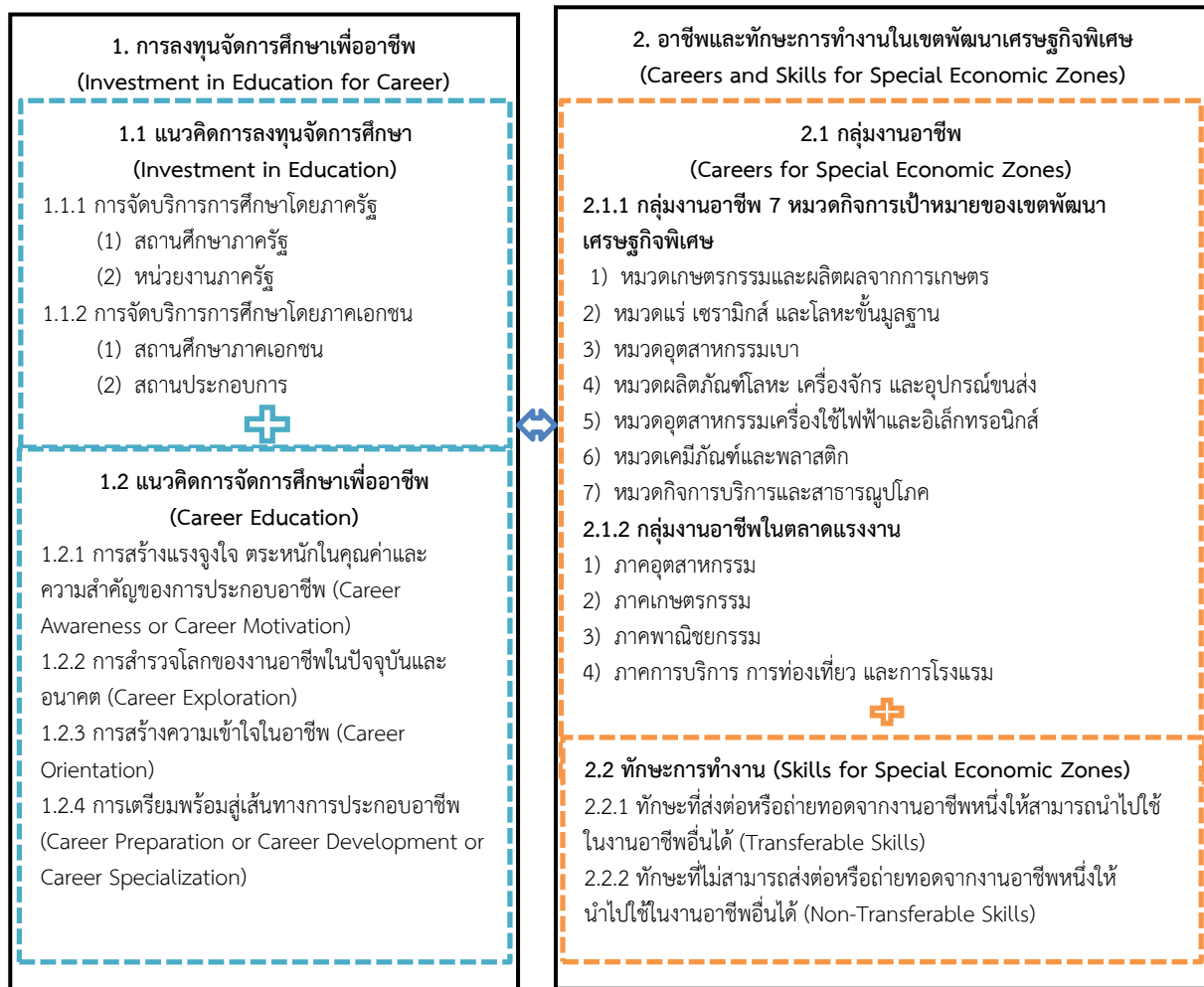
โดยมีการกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความแต่ละข้อ โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ คือ

- +1 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เหมาะสม
 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ
 -1 หมายถึง ไม่มีความสอดคล้อง/ไม่มีความเหมาะสม

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความความตรงเชิงเนื้อหา (Index of item Objective congruence: IOC) ของกรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม

ผลการวิจัย

การศึกษากรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษประกอบด้วย 2 กรอบแนวคิด ได้แก่ 1) กรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ และ 2) กรอบแนวคิดงานอาชีพและทักษะการทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ แสดงดังแผนภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ผลการประเมินกรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
สระแก้วในการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องโดยรวม
(IOC: Index of item Objective Congruence) เท่ากับ 0.96 เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของ
กรอบแนวคิดด้านการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของจังหวัดสระแก้ว ผลปรากฏว่า มีค่าดัชนีความ
สอดคล้อง (IOC: Index of item Objective Congruence) เท่ากับ 1 มีความเหมาะสมถึงร้อยละ
100 แสดงว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสม โดยได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมให้ชัดเจนเกี่ยวกับ
การอธิบายความหมายของการลงทุนจัดการศึกษาว่าหมายถึง การจัดบริการการศึกษาทั้งในส่วน
หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยต้องอธิบายให้ชัดเจนว่าหมายถึงการให้บริการในส่วน
ความร่วมมือในการฝึกงานหรือฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วย ไม่ใช่เป็นเพียงการจัดบริการการศึกษา
ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น ในขณะที่ผลการประเมินองค์ประกอบของ
กรอบแนวคิดงานอาชีพและทักษะการทำงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว โดยการ
ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องของกรอบแนวคิด
งานอาชีพและทักษะการทำงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ผลปรากฏค่าดัชนีความ
สอดคล้อง (IOC: Index of item Objective Congruence) เท่ากับ 0.92 มีความเหมาะสมถึงร้อยละ
92 โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะแก้ไขข้อความคำว่า “งานอาชีพ” เปลี่ยนเป็น “กลุ่มงานอาชีพ”
เพื่อให้สามารถสื่อสารได้ถึงความหลากหลายของงานอาชีพที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในกลุ่มเดียวกัน
โดยหมวดงานอาชีพกิจการเป้าหมายของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 7 หมวดมีความชัดเจน ในส่วน
ของหมวดงานอาชีพของตลาดแรงงานของสระแก้วนั้น ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการแปรรูปผลผลิต
ทางการเกษตร เนื่องจากสามารถนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศเพื่อนบ้าน ภาคพาณิชย์กรรมจะ
เป็นการส่งออกสินค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์ก่อสร้าง เนื่องจากประเทศ
กัมพูชากำลังอยู่ในระยะของการสร้างและพัฒนาสิ่งก่อสร้างภายในประเทศจากเงินลงทุนของต่างชาติ
ส่วนในภาคของการท่องเที่ยว การโรงแรม และการบริการนั้นพบว่า มีจำนวนโรงเรียนเปิดใหม่เกิดขึ้น
เป็นระยะเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ในขณะที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาสระแก้วเพื่อเดินทางออก
นอกประเทศไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนการบริการที่น่าจะมีแนวโน้มความต้องการมากขึ้นคือ
การบริการซ่อมบำรุงยานยนต์นอกสถานที่เนื่องจากการขนส่งสินค้าทางบกด้วยรถบรรทุกและ
รถบรรทุกพ่วงมากขึ้นจากการสรุปจำนวนการส่งออกสินค้า สำหรับผลการพิจารณาทักษะการทำงาน
(Transferable Skills) โดยพบว่า ทักษะการทำงานที่ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นว่าเป็นทักษะที่สำคัญ
และจำเป็นสำหรับการทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ได้แก่ ทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์
(Interpersonal Skills) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ/คิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking Skills)
ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking Skills) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem - Solving
Skills) ทักษะการวางแผน (Planning Skills) ทักษะด้านภาษา (Language Skills) และทักษะ
ในการปรับตัว (Adaptability Skills)

ผลการประเมินกรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
นครพนม พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item Objective Congruence) เท่ากับ
0.97 เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของกรอบแนวคิดด้านการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของจังหวัด
นครพนม ผลปรากฏว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item Objective Congruence)

เท่ากับ 1 มีความเหมาะสมถึงร้อยละ 100 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีเหมาะสม ในขณะที่ผลการประเมินองค์ประกอบของกรอบแนวคิดงานอาชีพและทักษะการทำงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องของกรอบแนวคิดงานอาชีพและทักษะการทำงานในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม ผลปรากฏค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item Objective Congruence) เท่ากับ 0.94 มีความเหมาะสมถึงร้อยละ 94 โดยได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าเกี่ยวกับกลุ่มงานอาชีพของตลาดแรงงานนครพนม ในภาคเกษตรกรรมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นเนื่องจากมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วโดยมีเส้นทางการส่งออกสินค้าระหว่างประเทศถึง 4 ประเทศ ได้แก่ ไทย ลาว เวียดนาม และจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุเรียน ดังนั้นธุรกิจใหม่ที่น่าสนใจและมีแนวโน้มที่จะเป็นความต้องการในอนาคตคือ การให้บริการด้านธุรกิจระหว่างประเทศหมายถึงทั้งด้านการเงิน การธนาคาร การสั่งซื้อสินค้า การส่งออกสินค้า การขนส่งสินค้า และระบบโลจิสติกส์แบบครบวงจรในหน่วยงานเดียว (All In One or One Stop Service) ในส่วนของงานอาชีพในพื้นที่เป้าหมายของการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมตามข้อกำหนดของกรมส่งเสริมการลงทุนที่หมวดงานตามประเภทหรือชนิดของอุตสาหกรรมยังไม่มี ความชัดเจนในแง่ของการลงทุนในพื้นที่ดังกล่าว ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่า ไม่แน่ใจ ว่าควรพิจารณาให้มีการลงทุนจัดการศึกษาเพื่อรองรับการพัฒนาในกลุ่มงานอาชีพในพื้นที่เป้าหมายของการลงทุนในนิคมอุตสาหกรรมตามข้อกำหนดของกรมส่งเสริมการลงทุนหรือไม่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะในการพิจารณาทักษะการทำงานที่เป็นทักษะที่ถ่ายทอดหรือส่งเสริมให้สามารถทำงานในงานอาชีพอื่นได้ (Transferable Skills) โดยพบว่า ทักษะการทำงานที่ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านลงความเห็นว่า เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนม ได้แก่ ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership Skills) ทักษะการให้คำปรึกษาแนะนำ (Coaching / Mentoring Skills) ทักษะในการติดตามดูแล (Supervising Skills) ทักษะในการมีใจให้บริการ (Customer Service Skills) ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างสมเหตุสมผล (Analytic/Logical Skills) ทักษะการวางแผน (Planning Skills) และทักษะในการปรับตัว (Adaptability Skills)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่า กรอบแนวคิดการจัดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพจะมุ่งเน้นแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพที่มีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมผู้เรียนให้เข้าสู่อาชีพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ที่มีจุดมุ่งหมายและหลักการของจัดการศึกษาที่ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดำรงชีวิตมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ ประกอบด้วย การสร้างแรงจูงใจ ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกอบอาชีพ (Career Awareness or Career Motivation) การสำรวจโลกของงานอาชีพในปัจจุบันและอนาคต (Career Exploration) การสร้างความเข้าใจในอาชีพ (Career Orientation) และการเตรียมพร้อมสู่เส้นทางการประกอบอาชีพ (Career Preparation or Career Development or Career Specialization) สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน อย่าง Evans, Kenneth, Hoyt & Garth (1973) ที่กล่าวถึงกระบวนการ

ในการจัดการเรียนรู้โดยพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เด็กจนโตผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงจูงใจ ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกอบอาชีพตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของ Chaemchoi & Usaho (2012) โดยกระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดประสานความร่วมมือในการจัดการเรียนนิจ และให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ และโรงเรียนควรจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ความเป็นอยู่ หรือพื้นฐานของนักเรียนอย่างแท้จริง โดยกระบวนการสุดท้ายก่อนผู้เรียนจะเข้าสู่อาชีพใดอาชีพหนึ่งคือการเตรียมพร้อมสู่เส้นทางการประกอบอาชีพ (Career Preparation or Career Development or Career Specialization) สอดคล้องกับความเห็น Watthananarong (2013) ในการเตรียมคนเข้าสู่โลกของงานจะใช้ระบบการศึกษาที่มีอยู่ให้การศึกษาแก่ผู้เรียนในวิธีและรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ในแต่ละช่วงของจุดสิ้นสุดชั้นการเรียนในแต่ละระดับ ทำให้การศึกษาสนองความต้องการของสังคมและของบุคคลโดยการทำให้คนมีงานทำตามความต้องการทั้งของสังคมและของบุคคลการศึกษาเพื่อเตรียมคนเข้าสู่โลกของงาน การศึกษาเพื่ออาชีพหรืออาชีพศึกษา (Career Education) จึงเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาของหลายประเทศทั่วโลก

ในขณะที่ กรอบแนวคิดงานอาชีพและทักษะการทำงานสำหรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้น จะมุ่งเน้นศึกษาที่กลุ่มงานอาชีพและทักษะการทำงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในส่วนของกลุ่มงานอาชีพนั้น นอกจากกลุ่มงานอาชีพทั้งในส่วนของ 7 หมวดหมวดกิจการเป้าหมายของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแล้วยังมีกลุ่มงานอาชีพ 4 ภาคในตลาดแรงงาน สอดคล้องกับ Office of the Education Council [OEC] (2018) พบว่า ผลวิเคราะห์โครงสร้างระบบเศรษฐกิจของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ประกอบด้วยจังหวัดสระแก้วด้วยนั้น พบว่า ในภาพรวมจะถูกขับเคลื่อนโดยภาคอุตสาหกรรม ภาคการขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม และภาคการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน เป็นหลัก และผลวิเคราะห์โครงสร้างระบบเศรษฐกิจของสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วยจังหวัดนครพนมด้วยนั้น พบว่า ในภาพรวมจะถูกขับเคลื่อนโดยภาคเกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้ ภาคการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน และภาคอุตสาหกรรม เป็นหลัก และสอดคล้องกับ Chalaemwong et al. (2016) ที่ได้ศึกษาความต้องการแรงงานที่เป็นความต้องการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษใน 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน 2 ด้าน คือ 1) ด้านงานอาชีพที่เป็นความต้องการทั้งในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ และ 2) ด้านระดับทักษะการทำงาน และยังสอดคล้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อสร้างความพร้อมในการประกอบอาชีพแก่เยาวชนโดยกำหนดตัวชี้วัดของคุณลักษณะอาชีพและทักษะไว้ใน 6 คุณลักษณะสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษา ได้แก่ (1) ทักษะชีวิต (2) ความเข้าใจอาชีพ (3) ความเข้าใจการเงิน (4) ความรู้ (5) คติวิเคราะห์ (6) ประเมินตน และ 6 คุณลักษณะ สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ (1) ทักษะชีวิต-การเรียนรู้ (2) ความเข้าใจอาชีพ (3) ความเข้าใจการเงิน (4) คติ-ประเมิน (5) มีน้ำใจ (6) การเป็นเหตุเป็นผล (OEC, 2017)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยศึกษาคำดัชนีความสอดคล้องโดยภาพรวมและองค์ประกอบย่อย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผลการวิจัย ดังนี้

1. กรอบแนวคิดการลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพที่ผู้วิจัยศึกษานั้น ผู้วิจัยเน้นการสังเคราะห์จากแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพและบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการเป็นผู้ลงทุนจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในมิติของการจัดบริการการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ของผู้จัดบริการทั้งการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาและการฝึกงานตามหลักสูตร ได้แก่ สถานศึกษาและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และสถานประกอบการ ที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาทุกระดับเป็นหลัก ยังไม่ครอบคลุมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 12 จึงควรศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ และสถาบันศาสนา เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่มีประโยชน์มากขึ้นและผลการวิจัยมีผลครอบคลุมผู้ที่มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

2. กรอบแนวคิดงานอาชีพและทักษะการทำงานสำหรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้น ผู้วิจัยสังเคราะห์กลุ่มงานอาชีพจากข้อกำหนดการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) และกระทรวงแรงงาน ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของการเกิดอาชีพใหม่ (Start Up) เพิ่มเติม เพื่อถอดบทเรียนเกี่ยวกับงานอาชีพ และทักษะการทำงานในการมองเห็นโอกาสในการสร้างอาชีพใหม่ ๆ และมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการก้าวเข้าสู่การเป็นพื้นที่ที่จะพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มั่นคงของประเทศต่อไป

References

- Board of Investment of Thailand, the [BOI]. (2015). *khūmū kānlongthun nai khēt phatthana sēthakit phisēt* [Investment Guide in special economic development zone]. Bangkok: Industrial Estate Authority of Thailand [IEAT].
- Campbell R., McConnell & Standley L. B. (1989). *Contemporary Labour Economics*. Singapore: McGraw-Hill Book Co.
- Chaemchoi, S. and Usaho, C. (2012). *kānchatkān suksākhan phūnthān phūā kānprakōp ‘āchīp: rōngriān thanōm rat bamrung. wārasān suksā sat hāwitthayalai* [Basic education management for careers: Thanom Rat Bamrung School]. *Journal of Education Khon Kaen University*, 35(1), 100-110.
- Chalaemwong, Y. et al. (2016). *khōngkān suksā wīchai khwāmtoṅkān rāngngān nai hā khēt phatthana sēthakit phisēt nai hā pī khāng nā (Pho So 2560 - 2564) phūā rōng rap prachākhom ‘Āsīān* [Research project on labor needs in 5 development zones Special economy in the next 5 years (2017-2021) to support the ASEAN community]. Bangkok: Ministry of Labour.

- Evans, R. N., Kenneth B., Hoyt, B. and Garth, L. M. (1973). **Career Education in the Middle/Junior High School**. Salt Lake City: Olympus publishing Company.
- Kanchanawasee, S. (2002). **sathiti prayuk samrap k̄nwichai (prapprung khrang thī 3)** [Applied statistics for research (3rd update)]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Office of the Education Council [OEC]. (2017). **kamlang khon phūa chai wāng phænkan phalit læ phatthana sapphayakōṅ manut khōṅ prathet** [Education to review the need for manpower to use production plan and human resource development of the country]. Bangkok: Ministry of Education.
- Office of the Education Council [OEC]. (2018). **rāingān k̄nwichai ‘anāhot phāp khōṅ k̄nphalit læ phatthana kamlang khon ‘āchīwasuksa tām khwāmtoṅkān khōṅ talat rāengngān læ thitthāṅ k̄nphatthana prathet** [Research report the future of production and development Vocational manpower according to the needs of the labor market and the direction of national development]. Bangkok: Ministry of Education.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, [UNESCO]. (2002). **Financing Education-Investment and Returns**. Paris: UNESCO Publishing.
- Usaho, C. (2016). **khwāmmai khōṅ setthasāt k̄nsuksa** [Definition of educational economics]. Bangkok: Faculty of education, Chulalongkor University.
- Watthananon, K. (2013). **k̄nsuksa phūa k̄nmi ngān tham (thaonan ‘ēng rū)** [Education for employment (only or)]. Retrieved from <https://www.thairath.co.th/content/371432>.

การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว
โดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐาน

THE DEVELOPMENT OF SINGLE MOTHERS' INNER STRENGTH
ENHANCEMENT MODELS BASED ON NARRATIVE COUNSELING THEORY

เพียร รื่นรวย¹ เพ็ญภา กุลนภาดล² และประชา อินัง³

Payao Ruenruay¹, Pennapha Koolnaphadol², and Pracha Inang³

¹หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี

²หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

³หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยโคราฆปุระ อินเดีย

¹Doctor of Philosophy, Counseling Psychology, Burapha University, Chonburi

²Doctor of Education, Counseling Psychology, Srinakharinwirot University Prasarnmit, Bangkok

³Doctor of Philosophy, Psychology, Gorakhpur University, India

Email: payaoruenruay@yahoo.com

Received:	April 8, 2019
Revised:	July 18, 2019
Accepted:	July 21, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว และศึกษาผลของรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐาน งานวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว เครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบวัดความเข้มแข็งภายในใจที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น 0.97 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แม่เลี้ยงเดี่ยวจำนวน 304 คน ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลของรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีคะแนนความเข้มแข็งภายในใจอยู่ในระดับน้อย - ปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.80 - 3.40) จำนวน 40 คน ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เข้ากลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มที่ 1 ได้รับรูปแบบการปรึกษารายบุคคล สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 45-60 นาที รวม 8 สัปดาห์ กลุ่มที่ 2 ได้รับรูปแบบกลุ่มกิจกรรมเชิงจิตวิทยา 1 วัน (8 ชั่วโมง) กลุ่มทดลองที่ 3 ได้รับรูปแบบบทเรียนออนไลน์ สัปดาห์ละ 1 บทเรียน รวม 8 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับรูปแบบใด ๆ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยขั้นตอนที่ 1 องค์ประกอบของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ ความสร้างสรรค์ ความแน่วแน่ และความยืดหยุ่น โดยโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 164.45$, $df = 138$, $p\text{-value} = 0.06$, $\text{Chi-square}/df = 1.19$, $\text{SRMR} = 0.03$, $\text{RMSEA} = 0.02$, $\text{CFI} = 1.00$, $\text{GFI} = 0.96$, $\text{AGFI} =$

0.90, CN = 306.45) การวิจัยขั้นตอนที่ 2 กลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนความเข้มแข็งภายในใจ ระยะเวลาหลังทดลอง และระยะติดตามผล สูงกว่ากลุ่มควบคุม และ สูงกว่าระยะก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สรุปได้ว่า รูปแบบการเสริมสร้างสร้างความเข้มแข็งภายในใจโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐาน สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจให้กับแม่เลี้ยงเดี่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ

ความเข้มแข็งภายในใจ ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่อง แม่เลี้ยงเดี่ยว

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the factors of inner strength of single mothers and the effect of single mothers' inner strength enhancement models based on narrative counseling theory. The research was conducted in two phases. The first phase was a confirmatory factor analysis. The research instruments is the Inner Strength for Single Mother Scale developed by researcher with the coefficient reliability at 0.97. The sample was 304 single mothers. In second phase, study to the effect of single mothers' inner strength enhancement models based on narrative counseling theory. The sample consisted of 40 single mothers who had low to middle scores (1.80 - 3.40) of inner strength. They were randomly assigned to three experimental groups and one control group. The instruments are the 3 models of Narrative Inner STRENGTH Models was developed by the researcher. The model 1 was the individual counseling model was eight sessions of individual counseling for participated in experimental group 1. The model 2 was the one day (8 hrs.) psychological activities group for participated in experimental group 2 and the model 3 was, online self-learning of eight lessons for participated in experimental group 3. The control group let a normal life. The statistics used were confirmatory factor analysis and analysis of variance with repeated measures.

The research results were as follows: It was found in phase 1 that the Inner Strength of single mother consisted of four factors. They were Connectedness, Creativity, Firmness, and Flexibility. The structural relationship of these four factors was consistent with the empirical data. The adjusted model was valid and well fitted to the empirical data ($\chi^2 = 164.45$, df = 138, p-value = 0.06, Chi-square/ df = 1.19, SRMR = 0.03, RMSEA = 0.02, CFI = 1.00, GFI = 0.96, AGFI = 0.90, CN = 306.45). In phase 2 was found that the results of applying the Narrative Inner STRENGTH Models to inner strength of single mothers were that: the three experimental groups had mean inner strength scores in the post-test and the follow-up which were higher than the control

group and the pre-test statistically significant at .05 level. It could be concluded that the three models based on the narrative counseling theory could enhance to inner strength of single mothers.

Keywords

Inner Strength, Narrative Counseling Theory, Single Mother

ความสำคัญของปัญหา

ในปี 2558 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ให้ความสำคัญกับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เนื่องจากปัญหาของครอบครัวเลี้ยงเดียวนั้นมีรูปแบบเฉพาะแตกต่างจากครอบครัวปกติ โดยเฉพาะครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่มีสาเหตุจากการหย่าร้างหรือแยกทางกันระหว่างสามีและภรรยา ซึ่งเป็นสาเหตุอันดับหนึ่งของการเกิดครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวในประเทศไทย และแม่เลี้ยงเดี่ยวในกลุ่มที่แยกทางกันนั้นจะได้รับผลกระทบมากกว่าการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวจากกลุ่มอื่น (Intapaj, 2010)

การเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวจากการแยกทางกันทั้งถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตามนั้น ย่อมได้รับผลกระทบทั้งทางด้านอารมณ์และจิตใจ เผชิญหน้ากับสภาวะทางอารมณ์ที่สลับไปมา ตั้งแต่ ความโกรธ ความผิดหวัง ความอ้างว้าง ความโดดเดี่ยวจากการถูกทิ้งให้เผชิญความทุกข์อยู่เพียงลำพัง มีอารมณ์แปรปรวน มีความซึมเศร้า หดหู่ รู้สึกสูญเสียความมั่นใจ ต่ำหนืดตนเอง และมีความเครียดที่ต้องรับผิดชอบภาระต่าง ๆ ของครอบครัวเพียงลำพัง ซึ่งสอดคล้องกับมาตรวัดระดับความเครียดในเหตุการณ์ชีวิตของ Holmes & Rahe (1997) ที่พบว่า การหย่าร้างก่อให้เกิดความเครียดระดับ 73 คะแนนจาก 100 คะแนน นอกจากการเผชิญหน้ากับสภาวะอารมณ์ต่าง ๆ แล้ว แม่เลี้ยงเดี่ยวจากการแยกทางกันนั้น ยังต้องพบกับความกดดันทางสังคมจากความคิด ความเชื่อของสังคมไทยที่มองว่าผู้หญิงที่ต้องแยกทางกับสามีนั้น คือ ความผิดพลาด ความล้มเหลวในการใช้ชีวิตคู่ หรือ เป็นเพราะมีความประพฤติไม่ดี (Pimthawon, 2014) และผู้หญิงที่เลี้ยงลูกคนเดียวนั้นเป็นภาวะที่อยู่ก้ำกึ่งระหว่าง “ความเป็นแม่ที่ดี” กับ “ความเป็นแม่ที่ไม่ดี” ซึ่งมักถูกประทับตราว่าเป็น “ผู้หญิงไม่ดี” และการเป็น “เมียที่ไม่ดี” จึงต้อง “ถูกทิ้ง” ให้เลี้ยงลูกคนเดียว โดยที่กระบวนการนี้สร้างความเจ็บปวด รวดร้าวและความทุกข์ทรมาน พร้อมทั้งประทับตราบาปให้กับผู้หญิงที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวในสังคมไทย (Chinmahan, 2008)

หากแม่เลี้ยงเดี่ยวไม่สามารถเผชิญหน้าและจัดการกับความเครียดภายในใจได้นั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อบุตรที่อยู่ในความดูแลทันที (Thayansin, 2011) โดยจากการสำรวจของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ (Thai Health Promotion Foundation [ThaiHealth], 2011) พบว่า เด็กที่เติบโตในครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกัน จะได้รับผลกระทบในหลากหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องพัฒนาการทางด้านจิตใจของเด็ก เด็กจะมีความรู้สึกขาดรัก พัฒนาการทางอารมณ์และจิตใจบกพร่อง ทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรม เรียกร้องและโหยหาความรัก ส่งผลให้เด็กต้องออกไปหาความรัก ความเข้าใจข้างนอกบ้าน และก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา จากสถิติของสถานพินิจและเยาวชน พบว่า เด็กที่กระทำผิดครั้งหนึ่งมาจากครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกัน ดังนั้น การช่วยเหลือแม่เลี้ยงเดี่ยวให้สามารถกลับมาดำเนินชีวิตใหม่ มีกำลังใจ สร้างสรรค์ชีวิตใหม่ในรูปแบบเฉพาะของ

ตนเองนั้น จะสามารถช่วยให้ลูกที่เติบโตมากับแม่เลี้ยงเด็วนั้น สามารถเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพได้ด้วยเช่นกัน การเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจให้กับแม่เลี้ยงเดี่ยวในกลุ่มนี้จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง

ความเข้มแข็งภายในใจ (Inner Strength) คือ ศักยภาพภายในตัวบุคคลที่ช่วยให้สามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก สามารถดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเองโดยไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ชีวิต สามารถสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลได้ มีความมั่นใจในแนวทางที่ตนเองตัดสินใจ รวมทั้งพร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงของชีวิต (Lundman, et al., 2011) บุคคลที่มีความเข้มแข็งภายในใจ จะมีพลังทางจิตใจที่แข็งแกร่ง และมีคุณภาพของอารมณ์ที่คงที่ ไม่หวั่นไหว จึงทำให้มีศักยภาพในการฟื้นฟูสภาพจิตใจที่บอบช้ำ จัดการกับสถานการณ์ที่ยากลำบากในชีวิต และฟันฝ่าอุปสรรคในชีวิตไปได้และสนับสนุนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ (Chester, 1992; Dingley, Roux & Bush, 2000; Knapp & Karabenick, 1985; Lewis, 2004; Rose, 1990) ความเข้มแข็งภายในใจจะเกิดขึ้น เมื่อบุคคลต้องเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงในชีวิต ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นให้บุคคลเกิดความพยายามค้นหาศักยภาพภายในของตนเอง เพื่อจัดการกับประสบการณ์ในชีวิตที่หลากหลาย จึงทำให้บุคคลได้รู้จักกับความเข้มแข็งภายในใจของตนเอง (Roux, Dingley, & Bush, 2002) ดังนั้น การที่ผู้หญิงคนหนึ่งได้แต่งงาน มีบุตรที่ต้องรับผิดชอบดูแล เปลี่ยนสถานะมาเป็นแม่เลี้ยงเด็วนั้น จึงนับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของชีวิตผู้หญิงคนหนึ่งเลยทีเดียว การสร้างความเข้มแข็งภายในใจให้เกิดขึ้นกับแม่เลี้ยงเด็วนั้น จะช่วยให้แม่เลี้ยงเดี่ยวสามารถฟันฝ่าอุปสรรคชีวิตไปได้และสามารถดำรงชีวิตและเลี้ยงดูบุตรได้อย่างมีคุณภาพต่อไป จากการทบทวนวรรณกรรมวิจัย พบว่า ในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งภายในใจ (Inner Strength) ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับความเข้มแข็งภายในใจ จากต่างประเทศและนำกรอบแนวคิดความเข้มแข็งภายในใจของ Lundman et al. (2011) มาศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวในบริบทของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาความเข้มแข็งภายในใจให้กับแม่เลี้ยงเดี่ยวต่อไป

นอกจากนี้จาก การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแม่เลี้ยงเดี่ยว ยังพบว่าแม่เลี้ยงเด็วยังมีข้อจำกัดในการดำเนินชีวิต ตามที่ Trungkasombat (2001) กล่าวว่า การเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวจะต้องใช้เวลาในการปรับตัวและหาจุดสมดุล ต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง ต้องปรับตัวในการทำงาน แม่เลี้ยงเดี่ยวต้องเผชิญความเครียดในเรื่องการจัดการทรัพย์สินเงินทอง การจัดการการใช้ชีวิต แม่เลี้ยงเดี่ยวจะต้องทำงานมากขึ้นเพื่อรายได้ให้มากขึ้น มีความรู้สึกกดดันทางเรื่องการเงิน จนอาจทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่หรือเลี้ยงดูเด็กได้อย่างเต็มที่ (Wallerstein, 2004) ดังนั้น รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเด็วนั้น จึงต้องมีหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการดำเนินชีวิตของแม่เลี้ยงเดี่ยวด้วย ดังนั้นผู้วิจัยได้นำข้อจำกัดในเรื่องเวลาของแม่เลี้ยงเดี่ยวมาพัฒนา รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการปรึกษารายบุคคลรูปแบบกลุ่มกิจกรรมเชิงจิตวิทยา และรูปแบบบทเรียนออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการใช้ชีวิตของแม่เลี้ยงเดี่ยวได้ และผู้วิจัยเลือกศึกษาแนวคิดของทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบเสริมเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจให้กับแม่เลี้ยงเดี่ยวต่อไป

ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่อง (Narrative Counseling Theory) คือกระบวนการที่มุ่งเน้นการรับรู้ประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล การเล่าเรื่องจะช่วยให้บุคคลสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของตนเองออกมา

เพื่อนำไปสู่การสร้างเรื่องราวใหม่มาแทนที่เรื่องราวเดิมที่ยังคงติดค้างอยู่ผ่านทางเลือกในปัจจุบัน เป็นการสำรวจและค้นหาความรู้และทักษะการสร้างทางเลือกให้กับตัวเอง สามารถสร้างความตระหนักรู้ภายในตนเองว่าสามารถจัดการกับปัญหาได้ด้วยการสร้างทางเลือกใหม่ที่เน้นผลลัพธ์เฉพาะตนเอง โดยผู้ให้การศึกษามีหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษา ให้สามารถถ่ายทอดเรื่องราวออกมาได้อย่างครบถ้วน และส่งเสริมให้บุคคลสามารถพิจารณาตนเอง ผ่านเทคนิคของทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่อง เช่น เทคนิคการนำปัญหาออกสู่ภายนอก (Externalizing problem) เทคนิคพิธีการสร้างนิยามใหม่ (Definitional ceremonies) เทคนิคการตั้งชื่อให้กับปัญหา (Name the problem) เป็นต้น ซึ่งช่วยให้ผู้รับการศึกษาเข้าถึงแก่นแท้ของเรื่องราวได้เป็นอย่างดี รู้ถึงสาเหตุของปัญหา และสามารถควบคุมและจัดการอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ มองเห็นแนวทางใหม่ ๆ ที่จะนำไปแก้ไขปรับปรุงกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี (White, 2007) และจากงานวิจัยของ Chan (1999) ได้ศึกษาผลของทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจของสตรีหย่าร้าง ในกลุ่มสตรีหย่าร้างของฮ่องกง จำนวน 67 คน พบว่า ระดับความเครียดภายหลังการหย่าร้างลดลง และมีพลังในการดำเนินชีวิตมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sansupa (2013) พบว่า สตรีหย่าร้างที่ได้รับการปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องมีคะแนนการเยียวยาตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งในระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล และงานวิจัยของ Lucy (2009) ได้ศึกษาผลของการปรึกษาคู่สมรสด้วยทฤษฎีเล่าเรื่อง ได้เสนอว่า หัวใจสำคัญของทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่อง คือ การนำปัญหาออกสู่ภายนอก การแยกปัญหาออกมาจากบุคคลโดยการสนทนาที่เน้นให้บุคคลเล่าเรื่องราวที่มีอยู่มากมายอย่างอิสระ จากนั้นใช้คำถามที่เป็นพลังในการแยกบุคคลออกจากปัญหา โดยให้ยกปัญหาเป็นประธานของประโยค แล้วให้บุคคลตั้งชื่อให้กับปัญหาของตน จะช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาได้ เช่นเดียวกับการจัดการกับวัตถุชิ้นหนึ่งนั่นเอง ทำให้บุคคลค้นพบแนวทางการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่ชัดเจนและเป็นไปได้

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวในบริบทของสังคมไทย และพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐาน เพื่อช่วยให้แม่เลี้ยงเดี่ยวสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเข้มแข็ง พร้อมทั้งยังสามารถดูแลลูกได้อย่างเหมาะสม และสามารถสร้างครอบครัวของตนเองให้เติบโตเป็นครอบครัวที่มีคุณภาพของสังคมไทยต่อไปได้

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ความสัมพันธ์ ความสร้างสรรค์ ความแน่วแน่ ความยืดหยุ่น เป็นองค์ประกอบของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวหรือไม่
2. รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐาน สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจให้แม่เลี้ยงเดี่ยวได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว
2. เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐานที่มีต่อความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1

ประชากร ได้แก่ แม่เลี้ยงเดี่ยวที่สิ้นสุดความสัมพันธ์จากคู่สมรสโดยการแยกทางหรือหย่าร้าง และมีบุตรอยู่ในความดูแลในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ไม่สามารถระบุจำนวนได้

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แม่เลี้ยงเดี่ยวที่สิ้นสุดความสัมพันธ์จากคู่สมรสโดยการแยกทางหรือหย่าร้างและมีบุตรอยู่ในความดูแลในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก จำนวน 304 คน โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในอัตราส่วนระหว่างกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรไม่ควรน้อยกว่า 10 ต่อ 1 (Hair, et al., 2006) ซึ่งจากอัตราส่วนนี้จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 250 คน แต่เพื่อป้องกันการได้ข้อมูลจากการตอบแบบวัดที่อาจไม่สมบูรณ์ จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างต่อจำนวนพารามิเตอร์เพิ่มขึ้นเป็น 20 ต่อ 1 โดยคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และจากการเก็บข้อมูลผ่านออนไลน์ ได้แบบวัดความเข้มแข็งภายในใจที่สมบูรณ์จำนวน 304 ฉบับ

ขั้นตอนที่ 2

ประชากร ได้แก่ แม่เลี้ยงเดี่ยวจากกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 1 ที่มีคะแนนความเข้มแข็งภายในใจ อยู่ในระดับน้อย - ปานกลาง (1.80 - 3.40) และสมัครใจเข้าร่วมวิจัย จำนวน 53 คน

กลุ่มอย่าง ได้แก่ แม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีคะแนนความเข้มแข็งภายในใจ อยู่ในระดับน้อย - ปานกลาง (1.80 - 3.40) ทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก เข้ากลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม และ กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน รวม 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบวัดความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว จำนวน 25 ข้อ แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบการรายงานตนเอง (Self-Report) แบบประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 คัดเลือกค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ระหว่าง 0.50-1.00 และปรับข้อความตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ข้อคำถาม จำนวน 34 ข้อ

1.2 นำแบบวัดความเข้มแข็งภายในใจจำนวน 34 ข้อ ไปทดลองใช้กับแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.2 - 1.0 ได้ข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.34 - 0.91

1.3. หาค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

2. รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐาน (Narrative-Inner Strength Models) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ระหว่าง 0.50 - 1.00 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษา เพิ่มเติมเนื้อหา เทคนิควิธีการต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ ประกอบด้วย 3 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การปรึกษารายบุคคล โดยกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการปรึกษารายบุคคล สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 45-60 นาที รวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์

รูปแบบที่ 2 กลุ่มกิจกรรมเชิงจิตวิทยา โดยกลุ่มตัวอย่างจะได้รับการทำกลุ่มกิจกรรมเชิงจิตวิทยา 1 วัน จำนวน 8 ชั่วโมง

รูปแบบที่ 3 บทเรียนออนไลน์ โดยกลุ่มตัวอย่างจะได้รับบทเรียนออนไลน์ผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Email) สัปดาห์ละ 1 บทเรียน รวมทั้งหมด 8 บทเรียน

ตารางที่ 1 แสดงกระบวนการของทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องและรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐาน (Vromans and Schweitzer, 2010 cited in Murdock, 2013)

กระบวนการของทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่อง 5 ขั้นตอน	รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจ 8 ครั้ง
ขั้นตอนที่ 1 การสร้างสัมพันธ์ภาพ (Establishing Relationship)	ครั้งที่ 1 S - SEE the problem การสร้างความคุ้นเคยและการเล่าเรื่องโดยรวม
ขั้นตอนที่ 2 การเล่าเรื่องราวที่เป็นปัญหา (Eliciting Problem Stories)	ครั้งที่ 2 T- TALK the problem การพิจารณาปัญหาด้วยเทคนิคการตั้งชื่อให้กับปัญหา
ขั้นตอนที่ 3 การทำลายโครงสร้างหลักของเรื่องราว (Deconstructing Dominant Stories)	ครั้งที่ 3 R-RELEASE the problem การปลดปล่อยสถานการณ์ปัญหาด้วยเทคนิคการนำปัญหาออกสู่ภายนอก ครั้งที่ 4 E-EXIT the problem การนำตนเองออกจากความกดดันทางสังคมด้วยเทคนิคการพิจารณาแรงกดดันด้านวัฒนธรรม
ขั้นตอนที่ 4 การอ้อมเอมกับเรื่องราวที่พอใจ (Embracing preferred Stories)	ครั้งที่ 5 N-NEW me การสร้างมุมมองการใช้ชีวิตในรูปแบบใหม่ ด้วยเทคนิคการสร้างเรื่องราวขึ้นใหม่ ครั้งที่ 6 GROW me การสร้างภาพลักษณ์ให้กับตนเองในรูปแบบที่พึงปรารถนา ด้วยเทคนิคการสร้างภาพลักษณ์ใหม่
ขั้นตอนที่ 5 การมีชีวิตอยู่กับเรื่องราวที่มีคุณค่า (Living enriched stories)	ครั้งที่ 7 T-TREAT me การกำหนดคุณค่าใหม่ให้กับตนเองด้วยเทคนิคพิธีการ ครั้งที่ 8 H-HAPPY me การเฉลิมฉลองความสำเร็จให้กับตนเอง ด้วยเทคนิคการใช้เอกสารบำบัด

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว

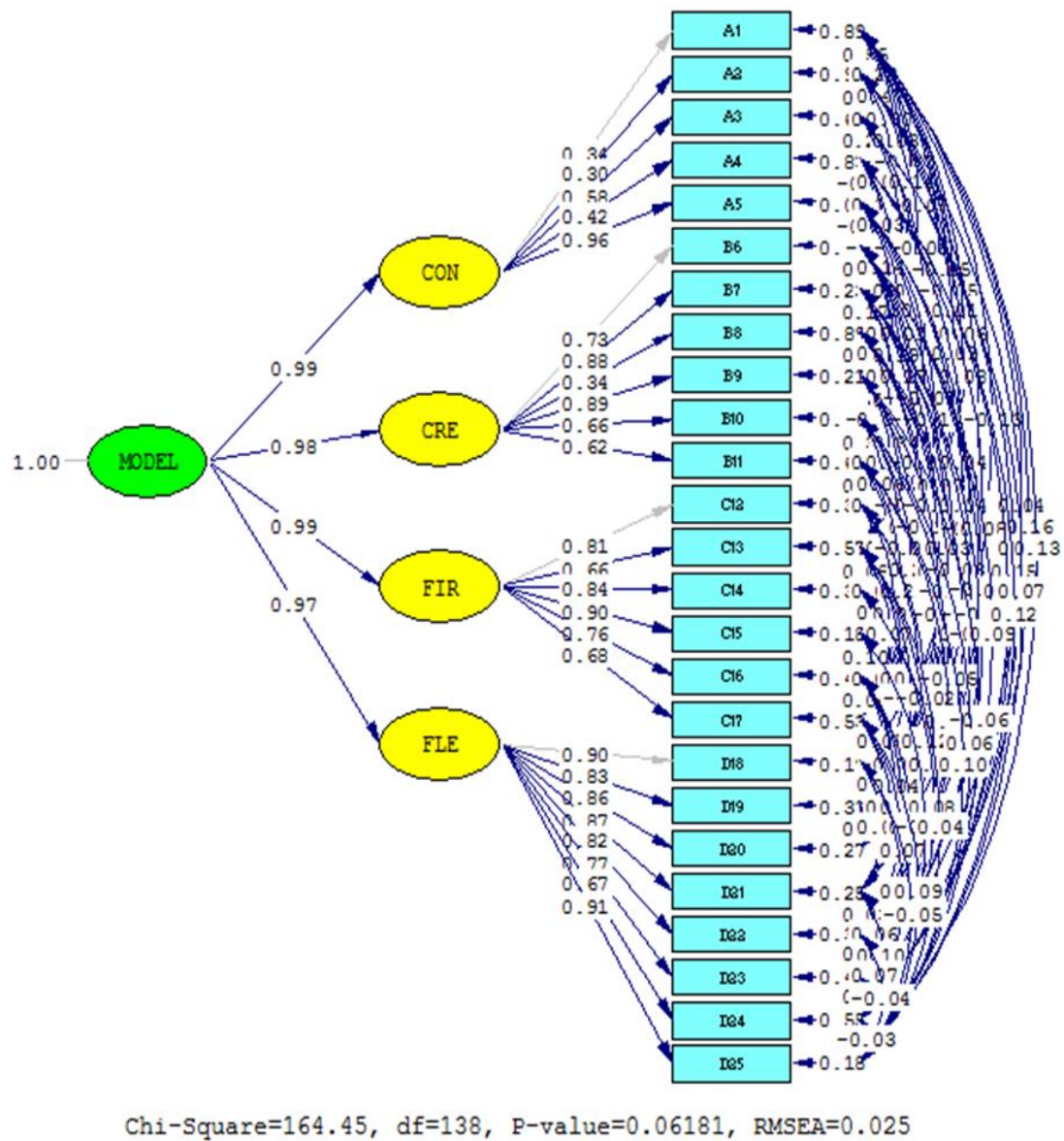
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความเข้มแข็งภายในใจ พบว่า แบบจำลองที่ปรับแก้แล้วมีค่าดัชนีต่าง ๆ ในภาพรวมผ่านเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องในระดับดี ซึ่งแสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผลภายหลังจากการปรับแก้แบบจำลอง (Adjust

Model) มีดัชนีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่า p-value (ของ) เท่ากับ .06181, ค่า Chi-square/df เท่ากับ 1.19, ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยมาตรฐาน ของส่วนที่เหลือ (SRMR) เท่ากับ 0.03, ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.02, ค่าดัชนีความเหมาะสมสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00, ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.96, ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.90 และค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ 306.45 ดังภาพที่ 1 (หน้า 10)

จากภาพที่ 1 องค์ประกอบความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์ ความสร้างสรรค์ ความแน่วแน่ และความยืดหยุ่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.97-0.99 โดยทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยองค์ประกอบ ความสัมพันธ์และความแน่วแน่ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.99 มีความแปรผัน ร่วมกับความเข้มแข็งภายในใจอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 99) รองลงมาคือ ความสร้างสรรค์และความ ยืดหยุ่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.98 และ 0.97 มีความแปรผันร่วมกับความ เข้มแข็งภายในใจอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 96 และ ร้อยละ 93) ตามลำดับ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงขององค์ประกอบ (Construct reliability: CR) หรือ ความเที่ยงในการรวมตัวมีค่าเท่ากับ 0.99 (ค่าต้องมากกว่า 0.50) ซึ่งผ่านเกณฑ์การพิจารณาหมายถึง ตัวชี้วัดทั้งหมดมีความแปรปรวนร่วมกันบ่งบอกถึงการมีองค์ประกอบร่วมกัน หรือองค์ประกอบ เดียวกัน และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average variance extracted: AVE) มีค่าเท่ากับ 0.96 (ค่าต้องมากกว่า 0.50) หมายความว่า ความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว สามารถอธิบาย ความแปรปรวนขององค์ประกอบได้มาก

สรุปว่า จากการพิจารณาทั้งการวิเคราะห์องค์ประกอบในระดับที่สอง พบว่า โมเดลการวัด ความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว มีคุณภาพด้านความเที่ยงขององค์ประกอบ (Construct reliability: CR) และด้านความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average Variance extracted: AVE) เพียง พอที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการวิจัยในลำดับต่อไปได้ ดังนั้นจึงถือได้ว่า องค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสัมพันธ์ ความสร้างสรรค์ ความแน่วแน่ และความยืดหยุ่น ล้วนเป็น องค์ประกอบของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว

ภาพที่ 1 โมเดลองค์ประกอบลำดับที่สองของตัวแปรความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลของรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐานที่มีต่อความเข้มแข็งทางใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว กลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และ ระยะติดตามผล แสดงดังตาราง 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเข้มแข็งภายในใจระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
Between Subjects	31679.658	39	5533.609		
Groups (G)	15230.025	3	5076.675	11.110*	.000
SS w/ in groups	16449.633	36	456.934		
Within Subjects	15953.334	58.162	6524.895		
Interval (I)	7874.517	1.454	5415.600	80.205*	.000
I x G	4544.350	4.362	1041.773	15.429*	.000
I x SS w/ in groups	3534.467	52.346	67.522		

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า วิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองส่งผลร่วมกันต่อคะแนนเฉลี่ยความเข้มแข็งภายในใจ นอกจากนี้ยังพบว่าวิธีการทดลองที่แตกต่างกันและระยะเวลาการทดลองที่แตกต่างกันมีผลต่อคะแนนเฉลี่ยความเข้มแข็งภายในใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และ ระยะติดตามผล

Source of variation	SS	df	MS	F	p
ระยะก่อนการทดลอง					
Between groups	2117.075	3	705.692	2.626	.065
Within Group	9672.700	36	268.686		
ระยะหลังการทดลอง					
Between groups	8621.300	3	2873.767	17.435*	.000
Within Group	5933.800	36	164.828		
ระยะติดตามผล					
Between groups	9036.000	3	3012.000	24.770*	.000
Within Group	4377.600	36	121.600		

*p < .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ในระยะก่อนทดลองกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยคะแนนความเข้มแข็งภายในใจไม่แตกต่างกัน

ส่วนในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผล กลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม และกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยคะแนนความเข้มแข็งภายในใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น

จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของบอนเฟอโรนี (Bonferroni Method) โดยแสดงผลตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่มกับกลุ่มควบคุมในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลองและระยะติดตามผล ด้วยวิธีทดสอบของบอนเฟอโรนี

ระยะเวลาการทดลอง	MD	SE	p
ระยะก่อนทดลอง			
กลุ่มทดลอง 2- กลุ่มทดลอง 1	17.600	7.331	.130
กลุ่มทดลอง 2 - กลุ่มทดลอง 3	9.100	7.331	1.000
กลุ่มทดลอง 3 - กลุ่มทดลอง 1	8.500	7.331	1.000
กลุ่มทดลอง 1 - กลุ่มควบคุม	0.000	7.331	1.000
กลุ่มทดลอง 2 - กลุ่มควบคุม	17.600	7.311	.130
กลุ่มทดลอง 3 - กลุ่มควบคุม	8.500	7.311	1.000
ระยะหลังทดลอง			
กลุ่มทดลอง 2- กลุ่มทดลอง 1	0.700	5.742	1.000
กลุ่มทดลอง 2- กลุ่มทดลอง 3	14.900	5.742	.082
กลุ่มทดลอง 1 - กลุ่มทดลอง 3	14.200	5.742	.109
กลุ่มทดลอง 1- กลุ่มควบคุม	35.500*	5.742	.000
กลุ่มทดลอง 2- กลุ่มควบคุม	36.200*	5.742	.000
กลุ่มทดลอง 3-กลุ่มควบคุม	21.300*	5.742	.004
ระยะติดตามผล			
กลุ่มทดลอง 1 กับ กลุ่มทดลอง 2	1.200	4.932	1.000
กลุ่มทดลอง 1 กับ กลุ่มทดลอง 3	12.600	4.932	.090
กลุ่มทดลอง 2 กับ กลุ่มทดลอง 3	11.400	4.932	.160
กลุ่มทดลอง 1 กับ กลุ่มควบคุม	37.400*	4.932	.000
กลุ่มทดลอง 2 กับ กลุ่มควบคุม	36.200*	4.932	.000
กลุ่มทดลอง 3 กับ กลุ่มควบคุม	24.800*	4.932	.000

*p<.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ในระยะก่อนทดลอง กลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเข้มแข็งภายในใจไม่แตกต่างกัน ส่วนในระยะหลังทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเข้มแข็งภายในใจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่มมี คะแนนเฉลี่ยคะแนนความเข้มแข็งภายในใจ สูงกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระยะติดตามผลพบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเข้มแข็งภายในใจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยคะแนนความเข้มแข็งภายในใจสูง กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบย่อยของระยะเวลาการทดลอง ของรูปแบบการปรึกษารายบุคคลตามแนว
ทฤษฎีเล่าเรื่อง กลุ่มทดลอง 2 รูปแบบกลุ่มกิจกรรมเชิงจิตวิทยาตามแนวทฤษฎีเล่าเรื่อง
กลุ่มทดลองที่ 3 รูปแบบบทเรียนออนไลน์ตามแนวทฤษฎีเล่าเรื่องและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง 1 รูปแบบการปรึกษารายบุคคล					
Source of variation	SS	df	MS	F	P
Between subject	1182.033	9	131.337		
Interval	8752.467	2	4376.233	76.861*	.000
Error	1024.867	18	56.937		
กลุ่มทดลอง 2 รูปแบบกลุ่มกิจกรรมเชิงจิตวิทยา					
Source of variation	SS	df	MS	F	P
Between subject	3780.800	9	420.089		
Interval	2244.867	2	1122.433	14.270*	.000
Error	1415.800	18	78.656		
กลุ่มทดลอง 3 รูปแบบบทเรียนออนไลน์					
Source of variation	SS	df	MS	F	P
Between subject	6608.000	9	734.222		
Interval	1421.067	2	710.533	12.519*	.000
Error	1021.600	18	56.756		
กลุ่มควบคุม ไม่ได้รับรูปแบบ					
Source of variation	SS	df	MS	F	P
Between subject	4878.800	9	542.089		
Interval	0.467	2	0.233	0.058	.944
Error	72.200	18	4.011		

จากตารางที่ 5 พบว่า ในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และ ระยะติดตาม กลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนความเข้มแข็งภายในใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของบอนเฟอโรนี ดังแสดงในตารางที่ 6 ในขณะที่กลุ่มควบคุม มีคะแนนความเข้มแข็งภายในใจในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังทดลอง และ ระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของระยะเวลาการทดลอง ในกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มทดลอง 3

ระยะเวลา การทดลอง	MD	SE	p
กลุ่มทดลอง1รูปแบบการบริการรายบุคคล			
หลังการทดลอง - ก่อนการทดลอง	35.300*	3.499	.000
ติดตามผลการทดลอง-ก่อนการทดลอง	37.100*	4.363	.000
ติดตามผลการทดลอง - หลังการทดลอง	1.800	1.698	.950
กลุ่มทดลอง2รูปแบบบทเรียนออนไลน์			
หลังการทดลอง-ก่อนการทดลอง	18.400*	3.928	.003
ติดตามผลการทดลอง-ก่อนการทดลอง	18.300*	5.077	.017
หลังการทดลอง - ติดตามผลการทดลอง	0.100	2.447	1.000
กลุ่มทดลอง 3รูปแบบบทเรียนออนไลน์			
หลังการทดลอง-ก่อนการทดลอง	12.600*	1.056	.000
ติดตามผลการทดลอง-ก่อนการทดลอง	16.000*	4.219	.013
ติดตามผล – หลังการทดลอง	3.400	3.891	1.000

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยความเข้มแข็งภายในใจ ในระยะหลังการทดลองและติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ระยะติดตามผลกับระยะหลังทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความเข้มแข็งภายในใจไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว พบว่า โมเดลโครงสร้างองค์ประกอบความเข้มแข็งภายในใจมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยองค์ประกอบของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสัมพันธ์ ความสร้างสรรค์ ความแน่วแน่ และความยืดหยุ่น โมเดลหลังจากการปรับแก้แบบจำลอง มีดัชนีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 164.45$, $df = 138$, $p\text{-value} = 0.06$, $\text{Chi-square}/df = 1.19$, $\text{SRMR} = 0.03$, $\text{RMSEA} = 0.02$, $\text{CFI} = 1.00$, $\text{GFI} = 0.96$, $\text{AGFI} = 0.90$, $\text{CN} = 306.45$) มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lundman et al. (2011) ที่วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความเข้มแข็งภายในใจกับกลุ่มตัวอย่างวัยผู้ใหญ่ขึ้นไป จำนวน 391 คน อายุ 19 - 90 ปี ได้ พบว่า โมเดลโครงสร้างองค์ประกอบความเข้มแข็งภายในใจมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Goodness-of-fit) โดยองค์ประกอบความเข้มแข็งภายในใจได้แก่ ความสัมพันธ์ ความสร้างสรรค์ ความแน่วแน่ และความยืดหยุ่น ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบด้าน ความสัมพันธ์ ความสร้างสรรค์ ความแน่วแน่ และความยืดหยุ่นนั้น เป็นองค์ประกอบของความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวได้

2. การศึกษาผลของรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐานที่มีต่อความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐานทั้ง

3 รูปแบบ สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยต่อไปนี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า รูปแบบ 1 หมายถึง การปรึกษารายบุคคล รูปแบบที่ 2 หมายถึง กลุ่มกิจกรรมเชิงจิตวิทยา และรูปแบบที่ 3 หมายถึง บทเรียนออนไลน์ โดยพบว่า แม่เลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับ รูปแบบ ทั้ง 3 รูปแบบ มีคะแนนความเข้มแข็งภายในใจ ระยะหลังทดลองและระยะติดตามผล สูงกว่า กลุ่มควบคุม และในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล มีคะแนนความเข้มแข็งภายในใจสูงกว่า ระยะก่อนการทดลองด้วย นั้นแสดงให้เห็นว่า รูปแบบทั้ง 3 รูปแบบนั้น สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจให้กับแม่เลี้ยงเดี่ยวได้ครอบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสัมพันธ์ ความสร้างสรรค์ ความแน่วแน่ และความยืดหยุ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยขออธิบายเพิ่มเติมดังนี้

รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐาน ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยใช้หลักการสำคัญของทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่อง และดำเนินการตามขั้นตอน ในคู่มือของ Vromans & Schweitzer (2010 cited in Murdock, 2013) มีขั้นตอน 5 ขั้น คือ 1. การสร้างสัมพันธ์ภาพ (Establishing Relationship) 2. การเล่ารายละเอียดของเรื่องราวที่เป็น ปัญหา (Eliciting Problem Stories) 3. การทำลายโครงสร้างหลักของเรื่องราว (Deconstructing Dominant Stories) 4. การอ้อมเอนกับเรื่องราวที่พอใจ (Embracing preferred Stories) 5. การมีชีวิตอยู่กับเรื่องราวที่มีคุณค่า (Living enriched stories) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนช่วยให้แม่เลี้ยงเดี่ยว สามารถลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้รู้ถึงสาเหตุของปัญหา โดยผ่านการเล่าเรื่อง สุดท้ายทำให้ มองเห็นแนวทางใหม่ที่น่าไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านความ สร้างสรรค์ แม่เลี้ยงเดี่ยวสามารถสร้างสรรค์ชีวิตของตนเองในรูปแบบใหม่ได้โดยไม่ยึดติดกับ สถานการณ์เดิมดังเช่นที่ผ่านมา ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่อง มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาค่ ี่เกี่ยวข้องกับวลีความล้มเหลวที่เกิดจากความเชื่อ ข้ออ้างต่าง ๆ รวมทั้งความไม่มั่นใจของบุคคล ทำให้ แสดงออกมาด้วยความรู้สึกพ่ายแพ้ พร่ำพรรณนาถึงสิ่งที่เกิดขึ้นไปในทางลบ (Goldenberg and Goldenberg, 2008) เช่นเดียวกับแม่เลี้ยงเดี่ยวที่รู้สึกว่าเป็นคนล้มเหลวในชีวิตครอบครัว โดย เรื่องเล่าของแม่เลี้ยงเดี่ยวล้วนเป็นเรื่องราวที่เต็มไปด้วยปัญหาและอุปสรรคมากมาย โดยเฉพาะปัญหาด้านอารมณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ สร้อยสน (Soison, 2010) พบว่า แม่เลี้ยงเดี่ยว มีประสบการณ์จากความทุกข์ใจในการสูญเสียคู่ครอง ด้านอารมณ์ 4 ประการ คือ การทำใจยอมรับ ไม่ได้ ความผิดหวัง/เสียใจ ความน้อยใจในโชคชะตา และความกังวลใจเกี่ยวกับอนาคต ผู้หญิง ภายหลังการหย่าร้างจะเกิดความรู้สึกอับอาย มองตนเองในแง่ลบ รู้สึกล้มเหลว และมีปฏิสัมพันธ์กับ บุคคลอื่นในสังคมเปลี่ยนไป ไม่กล้าเข้าสังคม กังวลใจเมื่อต้องพูดถึงสถานะของตนเอง ซึ่งปัญหา เหล่านี้มักถาโถมเข้ามาในชีวิตของการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว

การใช้เทคนิคการนำปัญหาออกสู่ภายนอก (Externalizing) ของการปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่อง ช่วยจัดการความรู้สึกพ่ายแพ้ ล้มเหลว เสียใจผิดหวังให้กับแม่เลี้ยงเดี่ยวได้อย่างดี เป็นการทำลาย โครงสร้างหลักของปัญหา (Deconstructing Dominant Stories) ได้ตรงประเด็น เนื่องจากแนวคิด ของทฤษฎีเล่าเรื่องมีความความเชื่อพื้นฐานว่า เมื่อบุคคลถูกครอบงำและท่วมท้นไปด้วยปัญหา (Problem-saturated stories) เรื่องราวที่เต็มไปด้วยปัญหาจะเบียดบังเรื่องราวที่เป็นทางเลือก ที่พึงประสงค์ออกไปกลายเป็นเรื่องราวที่ตีตันไปด้วยปัญหา (Marginalized-discourses) ความรู้ที่ ตีตันทำให้เรื่องราวที่พึงประสงค์ถูกทำให้เลือนหายหรือถูกลดคุณค่าลงโดยการพูดถึงแต่ปัญหา

ในกรณีของแม่เลี้ยงเดี่ยว มักถูกชี้นำไปด้วยวาทกรรมของสังคมที่ครอบงำและควบคุมชีวิต เช่น แม่เลี้ยงเดี่ยวเป็นผู้หญิงที่ล้มเหลวในการแต่งงาน การหย่าร้างเป็นเรื่องที่ไม่ดี (Chinmahan, 2008) เป็นต้น โดย White (2007) ได้เสนอว่า ท้ายที่สุดแล้วบุคคลจะสร้างเรื่องราวใหม่ที่เป็นไปได้จริงขึ้นมาทดแทนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ให้เป็นเรื่องราวในแง่บวกที่ดี มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป แม้ในเหตุการณ์เดียวกันอาจมีความหมายแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการแปลความหมายของและบุคคล (Goldenberg and Goldenberg, 2008) ซึ่งนั่นหมายถึงแม่เลี้ยงเดี่ยวแต่บุคคลถึงแม้ว่าจะมีต้องเผชิญหน้ากับความทุกข์ที่คล้ายกัน แต่สุดท้ายความเข้มแข็งภายในใจที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลนั้นอาจมีความแตกต่างกันในเรื่องราวใหม่ แต่ผลลัพธ์คือการมีชีวิตที่ดีขึ้นหลุดพ้นจากพันธนาการทางอารมณ์และอคติสังคมไปได้ การเล่าเรื่องจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษามองเห็นแนวทางใหม่ ๆ ที่จะนำไปแก้ไขปรับปรุงกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี (White, 2007) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Vromans & Schweitzer (2010) ได้ใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องกับผู้ป่วยวัยรุ่นที่เป็นโรคซึมเศร้ารุนแรง จำนวน 47 คนหลังการปรึกษาพบว่า 74% อาการของโรคดีขึ้นและการเกิดความไว้วางใจบุคคลอื่นมากขึ้น 61% สามารถกลับไปทำหน้าที่ในสังคมได้ 53% อาการทางคลินิกดีขึ้นในด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ดีขึ้นตามไปด้วย และในระยะติดตามผล 3 เดือน พบว่า อาการของโรคยังคงดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สามารถรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้เช่นกัน ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่สนับสนุนว่าแม่เลี้ยงเดี่ยวกลุ่มทดลองที่รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐานนั้น มีคะแนนความเข้มแข็งภายในใจ ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

ส่วนในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม ยังคงมีคะแนนความเข้มแข็งภายในใจสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง สามารถอธิบายได้ว่าทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องนั้นสามารถช่วยให้บุคคลเรียนรู้ที่นำปัญหาออกนอกตนเองได้ และเมื่อบุคคลนำปัญหาออกไปจากตนเองได้แล้ว บุคคลก็ไม่จำเป็นต้องทนทุกข์อยู่กับปัญหาเดิม ๆ อีกต่อไป ผู้วิจัยได้พัฒนาคาร์ดเติมความเข้มแข็ง (Strength Charger Card) ประกอบด้วยการ์ด 8 ใบ ที่มีตัวอักษรภาษาอังกฤษทั้งหมด 8 ตัว ได้แก่ S T R E N G T H โดยพัฒนามาจากเทคนิคเอกสารบำบัด (Documentary) เทคนิคการนำปัญหาสู่ภายนอก (Externalization) และเทคนิคการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ (Scaffolding) โดยแม่เลี้ยงเดี่ยวจะได้รับการ์ดเติมความเข้มแข็งหลังจบชั่วโมงการปรึกษาทั้ง 3 รูปแบบ เพื่อเป็นสัญลักษณ์กระตุ้นเตือนให้ผู้รับการปรึกษารับรู้ถึงศักยภาพในการจัดการปัญหาด้วยตัวเอง (เทคนิคเอกสารบำบัด) ซึ่งจากตัวการ์ดนี้แม่เลี้ยงเดี่ยวจะต้องสร้างคำศัพท์ใหม่ขึ้นมาตามตัวอักษรที่กำหนดให้ (เทคนิคการสร้างภาพลักษณ์ใหม่) ซึ่งคำศัพท์เหล่านั้นที่แม่เลี้ยงเดี่ยวทั้ง 3 กลุ่ม สร้างขึ้นมานั้นล้วนแต่เป็นคำศัพท์ที่ช่วยให้แม่เลี้ยงเดี่ยวสร้างมุมมองใหม่ที่มีต่อชีวิตของตนเอง สามารถก้าวข้ามข้อจำกัดของตนเองไปได้ (เทคนิคการนำปัญหาสู่ภายนอก) เกิดการยอมรับในการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นธรรมชาติของการใช้ชีวิตได้มากขึ้น ตัวอย่างคำศัพท์ของการ์ดใบที่ 1 ตัวอักษร S-ส เช่น Single - โสดแต่ไม่โดดเดี่ยว, Start - สบายใจ, Strong - สติ, Stop - หยุดยั้ง การ์ดใบที่ 2 ตัวอักษร T- ท เช่น Take-ทดแทน, Throw-โยนปัญหาทิ้งไป, ทุกอย่างต้องผ่านไปด้วยดี, Tree - ต้นไม้ที่แข็งแรง, ทบสวน เป็นต้น ซึ่งประสิทธิภาพของการเติมความเข้มแข็ง นั่นคือ การที่แม่เลี้ยงเดี่ยวนั้นรับรู้ถึงความสามารถของตนเองได้ถึงแม้ว่าจะจบชั่วโมงการปรึกษาไปแล้ว เนื่องจากการใช้เอกสารบำบัดตามคำแนะนำของ White and Epston

(1990 cited in Payne, 2006) นั่นคือ การช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้รู้สึกถึงจังหวะของการเปลี่ยนแปลงในตนเองเมื่อต้องลงมือเขียนเรื่องราวใหม่ จะเกิดความรู้สึกใหม่ซึ่งเป็นผลลัพธ์เฉพาะตัว (Unique Outcome) ของทฤษฎีเล่าเรื่อง และเทคนิคการนำปัญหาออกสู่ภายนอก (Externalizing problem) ทำให้แม่เลี้ยงเดี่ยวรู้สึกกว่าตนเองนั้นสามารถจัดการปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Lucy (2009) ที่กล่าวไว้ว่าหัวใจสำคัญของทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องนั้นคือ เทคนิค การปัญหาออกสู่ภายนอก (Externalizing problem) ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาสามารถแยกปัญหาออกมาจากตัวเองได้ จะช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาได้เช่นเดียวกับการจัดการกับวัตถุชิ้นหนึ่ง ผลลัพธ์บุคคลจะค้นพบแนวทางการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่ชัดเจนและเป็นไปได้ ดังเช่นในการปรึกษาครั้งที่ 3 R- Release the problem และครั้งที่ 4 E- Exit the problem แม่เลี้ยงเดี่ยวถูกกระตุ้นให้บอกเล่าความรู้สึก ความคิด คำพูด ต่าง ๆ ที่ค้างคาในใจ นำออกมาจัดการด้วยการตั้งชื่อให้กับสิ่งที่ค้างคาใจ แล้วกำหนดวันหมดอายุ เก็บใส่ภาชนะและนำไปทิ้ง ซึ่งในครั้งที่ 3 และ 4 นี้ แม่เลี้ยงเดี่ยวกล่าวว่า “ความรู้สึกล้นเหลือ” ที่เคยรบกวนจิตใจมาตลอด วันนี้รู้สึกเหมือนปลดปล่อยออกจากใจได้ ซึ่งนั่นคือการจัดการปัญหา เช่นเดียวกับการจัดการกับวัตถุชิ้นหนึ่งนั่นเอง ผลลัพธ์ที่ได้จะช่วยให้บุคคลค้นพบแนวทางการแก้ปัญหาใหม่ ๆ และเมื่อแม่เลี้ยงเดี่ยวได้นำปัญหาออกไปจากตนเองได้แล้ว จึงส่งผลต่อเนื่องถึงแม้จะจบโปรแกรมไปแล้ว แต่ปัญหาเหล่านั้นถูกกำจัดหมดไปแล้ว จึงส่งผลให้แม่เลี้ยงเดี่ยวยังคงมีคะแนนความเข้มแข็งภายในใจในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนทดลอง เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ แสนสุภา (Sansupa, 2013) พบว่า สตรีหย่าร้างที่ได้รับทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องมีคะแนนเฉลี่ยการเยียวยาตนเองสูงขึ้นในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยวด้วยทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐานทั้ง 3 รูปแบบ จึงเป็นรูปแบบที่สามารถสร้างเสริมความเข้มแข็งภายในใจให้กับแม่เลี้ยงเดี่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แบบวัดความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว ประกอบด้วยความเข้มแข็งภายในใจ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสัมพันธ์ ความสร้างสรรค์ ความแน่วแน่ และความยืดหยุ่น สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือคัดกรองระดับความเข้มแข็งภายในใจของแม่เลี้ยงเดี่ยว เพื่อวางแผนการช่วยเหลือแม่เลี้ยงเดี่ยวต่อไป

1.2 รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่องเป็นฐาน สามารถนำไปปรับใช้สำหรับหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับแม่เลี้ยงเดี่ยวได้ดังนี้

1.2.1 รูปแบบที่ 1 การปรึกษารายบุคคล สามารถนำไปใช้ได้สำหรับหน่วยงานที่มีบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญในกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เนื่องจากเทคนิคของทฤษฎีเล่าเรื่องนั้น จำเป็นต้องมีการฝึกใช้ให้ถูกต้องจะสามารถช่วยเหลือแม่เลี้ยงเดี่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 รูปแบบที่ 2 กลุ่มกิจกรรมเชิงจิตวิทยา สามารถนำไปจัดเป็นการฝึกอบรมเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจ

1.2.3 รูปแบบที่ 3 บทเรียนออนไลน์ สามารถนำไปพัฒนาเป็นชุดฝึกทักษะความเข้มแข็งภายในใจ หรือ คู่มือการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ทั้งในรูปแบบหนังสือ หรือในรูปแบบออนไลน์ได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 องค์ประกอบของความเข้มแข็งภายในใจจากงานวิจัยฉบับนี้ ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวเท่านั้น การสำรวจองค์ประกอบของความเข้มแข็งภายในใจของพ่อเลี้ยงเดี่ยว และลูกที่เติบโตมาในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว เป็นประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.2 รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในใจโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษาเล่าเรื่อง พบว่าเทคนิคการนำปัญหาสู่ภายนอก (Externalizing the problem) เป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้แม่เลี้ยงเดี่ยวรู้สึกมีอำนาจอยู่เหนือปัญหาและสามารถจัดการกับปัญหาได้ง่ายขึ้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาประสิทธิภาพของการปรึกษาทฤษฎีเล่าเรื่องไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่อยู่ในภาวะการเผชิญหน้ากับอารมณ์เศร้า, ผิดหวัง หรือ ล้มเหลว ในชีวิต เป็นต้น

References

- Chan, C. L. W. (1999). From individual counseling to collective empowerment: The case of divorce woman. In K.K. Fung (Ed.). **Convention and innovation: Community development in to 21st century**. Hong Kong: Hong Kong Council of Social Service. 23-35.
- Chester, B. (1992). Women and political torture: Work with refugee survivors in Exile. **Women & Theory**, 13(3), 209-220. Retrieved from <https://psycnet.apa.org/record/1993-26379-001>.
- Chinmahan, A. (2008). **kārok lāi mā pen mæ thī liāng lūk dōi phang nai sangkhom Thai koṛanī suksā ying chon chan klāngkhon nung** [Becoming a single mother in Thai society: a case study of a middle class woman]. Master of Arts (Women's Studies). Chiang Mai University. Retrieved from <http://cmuir.cmu.ac.th/jspui/handle/6653943832/35638>.
- Dingley, C. E., Roux, G., & Bush, H. A. (2000). Inner strength: a concept analysis. **The Journal of Theory Construction & Testing**, 4(2), 30-35.
- Goldenberg, H. and Goldenberg, I. (2008). **Family Therapy (7th ed.)**. Thomson Brooks/Cole. Canada, USA.
- Hair, J. F., et al. (2006). **Multivariate data analysis (6th Ed.)**. Upper Saddle River, NJ: Pearson-Prentice Hall.
- Holmes, T. H., & Rahe, R. H. (1967). The social readjustment rating scale. **Journal of psychosomatic research**, 11(2), 213-221. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0022399967900104>.

- Intapaj, T. (2010). **kānsāṅ khwām khem khæng thāṅg chāi læ kān prap tua tō̃ wikrittakān khōṅg khrõpkhrūa liāṅ dīeo** [Building Mental Strength and Adaptation to Crisis of a Single Parent Family]. Master of Science (Counseling Psychology) Chiang Mai University. Retrieved from <http://cmuir.cmu.ac.th/jspui/handle/6653943832/29082>.
- Knapp, J. R., & Karabenick, S. A. (1985). Overcoming problems: The perceived importance of willpower and other contributors. **Cognitive Theory & Research**, 9(3), 343-354. Retrieved from <https://link.springer.com/article/10.1007/BF01183853>.
- Lewis, K. (2004). **The Psychometric Properties of the Inner Strength Questionnaire for Women with Chronic Health Conditions**. Virginia Commonwealth University. Richmond, Virginia. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/51292130.pdf>.
- Lucy, C. (2009). **Narrative Couples Therapy: The Power of Externalization**. Retrieved from <https://www.goodtherapy.org/blog/narrative-couples-therapy/>.
- Lundman, B. et al. (2011). Development and psychometric properties of the Inner Strength Scale. **International Journal of Nursing Studies**, 48(10), 1266-1274. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21474137>.
- Murdock, N. L. (2013). **Theories of Counseling and Psychotherapy: A Cases Approach**. 3rd Ed. Pearson Education South Asia Pte Ltd. Singapore.
- Payne, M. (2006). **Narrative therapy**. 2nd Ed. SAGE Publication Ltd. India.
- Pimthawon, C. (2014). laksana læ rūpbæp kāndamnoēn chīwit khōṅg māndā nai khrõpkhrūa mæ̃liāṅ dīeo [Life Aspects of Single Mothers]. **Journal of Social Sciences and Humanities**, 40(1), Retrieved from: <https://www.tcithaijo.org/index.php/socku/article/view/79757/63635>.
- Rose, J. F. (1990). Psychological health of women: a phenomenological study of women's inner strength. **Advances in Nursing Science**, 12(2), 56-70.
- Roux, G., Dingley, C. E., & Bush, H. A. (2002). Inner strength in women: metasynthesis of qualitative findings in theory development. **Journal of Theory Construction & Testing**, 6(1), 87-92.
- Sansupa, K. (2013). phonkān pruksā thritsadi kān pruksā bæp 'ōṅg tō̃ kān yīeoā ton 'ēṅg khōṅg sattri yārāṅg [The Effects of Narrative Counseling Theory on Self-healing of Divorced women]. **Journal of the Police Nurse**, 5(1), 19-32. Retrieved from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/policenurse/article/view/21050>.

- Soison, S. (2010). **prasopkān dān čhitchai khōṅ phōmæ liāng diēo nai kānliāngdu but: kānsuksā choēṅ khunnaphāp** [Psychological experiences of Single Parents in child rearing: A qualitative study] Bangkok: Chulalongkorn University. Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/21058>.
- Thai Health Promotion Foundation. (2011). **panhā yāṅg chut phatthanākān dek Thai** [Divorce problems effect on of Thai children development]. Retrieved from: <https://www.thaihealth.or.th/Content/17227>.
- Thayansin, S. (2011). **khwaṁsamphan nai khroṅkhrūa. nai: rāṅgān sukkhaphāp Khon Thai** [Family Relationship in Thai Health Report]. Institute for Population and Social Research, Mahidol University. Retrieved from <https://www.hiso.or.th/hiso/picture/reportHealth/report/thaihealth2011thai.pdf>.
- Trungkasombat, U. (2001). **čhittabambat læ kānhai kham pruksā khroṅkhrūa** [Family therapy and family counseling]. 5th ED. Bangkok: Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University.
- Vromans, L. & Schweitzer, R. D. (2010). Narrative therapy for adults with major depressive disorder: Improved symptom and interpersonal outcomes. **Psychotherapy Research**, 21(1), 4-15. Retrieved from <https://www.researchgate.net>.
- Wallterstein, J. S. (2004). The unexpected legacy of divorce report of a 25-year study. **Psychoanalytic Psychology**, 21(3), 353-370. Retrieved from <https://www.semanticscholar.org/paper/The-Unexpected-Legacy-of-Divorce%3A-Report-of-a-Wallerstein>.
- White, M. (2007). **Maps of Narrative Practice**. 1st Ed. W.W. Norton & Company New York.

การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้การสอนของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

THE DEVELOPMENT OF INDICATORS INSTRUCTIONAL DESIGN
COMPETENCIES OF THE UNDERGRADUATE STUDENTS OF MAJORED IN
EDUCATIONAL TECHNOLOGY AND COMMUNICATIONS

มินตรา นามมุลตรี¹ และรัชณีวรรณ ตั้งภักดี²
Mintra Narmmoontree¹ and Ratchaneewan Tangpakdee²

^{1,2} ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{1,2} Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Education,
Mahasarakham University
E-mail: mintra.mk28@gmail.com

Received:	April 18, 2019
Revised:	July 6, 2019
Accepted:	July 14, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์ตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้การสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้การสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นอาจารย์สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 9 คน และผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานหรือองค์กรทางเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้การสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ด้วยเทคนิคเดลฟาย 3 รอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมและมัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า

1) สังเคราะห์ตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้การสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสาร ประกอบไปด้วยสมรรถนะหลัก 4 ด้าน ได้แก่ (1) สมรรถนะพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 6 สมรรถนะ 12 ตัวบ่งชี้ (2) สมรรถนะด้านการวางแผนและการวิเคราะห์ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 7 สมรรถนะ 15 ตัวบ่งชี้ (3) สมรรถนะด้านการออกแบบและพัฒนา ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 5 สมรรถนะ 22 ตัวบ่งชี้ (4) สมรรถนะด้านการดำเนินการและการบริหารจัดการ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ 5 ตัวบ่งชี้

2) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนรู้การสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ประกอบด้วยสมรรถนะหลักจำนวน

7 สมรรถนะ ได้แก่ (1) สมรรถนะด้านพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งมีสมรรถนะย่อยจำนวน 3 สมรรถนะ 19 ตัวบ่งชี้ (2) สมรรถนะด้านการวางแผน ซึ่งมีสมรรถนะย่อยจำนวน 2 สมรรถนะ 8 ตัวบ่งชี้ (3) สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ ซึ่งมีสมรรถนะย่อยจำนวน 5 สมรรถนะ 16 ตัวบ่งชี้ (4) สมรรถนะด้านการออกแบบ ซึ่งมีสมรรถนะย่อยจำนวน 6 สมรรถนะ 25 ตัวบ่งชี้ (5) สมรรถนะด้านการพัฒนา ซึ่งมีสมรรถนะย่อยจำนวน 3 สมรรถนะ 12 ตัวบ่งชี้ (6) สมรรถนะด้านการนำไปใช้ ซึ่งมีสมรรถนะย่อยจำนวน 1 สมรรถนะ 4 ตัวบ่งชี้ และ (7) สมรรถนะด้านการประเมิน ซึ่งมีสมรรถนะย่อยจำนวน 1 สมรรถนะ 5 ตัวบ่งชี้

คำสำคัญ

ตัวบ่งชี้ สมรรถนะ การออกแบบการเรียนการสอน

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to synthesize the indicators of instructional design competencies of undergraduate students majored in Educational Technology and Communications, and 2) to study the opinions of experts on the indicators of instructional design competencies of undergraduate students majored in Educational Technology and Communications. The sample consisted of experts in the majored in Educational Technology and Communications, the number of 13 people, which is a instructor of majored in Educational Technology and Communications in the amount of 9 people and officer from the organization of educational technology, the number 4 people. Tools used in this research were, questionnaire of expert opinions on the of instructional design competencies of undergraduate students majored in Educational Technology and Communications. The Delphi Technique government 3 rounds data were analyzed by a summary and interpretation. Frequency, percentage mean, mode, median, mode and median differences. And the interquartile range.

The Results of research were as follows:

1) Synthesize the indicators of instructional design competencies of undergraduate students majored in Educational Technology and Communications. Consists of 4 core competencies which were (1) professional foundation competencies areas consists of 6 sub competencies 12 indicators, (2) planning and analysis competencies areas consists of 7 sub competencies 15 indicators, (3) design and development competencies areas consists of 5 sub competencies 22 indicators, (4) implementation and management competencies areas consists of 3 sub competencies 5 indicators.

2) The opinions of experts on the indicators of instructional design competencies of undergraduate students majored in Educational Technology and Communications. Consists of 7 core competencies which were (1) professional foundation competencies areas consists

of 3 sub competencies 19 indicators, (2) planning competencies areas consists of 2 sub competencies 8 indicators, (3) analysis competencies areas consists of 5 sub competencies 16 indicators, (4) design competencies areas consists of 6 sub competencies 25 indicators, (5) development competencies areas consists of 3 sub competencies 12 indicators, (6) implementation competencies areas consists of 1 sub competencies 4 indicators, (7) evaluation competencies areas consists of 1 sub competencies 5 indicators.

Keywords

Indicators, Competencies, Instructional Design

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันหน่วยงานต้องการกำลังแรงงานที่มีความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงาน จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษาในการผลิตบัณฑิตออกสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา จึงเป็นผู้ที่ถูกคาดหวังจากสังคม หน่วยงาน องค์กรทั้งภาคธุรกิจและภาคประกอบการว่าสามารถปฏิบัติงานในสาขาที่ตนร่ำเรียนมาได้อย่างเต็มความสามารถเต็มศักยภาพที่มี ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจในประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งตัวนายจ้างและผู้ถูกจ้าง (Chumsub, 2002) แต่ปัญหาที่องค์กรทั้งหลายมักประสบก็คือบุคลากรขาดสมรรถนะในการทำงาน สมรรถนะจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคคลในด้านพฤติกรรม การแสดงออก การใช้องค์ความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน และการรับรู้ในบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของงานภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์กร

การออกแบบการเรียนการสอนมีจุดเริ่มต้นจากความต้องการในการทำวิจัยและพัฒนาสื่อที่ใช้สำหรับฝึกอบรมกำลังคนทำงานในด้านต่าง ๆ และต่อมามีความตื่นตัวในการพัฒนาบทเรียนแบบโปรแกรมทำให้งานด้านการออกแบบการเรียนการสอนเป็นงานที่ได้รับความสนใจมากขึ้น ผู้ทำงานในด้านการออกแบบการเรียนการสอนในช่วงปี ค.ศ. 1970 ได้แก่ บุคคลที่เรียกตัวเองว่า นักจิตวิทยาการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ หรือนักออกแบบการฝึกอบรม ซึ่งการออกแบบการเรียนการสอนเริ่มต้นในภาคเอกชนที่อยู่ในสายธุรกิจและอุตสาหกรรม ก่อนที่จะเข้ามาสู่ภาครัฐ เช่น ในงานด้านการศึกษา สาธารณสุข การศึกษาและการทหาร ต่อมาได้นำมาใช้อย่างกว้างขวางในช่วงของการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษแรก และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (Chanchai, 2014) การออกแบบการเรียนการสอนได้กลายเป็นวิชาชีพหนึ่ง เช่นเดียวกับที่เป็นศาสตร์การศึกษาสาขาหนึ่ง ในฐานะของผู้ที่ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องมีความชำนาญในการทำงานหรือมีสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอน ในฐานะเป็นศาสตร์สาขาหนึ่ง การออกแบบการเรียนการสอนอาศัยการวิจัยและทฤษฎีเป็นฐานในการสร้างความรู้ (Richey, Klein & Tracy, 2011) เป้าหมายของการออกแบบการเรียนการสอนคือการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา และการออกแบบการเรียนการสอนในหน่วยงานหรือองค์กรทางเทคโนโลยีการศึกษา

จากผลกระทบจากเทคโนโลยีที่เจริญและก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้ International Board of Standards for Training, Performance and Instruction หรือ IBSTPI ได้กำหนดสมรรถนะของนัก

ออกแบบการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่เพื่อให้ครอบคลุมถึงกระบวนการออกแบบทั้งกระบวนการ และ บทบาททั้งหมดที่นักออกแบบการเรียนการสอนอาจต้องปฏิบัติ (Richey, Fields & Foxon, 2001) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาจึงได้ให้ความสำคัญกับสมรรถนะนักออกแบบการเรียนการสอน ทั้งในด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและด้านการออกแบบการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก จะเห็นได้ว่าสมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนการสอนยังมีความสำคัญกับการประกอบวิชาชีพทางเทคโนโลยี การศึกษา ทั้งระดับปริญญาบัณฑิต มหาบัณฑิต เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม ในสถานการศึกษา สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน และในปัจจุบันยังไม่มี การกำหนดตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการ ออกแบบการเรียนการสอนเพื่อเป็นการกำหนดตัวบ่งชี้สมรรถนะที่ชัดเจน เพื่อที่จะนำไปใช้ในการจัด ทำหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนของภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยตรง จึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาโดยยึด หลักการพัฒนาสมรรถนะเป็นเกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพ และจากการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการ ออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาจะช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และตรงกับความต้องการของหน่วยงานหรือองค์กรด้านการออกแบบการ เรียนการสอน และด้านเทคโนโลยีการศึกษาในอนาคต

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาเป็นอย่างไร
2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียน การสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาเป็นอย่างไร
3. ตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา เทคโนโลยีและสื่อสารศึกษามีที่ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วยอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์ตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียน การสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของ นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานหรือองค์กร

2. การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ได้ทำการวิจัยกับผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และหน่วยงานหรือองค์กรทางเทคโนโลยีการศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายได้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอน จากสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และหน่วยงานหรือองค์กรทางเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นอาจารย์สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาจำนวน 9 คน และผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานหรือองค์กรทางเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา โดยเทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ คือ

1. แบบสอบถามสำหรับเทคนิคเดลฟายรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง จำนวน 7 ข้อหลัก

2. แบบสอบถามสำหรับเทคนิคเดลฟายรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 110 ข้อ โดยข้อคำถามทั้งหมดจะมาจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านในรอบที่ 1 สร้างขึ้นเป็นคำถามสำหรับตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

3. แบบสอบถามสำหรับเทคนิคเดลฟายรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 110 ข้อ โดยข้อคำถามทั้งหมดมีลักษณะเหมือนแบบสอบถามในรอบที่ 2 ทุกประการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคำตอบเดิมของทุกข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญตอบไว้ในรอบที่ 2 ในแต่ละข้อ เพื่อส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบของตนเองหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบตามผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ได้ศึกษาและสังเคราะห์เนื้อหา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อนำมาสร้างตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ได้สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการเรียนการสอนเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ด้วยเทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ

1. นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดสำหรับผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 แล้วจัดส่งแบบสอบถาม จากนั้นติดตามแบบสอบถามกลับคืนแล้ววิเคราะห์ด้วยการสรุปและตีความ

2. นำข้อมูลจากรอบที่ 1 มาพัฒนาเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นผู้วิจัยติดตามแบบสอบถามกลับคืนแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

3. นำข้อมูลจากรอบที่ 2 มาพัฒนาเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นติดตามเอกสารกลับคืน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ความแตกต่างระหว่างฐานนิยมและมัธยฐาน

4. จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผลการวิจัยและสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำตอบของคำถามปลายปิด จะทำการวิเคราะห์โดยหาความถี่ (frequency) และหาร้อยละ (percentage)

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 3 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ความแตกต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยมเพื่อหาค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างมีค่าไม่เกิน 1 จึงถือว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้อง และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ครั้งนี้เสนอในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ Microsoft Excel

ผลการวิจัย

ผลของการศึกษาตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. สังเคราะห์ตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสาร ประกอบไปด้วยสมรรถนะหลัก 4 ด้าน ได้แก่

1) สมรรถนะพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 6 สมรรถนะ 12 ตัวบ่งชี้

2) สมรรถนะด้านการวางแผนและการวิเคราะห์ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 7 สมรรถนะ 15 ตัวบ่งชี้

3) สมรรถนะด้านการออกแบบและพัฒนา ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 5 สมรรถนะ 22 ตัวบ่งชี้

4) สมรรถนะด้านการดำเนินการและการบริหารจัดการ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ 5 ตัวบ่งชี้

2. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ซึ่งสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนแบ่งเป็น 7 ด้านหลัก ได้แก่

1. สมรรถนะด้านพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งมี 3 ด้านย่อย 19 ตัวบ่งชี้
2. สมรรถนะด้านการวางแผน ซึ่งมี 2 ด้านย่อย 8 ตัวบ่งชี้
3. สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ ซึ่งมี 5 ด้านย่อย 16 ตัวบ่งชี้
4. สมรรถนะด้านการออกแบบ ซึ่งมี 6 ด้านย่อย 25 ตัวบ่งชี้
5. สมรรถนะด้านการพัฒนา ซึ่งมี 3 ด้านย่อย 12 ตัวบ่งชี้
6. สมรรถนะด้านการนำไปใช้ ซึ่งมี 1 ด้านย่อย 4 ตัวบ่งชี้
7. สมรรถนะด้านการประเมิน ซึ่งมี 1 ด้านย่อย 5 ตัวบ่งชี้

ซึ่งตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา แบ่งเป็นสมรรถนะหลัก 7 สมรรถนะ สมรรถนะย่อย 21 สมรรถนะ และตัวบ่งชี้จำนวน 89 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. สมรรถนะด้านพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ

1.1 สมรรถนะด้านพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งมีสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ ได้แก่

1.1.1 สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยสื่อภาพ เสียง และการเขียน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 12 ตัวบ่งชี้

1.1.2 สามารถปรับปรุง และพัฒนาความรู้ ทักษะและทัศนคติที่เกี่ยวข้อง กระบวนการออกแบบการเรียนการสอนและสาขาที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

1.1.3 สามารถระบุและสนองตอบต่อจริยธรรม กฎหมาย และการเมืองที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการทำงานได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

2. สมรรถนะด้านการวางแผน

2.1 สมรรถนะด้านการวางแผน ซึ่งมีสมรรถนะย่อย 2 สมรรถนะ ได้แก่

2.1.1 สามารถประเมินความต้องการจำเป็นได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

2.1.2 สามารถออกแบบหลักสูตรหรือโปรแกรมการสอนได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

3. สมรรถนะด้านการวิเคราะห์

3.1 สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ ซึ่งมีสมรรถนะ 5 สมรรถนะ ได้แก่

3.1.1 สามารถวิเคราะห์เพื่อกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 8 ตัวบ่งชี้

3.1.2 สามารถระบุและอธิบายลักษณะของประชากรเป้าหมาย และลักษณะของสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

3.1.3 สามารถวิเคราะห์ลักษณะของสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนได้โดยระบุลักษณะของสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและด้านสังคมที่ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนได้

3.1.4 สามารถวิเคราะห์ลักษณะของเทคโนโลยีที่มีอยู่และเกิดขึ้นใหม่ที่สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

3.1.5 สามารถพิจารณาองค์ประกอบของสถานการณ์หรือข้อจำกัดของเนื้อหา ผู้เรียน และสภาพแวดล้อมก่อนที่จะสรุปแนวทางและกลยุทธ์ด้านการออกแบบได้

4. สมรรถนะด้านการออกแบบ

4.1 สมรรถนะด้านการออกแบบ ซึ่งมีสมรรถนะย่อย 6 สมรรถนะ ได้แก่

4.1.1 สามารถเลือกและใช้เทคนิคที่หลากหลายในการกำหนดขั้นตอนและกลยุทธ์ของเนื้อหาด้านการออกแบบการเรียนการสอนได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 8 ตัวบ่งชี้

4.1.2 สามารถเลือกหรือแก้ไขสื่อด้านการเรียนการสอนที่มีอยู่ได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

4.1.3 สามารถออกแบบการสอนโดยการคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนหรือกลุ่มผู้เรียนได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

4.1.4 สามารถใช้กระบวนการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับโครงการที่กำหนดได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

4.1.5 สามารถกำหนดโปรแกรมหรือชิ้นงานด้านการออกแบบการเรียนการสอนที่ได้รับการออกแบบ พัฒนา และการประเมินผลได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 2 ตัวบ่งชี้

4.1.6 สามารถออกแบบวิธีการปฏิบัติการเรียนการสอนได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 6 ตัวบ่งชี้

5. สมรรถนะด้านการพัฒนา

5.1 สมรรถนะด้านการพัฒนา ซึ่งมีสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ ได้แก่

5.1.1 สามารถพัฒนาสื่อด้านการเรียนการสอนได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

5.1.2 สามารถประเมินผลกระทบของสื่อที่อาจจะเกิดขึ้นในการเรียนการสอนได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

5.1.3 สามารถพัฒนาคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่พื้นฐานเพื่อการผลิตสื่อได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 3 ตัวบ่งชี้

6. สมรรถนะด้านการนำไปใช้

6.1 สมรรถนะด้านการนำไปใช้ ซึ่งมีสมรรถนะย่อย 1 สมรรถนะ ได้แก่

6.1.1 สามารถจัดเตรียมชิ้นงานหรือโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 4 ตัวบ่งชี้

7. สมรรถนะด้านการประเมิน

7.1 สมรรถนะด้านการประเมิน ซึ่งมีสมรรถนะย่อย 1 สมรรถนะ ได้แก่

7.1.1 สามารถปรับปรุงข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนและที่ไม่ใช้การเรียนการสอนตามความต้องการจำเป็น ประกอบด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 5 ตัวบ่งชี้

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาพบว่า สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาเป็นอย่างมาก Richey, Fields & Foxon (2001) เคยกล่าวไว้ จากการที่เทคโนโลยีที่เจริญและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทำให้กลุ่ม International

Board of Standards for Training, Performance and Instruction หรือ IBSTPI ได้มีการกำหนดสมรรถนะของนักออกแบบการเรียนการสอนให้มีการครอบคลุมถึงกระบวนการออกแบบทั้งกระบวนการ และบทบาททั้งหมดที่นักออกแบบการเรียนการสอนอาจต้องปฏิบัติ Khantikachenchart (2005) ได้ทำการศึกษาสมรรถภาพเชิงวิชาชีพเทคโนโลยีการศึกษาของมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา พบว่า การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อสมรรถภาพเชิงวิชาชีพเทคโนโลยีการศึกษาเรียงลำดับความสำคัญ ดังนั้นนักเทคโนโลยีการศึกษาจึงให้ความสำคัญกับสมรรถนะของ นักออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย

สมรรถนะด้านพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสำคัญ ด้านความสามารถในด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทั้งสื่อภาพ เสียง และการเขียน สามารถสร้างสารให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สามารถนำเสนองานและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความท้าทายของการเป็นนักออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสื่อใหม่ พบว่าสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการเป็นนักออกแบบการเรียนการสอน จำเป็นต้องมีการสื่อสาร การออกแบบการเรียนการสอน การแก้ปัญหาในการสร้างสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Liu, Gibby, Quiros & Demps, 2002) สามารถปรับปรุง และพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่เกี่ยวกับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอน สามารถแสวงหา ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการออกแบบการเรียนการสอนได้ ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับยุคใหม่ พบว่า สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับยุคใหม่ นอกจากจะวิเคราะห์ถึงความสามารถด้านการออกแบบการเรียนการสอนแล้ว ยังต้องแน่ใจว่าพวกเขามีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถนำเทคโนโลยีที่ร่วมสมัยมาใช้ในการสร้างโปรแกรมเพื่อการศึกษา (Tiffany, Darlene & Robert, 2013)

สมรรถนะด้านการวางแผน ผู้เชี่ยวชาญได้เห็นถึงความสำคัญในความสามารถด้านการประเมินความต้องการจำเป็น สามารถอธิบายถึงความแตกต่างและปัญหาระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ได้สอดคล้องกับ Sims & Koszalka (2008) ได้กล่าวไว้ว่า นักออกแบบการเรียนการสอนมีความสำคัญและความสามารถที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สมรรถนะที่สำคัญของวิธีการที่ได้กำหนดไว้คือการอำนวยความสะดวกในการปรับปรุงการเรียนการสอนและศึกษาถึงความแตกต่างของผู้เรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และยังสามารถหาสาเหตุของปัญหาและสามารถเลือกและใช้เครื่องเครื่องมือในการประเมินและแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ สามารถออกแบบหลักสูตรการสอนได้ อธิบายถึงความแตกต่างของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ รวมถึงการศึกษาความแตกต่างของผู้เรียนเพื่อให้เข้ากับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ Dick, Carey & Carey (2001) กล่าวไว้ว่า การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ โดยสามารถตอบได้ว่าจะสอนอย่างไร ทำอย่างไรถึงจะบรรลุเป้าหมาย และสามารถทราบได้ว่างานบรรลุเป้าหมายแล้ว จึงทำให้การออกแบบการเรียนการสอนมีขั้นตอนในการออกแบบและประสิทธิภาพในการออกแบบการเรียนการสอนมากที่สุด

สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ ผู้เชี่ยวชาญได้เห็นถึงความสำคัญในความสามารถด้านการวิเคราะห์เพื่อกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอน สามารถระบุขอบเขตของเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับผลการประเมินได้ สามารถศึกษาวิเคราะห์และตรวจสอบเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญได้ รวมถึงสามารถ

กำหนดความกว้างและความลึก (ขอบเขต) ของการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่มีอยู่อย่างจำกัดได้ สามารถวิเคราะห์ลักษณะของสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนได้โดยระบุลักษณะของสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและด้านสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนได้ รวมถึงสามารถวิเคราะห์ลักษณะของเทคโนโลยีที่มีอยู่และเกิดขึ้นใหม่ที่สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ และสามารถพิจารณาองค์ประกอบของสถานการณ์หรือข้อจำกัดของเนื้อหา ผู้เรียน และสภาพแวดล้อมก่อนที่จะสรุปแนวทางและกลยุทธ์ด้านการออกแบบได้สอดคล้องกับ Seels and Richey (1994) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่กำหนดความต้องการของผู้เรียน กำหนดเนื้อหาการเรียนการสอน รวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน เพื่อเป็นตัวกำหนดขอบเขตในการออกแบบการเรียนการสอน เพื่อให้การออกแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมรรถนะด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญได้เห็นถึงความสำคัญในความสามารถในการเลือกและใช้เทคนิคที่หลากหลายในการกำหนดขั้นตอนและกลยุทธ์ของเนื้อหาการเรียนการสอนได้ ไม่ว่าจะเป็น สามารถเลือกสื่อที่เหมาะสมกับระบบการเรียนการสอน สามารถวิเคราะห์และเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับผลการเรียนได้ สามารถเลือกหรือแก้ไขสื่อการเรียนการสอนได้ สามารถบูรณาการการออกแบบการเรียนการสอนจากสื่อที่มีอยู่ได้ สามารถออกแบบการสอนโดยการคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนหรือกลุ่มผู้เรียนได้ สามารถใช้กระบวนการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับโครงการที่กำหนดได้ สามารถกำหนดโปรแกรมหรือชิ้นงานด้านการออกแบบการเรียนการสอนที่ได้รับการออกแบบ พัฒนา และการประเมินผลได้ รวมถึงสามารถออกแบบวิธีปฏิบัติการเรียนการสอนได้ Richey, Fields & Foxon (2001) ได้กล่าวว่าการออกแบบการเรียนการสอนยังเป็นที่ยอมรับอย่างมากในงานด้านเทคโนโลยีการศึกษา สอดคล้องกับ Thammetar (2003) ที่กล่าวว่า การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนถือเป็นหัวใจสำคัญของงานด้านเทคโนโลยีการศึกษา จะเห็นได้ว่าสมรรถนะด้านการออกแบบจึงเป็นสมรรถนะที่มีความจำเป็นในการออกแบบการเรียนการสอน เพราะจะนำไปสู่ขั้นตอนของการพัฒนา

สมรรถนะด้านการพัฒนา ผู้เชี่ยวชาญได้เห็นถึงความสำคัญในความสามารถในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนได้ สามารถออกแบบและพัฒนาสื่อเพื่อสนับสนุนในการวิเคราะห์เนื้อหา การนำเสนอเทคโนโลยี วิธีการและกลยุทธ์ด้านการเรียนการสอนได้ รวมไปถึงความสามารถในการประเมินผลกระทบของสื่อที่อาจจะเกิดขึ้นในการเรียนการสอนได้ และสามารถระบุและประเมินแหล่งที่มาของข้อมูลได้ สามารถพัฒนาคุณสมบัติในการปฏิบัติหน้าที่พื้นฐานเพื่อการผลิตสื่อได้ การพัฒนา เป็นกระบวนการสร้าง และผลิตสื่อวัสดุการสอน เพื่อที่จะนำไปใช้กับการเรียนการสอน (Seels and Richey, 1994) จะเห็นได้ว่า สมรรถนะด้านการพัฒนามีความจำเป็นต่อนักเทคโนโลยีการศึกษาเป็นอย่างมากในการผลิตและพัฒนาสื่อ รวมไปถึงสามารถประเมินถึงผลกระทบของสื่อที่อาจจะเกิดขึ้นในการเรียนการสอนได้

สมรรถนะการนำไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญได้เห็นถึงความสำคัญในความสามารถในการจัดเตรียมชิ้นงานหรือโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ สามารถปรับปรุงชิ้นงานและโปรแกรมด้านการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้องการขององค์กรได้ สามารถตรวจสอบและปรับปรุงชิ้นงานด้านการเรียนการสอนให้เป็นไปตามนโยบายขององค์กรได้ และยังสามารถแก้ไข

ชิ้นงานและโปรแกรมด้านการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการประกอบวิชาชีพหรือนโยบายได้ Thapsi (2009) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนการสอนไม่ใช่แค่นำไปใช้แค่ครูในการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปใช้ในหน่วยงานหรือองค์กร ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบ ปรับปรุงชิ้นงาน และยังสามารถแก้ไขชิ้นงานเพื่อให้ตรงกับความต้องการขององค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร ทั้งด้านความรู้ การเปลี่ยนทัศนคติ รวมไปถึงการฝึกทักษะต่าง ๆ

สมรรถนะด้านการประเมิน ผู้เชี่ยวชาญได้เห็นถึงความสำคัญในความสามารถในการปรับปรุงข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนและที่ไม่ใช่การเรียนการสอนตามความต้องการจำเป็น สามารถปรับปรุงกระบวนการส่งมอบสื่อ (delivery process) ตามข้อมูลการประเมินได้ สามารถประเมินระบบการวัดที่ตัวเองใช้ เพื่อเป็นแนวทางการผลิต สามารถประเมินผลโดยใช้บริบทที่หลากหลายได้ รวมถึงสามารถนำผลจากการประเมินไปปรับปรุงชิ้นงานได้ จะเห็นได้ว่า

จากที่กล่าวมาในแต่ละสมรรถนะ จะเห็นได้ว่าการออกแบบการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อนักเทคโนโลยีการศึกษาเป็นอย่างมากไม่ว่าการพัฒนาการเรียนการสอน การฝึกอบรมการออกแบบสื่อ รวมถึงกระบวนการเรียนการสอน ต้องเน้นการพัฒนา และการใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนักเทคโนโลยีการศึกษาต้องมีพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร การนำเสนอ รวมถึงการค้นหาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดของแต่ละบุคคลที่มีภูมิหลังที่ต่างกัน ต้องมีการวางแผนที่ดีการวิเคราะห์ที่ถูกต้องและสามารถสรุปได้ ต้องมีการออกแบบที่ทันสมัยและมีเทคนิคในการออกแบบที่หลากหลาย สามารถพัฒนาสื่อด้านการเรียนการสอนต้องให้คุ้มค่ากับงบประมาณที่มีอยู่ และให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์เนื้อหา เทคโนโลยีที่จะใช้นำเสนอ เมื่อทำการพัฒนาเสร็จสามารถนำไปใช้และปรับปรุงผลการผลิต รวมถึงสามารถประเมินงานในการออกแบบการเรียนการสอนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำตัวบ่งชี้สมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ไปใช้ควรมีการประยุกต์เพื่อให้เหมาะสมกับนโยบายและลักษณะภารกิจงานของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานแต่ละแห่ง อาจนำไปใช้ทั้งหมด หรือเลือกใช้ตามความจำเป็นและความเหมาะสมกับภารกิจของนักศึกษาหรือบุคลากรในหน่วยงาน

1.2 ผลที่ได้จะช่วยให้นักศึกษาได้รู้ถึงสมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนการสอนที่หน่วยงานด้านเทคโนโลยีการศึกษาต้องการ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์พัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้ตรงกับความต้องการของหน่วยงาน

1.3 ผลที่ได้จะเป็นแนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานด้านเทคโนโลยีการศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอนที่ ในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินนักศึกษาหรือบุคลากรและสามารถใช้เป็นเกณฑ์ ในการคัดเลือกบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนขั้นสูง เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เกี่ยวกับสมรรถนะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยจึงได้เลือกเฉพาะสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนที่จำเป็น และทำการวิจัยกับระดับปริญญาโท ปริญญาเอกต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินสมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ การสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

References

- Chanchai, S. (2014). **Kān'Ōkbāp læ phatthanā kān rīan kān sōn** [Design and development of teaching and learning]. Textbook for teaching subjects 1127102 Design and development of teaching and learning. Faculty of Education, Nakhon Pathom Rajabhat University.
- Chumsub, R. (2002). **Kānphatthan ābāp sōp samatphāp choēngwichāchīp kāntalāt khōng naksuksā radap parinya bundit** [A development of the marketing professional competency test for undergraduate students]. Master Education, Chulalongkorn University.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2001). **The systematic design of instruction**. (5th ed.). New York: Pearson Education.
- Khantikachenchart, C. (2005). **Samatphāp choēng wi chā chip thēknōlōyīkānsuksā mahābanthit sā khā thēknōlōyīkānsuksā** [Educational technology professional competency of master's degree graduates in Educational Technology]. Master Education Chulalongkorn University.
- Liu, M., Gibby, S., Quiros, O., & Demps, E. (2002). **The Challenge of Being an Instructional Designer for New Media Development: A View from the Practitioners**.
- Richey, R. C., Fields, D. C., & Foxon, M. (2001). **Instructional Design Competencies: The Standard**. (3rd ed.). Syracuse, New York: ERIC Clearinghouse on Information and Technology in cooperation with the International Board of Standards for Training, Performance, and Instruction (IBSTPI).
- Richey, R. C., Klein, J. D., & Tracey, M. W. (2011). **The instructional design knowledge base: Theory, research and practice**. New York, NY: Routledge.
- Seel, B. B. and Richey, R. C. (1994). **Instructional Technology: The Definition and Domains of the field**. Washington, DC: Association for Educational Communications and Technology.
- Sims, R. C., & Koszalka, T. A. (2008). **Competencies for the new-age instructional designer**. Handbook of research on educational communications and technology, 3, 569-575.

- Thammetar, T. (2003). **Kānphatthanā mātrathān kān patibat ngān thēknōlōyīkānsuksā** nai sa thā ban‘udomsuksā nai prathedthai [A development of performance standards for educational technology in higher education institutions in Thailand]. Bangkok: Thai thesis database.
- Thapsi, C. (2009). **Khū mū kān‘ōk bāep kān rīan kān sōn** [Instructional Design]. Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Education Chonburi: Burapha University.
- Tiffany, A. K., Darlene, F. R, and Robert, R. (2013) **Instructional Design Competencies: The Standards Fourth Edition**. (4th Ed). Information Age Publishing, Charlotte, NC.

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
คณะครุศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการทำเหมืองข้อมูล

THE ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING CHOOSING A MAJOR
OF UNDERGRATE STUDENTS OF THE FACULTY OF EDUCATION
BY USING DATA MINING TECHNIQUE

รัชฎา เทพประสิทธิ์¹ และจรรณ แสนราช²
Ratchada Thepprasit¹ and Charun Sanrach²

¹ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

¹ Computer and Educational Technology, Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

² Department of Computer Education, Faculty of Technical Education, King Mongkut's University
of Technology North Bangkok

E-mail: Ratchada.the@crru.ac.th

Received:	October 2, 2018
Revised:	August 30, 2019
Accepted:	September 9, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จากข้อมูลพื้นฐาน
นักศึกษาของงานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน ในช่วงปีการศึกษา พ.ศ. 2556-2560
จำนวนนักศึกษา 3,867 คน มาวิเคราะห์ตัวแปรโดยใช้กระบวนการเหมืองข้อมูล ด้วยกฎการจำแนก
เทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสาขาวิชา คณะครุศาสตร์ 15 สาขาวิชา
ได้แก่ แผนการเรียนก่อนเข้าศึกษา และเพศ จากตัวแปรทั้งหมด 9 ตัวแปร และการประเมิน
วัดประสิทธิภาพของโมเดลวัดค่าความแม่นยำ ได้ค่า 72.5 % ซึ่งถือว่าการทดสอบที่เชื่อถือได้

คำสำคัญ

วิเคราะห์ปัจจัย การเลือกสาขาวิชา คณะครุศาสตร์ เทคนิคเหมืองข้อมูล

ABSTRACT

This research aims to analyze factors affecting choosing major to study in the
Faculty of Education of Undergraduate Students. The data were collected from 3,867
students based on the data of the division academic support and registration during
the academic year 2013-2017. The data mining technique with decision tree

classification was applied to analyze the variables. The research found that the factors affecting the selection 15 majors of the faculty of education were the program in the high school and gender from 9 variables and the efficiency measurement of accuracy was as high as 72.5 %, which was a reliable test.

Keywords

Factors Analysis, Choosing major, Faculty of Education, Data mining

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการรับสมัครนักศึกษาใหม่ในระดับปริญญาตรี แต่ละสถาบันอุดมศึกษาต่างก็มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรผ่านหลากหลายช่องทาง เพื่อให้ผู้สมัครศึกษาต่อสนใจในการที่จะตัดสินใจเข้าศึกษา รวมถึงมอบหมายให้อาจารย์ของแต่ละคณะเดินทางไปตามโรงเรียนในเขตพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อแนะนำหลักสูตรต่าง ๆ ให้โรงเรียน และผู้เรียนที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาได้มีโอกาส และมีทางเลือกในการตัดสินใจเลือกสถานศึกษามากขึ้น คณะครุศาสตร์เป็นหนึ่งในคณะที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และพัฒนาวิชาชีพครู โดยผู้เรียนสามารถเลือกสาขาวิชาต่าง ๆ หลากหลายตามความสนใจ เพื่อไปประกอบอาชีพได้กว้างขวาง ทั้งในระบบโรงเรียน บุคลากรทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน นักวิชาการศึกษาทำงานในหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนประกอบอาชีพอิสระตามความถนัดและความสนใจของตนเองได้ การเลือกสาขาวิชาของผู้เรียนเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก เพราะมีผลโดยตรงต่อเส้นทางอาชีพ และอาจส่งผลต่อชีวิตของผู้เรียน เนื่องด้วยนักศึกษายังขาดประสบการณ์ ไม่ทราบถึงความต้องการและทักษะที่แน่นอน และอาจไม่รู้จักแต่ละสาขาวิชามากพอ ใช้ความรู้สึกชอบ มองแค่สภาพแวดล้อม ตามเพื่อนหรือความเห็นของผู้ปกครอง ส่งผลให้เลือกสาขาวิชา เพราะมีผู้เรียนไม่น้อยเสียเวลาเพื่อการศึกษาโดยค้นพบกับตนเองภายหลังว่าไม่เหมาะสมกับสาขาวิชา จนเกิดปัญหาการขอย้ายสาขาวิชา ขอฟักการศึกษา ไม่จบการศึกษา ไปจนถึงการลาออกจากการเป็นนักศึกษาเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้เรียนในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์ และเป็นข้อมูลในการจัดโครงการแนะนำ ประชาสัมพันธ์สาขาวิชา จนถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาสาขาวิชาและคุณภาพของหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตต่อไป โดยแต่ละสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาเป็นจำนวนมาก โดยผู้สมัครเข้าศึกษามาจากหลากหลายสายวิชา และมีพื้นฐานครอบครัวที่แตกต่างกัน ข้อมูลพื้นฐานนักศึกษาจำนวนมาก สามารถใช้เทคนิคในการวิเคราะห์รูปแบบและความสัมพันธ์ของข้อมูลจำนวนมากที่ซ่อนอยู่ในชุดข้อมูลมาใช้ประโยชน์ได้มาก

การทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) หรืออาจจะเรียกว่า การค้นหาความรู้ในฐานข้อมูล (Knowledge Discovery in Databases: KDD) เป็นเทคนิคเพื่อค้นหารูปแบบ (Pattern) จากข้อมูลจำนวนมากโดยอัตโนมัติ โดยใช้ขั้นตอนวิธีจากวิชาการเรียนรู้ของเครื่องและการรู้จำแบบ หรือในอีกนิยามหนึ่ง การทำเหมืองข้อมูล คือ กระบวนการที่กระทำกับข้อมูล โดยส่วนใหญ่จะมีจำนวนมากเพื่อค้นหารูปแบบ (Jutapath, 2016) ซึ่งเป็นกระบวนการในการสร้างองค์ความรู้จากฐานข้อมูล โดยใช้ขั้นตอนทางสถิติ สำหรับการคาดคะเนการตัดสินใจ (Han, Kamber & Pei,

2012) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการจัดการกับข้อมูลขนาดใหญ่หลากหลายเทคนิคด้วยกัน ได้แก่ เทคนิคการหาความสัมพันธ์ของข้อมูล (Association) เทคนิคการจัดกลุ่ม (Clustering) เทคนิคการจำแนกประเภทของข้อมูล (Classification) และการสร้างโมเดลเพื่อใช้ในการทำนายหรือพยากรณ์ (Sinsombunthong, 2015) โดยกฎการจำแนกเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ เป็นหนึ่งในเทคนิคที่ได้รับความนิยมสำหรับการพยากรณ์ ที่ผ่านมามีงานวิจัยที่นำเทคนิคเหมืองข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา ดังเช่นงานวิจัยของ Phakkachokh (2013) ใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลสร้างตัวแบบเลือกแผนการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ค่าความถูกต้องในการแนะนำแผนการเรียนร้อยละ 79.76 เช่นเดียวกันกับ Seesukong (2016) ได้พัฒนาแบบจำลองการตัดสินใจในการเลือกกลุ่มวิชา ให้ค่าประสิทธิภาพสูงถึงร้อยละ 85.72 และงานวิจัยของ Prachumchat, & Khirin (2015) การวิเคราะห์พฤติกรรมทางเลือกสมัครสาขาวิชาเรียนของนักศึกษาใหม่ โดยใช้เทคนิคแบบจำลองการแบ่งกลุ่ม ด้วยขั้นตอนวิธี k-means เพื่อใช้ในการจัดกลุ่มของผู้สมัคร และสร้างตัวแบบจำลองการหาความสัมพันธ์ ด้วยเทคนิคอะพริออรี (Apriori) เพื่อหาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางเลือกสาขาวิชาเรียนของผู้สมัคร ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปใช้สนับสนุนการวางแผนการรับนักศึกษาและการประชาสัมพันธ์ในการรับนักศึกษาใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Laohawonranan, Limsutthiwannaphum & Thanasophon (2015) ได้พัฒนาระบบแนะนำแขนงวิชา โดยได้ใช้ข้อมูลผลการเรียนและผลการวัดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบจำลองพยากรณ์โดยเปรียบเทียบเทคนิคการทำเหมืองข้อมูล 5 เทคนิค และพยากรณ์ผ่านเทคนิค “Ensemble” โดยพบว่าการพยากรณ์มีความแม่นยำอยู่ที่ร้อยละ 72.92 จากงานวิจัยจะเห็นได้ว่าเทคนิควิธีในการทำเหมืองข้อมูลนั้นมีหลากหลายอัลกอริทึมที่นิยมนำมาใช้ ดังเช่นในงานวิจัยของ Cheewaparakobkit (2013) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในหลักสูตรนานาชาติ ใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลประเภทต้นไม้ตัดสินใจ อัลกอริทึม C4.5 เปรียบเทียบประสิทธิภาพกับโครงข่ายประสาทเทียม จากการทดลองพบว่า C4.5 ให้ความแม่นยำในการทำนายมากกว่าโครงข่ายประสาทเทียม ที่ร้อยละ 85.18 และร้อยละ 83.87 ตามลำดับ นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยของ Pansumret, Phuboon-ob & Pongsiri (2013) ได้นำเสนอการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการจำแนกข้อมูลของอัลกอริทึมเหมืองข้อมูล 3 แบบ คือ C4.5, Naïve Bayes และ k-Nearest Neighbor ผลการเปรียบเทียบพบว่าแบบ C4.5 ให้ค่าประสิทธิภาพสูงที่สุด ร้อยละ 73.55 ซึ่งมากกว่าแบบ k-Nearest Neighbor และแบบ Naïve Bayes มีค่าร้อยละ 66.63 และร้อยละ 49 ตามลำดับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเทคนิคเหมืองข้อมูลเป็นเทคนิคที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลด้านการศึกษา และนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนช่วยเหลือนักศึกษาได้

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเหมืองข้อมูล เทคนิคการจำแนกประเภทของข้อมูลมาช่วยวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสาขาวิชาในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยใช้กฎการจำแนกเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ เพื่อเลือกสาขาวิชาที่เหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตร และในการจัดสรรทรัพยากรทั้งในด้านบุคลากรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ได้แก่ แผนการเรียนก่อนเข้าศึกษา เพศ เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษา ภูมิสำเนา อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้บิดา และรายได้มารดา ปัจจัยใดที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในปี พ.ศ.2556 -2560 จำนวน 3,867 คน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำข้อมูลที่คัดเลือกมาวิเคราะห์ตามกระบวนการเหมืองข้อมูลของ CRISP-DM (Cross - Industry Standard Process for Data Mining) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นทำความเข้าใจกับปัญหา (Business Understanding) ขั้นทำความเข้าใจและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Data Understanding) ขั้นเตรียมข้อมูล (Data Preparation) ขั้นสร้างแบบจำลอง (Modeling) ขั้นประเมินวัดประสิทธิภาพของโมเดล (Evaluation) และขั้นนำผลลัพธ์ หรือองค์ความรู้ที่ได้มาไปประยุกต์ใช้ (Deployment) (IBM, 2016)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

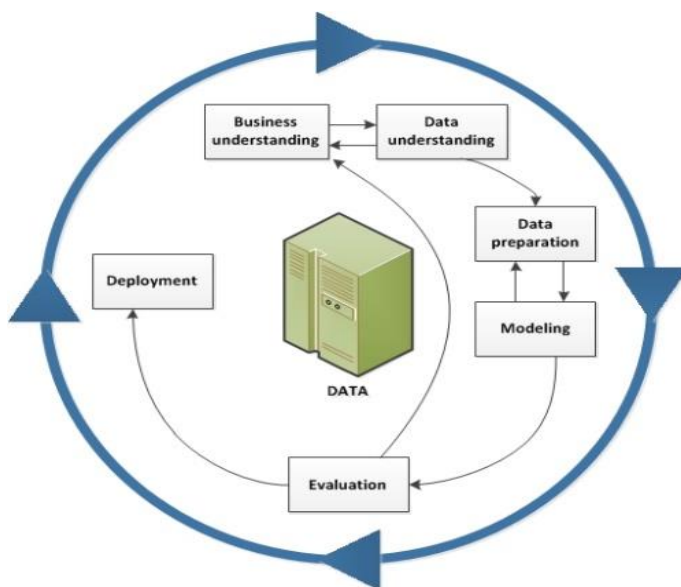
ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษา ได้แก่ แผนการเรียนก่อนเข้าศึกษา เพศ เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษา ภูมิสำเนา อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้บิดา และรายได้มารดา

ตัวแปรตาม คือ ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ โปรแกรมประยุกต์ Microsoft Excel ใช้ในการคัดเลือกข้อมูลและแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถวิเคราะห์ได้ตามอัลกอริธึมของการทำเหมืองข้อมูลที่เลือกใช้ และโปรแกรม Rapid Miner Studio 8.2 ใช้ในการทดลองสร้างแบบจำลอง การสร้างโมเดลเพื่อใช้ในการทำนายหรือพยากรณ์โดยกฎการจำแนกเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาจากสำนักส่งเสริมวิชาการ และงานทะเบียนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โดยนำข้อมูลที่คัดเลือกมาวิเคราะห์ตามกระบวนการทำเหมืองข้อมูล ของ CRISP-DM ซึ่งมีกระบวนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 6 ขั้นตอนหลักดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการ CRISP-DM 6 ขั้นตอน

ที่มา: https://www.ibm.com/support/knowledgecenter/SS3RA7_18.2.0/

modeler_crispdm_ddita/clementine/crisp_help/crisp_overview.html

ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจกับปัญหา (Business Understanding) ปัญหา คือ ผู้สมัครศึกษาต่อเข้าคณะครุศาสตร์จำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถเลือกสาขาวิชาที่เหมาะสมกับตนเอง ค้นพบกับตนเองภายหลังว่าไม่เหมาะสมกับสาขาวิชา เกิดปัญหาการขอย้ายสาขา ขอฟักการศึกษา ลาออกจากการเป็นนักศึกษาเป็นจำนวนมาก

ขั้นตอนที่ 2 การทำความเข้าใจและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Data Understanding) ใช้ข้อมูลนักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ คณะครุศาสตร์ 15 สาขาวิชา จากการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัตินักศึกษางานส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ระดับปริญญาตรี ในปี พ.ศ.2556 -2560 จำนวน 3,928 คน

ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมข้อมูล (Data Preparation) ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อมูล (Data Selection) เป็นการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการวิเคราะห์ เลือกใช้เฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลที่พร้อมสำหรับการนำไปวิเคราะห์ ประกอบด้วย 9 แอตทริบิวต์ ได้แก่ สาขาวิชา แผนการเรียนก่อนเข้าศึกษา เพศ เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้บิดา และรายได้มารดา แล้วนำข้อมูลที่คัดเลือกมาทำการกลั่นกรองข้อมูล (Data Cleaning) ตรวจสอบความซ้ำซ้อนของข้อมูล ปรับปรุงในส่วนของคุณค่าข้อมูลที่ขาดหาย (Missing value) และการกำจัดข้อมูลว่าง (Null value) ได้มีการใช้วิธีการตัดข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งทั้งหมด โดยเหลือข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 3,867 คน ซึ่งข้อมูลมีทั้งที่เป็นตัวเลข และตัวอักษร จึงต้องทำการแปลงรูปแบบของข้อมูล (Data transformation) โดยแทนค่าข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถวิเคราะห์ได้ตามอัลกอริธึมต้นไม้มัดสินใจของการทำเหมืองข้อมูล

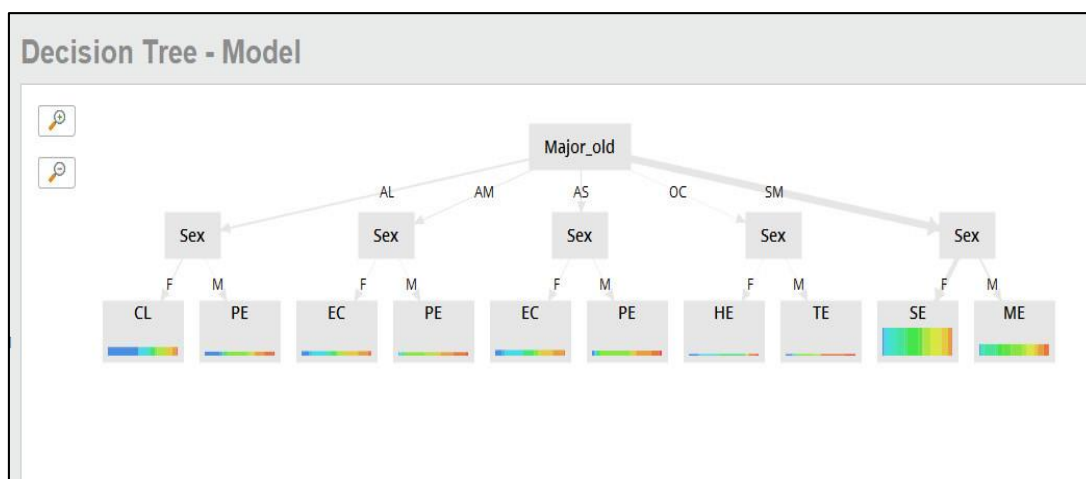
ตารางที่ 1 การคัดเลือกแอตทริบิวต์และแปลงข้อมูล

แอตทริบิวต์	คำอธิบาย	รายละเอียด
Sex	เพศ	F: เพศหญิง M: เพศชาย
Grade	เกรดเฉลี่ย ก่อนเข้าศึกษา	High: >3.00 Mid: <3.00
Region	ภูมิภาค	N: ภาคเหนือ, NE: ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, E: ภาคตะวันออก, C: ภาคกลาง, W: ภาคตะวันตก, S: ภาคใต้
Major	สาขาวิชา	CL: การสอนภาษาจีน, EC: การศึกษาปฐมวัย, PE: พลศึกษา, EL: ภาษาอังกฤษ, TL: ภาษาไทย, SO: สังคมศึกษา, HE: คหกรรมศาสตร์, IA: อุตสาหกรรมศิลป์, ME: คณิตศาสตร์, SE: วิทยาศาสตร์, KE: เคมี, PS: ฟิสิกส์, BI: ชีววิทยา, TE: เทคโนโลยีการศึกษา, SP: การศึกษาพิเศษ
Major old	แผนการเรียน ก่อนเข้าศึกษา	SM: วิทยาศาสตร์-คณิต, AM: ศิลป์-คำนวณ, AL: ศิลป์-ภาษา, AS: ศิลป์-สังคม, OC: สายอาชีพ
Father Occupation	อาชีพบิดา	FO1: เกษตรกรรม, FO2: รับราชการ FO3: ธุรกิจส่วนตัว, FO4: รัฐวิสาหกิจ FO5: พนักงานหน่วยงานเอกชน, FO6: อื่น ๆ
Mother Occupation	อาชีพมารดา	MO1: เกษตรกรรม, MO2: รับราชการ, MO3: ธุรกิจส่วนตัว, MO4: รัฐวิสาหกิจ, MO5: พนักงานหน่วยงานเอกชน, MO6: อื่น ๆ
Father income	รายได้บิดา	FI1: < 150,000 บาทต่อปี FI2: 150,000 - 300,000 บาทต่อปี FI3: > 300,000 บาทต่อปี FI4: ไม่ระบุ
Mother income	รายได้มารดา	MI1: < 150,000 บาทต่อปี MI2: 150,000 - 300,000 บาทต่อปี MI3: > 300,000 บาทต่อปี MI4: ไม่ระบุ

Std_id	Major	Grade	Sex	Region	Father_i.....	Father_.....	Mother....	Mother...	Major_o...
561100002	CL	mid	F	N	FI4	FO6	MI3	MO1	AL
561100003	CL	mid	F	N	FI1	FO3	MI1	MO3	AL
561100005	CL	high	F	N	FI2	FO3	MI2	MO3	AL
561100006	CL	mid	F	N	FI3	FO2	MI3	MO2	AL
561100007	CL	mid	F	N	FI1	FO1	MI1	MO1	AL
561100008	CL	mid	F	N	FI4	FO1	MI4	MO1	AL
561100009	CL	high	M	N	FI1	FO3	MI1	MO3	AL
561100010	CL	high	F	N	FI2	FO1	MI2	MO1	AL
561100012	CL	high	M	N	FI1	FO1	MI4	MO6	AL
561100013	CL	mid	F	N	FI1	FO1	MI1	MO1	AM
561100014	CL	high	M	N	FI1	FO3	MI1	MO3	SM
561100015	CL	mid	F	N	FI4	FO6	MI2	MO1	AS
561100016	CL	mid	F	NE	FI1	FO1	MI1	MO1	SM
561100017	CL	high	F	N	FI3	FO4	MI3	MO2	AL
561100018	CL	high	F	N	FI1	FO1	MI1	MO1	AL

ภาพที่ 2 ภาพแสดงชุดข้อมูลที่ผ่านการจัดเตรียมข้อมูลอย่างสมบูรณ์

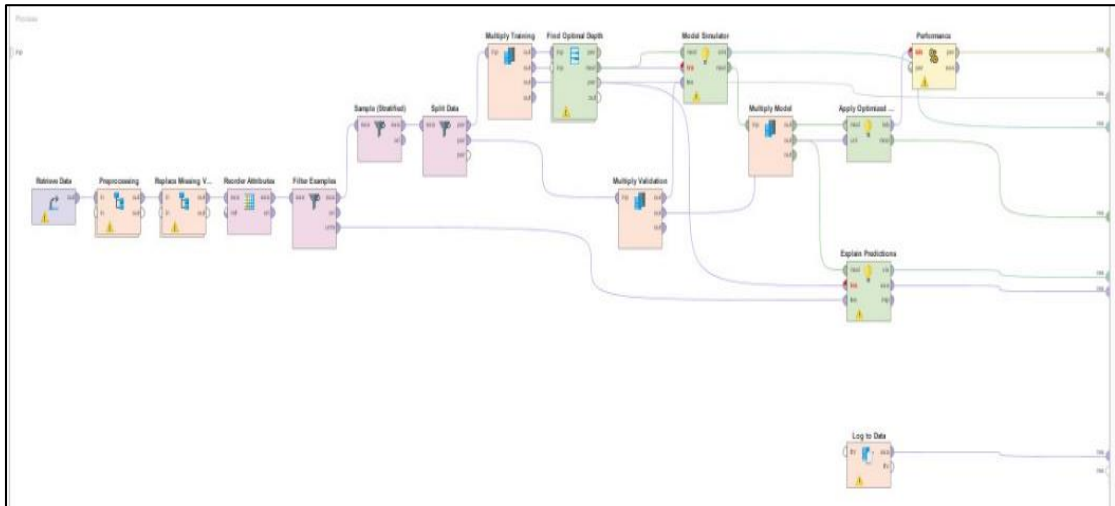
ขั้นตอนที่ 4 การสร้างแบบจำลอง (Modeling) เป็นขั้นตอนการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการทำเหมืองข้อมูล นำข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้กฎการจำแนกเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ของปัจจัยข้อมูลประวัตินักศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ถึงการเลือกสาขาวิชาในคณะครุศาสตร์ โดยตัวต้นแบบที่ได้จะอยู่ในรูปของกฎการจำแนกประเภทข้อมูลจากการเรียนรู้ด้วยข้อมูลชุดเรียนรู้หรือชุดข้อมูลชุดสร้างตัวแบบ แล้วนำไปทดสอบด้วยข้อมูลชุดทดสอบตัวต้นแบบที่พัฒนาขึ้น

ภาพที่ 3 ภาพแสดงตัวแบบในรูปต้นไม้ตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินวัดประสิทธิภาพของโมเดล (Evaluation) วิเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนก่อนหน้าว่าครอบคลุม และสามารถให้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มานำเสนอผลการดำเนินการวิจัยในการวัดค่าประสิทธิภาพของตัวต้นแบบการพยากรณ์

โดยมีการนำข้อมูลจากชุดเรียนรู้มาทดสอบด้วยชุดข้อมูลทดสอบที่ให้ค่าถูกต้อง โดยใช้วิธีการ Cross-validation Test ด้วย 10-fold cross-validation เพื่อหาค่าความถูกต้อง (Accuracy) โดยตัวแบบที่พัฒนาจากเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจที่ถูกทดสอบด้วยข้อมูลที่แบ่งออกเป็น 10 ส่วน ได้ค่าความถูกต้องเท่ากับ 72.5 % ซึ่งถือว่าการทดสอบที่เชื่อถือได้

ภาพที่ 4 ภาพแสดงตัวแบบ และผลการประมวลเปรียบเทียบใน Process เดียวกัน

ขั้นตอนที่ 6 การนำผลลัพธ์ หรือองค์ความรู้ที่ได้มาไปประยุกต์ใช้ (Deployment) สามารถเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ แนะนำสาขาวิชา การปรับปรุงหลักสูตร การจัดสรรทรัพยากร ทั้งบุคลากรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผลการวิจัย

สรุปผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาคณะครุศาสตร์

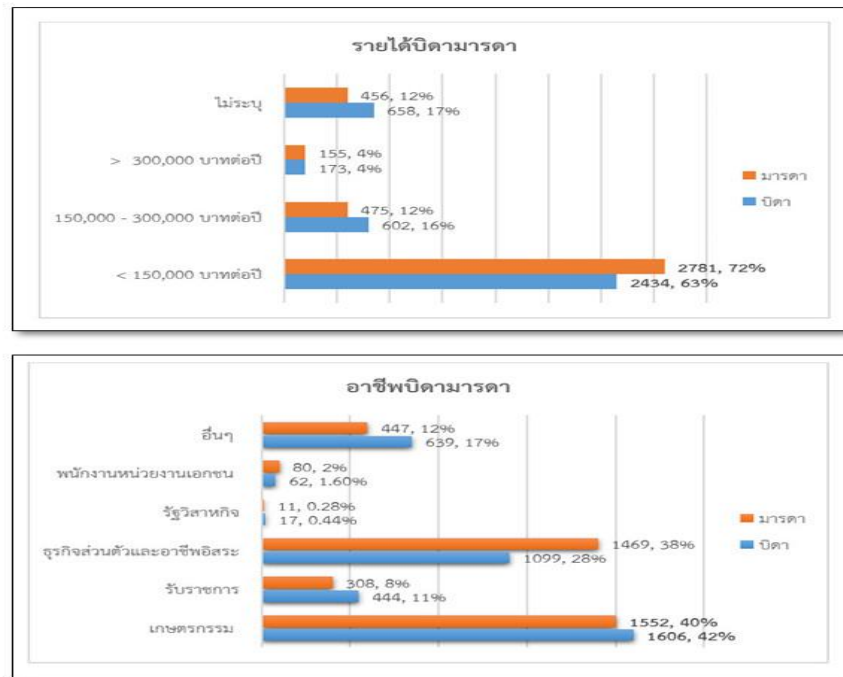
ตารางที่ 2 แสดงค่าความถี่ และร้อยละ ของเพศ เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษา ภูมิลำเนา สาขาวิชา และ แผนการเรียนก่อนเข้าศึกษา

ชื่อตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
Sex เพศ		
F: เพศหญิง	2675	69%
M: เพศชาย	1192	31%
ชื่อตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
Grade เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษา		
High: >3.00	1649	43%
Mid: <3.00	2218	57%

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
Region ภูมิภาค		
N: ภาคเหนือ	3705	96%
NE: ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	49	1.27%
E: ภาคตะวันออก	2	0.05%
C: ภาคกลาง	74	1.91%
W: ภาคตะวันตก	32	0.83%
S: ภาคใต้	5	0.13%
Major สาขาวิชา		
CL: การสอนภาษาจีน	343	8.87%
EC: การศึกษาปฐมวัย	329	8.51%
PE: พลศึกษา	354	9.15%
EL: ภาษาอังกฤษ	334	8.64%
TL: ภาษาไทย	363	9.39%
SO: สังคมศึกษา	330	8.53%
HE: คหกรรมศาสตร์	205	5.30%
TE: เทคโนโลยีการศึกษา	168	4.34%
ME: คณิตศาสตร์	317	8.20%
SE: วิทยาศาสตร์	331	8.56%
KE: เคมี	214	5.53%
Major สาขาวิชา		
PS: ฟิสิกส์	189	4.89%
BI: ชีววิทยา	302	7.81%
IA: อุตสาหกรรมศิลป์	34	0.88%
SP: การศึกษาพิเศษ	54	1.40%
ชื่อตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
Major old แผนการเรียนก่อนเข้าศึกษา		
SM: วิทย์-คณิต	2329	60%
AM: ศิลป์-คำนวณ	352	9.10%
AL: ศิลป์-ภาษา	622	16%
AS: ศิลป์-สังคม	509	13%
OC: สายอาชีพ	55	1.42%

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ภูมิภาคส่วนใหญ่อยู่ภาคเหนือ สาขาวิชาที่มีนักศึกษามากที่สุด คือ สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาเดิมก่อนเข้าศึกษาต่อส่วนใหญ่ คือ วิทย์-คณิต

ภาพที่ 5 แสดงผลค่าความถี่และร้อยละของรายได้และอาชีพของบิดามารดา

จากภาพที่ 5 พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์เขียนรายได้บิดาและมารดา ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร รายได้บิดาและมารดา ส่วนใหญ่น้อยกว่า 150,000 บาทต่อปี

2. ผลจากการวิเคราะห์หาปัจจัยข้อมูลประวัตินักศึกษาที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาคณะครุศาสตร์ด้วยกฎการจำแนกเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ ได้ผลสรุปปัจจัยได้ดังนี้

- 1) นักเรียนสายวิทย์-คณิต เพศหญิง เลือกเรียนสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และ เพศชาย เลือกเรียนสาขาวิชาคณิตศาสตร์
- 2) นักเรียนสายศิลป์-ภาษา เพศหญิง เลือกเรียนสาขาวิชาการสอนภาษาจีน เพศชาย เลือกเรียนสาขาวิชาพลศึกษา
- 3) นักเรียนสายศิลป์-คำนวณ เพศหญิง เลือกเรียนสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย เพศชาย เลือกเรียนสาขาวิชาพลศึกษา
- 4) นักเรียนสายศิลป์-สังคม เพศหญิง เลือกเรียนสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย เพศชาย เลือกเรียนสาขาวิชาพลศึกษา
- 5) นักศึกษาสายอาชีพ เพศหญิง เลือกเรียนสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ เพศชายเลือกเรียนสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

อภิปรายผล

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชา ในคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้การแจกเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อสาขาวิชาคณะครุศาสตร์ ได้แก่ แผนการเรียนก่อนเข้าศึกษา และเพศ จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนที่มาจากแผนการเรียนสายวิทย์-คณิต ส่วนใหญ่เลือกเรียนคณะครุศาสตร์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ตามแผนการเรียนเดิมก่อนเข้าศึกษา ตามความถนัดและสนใจของผู้เรียน ส่วนนักเรียนที่มาจากแผนการเรียนสายศิลป์-ภาษา ส่วนใหญ่เลือกเรียนสาขาวิชาการสอนภาษาจีน ข้อสังเกตจากผลลัพธ์พบว่า นักเรียนที่เลือกเรียนสาขาปฐมวัย ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเพศหญิงที่มาจากแผนการเรียนสายศิลป์-คำนวณ และ ศิลป์-สังคม และยังพบว่า นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาพลศึกษา ส่วนใหญ่ นักเรียนเพศชาย ที่มาจากแผนการเรียนสายศิลป์-ภาษา สายศิลป์-คำนวณ และ ศิลป์-สังคม และ นักศึกษาสายอาชีพ มักจะเลือกเรียนสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ และสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ดังเช่น Jaruteerapan (2015) ศึกษาพบว่า นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเลือกเรียน ในด้านคุณลักษณะของสาขาวิชาแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณลักษณะของสาขาวิชาทั้งในด้านความมีชื่อเสียง หลักสูตร อาจารย์ผู้สอน ทุกสาขาวิชามีคุณลักษณะที่โดดเด่นในแต่ละด้านแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความสนใจของนักศึกษาที่จะให้ความสนใจไปในทิศทางใดมากกว่ากัน และสอดคล้องกับงานวิจัย Shahiri, Husain & Rashid (2015) ศึกษาภาพรวมเกี่ยวกับเทคนิคการทำเหมืองข้อมูลที่ใช้ในการพยากรณ์ประสิทธิภาพของนักเรียน โดยเน้นที่วิธีการใช้อัลกอริธึมการพยากรณ์ เพื่อระบุแอตทริบิวต์ที่สำคัญที่สุดในข้อมูลของนักเรียน พบว่า 3 แอตทริบิวต์ที่ใช้ในการพยากรณ์ประสิทธิภาพของนักเรียนส่วนใหญ่ ได้แก่ พื้นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา กิจกรรมหลักสูตรพิเศษ เครือข่ายการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และแอตทริบิวต์ทางด้านประชากร คือ เพศเป็นแอตทริบิวต์ที่ช่วยบ่งชี้ได้มากที่สุด สาเหตุที่ทำให้นักวิจัยส่วนใหญ่เลือกใช้ เพราะมีรูปแบบที่แตกต่างกันของนักเรียนหญิงและชายในกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้น เพศ ก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับประโยชน์จากการใช้เทคนิคการทำเหมืองข้อมูล สามารถนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับงานอื่น ๆ ได้ เช่น เป็นแนวทางกำหนดรูปแบบและวิธีการ การประชาสัมพันธ์ การแนะแนวหรือรับนักศึกษาใหม่ได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป และสามารถนำไปใช้กับการพยากรณ์ในเรื่องอื่น ๆ ได้การปรับเปลี่ยนพัฒนาเพื่อใช้ในการเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้เรียนในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในภาควิชาหรือคณะอื่น ๆ เป็นข้อมูลในการจัดโครงการแนะแนว ประชาสัมพันธ์หลักสูตร จนถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรอื่น ๆ ต่อไป หรือประยุกต์ใช้กับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอื่น ๆ ได้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลเป็นการค้นหาความรู้จากฐานข้อมูลที่มีอยู่มาวิเคราะห์การเลือกเรียนสาขาวิชาของนักศึกษา ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการเพิ่มปัจจัยอื่น ๆ ที่น่าจะมีผลต่อการเรียน

ในสาขาวิชาต่าง ๆ ของนักศึกษา เช่น ปัจจัยด้านหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน แรงจูงใจต่ออาชีพ เป็นต้น และอาจใช้เทคนิคเหมือนข้อมูลเทคนิคอื่น ๆ มาเปรียบเทียบเพื่อให้ได้ผลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

References

- Cheewaparakobkit, P. (2013). Study of Factors Analysis Affecting Academic Achievement of Undergraduate Students in International Program. In **Proceeding of Second International MultiConference of Engineers and Computer Scientists**. (pp. 332-336). Hong Kong: International Association of Engineers (IAENG).
- Han, J., Kamber, M., & Pei, J. (2012). **Data Mining: concept and techniques**. 3rd ed. United States of America: Elsevier.
- IBM. (2016). **IBM SPSS Modeler CRISP-DM Guide**. Retrieved from: <ftp://public.dhe.ibm.com/software/analytics/spss/documentation/modeler/18.0/en/ModelerCRISPDm.pdf>.
- Jaruteerapan, P. (2015). Patchai thī mī phon tō k̄anlūak rīan sākha wicha nai radap parinya trī khana witthayakān chatkān mahawitthayalai ratchaphat loei [Factors Influencing on Choosing Studying Programs in Bachelor's Degree Level in the Faculty of Management Science, Loei Rajabhat University]. **Research and Development Journal, Loei Rajabhat University**, 10(32), 35-46.
- Jutapath, A. (2016). Kānphatthana rabop sārasonthet phua kān phayakōk chamnūan naksuksā mai dōi chai kot kān chamnæk tonmai tatsinchai [Developing Information Systems to Forecast the Number of New Students Using Decision Tree Classification Rules]. In **Kān prachum wichakān radap chat Naresuan wichai khrang thī sipsong: wichai læ nawattakam kap kānphatthana prathet** [The 12th Naresuan Research National Conference]. (pp. 267-278). Phitsanulok: Naresuan University.
- Laohawonranan, J., Limsutthiwannaphum, R., & Thanasophon, B., (2015). Kānchai theknik kāntham muang khomun nai kān chamnæk læ khatlūak khanaeng wicha samrap naksuksā khana theknolōyī sārasonthet [Using data mining techniques in classification and selection subject areas for the Faculty of Information Technology Students]. **Journal of Information Technology Ladkrabang**, 4(2), 1-9. Retrieved from http://www.it.kmitl.ac.th/~journal/index.php/main_journal/article/view/65/39.

- Pansumret, Y., Phuboon-ob, J., & Pongsiri, W. (2013). Kānpriāp̄thiāp̄ ‘ānkō’ arithum mūāng khōmūn phūā wikhro patchai thī song phon to radap phonkān rian khōng naksuksā [On Comparison of Data Mining Algorithms for Analysis of Factors Affecting the Academic Performance of Students]. **Journal of Science and Technology Mahasarakham University**, 9(Special issue), 281-289.
- Phakkachokh, S. (2013). **Tūā bāep lūāk phānkān rian radap matthayommasuksā tōn plāi dōi kānp̄hichāranā phonkān rian rāiwichā lak dūai theknik mūāng khōmūn** [A Model for Selection High School Program by Considering the Primary Subject Records Using Data Mining Techniques]. Master's thesis. Dhurakij Pundit University.
- Prachumchat, K., & Khirin, P. (2015). Kān wikhro phruttikam kānlūāk samak sākha wichā rian khōng naksuksā mai dōi chai theknik kān mūāng khōmūn [The Analysis to Behavior on the Decision to Applying Major Selection of New Students Using Data Mining Technique]. In **Kān prachum wichān radap chāt khrang thī sōng sathāban wīchāi lāe phatthana mahāwitthayalāiratchaphat kamphāengphet** [The 2nd Kamphaeng Phet Rajabhat University National Conference] (pp. 174-185). Kamphaeng Phet: Kamphaeng Phet Rajabhat University.
- Seesukong, S. (2016). **Kānphatthana bāepchamlōng kāntatsinchai nai kānlūāk klum wichā samrap naksuksā sākha wichā theknōyī sārasonthet** [The Development of a Decision Model in Cluster Selection for Information Technology Students]. Master's thesis. Suranaree University of Technology.
- Shahiri, A. M., Husain, W., & Rashid, N. A., (2015). A Review on Predicting Student's Performance using Data Mining Techniques. In **The Third Information Systems International Conference**. (pp. 414-422). Surabaya (Indonesia): Institut Teknologi Sepuluh Nopember (ITS) and the Association of Information Systems (AIS).
- Sinsombunthong, S. (2015). **Kāntham mūāng khōmūn** [Data mining]. Bangkok: Jamjuree Production.

ผลการใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการ
อนุรักษ์พันธุ์เห็ด โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยพะเยา

RESULT OF MULTIMEDIA LEARNING ON MUSHROOM LIFE CYCLE TO
RAISE THE AWARENESS OF MUSHROOM CONSERVATION IN THE AREA
OF THE PLANT GENETIC CONSERVATION PROJECT UNDER THE ROYAL
INITIATIVE OF HER ROYAL HIGHNESS PRINCESS MAHA CHAKRI
SIRINDHORN, THE UNIVERSITY OF PHAYAO

วิลาวลัย สมยาโรน
Wilawan Somyaron

หลักสูตรการศึกษาด้านบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ชื่อสถาบัน มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา
Bachelor of Education Program in Education, University of Phayao, Phayao Province
E-mail: wilawan.so@up.ac.th

Received:	August 26, 2019
Revised:	October 26, 2019
Accepted:	October 29, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยพะเยา 2) ทดลองใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด และ 4) เผยแพร่สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ดสู่ชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 56 คน และผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 56 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย สื่อประชาสัมพันธ์เรื่องวงจรชีวิตเห็ดสำหรับผู้ปกครองนักเรียน แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่องวงจรชีวิตเห็ด แบบวัดความตระหนักต่อการอนุรักษ์เห็ดของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย แบบวัดความตระหนักต่อการอนุรักษ์เห็ดของผู้ปกครองที่เรียนรู้ด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดฯ ของนักเรียนมีเนื้อหา 7 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเห็ด 2) วงจรชีวิตและส่วน

ต่าง ๆ ของเห็ด 3) ประเภทของเห็ด 4) คุณค่าทางโภชนาการของเห็ด 5) เห็ดพื้นบ้าน 6) การกระทำของมนุษย์ที่ส่งผลต่อการสูญพันธุ์ของเห็ด และ 7) การอนุรักษ์เห็ด

2. นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักรู้หลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.50)

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.66)

4. ผู้ปกครองนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักรู้หลังใช้สื่อฯ มีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.50)

คำสำคัญ

สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย ความตระหนัก การอนุรักษ์พันธุ์เห็ด

ABSTRACT

This research had the purposes as following: 1) to develop multimedia learning on mushroom life cycle in order to raise the awareness of mushroom conservation in the Area of the Plant Genetic Conservation Project under the Royal Initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, 2) to pilot multimedia learning on mushroom life cycle with students in grade 6, 3) to study the students' satisfaction towards multimedia learning on mushroom life cycle, and 4) to publish multimedia learning on mushroom life cycle to the community. The sample groups were 56 students in grade 6 and 56 students' parents. The sample groups were selected by using multistage stage sampling technique. The instrument used were multimedia learning on mushroom life cycle for students in grade 6, multimedia learning on mushroom life cycle for parents, evaluation form on the awareness of mushroom conservation for students, evaluation form on the awareness of mushroom conservation for parents, the assessment for students' satisfaction towards multimedia learning on mushroom life cycle. Data analyses were mean, and standard deviation.

The results showed as following:

1. The development of multimedia learning on mushroom life cycle rose the awareness of mushroom conservation. In term of students, they could be divided into 7 points, namely 1) general knowledge of mushrooms, 2) life cycle and various parts of mushrooms, 3) types of mushrooms, 4) nutrient of mushrooms, 5) local mushrooms, 6) human's actions that affect the extinction of mushrooms, and 7) mushroom conservation.

2. The results of using multimedia learning on mushroom life cycle with students in grade 6 after the class at a high level ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.50).

3. The result of students' satisfaction towards multimedia learning on mushroom life cycle at a high level ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.66).

4. The parents of students had an average score of awareness after using at a high level ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.50).

Keywords

Multimedia Learning, Awareness, Mushroom Conservation

ความสำคัญของปัญหา

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก่อตั้งขึ้นโดยมีพระราชดำริร่วมกับนายขวัญแก้ว วัชโรทัย เลขาธิการพระราชวัง ในการสืบทอดพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องการอนุรักษ์พืชพรรณไม้ ของประเทศ การดำเนินงานของ อพ.สธ. ในแผนแม่บทระยะ 5 ปีที่ 5 (ตุลาคม พ.ศ. 2554 – กันยายน พ.ศ. 2559) (Plant genetic conservation project under the royal initiation of her royal highness princess maha chakri sirindhorn, 2011) เป็นแผนแม่บทที่จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบ ในการดำเนินงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่เน้นการทำงานทำฐานข้อมูลทรัพยากรในระดับ ท้องถิ่น 3 ฐานทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรชีวภาพ ทรัพยากรกายภาพ และทรัพยากรวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญา อย่างสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) โดยเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่การสร้างสมดุลและมั่นคงของอาหารและพลังงาน ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพบนฐานความรู้ และยุทธศาสตร์การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ฯ ของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เพื่อการบริหารจัดการความรู้ ผลงานวิจัย นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ทรัพยากร และภูมิปัญญาของประเทศ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์และ สาธารณะ ด้วยยุทธวิธีที่เหมาะสมในการเข้าถึงประชาชนและประชาสังคมอย่างแพร่หลาย

ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติมากมายให้นำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต (Suthamkij, 2008) ซึ่งมีทั้งทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป เช่น แร่ธาตุ และทิวทัศน์ ทรัพยากรที่ใช้ไม่ หมด เช่น แสงแดด และอากาศ และทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ พืชพันธุ์ ฯลฯ มนุษย์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ โดยเฉพาะกับผืนป่าซึ่งเป็น ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เห็ดราเป็นทรัพยากรกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในป่า มีความหลากหลาย ทางชีวภาพสูงมีความเกี่ยวข้องกับห่วงโซ่อาหาร ในระบบนิเวศป่าไม้และสิ่งแวดล้อม (Chansrikul, 1996) เห็ดเป็นราชนิดหนึ่งซึ่งไม่จัดเป็นพืชหรือสัตว์ ไม่มีสารสีเขียว (chlorophyll) เหมือนพืช จึงไม่ สามารถปรุงอาหารกินเองได้ ไม่มีระบบประสาทหรืออวัยวะและไม่สามารถเคลื่อนที่ได้เช่นสัตว์ การเจริญเติบโตของเห็ดมีลักษณะเป็นเส้นใยรวมกัน (Sangthong, n.d.) เจริญพัฒนาเป็น กลุ่มก้อน เกิดเป็นดอกเห็ด อยู่เหนือพื้นดินบนต้นไม้ ขอนไม้ ซากพืช มูลสัตว์ ฯลฯ เมื่อดอกเห็ดเจริญ จะสร้างสปอร์ ซึ่งจะปลิวไปงอกเป็นใยรา และเป็นดอกเห็ดได้อีก หมุนเวียนเช่นนี้เรื่อยไป เห็ดกินได้

หลายชนิดเป็นแหล่งอาหารและแหล่งรายได้ที่สำคัญของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าชุมชน นอกจากนี้ให้ยังมีบทบาทอย่างมากในระบบนิเวศ มีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์ แต่เนื่องจากเกิดการทำลายระบบนิเวศน์ การตัดไม้ทำลายป่า และปัญหามลภาวะทางสิ่งแวดล้อม ทำให้เชื้อราอย่างเห็ดมีโอกาสดูแลพื้นที่เป็นอย่างมาก

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่ทุกคนในชาติต้องให้ความสำคัญ และได้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องให้ความร่วมมือ ตระหนักถึงบทบาทตัวเองแม้เพียงบทบาทเล็ก ๆ ซึ่งกระทำได้ทุกคนในกลุ่มประชาชน ไม่ควรรอให้เกิดปัญหาแล้วค่อยแก้ การเริ่มต้นอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควรเริ่มที่ตนเองก่อน การสร้างจิตสำนึกที่มีผลต่อการอนุรักษ์ที่ดี คือ ให้อำนาจ ชำนาญ และทำให้ถูก (Phara, 2007) จิตสำนึกเป็นลักษณะทางจิตที่มีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ เป็นผลลัพธ์ที่สั่งสมขึ้นจากการมีประสบการณ์ตรงในชีวิตของแต่ละบุคคล รูปแบบของจิตสำนึกที่พึงประสงค์ยอมรับกันว่าเป็นสิ่งที่เปี่ยมคุณงามความดี และควรส่งเสริมให้บุคคลยึดถือเป็นกรอบในการดำเนินชีวิต คนที่มีจิตสำนึกที่ดี ประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับจิตสำนึก และใช้จิตสำนึกในเรื่องต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาตนเองเป็นคนที่มีสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ด โครงการอนุรักษ์พันธุ์ธรรมชาติพืชสวนเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยพะเยา จะช่วยสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรเห็ดซึ่งมีความสำคัญ ให้คนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรมีเนื้อหาประเด็นบ้าง
2. หลังจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนรู้เนื้อหาจากสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ดแล้วจะมีความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดเพิ่มขึ้นหรือไม่
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ดอยู่ในระดับใด
4. หลังจากผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับวงจรชีวิตเห็ดจากแผ่นพับแล้วจะมีความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดโครงการอนุรักษ์พันธุ์ธรรมชาติพืชสวนเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อทดลองใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด
4. เพื่อเผยแพร่สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด สู่ชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ด โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. นักเรียน จำนวน 27,247 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา 241 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 และเขต 2
2. ผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา 241 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 และเขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 56 คน แบ่งเป็นโรงเรียนอนุบาลพะเยา อ.เมือง จ.พะเยา จำนวน 28 คน โรงเรียนบ้านเหล่า อ.แม่ใจ จ.พะเยา จำนวน 18 คน และโรงเรียนอนุบาลดอกคำใต้ (สันช้างหิน) อ.ดอกคำใต้ จ.พะเยา จำนวน 10 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Stage Sampling)

2. ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 56 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่องวงจรเห็ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. สื่อประชาสัมพันธ์เรื่องวงจรเห็ด สำหรับผู้ปกครองนักเรียน
3. แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่องวงจรเห็ด
4. แบบวัดความตระหนักต่อการอนุรักษ์เห็ดของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย
5. แบบวัดความตระหนักต่อการอนุรักษ์เห็ดของผู้ปกครองที่เรียนรู้ด้วยสื่อประชาสัมพันธ์
6. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย

วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. สร้างสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย เรื่องวงจรชีวิตเห็ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงให้สื่อมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งผลการประเมินที่ได้อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.23)
2. สร้างสื่อประชาสัมพันธ์เรื่องวงจรชีวิตเห็ด โดยนำประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ จากสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย มาจัดทำในรูปแบบแผ่นพับและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินระดับคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงให้สื่อมีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งผลการประเมินที่ได้อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.35)
3. ตรวจสอบแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรายการคำถามแต่ละข้อกับนิยาม จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปนำไปใช้สอบถามความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย

ส่วนข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 นำไปปรับปรุงตามคำแนะนำ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้ง และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4. ตรวจสอบแบบวัดความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์สำหรับนักเรียนและผู้ปกครอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรายการคำถามแต่ละข้อกับนิยาม จากนั้นคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปนำไปใช้วัดความตระหนัก ส่วนข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 นำไปปรับปรุงตามคำแนะนำ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้งและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เนื่องจากต้องการศึกษาผลความตระหนักจึงไม่ได้ดำเนินการในส่วนของการหาความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับ

5. ตรวจสอบแบบประเมินความพึงพอใจ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิระหว่างรายการคำถามแต่ละข้อกับนิยาม และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปนำไปใช้วัดความตระหนัก ส่วนข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 นำไปปรับปรุงตามคำแนะนำ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้งและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้น นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นก่อนการทดลอง เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน รวมถึงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย และทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดความตระหนัก จำนวน 13 ข้อ โดยใช้ระยะเวลา 15 นาที

2. ขั้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่องวงจรชีวิตเห็ด ผ่านชุดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โดยใช้ระยะเวลา 40 นาที

3. ขั้นหลังทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วันที่ 1

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดความตระหนัก โดยใช้ระยะเวลา 15 นาที

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่องวงจรชีวิตเห็ด โดยใช้ระยะเวลา 10 นาที

3.3 ผู้วิจัยแจกแบบวัดความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ก่อนการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง โดยให้นักเรียนนำกลับไปให้ผู้ปกครองทำที่บ้าน

วันที่ 2

- 3.4 ผู้วิจัยเก็บแบบวัดความตระหนักรู้สำหรับผู้ปกครองจากนักเรียน
- 3.5 ผู้วิจัยแจกสื่อประชาสัมพันธ์เรื่องวงจรชีวิตเห็ดให้นักเรียนนำไปให้ผู้ปกครองศึกษาทำความเข้าใจ
- 3.6 ผู้วิจัยแจกแบบวัดความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดหลังการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

วันที่ 3

- 3.7 ผู้วิจัยเก็บแบบวัดความตระหนักรู้สำหรับผู้ปกครองจากนักเรียน
- 3.8 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลแบบวัดความตระหนักรู้วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. ข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัย

1. สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดฯ ของนักเรียนมีเนื้อหา 7 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเห็ด 2) วงจรชีวิตและส่วนต่าง ๆ ของเห็ด 3) ประเภทของเห็ด 4) คุณค่าทางโภชนาการของเห็ด 5) เห็ดพื้นบ้าน 6) การกระทำของมนุษย์ที่ส่งผลต่อการสูญพันธุ์ของเห็ด และ 7) การอนุรักษ์เห็ด
2. ผลการทดลองใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลความตระหนักรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักรู้ก่อนเรียนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.51) ส่วนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.50)
3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โรงเรียนบ้านเหล่า อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา และโรงเรียนอนุบาลดอกคำใต้ (สันช้างหิน) อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา มีความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.66)
4. ผลการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้สู่ชุมชน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักรู้ก่อนใช้สื่อฯ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 0.60) ส่วนหลังใช้สื่อฯ มีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผล

การใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ด มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดฯ ของนักเรียนมีเนื้อหา 7 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเห็ด 2) วงจรชีวิตและส่วนต่าง ๆ ของเห็ด 3) ประเภทของเห็ด 4) คุณค่าทางโภชนาการของเห็ด 5) เห็ดพื้นบ้าน 6) การกระทำของมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อการสูญพันธุ์ของเห็ด และ 7) การอนุรักษ์เห็ด ซึ่งการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาการวางแผนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความตระหนัก โดยได้มีกระบวนการสร้างความตระหนัก 3 ขั้น คือ ขั้นเตรียมการ เป็นการเตรียมกลุ่มเป้าหมายให้มีความพร้อมสำหรับการร่วมกิจกรรม เตรียมสื่อมัลติมีเดียเพื่อให้พร้อมต่อการนำไปใช้ ขั้นดำเนินงาน เป็นการจัดกิจกรรมสอนสอดแทรกในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ในช่วงมอเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการอนุรักษ์เห็ด โดยผู้วิจัยและครูผู้สอนในรายวิชาเป็นผู้นำเสนอเนื้อหาด้วยการให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่องวงจรชีวิตเห็ด ผ่านชุดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โดยใช้ระยะเวลา 40 นาที ขั้นการประเมินผล เป็นการประเมินความรู้ความเข้าใจ เจตคติของนักเรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย เป็นการประเมินตามสภาพจริง เพื่อประเมินผลที่ได้ว่าบรรลุเป้าหมายอย่างน้อยเพียงใด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวทำให้สามารถสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดกับนักเรียนได้ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสังเกตได้จากนักเรียนมีพฤติกรรมห่วงแหนพื้นที่ป่ามากขึ้น รู้จักชนิดของเห็ด และรู้จักวิธีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากเห็ดได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากการสร้างความตระหนักนั้นเกิดจากองค์ประกอบของความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ดังที่ Boonyindee (1993) ได้กล่าวเอาไว้ว่า ความตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้าอันได้แก่ บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม และสิ่งต่าง ๆ ที่โน้มเอียง หรือที่จะตอบสนองในทางบวกหรือทางลบ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ โดยองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดความตระหนักมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ 1) ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Component) จะเริ่มต้นจากระดับง่ายและมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ 2) อารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกด้านทัศนคติ ค่านิยม ความตระหนักชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี เป็นองค์ประกอบในการประเมินสิ่งเร้าต่าง ๆ และ 3) พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นการแสดงออกทั้งทางวาจา กิริยา ท่าทางที่มีต่อสิ่งเร้าหรือแนวโน้มที่บุคคลจะกระทำ

2. ผลการทดลองใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลความตระหนักก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักก่อนเรียนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.51) ส่วนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.50) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อมัลติมีเดียที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบไปด้วยข้อความ ภาพประกอบ และมีสีสันสดใส เหมาะสมกับวัย ทั้งยังมีแบบทดสอบให้นักเรียนได้ฝึกทบทวนความรู้ และมีเกมการศึกษาให้นักเรียนได้ความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินจึงทำให้นักเรียนมีความรู้หลังเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มสูงขึ้น สอดคล้อง

Kamprathuang (2015) ที่ได้พัฒนากระบวนการสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 82.58 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนร้อยละ 41.67 และมีความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้โดยใช้สื่อโฆษณาหนังสือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) และ Sangsawang (2014) ที่ศึกษาผลการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษาอังกฤษที่เน้นนิทานคุณธรรม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและความตระหนักรู้ด้านคุณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสกลวิทยา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า ความตระหนักรู้ด้านคุณธรรมของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โรงเรียนบ้านเหล่า อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา และโรงเรียนอนุบาลดอกคำใต้ (สันช้างหิน) อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา มีความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเรื่อง วงจรชีวิตเห็ด เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์พันธุ์เห็ดฯ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.66) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อมัลติมีเดียการเรียนรู้เห็ดที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นนั้น เป็นสื่อที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในชุมชน มีภาพที่น่าติดตาม มีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของเห็ด นอกจากนี้ยังได้แสดงถึงการกระทำต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการสูญพันธุ์ของเห็ดด้วย ดังนั้นเมื่อได้เรียนรู้เนื้อหาจากสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียก็เหมือนกับการได้เข้าไปสัมผัสเหตุการณ์เหล่านั้นด้วยตนเอง จึงเกิดความตระหนักรู้ในการอนุรักษ์เห็ด และรู้สึกพอใจกับสื่อมัลติมีเดีย สอดคล้องกับ Chimmanee (2013) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียการอ่านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางช้างใต้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียการอ่านวิชา ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.80)

4. ผลการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้สู่ชุมชน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักรู้ก่อนใช้สื่อฯ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 0.60) ส่วนหลังใช้สื่อฯ มีคะแนนเฉลี่ยความตระหนักรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.50) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบแผ่นพับที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมตั้งแต่ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเห็ด ไปจนถึงการกระทำของมนุษย์ที่ส่งผลต่อการสูญพันธุ์ของเห็ด และการอนุรักษ์เห็ด ทำให้ผู้ปกครองนักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของเห็ด อีกทั้ง สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่เข้าถึงชุมชนและผู้ปกครองได้ง่าย สอดคล้องกับ Pattamahin (1977 cited in Kamprathuang, 2015) ที่กล่าวว่า สื่อ ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบตัวที่สามของกระบวนการสื่อสารที่เน้นข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้รับ และเป็นพาหะที่นำพาข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภทคือ สื่อบุคคลและสื่อมวลชนคือช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นการติดต่อสื่อสารและระหว่างบุคคลต่อบุคคล เพื่อจะถ่ายทอดข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร เป็นการสื่อสารเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ และช่องทางการสื่อสารมวลชน เป็นกระบวนการจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารจำนวนมาก หลากหลาย และไม่

เป็นส่วนตัวแต่รวดเร็วโดยอาศัยสื่อมวลชนโดยจำแนกเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสำหรับฉาย เป็นการสื่อสารที่เพิ่มพูนความรู้และแพร่กระจาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers, 1978) ที่กล่าวว่า การสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของผู้รับสารได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jarinrattanakorn (2001) ที่ได้ศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสาร ความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คอนหอยหลอดของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัย พบว่า ความตระหนักในการอนุรักษ์คอนหอยหลอดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คอนหอยหลอดโดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในเชิงบวก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อสรุปที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องเตรียมตัวให้พร้อมก่อนทำการสอน ทั้งการศึกษาและทำความเข้าใจนักเรียน จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม และเตรียมความพร้อมของนักเรียนด้านการใช้งานสื่อมัลติมีเดีย
2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดสำคัญของเห็ด ไปสู่บุคคลอื่นในครอบครัว ชุมชนที่นักเรียนอาศัย โดยการสนับสนุนจากครู โรงเรียน ชุมชน ส่วนงานราชการ หรือองค์กรที่ทำงานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้
3. การพัฒนาความตระหนัก ความรู้ และเจตคติในการอนุรักษ์เห็ดควรทำการศึกษาทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ในสภาพพื้นที่จริง การวางแผนจัดกิจกรรมควรมีการจัดแบ่งเวลาให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ผ่อนคลายโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ เช่น เกมหรือเพลง

ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
2. ควรมีการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียในรูปแบบอื่น ๆ เช่น บทเรียนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือสื่อโฆษณาหนังสือ
3. ควรมีการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาหน้าที่พลเมือง หรือ วิชาสุขศึกษา โดยยกตัวอย่างกรณีศึกษาใกล้ตัว เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักและใส่ใจสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

References

- Boonyindee, P. (1993). khwām tranak nai kankamnot læ nam phæn phatthana' amphœ mā patibat khōng nāi' amphœ [Awareness of establishing and implementing the district development plan of the sheriff]. Tearn paper, National Institute of Development Administration.

- Chansrikul, A. (1996). *khwāmlāklaī khōng het læ rā khanāt yai nai prathēt Thai* [The variety of mushrooms in Thailand]. Bangkok: Kasetsart University Press.
- Chimmanee, S. (2013). *kānphatthana botriān khōmphiutōe mantimīdiā kān 'ā nawi chā phāsā 'Angkrit khōng nakriān chan prathomsuksā pī thī hā rōngriān wat bāng chāng tai* [The development of computer multimedia instruction on English reading for prathomsuksa 5 students at Watbangchangtai School]. *Veridian E-Journal*, 6(2), 113-125.
- Jarinrattanakorn, W. (2001). *kānpōetrap khāosān khwām tranak læ kānmī sūānrūām nai kān 'anurak dōn hōi lōt khōng prachāchon nai khēt 'amphōe mūāng chāngwat samut songkhram* [Media exposure, awareness, and participation in razor clams conservation project among people in Muang district, Samut Songkhram province]. Master's thesis, Chulalongkorn University.
- Kamprathuang, N. (2015). *kānphatthana krabuān kān sāng khwām tranak rū nai kān 'anurak pāmai dōi chai sū khōtsana nang san nakriān chan prathomsuksā pī thī 6* [The Development of Forest Conservation Awareness Creating by Using the Short Film Advertising Media for Primary School Grade 6 Students]. Master's thesis, Maharakham University.
- Phara, S. (2007). *sapphayākōn thammachāt læ singwætloēm (Phim khrang thī 1)*. [Natural resources and the environment. (1st ed.)]. Bangkok: Expernet.
- Plant genetic conservation project under the royal initiation of her royal highness princess maha chakri sirindhorn. (2011). *phān mæbot RSPG. raya hā pī thī hā (Tulākhom Phō, Sō, sōngphanhārōi hāsipsī Kanyayon Phō, Sō, 2559) (Phim khrang thī 1)* [The master plan of RSPG, a period of five years, the fifth year of the plan (October, 2011-September, 2016). (1st ed.)]. Bangkok: Work Square Co.,ltd.
- Rogers, E. M. (1978). *Traditional midwives as family planning communication in Asia*. Honolulu: The East West Communication Institute. Retrieved from http://rh.anamai.moph.go.th/all_file/yfhs/YFHS%20ความก้าวหน้าที่ทำนาย.pdf.
- Sangthong, S. (n.d.). *khwāmru būāngton kiēokap het*. [Basic knowledge about mushrooms]. Retrieved from http://www.simuang.ac.th/vichakhan/somchai/content_2.html.

- Sangsawang, N. (2014). **phonkānchai sū khōmphiutōē chuāi sōn phāsā ‘Angkrit thī nēn nithān khunnatham phūa songsoēm khwāmsāmāt nai kān ‘ān phāsā ‘Angkrit læ khwām tranak rū dān khunnatham nakriān chan prathomsuksā pī thī hok rōngriān sakon witthaya sāmphan̄ chāngwat Nakhōn Pathom** [Effects of englisg computer assisted language learning focusing on ethical folftales on English reading ability morality awareness of Pratomsuksa six students of Sakolwittaya school, Sampran district, Nakhon Pathomprovince]. Master’s thesis, Silpakorn University.
- Suthamkij, N. (2008). **panhā sapphayākōn thammachāt nai prathēt Thai** [Natural resource problems in Thailand]. Document, 1(2551), 1.

ปัจจัยสำคัญของแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการ ในประเทศไทย

KEY FACTORS OF MOTIVATION AFFECTING THE DECISION TO PRACTICE PROFESSION OF DISABLED PEOPLE IN THAILAND

ศิริรัตน์ สัยวุฒิ¹
Sirirat Saiyawut¹

¹ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

¹ Management Major Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala
University of Technology Suvarnabhumi, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province
E-mail: saiyawut@gmail.com

Received:	February 16, 2019
Revised:	April 27, 2019
Accepted:	May 8, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการในประเทศไทย และ 3) เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้พิการที่เข้าร่วมโครงการบริการวิชาการฝึกอบรม - ฝึกงานคนพิการ ตามมาตรา 35 ของบริษัท พีดับบลิวดี เอท์ซอส เมเนจเม้น จำกัด และธนาคารออมสิน จำนวน 109 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม โดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นด้านแรงจูงใจของผู้พิการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.44) ด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานเป็นแรงจูงใจที่ผู้พิการให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.57) คือ การสื่อสารข้อมูลของหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.47) รองลงมาด้านหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.54) โดยข้อที่ผู้พิการมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ หลักสูตรที่เปิดให้บริการฝึกอาชีพมีความน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.69) แรงจูงใจสุดท้ายด้านสถานที่จัดฝึกอาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.72) ในข้อคิดเห็นด้านสถานที่ในการจัดฝึกอาชีพมีอุปกรณ์ที่สามารถเอื้ออำนวยความสะดวกสบายได้ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.89) 2) ผู้พิการในประเทศไทยตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.51) โดยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าฝึกอาชีพเพราะความก้าวหน้าในอาชีพที่มีการจัดฝึกอบรม ความมั่นคงในหน้าที่การงานในอาชีพที่มีการจัดฝึกอบรม และการติดตามผลการฝึกอาชีพของหน่วยงานในระดับมากที่สุดตามลำดับ ($\bar{X} = 4.40, 4.28, 4.28$,

S.D. = 0.70, 0.86, 0.73), 3) แรงจูงใจด้านหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ ด้านสถานที่จัดฝึกอาชีพ และการประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการในประเทศไทย ($p = 0.000^*, 0.028^*, 0.003^*$) ประโยชน์ของผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการฝึกอาชีพ/ฝึกอบรมให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้สนับสนุนและส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้พิการและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการว่างงานของผู้พิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้คนพิการได้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตด้วยคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ

แรงจูงใจ ฝึกอาชีพ ผู้พิการ

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study motivation to practice profession of disables people in Thailand, 2) to study the decision to practice profession of disables people in Thailand, and 3) to study the motivation affecting the decision to practice profession of disables people in Thailand. The sample of this study was 109 disabled people participating in the academic service training program for the disabled people according to section 35 of PWD Outsource Management Co., Ltd. and Government Savings Bank. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed by statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and multiple regression.

The results of this research indicated that: 1) the opinion towards overall motivation of people with disabilities was at a high level ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.44). When individual aspects were considered, public relations motivation was at the highest level ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.57), information communication was efficient and reliable. This was followed by curriculum / professional field availability motivation, which was at a high level ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.47). An aspect with the highest level of the opinion was that professional training and curriculum was attractive ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.69). Lastly, professional training location motivation was at a high level ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.72). An aspect with the highest level of the opinion was that the location provided facilitated and comfortable devices for the training ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.89), 2) people with disabilities in Thailand had a high level of decision-making to attend the professional training ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.51). They viewed that professional training could provide benefits in terms of work progress, work security, and follow-up, which was at the highest level ($\bar{X} = 4.40, 4.28, 4.28$, S.D. = 0.70, 0.86, 0.73) respectively, 3) for curriculum/professional field availability motivation, professional training location and public relations were positively

influenced the sample's decision-making to attend the professional training in Thailand ($p = 0.000^*, 0.028^*, 0.003^*$). The findings are also used as the guidelines for those interested in studying about the factors affecting professional training and the need for professional training of workers in the organization.

Keywords

Motivation, Practice Profession, Disabled

ความสำคัญของปัญหา

ในด้านการจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดที่จะมีผลกับองค์กรต่าง ๆ ตามหลักการบริหารจัดการ 4M (Santiwong, 2000) การพัฒนาคนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ต้องมีการพัฒนาความรู้ ทักษะและการวางแผนการใช้คนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศ การพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพในการทำงานเพื่อพัฒนาตนเองและครอบครัว สังคมและประเทศชาติ จะทำให้สังคมนั้น ๆ มีแนวโน้มในการเจริญก้าวหน้าที่ดีกว่าสังคมอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าสังคมจะมีความเจริญก้าวหน้ามากเพียงใด ยังมีประชากร ที่ถูกเรียกว่า “ผู้พิการ” อยู่ร่วมในสังคมนั้นซึ่งบุคคลเหล่านี้ควรได้รับการดูแลเพื่อพัฒนาให้ผู้พิการนั้นมีศักยภาพเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีเกียรติ และศักดิ์ศรี จากจำนวนตัวเลขของผู้พิการในประเทศไทยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในปี 2560 ประเทศไทยมีคนพิการกว่า 1,900,000 คน เพิ่มขึ้นปีละ 130,000 คน (Thai Health Promotion Foundation, 2017) จากสถานการณ์คนพิการไทย พบร้อยละ 40.31 ไม่มีอาชีพ โดยในช่วงกว่า 10 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการ พิจารณาได้จากแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ที่มีมาถึง 4 ฉบับ โดยฉบับปัจจุบันเป็นฉบับที่ 5 ระหว่าง พ.ศ. 2560-2564 (Department of Empowerment, 2017) ซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระ ในสังคมอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งความเท่าเทียม (Equal) ได้แก่ เสริมพลังคนพิการและองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง (Empowerment) พัฒนาคุณภาพบริหารจัดการ ขจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง (Quality Management) เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ (Understanding) สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน (Linkage)

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเห็นควรให้มีการส่งเสริม และมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนอย่างเต็มที่ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ประกอบไปด้วย บริษัท ภัตตาคาร โรงแรม ร้านอาหาร เมเนจเม้นท์ จำกัด ธนาคารออมสิน และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของทรัพยากรมนุษย์ให้

สูงขึ้นเพื่อเป็นการจัดการปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นมูลเหตุที่สำคัญและผู้บริหารทุกคนต้องสนใจในด้านการบริหารจัดการด้านบุคคลจะก่อให้เกิดผลสำเร็จกับกิจการได้อย่างมาก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงปัจจัยสำคัญของแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกการในประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณากำหนดนโยบายหรือกิจกรรมในการส่งเสริมอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ฝึกการได้อย่างเหมาะสมต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีหลายส่วนมาเป็นกรอบและแนวทางการศึกษา โดยสรุปเป็นประเด็น ตามลำดับได้ดังนี้

1) การตัดสินใจ มีผู้ให้ความหมายทั้งชาวต่างชาติและชาวไทย Griffiths (1959) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การตัดสินใจ เป็นการศึกษาทางเลือกทางการปฏิบัติโดยการคิดการเลือกทางเลือกที่แตกต่างกัน และ Khetranan (2008) ให้ความหมายว่า กระบวนการของการใช้ความคิดและการกระทำในการรับรู้ ศึกษา และวิเคราะห์ปัญหา (Problem) หรือโอกาส (Opportunity) กำหนดและประเมินทางเลือก รวมถึงทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อจัดการกับปัญหาหรือโอกาสที่เกิดขึ้น จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกพิจารณาการเข้าฝึกอบรม/ฝึกอาชีพของผู้ฝึกการในประเทศไทย โดยการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารหรือการจัดการเกือบทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การประสานงานและการควบคุม

2) แรงจูงใจ มาจากคำกริยาในภาษาละตินว่า “Movere” (Kidd, 1973) ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “to move” หมายถึงสิ่งที่โน้มน้าวหรือชักนำบุคคลเกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ (To move a person to a course of action) ดังนั้น แรงจูงใจจึงได้รับความสนใจมากในทุกวงการ แรงจูงใจจึงมีการให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้ แรงจูงใจหมายถึง บางสิ่งบางอย่างที่อยู่ภายในตัวของบุคคลที่มีผลทำให้บุคคลต้องกระทำหรือเคลื่อนไหว หรือมีพฤติกรรมในลักษณะที่มีเป้าหมาย (Walters, 1978) กล่าวได้คือ แรงจูงใจเป็นเหตุผลของการกระทำนั้นเอง นอกจากนี้ แรงจูงใจเป็นสภาวะที่อยู่ภายในตัวที่เป็นพลังทำให้ร่างกายมีการเคลื่อนไหวไปในทิศทางที่มีเป้าหมายที่ได้เลือกไว้แล้ว ซึ่งมักจะเป็นเป้าหมายที่มีอยู่ในภาวะสิ่งแวดล้อม (Loundon & Bitta, 1988) ทฤษฎีแรงจูงใจมีหลายทฤษฎีทุกทฤษฎีต่างมีความคล้ายคลึงกันและมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน เช่น ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1970) ได้อธิบายว่ามนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้น ซึ่งพบว่าบุคคลมักจะตอบสนองความต้องการขั้นต่ำสุดก่อน เมื่อได้รับการตอบสนองแล้วจึงแสวงหาความต้องการขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับ จากความหมายนี้จะเห็นว่าแรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้ฝึกการในประเทศไทยตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพ ได้แก่ แรงจูงใจด้าน

- หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ หมายถึงความสนใจในหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เลือกฝึก ความถนัดในหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เลือกฝึก พื้นฐานอาชีพของครอบครัวตรงกับหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เลือกฝึก ความต้องการด้านแรงงานของตลาดในหลักสูตร/ของสาขาอาชีพ ความนิยมในหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เลือกฝึก และอิทธิพลของกลุ่มจะสอดคล้องกับความต้องการของฝึกอาชีพของผู้เข้ารับการฝึก ปริยานุช ดีพรมกุล (Deepromkul, 2013) จึงเป็นที่มาสมมติฐานที่ 1 หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกการในประเทศไทย

- สถานที่จัดฝึกอาชีพ เป็นสถานที่ที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ไม่มีสิ่งใดมารบกวนสมาธิ มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม มีอากาศถ่ายเทสะดวก เย็นสบาย โต๊ะ เก้าอี้ภายในสถานที่ฝึกมีขนาดที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายทำให้ไม่เมื่อยล้า จึงจะทำให้พนักงานมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม (Naputtha, 2006) จึงนำไปสู่สมมติฐานที่ 2 สถานที่จัดฝึกอาชีพมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย

- การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิชาการประชาสัมพันธ์ได้ให้ความหมายการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างกลุ่มบุคคล ทุกคน ทุกองค์กร สามารถใช้การประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ภารกิจหลักเป็นไปอย่างราบรื่น ลดทอนปัญหาอุปสรรคลงให้น้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ มีทฤษฎี หรือตำราเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์กล่าวไว้มากมายทั้งในและต่างประเทศ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของการประชาสัมพันธ์ในเชิงปฏิบัติเพื่อ ดึงดูดความสนใจ เพื่อสร้างความเชื่อถือ และเพื่อสร้างสรรค์ความเข้าใจ นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างค่านิยมของหน่วยงานได้ดีขึ้น หมายถึงการสร้างความรู้สึกระหว่างใจบุคคลหลาย ๆ กลุ่มที่มีต่อหน่วยงานนั้น ๆ (Phon-Chaniko, 2015) ดังนั้น การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานจึงมีผลต่อการตัดสินใจในการดำเนินงาน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานที่ 3 การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

แรงจูงใจ ประกอบด้วย หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ สถานที่จัดฝึกอาชีพ และการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทยอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษาการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย
- 3) เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย

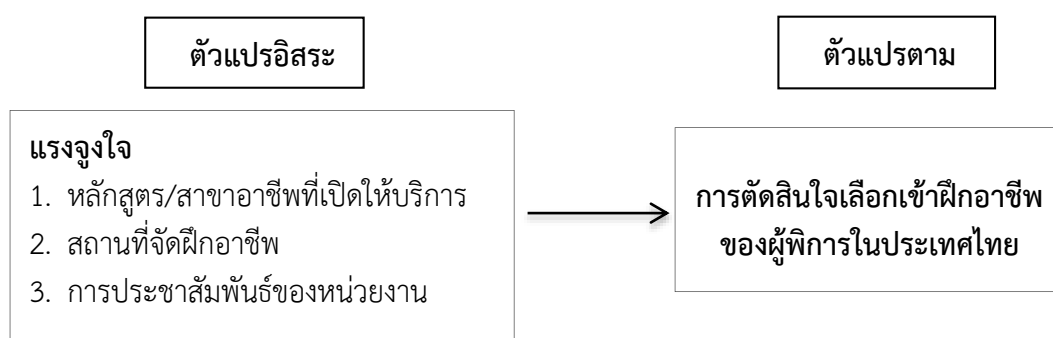
สมมติฐานการวิจัย

- 1) หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเข้าเลือกฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย
- 2) สถานที่จัดฝึกอาชีพมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเข้าเลือกฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย
- 3) การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเข้าเลือกฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1) **รูปแบบการวิจัย** ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการแสวงหาคำตอบ โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีการดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study) จากหนังสือ บทความ วารสาร วรรณกรรม รายงานการวิจัย แผนพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศไทย และเอกสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) จากการบริการวิชาการ

2) **กรอบแนวคิดในการวิจัย** จากการทบทวนวรรณกรรม โดยหาผู้พิการในประเทศไทยที่มีแรงจูงใจด้านหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ ด้านสถานที่จัดฝึกอาชีพ และด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน จะส่งผลให้ผู้พิการมีการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพได้ จึงสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 ปัจจัยสำคัญของแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการในประเทศไทย

3) **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้พิการจากทุกภาคในประเทศไทยที่สมัครเข้าร่วมโครงการบริการวิชาการการฝึกอบรม – ฝึกงานคนพิการ ตามมาตรา 35 ของบริษัท พีดับบลิวดี เอท์ซอส เมเนจเม้นท์ จำกัด และธนาคารออมสิน จำนวน 120 คน ในการเข้าฝึกอบรม – ฝึกงานคนพิการ มีผู้พิการเข้าร่วมโครงการจำนวน 109 คน ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้พิการในประเทศไทยที่เข้าร่วมโครงการบริการวิชาการการฝึกอบรม – ฝึกงานคนพิการ ตามมาตรา 35 ของบริษัท พีดับบลิวดี เอท์ซอส เมเนจเม้นท์ จำกัด และธนาคารออมสิน จำนวน 109 คน

4) **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพ** เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้พิการ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านแรงจูงใจของผู้พิการ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้พิการที่เป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเข้าฝึกอาชีพ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ ด้านสถานที่จัดฝึกอาชีพ และด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการ แบบสอบถามส่วนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยในแต่ละข้อคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้พิจารณา เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานในด้านต่าง ๆ ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปใช้ ได้มีการทดสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) จำนวน 3 คน หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อสังเกตปฏิกิริยาของผู้ตอบแบบสอบถามว่ามีความเข้าใจในข้อคำถามหรือไม่ แบบสอบถามครอบคลุมและมีประโยชน์และผู้พิจารณาใช้เวลาในการตอบมากน้อยเพียงใด จากนั้นได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ เพื่อหาค่าเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient), (Cronbach, 1970) เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวมมีค่าเท่ากับ 0.6 ขึ้นไป (Sekaran, 2003) จากการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้านในปัจจัยด้านแรงจูงใจ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาค อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ดังนี้ ด้านหลักสูตรสาขาที่เปิดให้บริการ 0.631 ด้านสถานที่จัดฝึกอบรม 0.714 และด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน 0.773 ส่วนปัจจัยการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอบรมของผู้พิจารณาในประเทศไทยมีค่าเท่ากับ 0.773 ซึ่งแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นและสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในช่วงเดือนสิงหาคม 2560 โดยติดต่อกลุ่มตัวอย่างจากการที่ผู้วิจัยดำเนินการเป็นวิทยากรด้านบริหารจัดการธุรกิจ โครงการบริการวิชาการการฝึกอบรม – ฝึกงานคนพิการ ตามมาตรา 35 ของบริษัท พีดีบีลิตี เอาร์ทเซอร์ เมนเนจเม้นท์ จำกัด และธนาคารออมสิน ระหว่างวันที่ 10 – 17 สิงหาคม 2560 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์พระนครศรีอยุธยา หันตรา เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมให้ความร่วมมือในการทำวิจัย จึงอธิบายการตอบให้แก่กลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือให้ตอบคำถามด้วยตนเอง โดยจะใช้การสัมภาษณ์โดยให้ระยะเวลาแก่กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลด้วยตนเอง หากกลุ่มตัวอย่างคนใดไม่สามารถเขียนหรือมีปัญหาในการอ่าน ผู้วิจัยจะอ่านข้อคำถามให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ สำหรับผู้พิจารณาทางการได้ยิน ผู้วิจัยจัดให้ล่ามภาษามือเป็นผู้ดำเนินการแปลภาษามือและบอกถึงข้อคำตอบให้กับผู้พิจารณา ทั้งนี้ได้ข้อมูลครบถ้วนจำนวน 109 ฉบับ

6) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิเคราะห์ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ และระดับความคิดเห็นของปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยด้านการตัดสินใจเข้าฝึกอบรมของผู้พิจารณา และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ ใช้วิเคราะห์สมมติฐานของปัจจัยแรงจูงใจที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอบรมของผู้พิจารณาในประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้าฝึกอบรมของผู้พิจารณาในประเทศไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.44) พบว่า ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน เป็นแรงจูงใจที่ผู้พิจารณาให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.57) พบว่า

แรงจูงใจที่ความคิดเห็นมากที่สุด คือ การสื่อสารข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานมีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.71) หน่วยงานสื่อสารโดยใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.72) หน่วยงานที่ฝึกอาชีพมีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารสู่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง และชัดเจน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.85) และหน่วยงานเลือกช่องทางในการประชาสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสม เป็นแรงจูงใจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.84) ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจอันดับที่ 2 คือ ด้านหลักสูตรสาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.54) โดยข้อที่ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ หลักสูตรที่ให้บริการฝึกอาชีพมีความน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.69) รองลงมาคือ หลักสูตรที่ให้บริการความรู้สามารถพัฒนาผู้ฝึกอาชีพให้เกิดความรู้ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.75) หลักสูตรที่ให้บริการฝึกอาชีพตรงตามความมุ่งหมายของการฝึกอาชีพ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.89) และหลักสูตรที่ให้บริการความรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.85) ตามลำดับ แรงจูงใจอันดับสุดท้าย คือ ด้านสถานที่จัดฝึกอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.72) พบว่าแรงจูงใจที่ผู้ฝึกการให้ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ได้แก่สถานที่ในการจัดฝึกอาชีพมีอุปกรณ์ที่สามารถเอื้ออำนวยความสะดวกสบายได้ เช่น โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน เครื่องบันทึกเทป เป็นต้น ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.89) รองลงมา สถานที่ในการจัดฝึกอาชีพปราศจากสิ่งรบกวน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.88) มีอุณหภูมิที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.86) มีการจัดที่นั่งสำหรับผู้เข้าอบรมได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.93) และสถานที่ในการจัดฝึกอาชีพมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 1.27) ตามลำดับ

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกการในประเทศไทย พบว่าการตัดสินใจเข้าเลือกฝึกอาชีพของผู้ฝึกการในประเทศไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.51) โดยผู้ฝึกการมีการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพด้วยความคิดเห็นที่มากที่สุด คือ ความก้าวหน้าในอาชีพที่มีการจัดฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.70) ความมั่นคงในหน้าที่การงานในอาชีพที่มีการจัดฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.86) และการติดตามผลการฝึกอาชีพ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.73) ระดับการตัดสินใจในระดับมากที่สุดได้แก่ แนวโน้มของตลาดแรงงานในอาชีพที่มีการจัดฝึก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.93) การประเมินผลการฝึกอาชีพ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.87) การส่งเสริมการเข้าสู่อาชีพภายหลังการฝึกอาชีพ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.94) การสอบถาม ชักถามปัญหาต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.84) รายได้ในการประกอบอาชีพที่มีการจัดฝึกอาชีพ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.78) และลักษณะงานในอาชีพที่มีการจัดฝึกอบรม ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.95) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์แรงจูงใจด้าน หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ สถานที่จัดฝึกอาชีพ และการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกการในประเทศไทย

ในการทดสอบสมมติฐาน ได้ทำการตรวจสอบคุณสมบัติของตัวแปรว่ามีความเหมาะสมกับเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่สูงเกินไป จนอาจเกิดปัญหา Multicollinearity แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแรงจูงใจ และการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย

ตัวแปรแรงจูงใจ	ด้านหลักสูตร/ สาขาอาชีพ	ด้านสถานที่	ด้านการ ประชาสัมพันธ์	ด้านการตัดสินใจ เลือกฝึกอาชีพ
$\bar{X}$	4.155	4.280	4.079	4.196
S.D.	0.506	0.574	0.718	0.541
ด้านหลักสูตร/สาขาอาชีพ	-	0.416**	0.351**	0.541**
ด้านสถานที่	-	-	0.240**	0.316**
ด้านการประชาสัมพันธ์	-	-	-	0.256**
ด้านการตัดสินใจเลือกฝึกอาชีพ	-	-	-	-

*ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$ *, ระดับนัยสำคัญ $p < 0.01$ **

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ สถานที่จัดฝึกอาชีพ และการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน ตัวแปรตาม ได้แก่ การตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย มีค่าระหว่าง 0.240 – 0.541 ซึ่งน้อยกว่า 0.8 (Hair et al., 2006) นอกจากนี้ยังได้พิจารณาร่วมกับค่า Variance Inflation Factors (VIF) ในการตรวจสอบปัญหา Multiple Regression Analysis โดยที่ค่า VIF มีค่าระหว่าง 1.119 – 1.152 ซึ่งน้อยกว่า 10 (Hair et al., 2006) แสดงว่าไม่เกิดปัญหาตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูงเกินไป สามารถวิเคราะห์ Multiple Regression Analysis แสดงดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์แรงจูงใจมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย

ตัวแปรอิสระ	ด้านการตัดสินใจ		t	p-value	VIF
	สัมประสิทธิ์การถดถอย β	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน			
ค่าคงที่ (a)	-1.001E-013				
1. หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ	0.414	0.414	5.054	0.000*	1.152
2. สถานที่จัดฝึกอาชีพ	0.180	0.180	2.228	0.028*	1.119
3. การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน	0.248	0.248	3.046	0.003*	1.137
Adjusted R Square (R^2) =	0.372				

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์การตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทยได้ร้อยละ 30.72 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.372 และเมื่อพิจารณาตัวแปรแต่ละตัว พบว่า หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ สถานที่จัดฝึกอาชีพ และการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย ($\beta_1 = 0.414, p < 0.05$, $\beta_2 = 0.180, p < 0.05$, $\beta_3 = 0.248, p < 0.05$ ตามลำดับ) ซึ่งหมายความว่าหากผู้ฝึกมีแรงจูงใจ ด้านหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ สถานที่จัดฝึกอาชีพ และการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานสูง ผู้ฝึกจะมีการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพสูงขึ้นด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ผู้ฝึกในประเทศไทยที่มีความเชื่อว่า หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการฝึกอาชีพที่ตรงตามความมุ่งหมาย จะทำให้ผู้ฝึกตัดสินใจเข้าฝึกอาชีพกับหน่วยงานสูง อีกทั้ง สถานที่จัดฝึกอาชีพที่หน่วยงานจัดฝึกอบรมควรเป็นสถานที่ที่เหมาะสม มีอุปกรณ์ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย จะส่งผลให้ผู้ฝึกตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพ นอกจากนี้ ผู้ฝึกให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ หากหน่วยงานมีการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มผู้ฝึกในประเทศไทยได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถเลือกช่องทางในการประชาสัมพันธ์ได้อย่างเหมาะสม สื่อสารด้วยภาษาเข้าใจง่าย และข่าวสารมีความน่าเชื่อถือจะส่งผลให้ผู้ฝึกตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพกับหน่วยงานได้สูงขึ้น ดังนั้นผลการวิเคราะห์จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 ยอมรับสมมติฐานที่ 2 และยอมรับสมมติฐานที่ 3 จึงนำไปสู่การอภิปรายผลต่อไป

อภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยที่สำคัญของแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้ฝึกในประเทศไทย พบว่า

1) แรงจูงใจของผู้ฝึกในประเทศไทยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลพร เพือกคง และคณะ (PhuakKhong, et al., 2017) พบว่า ผู้ฝึกวิทยะแรงงาน และผู้ที่เข้าร่วมวิจัยได้เสนอแนะให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการประชาสัมพันธ์ในเรื่องสิทธิของคณพิการให้ทั่วถึงและเข้าถึงได้ง่ายโดยเฉพาะคณพิการและผู้ปกครองหลัก ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการจ้างงานคณพิการ และการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแหล่งพัฒนาฝีมือคณพิการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมาก คณพิการมักจะไม่ค่อยรับรู้เข้าถึงสิทธิต่าง สำหรับปัจจัยด้านหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับรองลงมาในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี สารรัตน์ และคณะ (Sanrattana, et al., 2017) ได้ศึกษาความต้องการด้านอาชีพและปัญหาในการประกอบอาชีพของผู้ฝึกและกรณีศึกษาบุคคลออกอัสติคพบว่าผู้ฝึกมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรอาชีพเฉพาะสำหรับผู้ฝึกเพื่อให้สามารถทำงาน สื่อสาร ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและทำงานได้เหมาะสม และความคิดเห็นลำดับสุดท้ายปัจจัยด้านสถานที่ในการจัดฝึกอาชีพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow, 1970) ด้านความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) และความต้องการความปลอดภัย (Safety and security needs) ซึ่งสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการ

อบรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนพิการได้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเพื่อการประกอบอาชีพแก่ผู้พิการทุกประเภท

2) การตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการในประเทศไทย ผู้พิการมีความคิดเห็นในระดับมากสามารถอธิบายผลได้ โดยข้อที่ทำให้ผู้พิการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพมากที่สุด ได้แก่ การต้องการความก้าวหน้าในอาชีพ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน รวมไปถึงการติดตามผลการฝึกอาชีพ แนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงาน ความต้องการส่งเสริมเข้าสู่อาชีพภายหลังการฝึกอาชีพ และต้องการรายได้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียานุช ดีพรมกุล (Deepromkul, 2013) ผลสรุปจากการศึกษาพบว่า ผู้พิการมีการตัดสินใจเลือกหลักสูตร/สาขาอาชีพที่ฝึกมากที่สุด คือ รายได้ที่คาดหวังจากการเข้าฝึกอาชีพ รองลงมาตามลำดับ คือ มีความสนใจในหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เลือกฝึก พื้นฐานอาชีพของครอบครัวตรงกับหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เลือกฝึกมีความถนัดในหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เลือกฝึกความต้องการด้านแรงงานของตลาดในหลักสูตร/สาขาอาชีพนี้ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและความนิยมในหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เลือกฝึก

3) แรงจูงใจด้านหลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการ สถานที่จัดฝึกอาชีพ และการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการในประเทศไทย โดยผลการทดสอบพบว่ายอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสามารถอธิบายผลได้ดังนี้

- สมมติฐานที่ 1 หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่ายอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผู้พิการต้องการความมั่นคงและก้าวหน้าในสาขาอาชีพหรือสายงานที่ตนทำ รวมไปถึงหลักสูตร/สาขาอาชีพที่มีความน่าสนใจ หรือเป็นสิ่งที่ผู้พิการอาจจะถนัดทางด้านนั้นอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Fortune et al. (2018) ได้จัดฝึกอบรมการสัมภาษณ์เพื่อสร้างแรงจูงใจของนักศึกษากายภาพบำบัดและกิจกรรมบำบัด : ความเชื่อมั่นความรู้และทักษะ พบว่า การเข้าร่วมในโปรแกรมการฝึกอบรมแรงจูงใจ 3 วันช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจและมีแรงจูงใจที่ดี โดยหลักสูตรเป็นการพัฒนาความสามารถ กลยุทธ์การสื่อสารที่เน้นผู้ป่วยเป็นสำคัญ การพัฒนาทักษะที่สำคัญในช่วง มีการสร้างแรงจูงใจตามหลักสูตรการฝึกอบรมซึ่งมีความสัมพันธ์กับสุขภาพของผู้ป่วย และพฤติกรรมทำให้คำปรึกษา ทั้งนี้ Magdalena (2015) ศึกษาตัวแปรแรงจูงใจและค่านิยมทางวิชาชีพในสภาพแวดล้อมทางวิชาการของโรมาเนีย พบว่า ความจะเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพเกิดจากการฝึกฝนและประสบการณ์ที่สะสมในระยะเวลายาวนาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการเข้าฝึกอาชีพในแต่ละหลักสูตร นอกจากนี้งานวิจัยของ ชาวนะ ฉายแสง และทองพันชั่ง พงษ์วารินทร์ (Chaisaeng & Phongwalin, 2015) ศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเข้ารับการฝึกอบรมกับบริษัทภายนอก กรณีศึกษา บริษัทผลิตข้อต่อประปาโลหะ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเข้ารับการอบรมจากบริษัทภายนอก ได้แก่ หลักสูตร และเนื้อหาการอบรม รวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ ควรให้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องงาน เนื้อหาการฝึกอบรมควรให้ง่าย ต่อความเข้าใจ เนื้อหาที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้ วิทยากรควรมีประสบการณ์ตรงกับเนื้อหา และจัดฝึกอบรมให้ตรงกับสายงานของผู้เรียน โดยจัดอย่างน้อย 2 ครั้ง/ปี โดยมีการจัดหัวข้อหรือเนื้อหาให้เข้าใจง่าย เปิดโอกาสการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และจัดสถานที่อุปกรณ์ให้สะดวกสบาย และสอดคล้องกับบทความวิชาการของนริสา วงศ์พนารักษ์ และศิรินาถ ตงศิริ (Wongphanarak &

Tongsiri, 2013) ควรให้คนพิการได้รับการฝึกและพัฒนาอาชีพ และสนับสนุนให้มีอาชีพที่พอทำได้ มีรายได้ มีแหล่งขายหรือตลาดรองรับ ส่งเสริมการจ้างคนพิการทำงานในหน่วยงานหรือองค์กร ภาคีเครือข่าย จัดหางานเหมาะสมกับแต่ละบุคคล จากผลวิจัยจะเห็นได้ว่า หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการฝึกอาชีพ ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าฝึกอบรมโดยตรง เพราะผู้พิการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งนี้เพราะเป็นทางออกที่ดีที่สุด คือ หาความรู้ติดตัว และพัฒนาทักษะทางด้านวิชาชีพที่ตรงต่อตลาดแรงงานเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในยุคที่มีการแข่งขัน และลดอัตราว่างงานของผู้พิการ

- สมมติฐานที่ 2 สถานที่จัดฝึกอาชีพมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่ายอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผู้พิการต้องการความสะดวกสบายในเรื่องของสถานที่ ปราศจากสิ่งรบกวน เช่น เสียงรบกวน อุณหภูมิที่มีความเหมาะสม มีการจัดที่นั่งสำหรับผู้เข้าร่วมอบรมอย่างเพียงพอ มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกได้ เช่น มีลิฟท์ ผู้พิการทางการเคลื่อนไหวที่ต้องนั่งรถวีลแชร์มีความต้องการทางขึ้น-ลง สำหรับรถวีลแชร์ หรือผู้พิการทางการมองเห็นก็ต้องการทางเดินสำหรับคนตาบอด เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนัตถ์กรณ์ เขียวกิตติธนา (Tanekittana, 2016) ศึกษาแรงจูงใจการเข้าร่วมอบรมที่จัดโดยงานบริการวิชาการ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ปัจจัยด้านวิชาการและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่จะส่งผลต่อการเข้าร่วมอบรม อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาของธัญชนก ผิวกำ และสุรัชย์ สุขสกุลชัย (Phewkham & Suksakulchai, 2017) พบว่าปัญหาและความต้องการของผู้พิการทางสายตา ศูนย์ฝึกอาชีพหญิงตาบอดสามพราน จังหวัดนครปฐม มีความต้องการอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการรับข้อมูลข่าวสารในระดับที่มากที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของ Rundquist (2004) ศึกษาและติดตามผลการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้ป่วยโรคจอตาเสื่อม ซึ่งประสบปัญหาในการเดินมักชนสิ่งกีดขวาง รู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่อเดินในที่มืดแคบและมีปัญหาในการมองเห็นในที่แสงสว่างมากและในที่มืด ซึ่ง Rundquist ได้ให้ฝึกใช้อุปกรณ์ช่วยในการมองเห็นและฝึกทักษะ จำนวน 5 บทเรียน โดยใช้ อุปกรณ์ ได้แก่ การสวมแว่นที่ใช้เลนส์ย้อมสีเพื่อป้องกันแสงจ้า ทำให้ผู้พิการทางการมองเห็นมีความมั่นใจและที่สำคัญ คือ ความปลอดภัยซึ่งทำให้ผู้พิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น ผลวิจัยด้านสถานที่จัดฝึกอาชีพจึงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการตัดสินใจเข้าฝึกอาชีพ หากสถานที่ในการจัดฝึกอบรมมีความพร้อม กลุ่มตัวอย่างก็必将มีความสนใจและมีความเชื่อมั่นเข้ามาฝึกอาชีพ

- สมมติฐานที่ 3 การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่ายอมรับสมมติฐาน เนื่องจากผู้พิการต้องการความมั่นคงและก้าวหน้าในสาขาอาชีพหรือสายงานที่ตนทำ รวมไปถึงหลักสูตร/สาขาอาชีพที่มีความน่าสนใจ หรือเป็นสิ่งที่ผู้พิการอาจจะถนัดทางด้านนั้นอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ McCombs and Becker (1979) กล่าวว่า บุคคลเปิดรับข่าวสาร เพื่อสนองความต้องการในด้านความต้องการตัดสินใจ โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน การเปิดรับข่าวสารทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะ หรือเหตุการณ์ความเป็นไปต่าง ๆ รอบตัวได้ และได้อธิบายถึงเหตุผลว่าบุคคลเลือกที่จะใช้สื่อต่างประเภทกัน เกิดจากความต้องการที่แตกต่างกัน ได้แก่ การรับรู้เหตุการณ์ การตัดสินใจ การสนทนา การมีส่วนร่วม การเสริมสร้างความคิดเห็น

และการบันทึก ดังนั้น เมื่อบุคคลมีการรับรู้ข่าวสารมากขึ้นก็ส่งผลให้สามารถตัดสินใจได้มากขึ้น และสอดคล้องกับทฤษฎีของ Hunt and Ruben (1993) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล คือ ความต้องการ (Need) ซึ่งมนุษย์มีความต้องการทั้งทางกายและใจ ทัศนคติและค่านิยม (Attitude and Values) ความชอบและความมีใจโน้มเอียงต่อสื่อต่าง ๆ และ ความรู้สึกว่าเราควรจะทำหรือไม่ควรจะทำอะไร เป้าหมาย (Goal) ซึ่งทุกคนมีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตเรื่องอาชีพ การเข้าสมาคม การพักผ่อน กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์ ความสามารถ (Capability) เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะด้านภาษามีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อ การใช้ประโยชน์ (Utility) คือ เราจะให้ความสนใจและใช้ความพยายามในการที่จะเข้าใจ และจดจำ ข่าวสารที่เราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สไตล์ในการสื่อสาร (Communication Style) ซึ่งส่งผลให้ผู้รับสารชอบหรือไม่ชอบสไตล์ในการสื่อสารของหน่วยงาน สถานะ (Context) หมายถึง สถานที่ บุคคล และระยะเวลาที่อยู่ในสถานการณ์ การสื่อสารสิ่งต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการรับข่าวสาร และประสบการณ์ และนิสัย (Experience and Habit) การที่ผู้รับสารมีความแตกต่างกันทำให้มีความสนใจที่จะเลือกเปิดการรับข่าวสารแตกต่างกันด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกฤษ กรวรกาญจน์ และสิริภัทร ศรีมูล (Kornworakarn & Srimul, 2017) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการด้านการกีฬาของผู้พิการ ณ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) พบว่า การประชาสัมพันธ์จะส่งผลต่อการเข้ามาใช้บริการ หากไม่มีการประชาสัมพันธ์หรือการบอกด้วยวิธีต่าง ๆ ก็จะทำให้ผู้พิการไม่สามารถมาใช้บริการได้เท่าที่ควร เพราะฉะนั้น ข้อค้นพบจากงานวิจัย คือ การประชาสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งสำคัญ จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้พิการให้ความสนใจกับการประชาสัมพันธ์ ในการเป็นเครื่องมือที่จะสามารถให้กลุ่มเป้าหมายเปิดรับและรับรู้ข่าวสารนั้นเป็นอย่างดีจนสามารถนำข้อมูลนั้นมาใช้ในการตัดสินใจได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิเคราะห์ตามกรอบแนวความคิดและสมมติฐานที่ตั้งไว้นั้น มีข้อค้นพบ ซึ่งสรุปสาระสำคัญและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) หลักสูตร/สาขาอาชีพที่เปิดให้บริการมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าฝึกอาชีพของผู้พิการในประเทศไทย เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้พิการให้ความสำคัญกับหลักสูตร/สาขาอาชีพในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะต้องดูแลและเป็นสถานประกอบการที่ต้องจ้างผู้พิการเข้าทำงาน ควรจัดให้มีหลักสูตรการอบรม โดยเฉพาะหลักสูตรนั้นควรเป็นหลักสูตรที่มีความน่าสนใจ ที่ผู้พิการให้ข้อคิดเห็นมากที่สุด หลักสูตรต้องง่ายต่อความเข้าใจ ไม่ซับซ้อน ทั้งในเรื่องความหลากหลาย ความทันสมัยของหลักสูตร อีกทั้งหลักสูตรต้องตรงกับความ ต้องการของตลาดแรงงาน และสามารถนำไปใช้และปฏิบัติได้จริง จะเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้พิการในประเทศไทยเข้าฝึกอบรม ฝึกอาชีพ ส่งผลให้ผู้พิการมีความรู้ติดตัว และสามารถนำไปประกอบอาชีพและมีรายได้เพื่อเลี้ยงชีพได้ ทำให้ลดอัตราการว่างงานของผู้พิการในประเทศไทยได้

2) สถานที่จัดฝึกอาชีพ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า สถานที่จัดฝึกอาชีพเป็นแรงจูงใจที่มีผลทำให้ผู้พิการในประเทศไทยตัดสินใจเข้าฝึกอาชีพ อาทิเช่น มีอุปกรณ์ที่สามารถเอื้ออำนวย

ความสะดวกสบายที่ผู้พิการให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน เครื่องบันทึกเทป อุปกรณ์ควรมีความครบถ้วนเพื่อสร้างความสนใจในการอบรม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการจัดฝึกอาชีพ/ฝึกอบรม ควรมีการปรับปรุงซ่อมแซมอุปกรณ์ที่เกิดความชำรุด ปราศจากสิ่งรบกวน สถานที่ที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่สามารถเดินทางได้สะดวก และมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม การจัดสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อม ให้หน่วยงานที่จัดฝึกอาชีพดำเนินการจัดตามมาตรฐานที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดตามคู่มือรายการอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการที่สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของผู้พิการ อย่างไรก็ตามมีข้อควรตระหนักสำหรับผู้จัดฝึกอาชีพ ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของผู้พิการแต่ละประเภทอย่างน้อย 1 คน เพื่อให้บริการผู้พิการ เพื่อการฝึกการประกอบอาชีพ รวมทั้งให้ผู้พิการอยู่ร่วมกันคนทั่วไปในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งสามารถจำแนกประเภทความพิการได้ ดังนี้

2.1 ผู้พิการทางการมองเห็น ควรให้ความสะดวกสภาพทางเดิน ทางลาดให้มีมาตรฐานห้องสุขา ลิฟต์ มีเสียงเตือนและปุ่มอักษรเบลล์

2.2 ผู้พิการทางการได้ยิน ควรอำนวยความสะดวกในเรื่องระบบการสื่อสาร ซึ่งผู้พิการต้องการทางการได้ยินต้องการรับข่าวสารในรูปของสื่อที่เป็นภาษามือและสัญลักษณ์ เช่น ป้ายข้อความ ภาพ อักษรวิ้งบอกข่าวสาร สัญลักษณ์ต่าง ๆ สัญลักษณ์ไฟเตือน

2.3 ผู้พิการทางการเคลื่อนไหว ควรอำนวยความสะดวกในเรื่องอุปกรณ์บางชนิด ไม่ค้ำยัน รถวิลแชร์ ทางลาด ทางเดิน ลิฟต์ ห้องสุขาที่เอื้อต่อผู้พิการทางกายโดยเฉพาะผู้ใช้วิลแชร์

2.4 ผู้พิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ส่วนมากใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้เหมือนคนทั่วไป ยกเว้นกรณีความพิการซ้ำซ้อน

2.5 ผู้พิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ ส่วนมากอยู่ในการดูแลของผู้ปกครองและครอบครัว ซึ่งจะได้รับการอำนวยความสะดวกและการดูแลในการดำรงชีวิตจากผู้ปกครองและครอบครัวทำให้ไม่มีปัญหา ยกเว้นถ้าอยู่เพียงลำพังและมีความพิการซ้ำซ้อน

3) การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน เนื่องจากผลการวิจัย พบว่าผู้พิการให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานมีอิทธิพลมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดให้มีการฝึกอาชีพ ควรมีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย สื่อสารข้อมูลข่าวสารให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง และผู้ที่ดูแลผู้พิการเพื่อความถูกต้องและชัดเจน และเลือกช่องทางในการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานได้อย่างเหมาะสม โดยมีการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานอยู่เสมอ และต่อเนื่องและให้เหมาะสมกับประเภทความพิการ เช่น สื่อสำหรับผู้พิการทางการมองเห็น ได้แก่ สื่อทางการสัมผัสเป็นสื่อที่ทำให้คนพิการทางการมองเห็น เห็นภาพของวัตถุชัดเจนที่สุด สื่อทางการได้ยินสำหรับผู้พิการทุกประเภทยกเว้น ผู้พิการทางการได้ยิน เป็นการรับรู้ข้อมูลจากอุปกรณ์สื่อเสียงในรูปแบบต่าง ๆ สื่อทางการได้กลิ่นเป็นการรับรู้สภาพธรรมชาติของวัตถุ พื้นที่และสภาพแวดล้อม สื่อทางการเห็น เทคโนโลยีด้านการสื่อสารถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่จะเพิ่มศักยภาพแก่ผู้พิการ และสื่อกิจกรรมเป็นสื่อที่สามารถใช้สื่อหลากหลายรูปแบบเข้ามาประกอบกัน สื่อถือเป็น

เครื่องมือในการพัฒนางานด้านการศึกษาที่สำคัญการใช้สื่อเหล่านี้ร่วมกันจะสามารถช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ และเป็นแรงจูงใจให้ผู้พิการสามารถประมวลผลและตัดสินใจเข้าฝึกอาชีพในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการสร้างอาชีพให้กับผู้พิการ โดยบูรณาการแนวทางการเป็นผู้ประกอบการในกลุ่มผู้พิการจะช่วยพัฒนาศักยภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิตให้ผู้พิการให้สูงขึ้น

References

- Chaisaeng, C., & Phongwalin, T. (2015). Khwāmkhithen tō patchai thī mī ‘itthiphon tō kānlūk khao rap kān fuk ‘oprom kap bōrisat phāinōk kōranī suksā bōrisat phalit khō tō prapā lōha. wārasān wichākān sinlapasāt prayuk [The Opinion of Influence Factors for Selection to Attend the Training Course by External Trainer. A Case Study: Companies of Iron Pipe Fittings Industry Purposive]. *The Journal of Faculty of Applied Arts*, 8(1), 44-53.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing* (3rd ed.). New York. Harper.
- Deepromkul, P. (2013). Patchai thī mī ‘itthiphon tō kātatsinchai khao fuk ‘āchīp krom phatthana fīmū rāngngān [Factors Affecting the Decision to Practice Profession with the Development of Skill Development]. Master’s thesis. Sripatum University.
- Department of Empowerment. (2017). krasūāng kānphatthana sangkhom lāe khwāmmanhong khōng manut dai chāttham phāen phatthana khunnaphāp chīwit khonphikān hāng chāt chabap thī hā Phō.Sō, sōngphanhāroj hoksip - sōngphanhāroj hoksipsī [Ministry of Social Development and Human Security Empowerment of Person with Disabilities Version 5 2017-2021]. Retrieved from [http:// www.dep.go.th](http://www.dep.go.th).
- Fortune, J., et al. (2018). Motivational interviewing training for physiotherapy and occupational therapy students: Effect on confidence, Knowledge and skills. Patient Education and Counseling is an interdisciplinary, **international journal for patient education and health promotion researchers, managers and clinicians**. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.pec.2018.11.014>, November 2018.
- Griffiths, D. E. (1959). *Administrative theory*. New York: Appleton-Century Crofts.
- Hair, J. F., et al. (2006). *Multivariate data analysis* (6th ed.). Prentice Hall.
- Hunt, T. & Ruben, B. D. (1993). *Mass Communication Producer and Consumers*. New York. Harper College Publishers.
- Khetranan, N. (2008). *Phruttkam ‘ongkān* [Organization Behavior]. 1st ed. Bangkok: V Print (1991).

- Kidd, J. R. (1973). **How adults learn**. New York: Association Press.
- Kornworakarn, N., & Srimul, S. (2017). **Patchai thī mī phon tō kanchai bōrikān dān kākīlā khōng phū phikān Na sūn yaowachon Krung Thēp Mahā Nakhōn (Thai - Yīpun)** [Factors Affecting Disabled Decision Making to Use Sport at Thai-Japan Bangkok Youth Center]. Research report. 1-44.
- Loudon, D. L. & Bitta, D. A. J. (1988). **Consumer behavior: Concept and applications**. New York. McGraw-Hill.
- Magdalena, S. M. (2015). **Study on the Motivational Variables and Professional Values in the Romanian Academic Environment**. Procedia – Social and Behavioral Sciences 180, 2015.
- Maslow, A. H. (1970). **Motivation and personality (2nd ed.)**. New York: Harper & How.
- McCombs, M. E. and Becker, L. B. (1979). **Using Mass Communication Theory**. New York: Prentice-Hall.
- Naputtha, R. (2006). **Khwāmphungphōchāi tō kān fuk ‘oprom lāe prasitthiphāp khōng kān fuk ‘oprom bōrisat pūnsimēnthai ‘utsāhakam chāmkat kōrānī suksā : bōrisat pūnsimēnthai (thaluāng) chāmkat** [Satisfactions Towards Training and Efficiency of Training the Siam Cement Industry Co.,LTD.]. Master’s thesis. Srinakharinwirot University.
- Phewkham, T., & Suksakulchai, S. (2017). **Kānsuksā panhā lāe khwāmtōngkān khōng phū phikān thāng sāitā sūn fuk ‘āchīp ying tābōt sām phrān chāngwat Nakhōn Pathom** [A Study of Problems and Needs of the Visually Impaired Peoples at Vocational Training Centers in the State of the Blind Woman of Sampran, Nakhon-Pathom]. **Interdisciplinary Sripatum Chonburi Journal**, 3(2), 30-39.
- Phon-Chaniko, T. (2015). **Thōtrahat sōng P sōng R kānprachāsāmpnan nai phāwa wikrit** [Decode 2P2R in Crisis Public Relation]. Retrieved from http://www.prd.go.th/ewt_dl_link.php?nid=61655&filename=expert/ (15 July 2017).
- Phuakkhong, D., et al. (2017). **Sathanakān lāe kāmī sūanruām khōng sangkhom nai kānbangkhap chai kotmāi kīeokap ‘āchīp lāe kān chāng ngān khōng khonphikān** [Situation and Participation of Society on Enforcement of Law Regarding Occupation and Employment for Persons with Disabilities]. **Journal of Ratchasuda Colleague for Research and Development of Persons with Disabilities**, 13, 4-17.
- Rundquist, J. (2004). Low Vision Rehabilitation of Retinitis Pigmentosa. **JVIB Journal of Visual Impairment & Blindness**, 98(11), November 2004.

- Sanrattana, A., et al. (2017). Saphāp patchuban khwāmtoṅkān dān ‘āchīp khōṅ phū phikān læ kōraṇī suksā bukkhonla‘ōṭhittik. [Current State, Vocational Needs of Disabilities and Case Study of Persons with Autism.]. Mahidol University International College (MUIC)]. **Journal Mahidol R2R e-Journal**, 12(15), 21-41.
- Santiwong, T. (2000). **ongkān læ kānbōrihān : kānsuksā kānchatkān phāen mai** [Organization and Management]. (11th ed.). Bangkok. Thai watthanaphanich.
- Sekaran, U. (2003). **Research Methods for Business: A Skill-Building Approach.** (4th ed.). J. New York: John Wiley & Sons.
- Tanekittana, T. (2016). Ræṅg chūṅgchāi nai kān khaorōwō mōp rom thī chat dōi ngān bōrikān wichākān witthayalai nānā chat mahāwitthayalai Mahidon [A Study of Motivation in Attending Trainings and Seminars provided by the Academic Services Section, Mahidol University International College (MUIC)]. **Journal Mahidol R2R e-Journal**, 3(2), 164-175.
- Thai Health Promotion Foundation. (2017). **rāingān sathanākān khonphikān Thai** [Situation Report of Thai Disabled Persons]. Retrieved from <http://www.thaihealth.or.th>.
- Walters, K. (1978). **The working class in welfare capitalism.** London: Routledge & Kegan Paul.
- Wongphnarak, N., & Tongsi, S. (2013). Kānchai næōkhīt kān fūnfū samatthaphāp khonphikān dōi chumchon nai kānphatthana khunnaphāp chīwit khonphikān [The concept of rehabilitation of the capability of the disabled by the community in the development of the quality of life of the disabled.]. **KKU Journal for Public Health Research**, 6(3), 6-10.

ผลกระทบของประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อการอยู่รอดขององค์กร
ของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย

EFFECTS OF RISK MANAGEMENT EFFECTIVENESS ON ORGANIZATION
SURVIVAL OF TOURISM BUSINESSES IN THAILAND

ศุภพงษ์ ปิ่นเวหา¹ และประภาภรณ์ ชูสุวรรณ²
Supapong Pinveha¹ and Prapaporn Chubsuwan²

^{1,2} คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
^{1,2} Mahasarakham Business School, Mahasarakham University, Maha Sarakham Province
E-mail: supapong.p@acc.msu.ac.th

Received:	July 31, 2019
Revised:	September 19, 2019
Accepted:	September 19, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยง ความอยู่รอดขององค์กร และทดสอบผลกระทบของประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อความอยู่รอดขององค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทยจำนวน 351 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ธุรกิจนำเที่ยว มีประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และด้านการช่วยในด้านวางแผนภายใน และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการสร้าง ความมั่นคงและลดความผันผวนของรายได้และด้านการแก้ไขปัญหาได้ทันการ และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีความอยู่รอดขององค์กรโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความสามารถในการทำกำไร ด้านความได้เปรียบทางการแข่งขัน และ ด้านผลิตภาพ และจากการศึกษาผลกระทบ พบว่า ประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยง ด้านบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน และด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน มีผลกระทบเชิงบวกกับความอยู่รอดขององค์กรโดยรวม โดยสรุปประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงมีผลกระทบเชิงบวกกับความอยู่รอดขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับ การบริหารความเสี่ยง ด้านบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงานและด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

คำสำคัญ

ประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยง การอยู่รอดขององค์กร ธุรกิจนำเที่ยว

ABSTRACT

The research was conducted a study of risk management effectiveness, organizational survival and effects of risk management effectiveness on organizational survival of tourism businesses in Thailand. This research employed a questionnaire as an instrument for collecting data from 351 of tourism businesses executives in Thailand by using stratified random sampling method. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The findings indicated that the tourism businesses executives agreed with the risk management effectiveness as a whole at high level. In each of the following aspects were at high level: achieving goals and objectives aspect, decreasing chances of operational loss aspect, increasing working efficiency aspect and helping internal planning aspect and the aspects at a medium level: building stability and fluctuate revenue reduction aspect and solving problems in timelines aspect. The opinions on the organizational survival as a whole. In each of the following aspects were also at high level: profitability aspect, competitive advantage aspect and productivity aspect, and the analysis of the effects, the following were found that: achieving goals and objectives, decreasing chances of operational loss and increasing working efficiency had positive effects on the organizational survival as a whole of profitability competitive advantage and productivity. In conclusion, the risk management effectiveness has positively effects on the overall of organizational survival. Thus, it should be aware that risk management in the aspect of achieving goals and objectives, decreasing chances of operational loss and increasing working efficiency.

Keywords

Risk management effectiveness, Organizational survival, Tourism business

ความสำคัญของปัญหา

ในโลกธุรกิจที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกหรือภายในองค์กรก็ตาม โดยหากปัจจัยเหล่านั้นส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงขององค์กร ผู้บริหารก็ต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงนั้นได้เพื่อให้องค์กรดำเนินต่อไป หากไม่สามารถจัดการกับประเด็นเหล่านั้นได้องค์กรอาจจะประสบกับปัญหาจากการดำเนินงานได้ (Phanthudm et al., 2011) ดังนั้นองค์กรจะต้องมีการปรับตัว ปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งการปรับตัวดังกล่าวก็เพื่อเป็นการ

ควบคุมการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยป้องกันความผิดพลาดในการทำงานที่สามารถใช้ตรวจสอบความถูกต้องได้ในภายหลัง (Alijarde, 1997) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสี่ยงในด้านต่างๆที่อาจเกิดขึ้น ทำให้องค์กรมีความเข้มแข็งและอยู่รอดต่อไป ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการบริหารความเสี่ยงเป็นสิ่งที่ทำให้อำนาจความสามารถของผู้บริหาร ผู้บริหารจะต้องมีความเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการบริหารความเสี่ยง โดยจัดให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพราะนอกจากจะช่วยป้องกันลดความสูญเสียแล้วยังทำเพื่อความอยู่รอดขององค์กรอีกด้วย (Saartchom, 2007)

ธุรกิจนำเข้าเป็นธุรกิจบริการหนึ่งในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีความเติบโต มีผู้ประกอบการอยู่ในกลุ่มธุรกิจนี้เป็นจำนวนมาก และมีการแข่งขันกันค่อนข้างสูง ผู้ดำเนินธุรกิจจึงจำเป็นต้องพยายามนำกระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อรับกับความเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยง โดยมีความพยายามอย่างยิ่งที่จะปรับกระบวนการและการวางแผน รวมถึงการเพิ่มจำนวนลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย การมีนโยบายที่ตอบสนองความเสี่ยงเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงที่ดีจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของธุรกิจได้ (Department of Trade Negotiations, Ministry of Commerce, 2013) ตลอดจนช่วยให้ธุรกิจสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมั่นคง ดังนั้น ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง(Risk Management Effectiveness) จึงเป็นความสามารถการดำเนินการที่ช่วยลดโอกาส หรือขนาดของความสูญเสียจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ โดยการกำหนดกลยุทธ์และการวางแผนการดำเนินงานขององค์กรในทุกระดับ เพื่อให้สามารถระบุเหตุการณ์ผลกระทบและตอบสนองความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยรวมได้ (Athayaphan, 2007) เนื่องจากการนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในองค์กร จะช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กร จะมีการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นการทำนายอนาคตอย่างมีเหตุมีผล มีหลักการและหาทางลดหรือป้องกันความเสียหายในการทางานแต่ละขั้นตอนไว้ล่วงหน้า แต่หากเกิดความเสียหาย ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงมาใช้ (Saartchom, 2007) ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องให้ความสนใจไม่ว่าจะองค์กรขนาดใหญ่หรือเล็ก อยู่ในภาครัฐหรือภาคเอกชน และไม่ว่าองค์กรนั้นอยู่ในกลุ่มธุรกิจประเภทใดก็ตาม ผู้บริหารย่อมมุ่งหวังที่จะให้การดำเนินกิจการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ มีความเติบโตอย่างต่อเนื่อง (Saakhaakon et al., 2005) และเพื่อความอยู่รอดขององค์กร โดยความอยู่รอดขององค์กร (Organizational Survival) เป็นความมั่นคงหรือความเชื่อมั่นได้ในด้านของความเข้มแข็ง และความสามารถในการเจริญเติบโตก้าวหน้าขององค์กรว่าเป็นไปได้แม้้องค์กรต้องเผชิญกับเศรษฐกิจของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นความอยู่รอดขององค์กรจึงเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งองค์กร เพื่อสร้างแผนการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพและเกิดความสำเร็จต่อองค์กรได้อย่างต่อเนื่องอย่างมั่นคงในระยะยาวได้ โดยความสามารถในการอยู่รอดบนเวทีทางการค้าได้อย่างต่อเนื่องนั้นองค์กรต้องมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความสามารถในการทำกำไร ที่องค์กรต้องมีความสามารถในการสร้างกำไรทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้ ด้านความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งองค์กรต้องสามารถสร้างกลยุทธ์ทางการค้าเพื่อการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดความได้เปรียบจากคู่แข่งในตลาดเดียวกัน และด้าน

ผลิตภาพ ที่องค์กรต้องสามารถผลิตและให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพทั้งในด้านปริมาณ และเวลา (Pearce & Robinson, 2005)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงกับการอยู่รอดขององค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับการอยู่รอดขององค์กรหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อให้ธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทยสามารถอยู่รอดและดำเนินธุรกิจได้อย่างมั่นคงต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงมีผลกระทบต่อการอยู่รอดขององค์กรของธุรกิจนำเที่ยวอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความอยู่รอดขององค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย
3. เพื่อทดสอบผลกระทบของประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อความอยู่รอดขององค์กรของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงกับการอยู่รอดของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัย ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทยจำนวน 3,940 คน (Tourism Authority of Thailand, 2014)
2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 351 คน โดยเปิดตาราง Krejcie & Morgan (Sisaart, 2011) และใช้วิธี การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ของผู้บริหารธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทยจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(คน)
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	1,338	119
ภาคกลางและภาคตะวันออก	199	18
ภาคเหนือ	780	69
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	416	37
ภาคใต้	1,207	108
รวม	3,940	351

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาประสบการณ์ทำงาน และ รายได้สุทธิต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย รูปแบบธุรกิจ ทุนในการดำเนินงาน ระยะเวลาในการดำเนินงาน จำนวนพนักงาน และรายได้เฉลี่ยต่อปี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย ด้านการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ด้านการสร้าง ความมั่นคงและลดความผันผวนของรายได้ ด้านการลดโอกาสที่ จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการช่วยในด้านวางแผนภายใน และด้านการแก้ไขปัญหาได้ทันการ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความอยู่รอดขององค์กร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการทำกำไร ด้านความได้เปรียบทางการแข่งขัน และ ด้านผลผลิตภาพ

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2 นำผลของการศึกษามาสร้างแบบสอบถามโดยพิจารณา เนื้อหาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย และสมมติฐานในการวิจัย

4.3 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.3.1 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4.3.2 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่ง ประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยง มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.621 – 0.842 และความอยู่รอดขององค์กร มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.598-0.825 สอดคล้องกับ Nunally (1978) ได้ นำเสนอว่า การทดสอบค่าอำนาจจำแนกเกินกว่า 0.40 เป็นค่าที่ยอมรับได้ว่าเครื่องมือมีความเที่ยง

4.3.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้าน ประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงมีสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.812 – 0.874 และความอยู่รอดขององค์กร มีสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.807-0.846 สอดคล้องกับ Lovett (2002) ได้นำเสนอว่า การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือเกินกว่า 0.70 เป็นค่าที่ยอมรับได้ว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่น

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังนี้

5.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างพร้อมตรวจสอบ ความถูกต้องครบถ้วน และความสมบูรณ์ของเอกสารเตรียมนำส่งทางไปรษณีย์

5.2 ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปให้กับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา โดยแนบซองจดหมายตอบกลับไปพร้อมกับแบบสอบถามซึ่งกำหนดให้ส่ง แบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์ภายใน 30 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม

5.3 เมื่อครบตามระยะเวลา 30 วัน ได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 172 ฉบับ และหลังจากนั้นอีก 15 วัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาอีก จำนวน 82 ฉบับ จึงได้ทำการโทรศัพท์ติดตามและส่งแบบสอบถามไปใหม่ หลังจากนั้นอีก 30 วัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาอีก จำนวน 97 ฉบับ รวมได้รับแบบสอบถามมาทั้งสิ้น 351 ฉบับ รวมระยะเวลาในการจัดเก็บ 75 วัน

5.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความครบถ้วนในเนื้อหาของแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับคืนซึ่งมีความครบถ้วนทุกฉบับ

5.5 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยแบ่งได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารธุรกิจน่าเที่ยวในประเทศไทย โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจน่าเที่ยวในประเทศไทย โดยใช้ วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ตอนที่ 3 และ 4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง และความอยู่รอดขององค์กร ของธุรกิจน่าเที่ยวในประเทศไทย ใช้วิธีการ ประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่า ทางสถิติ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับ การบรรยายและสรุปผลการดำเนินการวิจัย ได้กำหนดให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (Sisaart, 2002)

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	กำหนดให้	5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	กำหนดให้	4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	กำหนดให้	3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	กำหนดให้	2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	กำหนดให้	1 คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (Sisaart, 2002)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การทดสอบผลกระทบระหว่าง ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง และความอยู่รอดขององค์กร ของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติพื้นฐานได้แก่

7.1.1 ร้อยละ

7.1.2 ค่าเฉลี่ย

7.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

7.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item total Correlations

7.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

7.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ผู้บริหารธุรกิจนำเที่ยว ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 40-50 ปี ระดับการศึกษา ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และตำแหน่งงานในปัจจุบัน ตำแหน่งงานอื่น ๆ เช่น เจ้าของ ผู้จัดการ หัวหน้างาน ส่วนใหญ่มีรูปแบบธุรกิจเป็นบริษัทจำกัด ทุนในการดำเนินงาน 3-6 ล้านบาท ระยะเวลาดำเนินงานของธุรกิจ 3-6 ปี จำนวนพนักงาน 20-40 คน และรายได้เฉลี่ยต่อปี 5-10 ล้านบาท ธุรกิจนำเที่ยว มีประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากได้แก่ ด้านการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.62) ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.48) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.56) และด้านการช่วยในด้านวางแผนภายใน ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.56) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการสร้างความมั่นคงและลดความผันผวนของรายได้ ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.46) และด้านการแก้ไขปัญหาได้ทันการ ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.48)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้แก่ ด้านการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ พบว่า ธุรกิจสามารถบรรลุเป้าหมายตามภารกิจและแผนการปฏิบัติงานประจำปีได้ ธุรกิจมีผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายทุกครั้ง และธุรกิจสามารถนำการบริหารความเสี่ยงมาช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมาก ด้านการสร้างความมั่นคงและลดความผันผวนของรายได้ พบว่า ธุรกิจสามารถประมาณรายรับรวมทั้งจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินโดยไม่ต้องปรับแผน อยู่ในระดับมาก ธุรกิจสามารถรักษาระดับของรายได้และสร้างความมั่นคงให้กับองค์กรในระยะยาวได้ และธุรกิจสามารถนำเอาการบริหารความเสี่ยงมาช่วยให้องค์กรมั่นคงและลดความผันผวนของรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน พบว่า ธุรกิจสามารถลดเหตุการณ์หรือปัจจัยที่จะทำ

ให้สูญเสียทั้งที่เป็นรูปตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน เช่นรายได้ ชื่อเสียง ลูกค้า ผลการดำเนินงาน ธุรกิจมีผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และธุรกิจสามารถนำเอาการบริหารความเสี่ยงมาช่วยให้องค์กรลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงานโดยรวม อยู่ในระดับมาก ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน พบว่า ธุรกิจสามารถบริหารงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย โดยมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่ต่ำ ธุรกิจมีการคำนวณต้นทุนของแต่ละกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญและเปรียบเทียบต้นทุนการดำเนินงานกับผลผลิต และธุรกิจสามารถนำเอาการบริหารความเสี่ยงมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้องค์กร อยู่ในระดับมาก ด้านการช่วยในด้านวางแผนภายใน พบว่า ธุรกิจสามารถนำข้อมูลทั้งในอดีตปัจจุบันและแนวโน้มมาวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการที่ดีและเหมาะสมที่สุดเพื่อการดำเนินการสำหรับอนาคต ธุรกิจมีการวางแผนโดยการพิจารณาวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ทรัพยากรที่พอมีรวมทั้งปัญหาที่มีหรือที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ธุรกิจสามารถใช้ข้อมูลที่ได้จากการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการวางแผนภายใน อยู่ในระดับมาก และด้านการแก้ไขปัญหาได้ทันการ พบว่า ธุรกิจสามารถนำเอาการบริหารความเสี่ยงมาช่วยในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรได้ทันการ ธุรกิจมีตัวชี้วัดที่สามารถระบุถึงโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงรวมทั้งบุคลากรในหน่วยงานมีความเข้าใจในเรื่องการบริหารความเสี่ยงเป็นอย่างดี และธุรกิจมีความสามารถในการลดโอกาสหรือปริมาณของความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ธุรกิจนำเที่ยว มีความอยู่รอดขององค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการทำกำไร ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.43) ด้านความได้เปรียบทางการแข่งขัน ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.48) และด้านผลิตภาพ ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.54)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการทำกำไร พบว่า ธุรกิจมีกำไรสุทธิจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ธุรกิจสามารถสร้างรายได้จากการดำเนินงานให้สูงขึ้น เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ธุรกิจมั่นใจว่ามีอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของธุรกิจนำเที่ยวโดยรวม และธุรกิจมั่นใจว่าแนวโน้มผลประกอบการจะยังคงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องแม้ต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันที่รุนแรง อยู่ในระดับมาก ด้านความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่า ธุรกิจมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ธุรกิจสามารถลดต้นทุนการผลิตหรือต้นทุนการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ธุรกิจมีสินค้าหรือบริการมีลักษณะโดดเด่นแตกต่างจากคู่แข่งอย่างเห็นได้ชัด และธุรกิจสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าในด้านของคุณภาพสินค้าและบริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง อยู่ในระดับมาก และด้านผลิตภาพ พบว่า ธุรกิจมีโครงสร้าง กระบวนการทำงานที่ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการทำงานที่ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ธุรกิจมั่นใจว่าการดำเนินงานที่ผ่านมา บรรลุผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดทุกด้าน ธุรกิจได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในด้านของระบบการทำงานที่มีคุณภาพ ทันสมัย ได้มาตรฐาน และธุรกิจสามารถวิจัยและพัฒนาสินค้าหรือบริการใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ ของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปได้อยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก

3. ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง ด้านการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (GO) ด้านการสร้าง ความมั่นคงและลดความผันผวนของรายได้ (OL) ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน (DO) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน (WF) ด้านการช่วยในด้านวางแผนภายใน (IP) และด้านการแก้ไขปัญหาได้ทันการ (SP) มีผลกระทบเชิงบวกกับความอยู่รอดขององค์กรโดยรวม (OS) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทดสอบสัมประสิทธิ์การถดถอยของประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงกับการอยู่รอดโดยรวมของธุรกิจนำเที่ยว

ประสิทธิผลการบริหาร ความเสี่ยง	ความอยู่รอดขององค์กรโดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การ ถดถอย	ความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่	0.216	0.144	1.500	0.106
ด้านการบรรจุเป้าหมายและวัตถุประสงค์	0.321	0.084	3.821	0.001*
ด้านการสร้างความมั่นคงและลดความผันผวน ของรายได้	0.286	0.124	2.306	0.062
ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการ ดำเนินงาน	0.240	0.078	3.077	0.008*
ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน	0.384	0.110	3.490	0.004*
ด้านการช่วยในด้านวางแผนภายใน	0.116	0.102	1.137	0.128
ด้านการแก้ไขปัญหาได้ทันการ	0.218	0.108	2.019	0.083
F = 24.362 p = 0.000 R ² = 0.542				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

$$OS = 0.216 + 0.321GO + 0.286OL + 0.240DO + 0.384WF + 0.116IP + 0.218SP$$

จากสมการที่ได้ สามารถพยากรณ์ความอยู่รอดขององค์กรโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า F = 24.362 และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ R² = 0.542 โดยผลการทดสอบผลกระทบของประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงในแต่ละด้านที่มีต่อความอยู่รอดขององค์กรโดยรวม พบว่า ประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยง ด้านการบรรจุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน และด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมีผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์กรโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการสร้างความมั่นคงและลดความผันผวนของรายได้ และด้านการช่วยในด้านวางแผนภายในไม่มีผลกระทบต่อความอยู่รอดขององค์กรโดยรวม

อภิปรายผล

1. ธุรกิจนำเที่ยว มีประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยง ด้านการบรรจุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และด้านการช่วยในด้านวางแผนภายใน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงขององค์กรนั้นสามารถช่วยให้ฝ่ายบริหารจัดการกับความไม่แน่นอนและลดโอกาสที่จะเกิดความล้มเหลว หรือการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยในการวางแผนภายในองค์กรโดยใช้ข้อมูลทั้งในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มมาคิดวิเคราะห์ เพื่อหาวิธีการที่ดี และเหมาะสมที่สุด เพื่อการดำเนินการสำหรับอนาคตส่งผลให้

องค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Stock Exchange of Thailand (2004) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะช่วยให้ฝ่ายบริหารบรรลุเป้าหมายในการดำเนินการและ มีความสามารถในการทำกำไรและป้องกันการสูญเสียทรัพยากรขององค์กรได้ การบริหารความเสี่ยงขององค์กรช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ว่าการจัดทำรายงานมีประสิทธิภาพ มีการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ รวมทั้งช่วยหลีกเลี่ยงความเสียหายเกี่ยวกับชื่อเสียงขององค์กรและเหตุการณ์ต่อเนื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้องค์กรบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการและหลีกเลี่ยงกับดักหลุมพรางและเหตุไม่คาดคิดที่อาจเกิดขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Suwansan (2009) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพสามารถช่วยบ่งชี้และประเมินความเสี่ยงในทุกระดับขององค์กร และช่วยให้การประเมินโอกาสเกิดและผลกระทบของความเสี่ยงที่มีคุณค่าขององค์กรมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น โดยการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผู้มีผลประโยชน์ร่วม รวมทั้งสามารถลดความสูญเสียและเพิ่มโอกาสให้กับองค์กรและช่วยจัดการกับความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้น ส่งผลให้สามารถกำหนดแนวทางการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Muehlbach (2008) พบว่า แนวทางที่ดีที่สุดในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง คือ วางแผนให้ดี ซึ่งจะสามารถควบคุมและลดความเสี่ยงได้อย่างไรก็ตามจะต้องยอมรับความจริงว่า ความเสี่ยงมักจะเกิดขึ้นเสมอ ดังนั้นจึงมีข้อสังเกตจากการวิจัยอยู่ 2 ประเด็น ประเด็นแรกและเป็นประเด็นที่เด่นที่สุด คือ จำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับความเสี่ยง ประเด็นที่สอง การสร้างหรือพิสูจน์เทคนิคการจัดการความเสี่ยง ควรสังเคราะห์ขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด

ธุรกิจนำเที่ยว มีประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง ด้านการสร้างความมั่นคงและลดความผันผวนของรายได้ และด้านการแก้ไขปัญหาได้ทันการ อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากบางธุรกิจอาจจะยังไม่เห็นความสำคัญมากนักหรืออาจจะมีความเข้าใจในเรื่องการบริหารความเสี่ยงยังไม่เพียงพอจึงไม่ได้ดำเนินการอย่างเต็มที่ ทำให้องค์กรไม่สามารถรักษาระดับของรายได้และสร้างความมั่นคงให้กับองค์กรในระยะยาวได้ อีกทั้งอาจไม่สามารถประมาณรายรับขององค์กรได้ใกล้เคียงกับรายรับจริง นอกจากนี้้องค์กรอาจจะไม่สามารถลดหรือแก้ไขสิ่งผิดปกติ หรือสิ่งที่เราไม่ต้องการให้เกิด อันจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมขององค์กรได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ The Institute of Internal Auditors of Thailand (2008) กล่าวว่า แม้ว่าการบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะช่วยให้ประโยชน์อย่างมาก แต่ก็ยังมีข้อจำกัดจากความจริงที่ว่า ในการใช้ดุลยพินิจและการตัดสินใจของมนุษย์นั้นอาจผิดพลาดได้ การตัดสินใจในการตอบสนองต่อความเสี่ยงและการควบคุมที่กำหนดขึ้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงต้นทุนและประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง ความล้มเหลวจึงอาจเกิดขึ้นได้จากความผิดพลาดหรือความคลาดเคลื่อนเล็ก ๆ น้อย ๆ ข้อจำกัดเหล่านี้เป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถมั่นใจได้อย่างเต็มที่ว่าองค์กรจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ ซึ่งอาจจะมีผลต่อความรวดเร็วในการแก้ปัญหาและความมั่นคงของรายได้

2. ธุรกิจนำเที่ยว มีความอยู่รอดขององค์กร โดยรวม ด้านความสามารถในการทำกำไร ด้านความได้เปรียบทางการแข่งขัน และด้านผลผลิตภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ธุรกิจทุกธุรกิจมีความต้องการให้ธุรกิจของตนมีความเจริญเติบโตและสามารถอยู่รอดได้ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งจากสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก โดยการพัฒนาองค์กรให้มี

ประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้านพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้องค์กรมีความสามารถและความได้เปรียบในการแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Laksana (2000) กล่าวว่า ความอยู่รอดขององค์กรขึ้นอยู่กับ การดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์กรจะต้องสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ขององค์กร โดยใช้ทรัพยากรปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงกำลังคนอย่างคุ้มค่า มีการสูญเสียน้อยที่สุด ลักษณะของการดำเนินงานนั้น จะต้องไปสู่ผลตามวัตถุประสงค์ได้อย่างดีโดยประหยัดเวลาทรัพยากรและกำลังคน การที่องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการผลิตและการบริการได้ตามเป้าหมาย มีความสามารถใช้ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ เทคนิควิธีการและเทคโนโลยีอย่างฉลาด จะทำให้องค์กรสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Klomp & Leeuwen (2001) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้ทุกองค์กรต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยการพัฒนางานองค์กรในยุคที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน ซึ่งสิ่งที่สะท้อนหรือเป็นตัวชี้วัดให้เห็นว่าองค์กรนั้นสามารถเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างความอยู่รอดได้ ด้วยการเพิ่มความสามารถในการผลิตหรือผลิตภาพ พัฒนาคุณภาพของสินค้า เพื่อการเพิ่มขึ้นของยอดขาย สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและการเติบโตขององค์กร

3. ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง ด้านการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน และด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน มีผลกระทบเชิงบวกกับความอยู่รอดขององค์กรโดยรวม เนื่องจากประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง ด้านการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน และด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน จะช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถจัดการกับความไม่แน่นอน และลดโอกาสที่จะเกิดความล้มเหลว หรือการไม่บรรลุต่อวัตถุประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้หน่วยงานหรือองค์กรสามารถบรรลุเป้าหมาย มีมาตรฐานและความน่าเชื่อถือ สามารถผลิตสินค้าและบริการให้กับลูกค้าได้ตามความต้องการและทันเวลา สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ และอยู่รอดต่อไปในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Athayaphan (2007) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน ดังนั้น ผู้บริหารธุรกิจ นอกจากต้องวางแผนในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแล้ว ยังต้องคอยดูแล ประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อควบคุมความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อป้องกันหรือลดโอกาสที่จะเกิดความสูญเสียและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อผลการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานทำให้ธุรกิจสามารถแข่งขันในตลาดได้ และสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมั่นคงประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Allegrini & D'Onza (2003) พบว่า การประยุกต์การบริหารความเสี่ยงมาใช้กับบริษัท ซึ่งการพิจารณาทางเลือกในการลดความเสี่ยงบางทางเลือกอาจไม่ส่งผลให้ความเสี่ยงลดลง ซึ่งจะต้องพิจารณาร่วมกันในหลาย ๆ มิติ ก่อนที่ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ สำหรับการประเมินความเสี่ยง ความสำเร็จของการบริหารความเสี่ยงมีผลต่อระบบควบคุมภายในและเป็นแนวทางในการวางแผน การรายงานประจำปี ซึ่งจะมีผลต่อการประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรในอนาคตสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rannan (2007) พบว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานของธุรกิจ โดยการบริหารความเสี่ยงจะช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ แต่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไม่ได้เป็นตัวชี้วัดว่าจะทำให้

ธุรกิจประสบความสำเร็จเสมอไป เนื่องจากการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้นั้นยังไม่มีตัวพิสูจน์ได้แน่นอนว่าจะสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกซึ่งปัจจัยภายนอก เช่น ลูกค้าน่าเชื่อถือหรือไม่เห็นด้วยหรือไม่สนใจกับนโยบายหรือโปรโมชั่นที่ทางธุรกิจออกมาใหม่ หรือปัจจัยภายใน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์หรือนโยบายที่ต้องการโดยขาดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนในองค์กร ซึ่งอาจทำให้ขาดการมีส่วนร่วมของคนในองค์กรที่ทำให้ นโยบายหรือวัตถุประสงค์นั้นไม่ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารธุรกิจน่าจะควรให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง ในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ด้านการลดโอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากการดำเนินงาน และด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยการกำหนดกลยุทธ์และการวางแผนการดำเนินงานขององค์กรในทุกระดับ เพื่อให้สามารถระบุเหตุการณ์ผลกระทบและตอบสนองความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยรวมได้ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถใน ด้านการบริหารความเสี่ยงอย่างถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานแต่ละด้านที่ได้รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุเป้าหมาย ลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ส่งผลต่อความอยู่รอดขององค์กร และช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จ
2. ผู้บริหารธุรกิจน่าจะควรให้ความสำคัญกับความอยู่รอดขององค์กร ด้านความสามารถในการทำกำไร ด้านความได้เปรียบทางการแข่งขัน และด้านผลิตภาพ โดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร เพื่อความมั่นคงและความสามารถในการเจริญเติบโตก้าวหน้าขององค์กร โดยการวางแผนการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพและดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จเพื่อสร้างรายได้จากการดำเนินงานให้สูงขึ้น มีอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรมแม้ว่าต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ศึกษาคู่แข่ง และเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม เพื่อสร้างความได้เปรียบที่มีเหนือคู่แข่ง สร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าในด้านของคุณภาพสินค้าและบริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง มีส่วนแบ่งทางการตลาดที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสามารถลดต้นทุนในการทำงานแต่สามารถทำให้ผลผลิตและการบริการมีคุณภาพ ตลอดจนมีปริมาณหรือมูลค่าที่เพิ่มสูงขึ้นเพื่อให้เป้าหมายที่วางไว้บรรลุผลและเกิดความสำเร็จต่อองค์กรได้อย่างต่อเนื่องอย่างมั่นคงในระยะยาวได้ สามารถอยู่รอดบนเวทีทางการค้าแม้องค์กรต้องเผชิญกับเศรษฐกิจของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

References

- Alijarde, M. I. (1997). The Usefulness of Financial Reporting in Spanish Local Governments. **Financial Accountability and Management**, 13(1), 17 – 34.
- Allegrini, M. and D’Onza, G. (2003). Internal Auditing and Risk Assessment in Large Italian Companies: an Empirical Survey. **International Journal of Auditing**, 7(3), 191-208.

- Athayaphan, P. (2007). **phonkrathop khōng prasitthiphāp kānbōrihān khwāmsiāng thī mī tō phonlakā rōdam nōen ngān khōng thurakit SMEs nai khēt Krung Thēp Mahā Nakhōn** [The impact of risk management efficiency on the performance of SMEs in Bangkok]. Master's thesis. Mahasarakham University.
- Department of Trade Negotiations, Ministry of Commerce. (2013). **samākhom 'utsāhakam 'āhān lāe khruāngdūm** [Food and Beverage Industry Association]. Retrieved from <http://www.boe.ca.gov/transpubs/pdf/pub22-t.pdf>.
- Klomp, L. and Leeuwen, G. V. (2001). Linking Innovation and Firm Performance: A New Approach. **Journal of the Economics of Business**, 8(3), 343 – 364.
- Laksana, S. (2000). **kānphatthana prasitthiphāp nai kānthamngān** [Work efficiency development]. Bangkok: Faculty of Management Science, Suan Sunandha Rajabhat Institute.
- Lovett, H. T. (2002). The Effect of Violating the Assumption of Equal Item Means in Estimation the Livingstone Coefficient. **Education and Psychological Measurement**, 38(1978), 239-251.
- Muehlbach, S. D. (2008). Risk Management Content analysis: Understanding the Relationship with Continuing Education Planning. **Dissertation Abstracts International**, 69(6).
- Nunnally, J. C. (1978). **Psychometric Theory**. New York: McGraw – Hill.
- Pearce, J. A. and Robinson, R. B. (2005). **Formulation, Implementation, and Control of Competitive Strategy**. 9th ed. Singapore: McGraw-Hill.
- Phanthudm, N., et al. (2011). **nāothāng kān khuāpkhum phāinai thī dī** [Good internal control guidelines]. Bangkok: Amarin Printing & Publishing Public Company Limited.
- Rannan, S. (2007). **kānbōrihān khwāmsiāng khōng Thanākān 'Ōmsin nai khēt phāk tawan 'ōk chiāng nūa** [Risk management of the Government Savings Bank in the northeastern region]. Master's thesis Mahasarakham University.
- Saakhaakon, C., et al. (2005). **kān khuāpkhum phāinai lāe kāntruātsōp phāinai** [Internal control and internal audit]. Bangkok: T. P. N. PRESS Limited.
- Saartchom, N. (2007). **kānbōrihān khwāmsiāng 'ongkōn** [Enterprise risk management]. Bangkok: Than Printing Company Limited.
- Sisaart, B. (2002). **kānwichai būangton** [Basic research]. 7th ed. Bangkok: Suweeriyasan Company Limited.
- Sisaart, B. (2011). **kānwichai būangton** [Basic research]. 9th ed. Bangkok: Suweeriyasan Company Limited.

- Stock Exchange of Thailand. (2004). **næ̌othāng kānbō̌rihān khwāmsiāng** [Risk management guidelines]. Retrieved from http://www.set.or.th/th/regulations/cg/files/2004/RiskManagementHandbookThai_Final.pdf.
- Suwansan, M. (2009). **næ̌othāng kānbō̌rihān khwāmsiāng thuā thang ‘ongkōn** [Guidelines for risk management throughout the organization]. Retrieved from <http://www.itgthailand.com>.
- The Institute of Internal Auditors of Thailand. (2008). **botkhatyō samrap phūbō̌rihān krōp khrǒngsāng kānbō̌rihān khwāmsiāng choēng būranākān** [Abstract for Executives - Integrated Risk Management Framework]. Bangkok: SE-EDUCATION Public Company Limited.
- Tourism Authority of Thailand. (2014). **khō̌mūn phūbō̌rihān thurakit nā thīeo nai prathet Thai** [Information of tour business executives in Thailand]. Retrieved from <http://thai.tourismthailand.org>.

ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

CRITICAL THINKING ABILITY OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN
FACULTY OF EDUCATION IN VALAYA ALONGKORN RAJABHAT
UNIVERSITY UNDER THE ROYAL PATRONAGE

สายนภา วงศ์วิศาล¹ และจิตตรี พละกุล²
Sainapa Wongwisana¹ and Jittree Palakul²

¹ หลักสูตรภาษาจีน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

² หลักสูตรเคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

¹ B.Ed. (Chinese), Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

² B.Ed. (Chemistry and General Science), Valaya Alongkorn Rajabhat University

under the Royal Patronage

E-mail: jittree@vru.ac.th

Received:	March 3, 2019
Revised:	August 15, 2019
Accepted:	August 16, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 306 คน เป็นนักศึกษา คณะครุศาสตร์ ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 และกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จากจำนวน 1,299 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จำนวน 6 ด้าน รวม 30 ข้อ และทดสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.68 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ทดสอบสมมติฐานโดยทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 17.12 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถด้านการตีความมากที่สุด รองลงมา เป็นด้านการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น และด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุดด้านอนุมาน ตามลำดับ และ

2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชาและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณ ไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาระดับชั้นปี สาขาวิชาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่าง

คำสำคัญ

การคิดแบบมีวิจารณญาณ ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณ แบบวัดความสามารถ การคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the critical thinking ability of students in the Faculty of Education in Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal patronage in Pathum Thani Province, and 2) to compare the critical thinking ability of students in the Faculty of Education in Valaya Alongkorn Rajabhat University, in terms of gender, year of studying, field of studying and achievement. The research sample consisted of 306 undergraduate students from population 1,299 persons at year 1 – 4 in the second semester of the academic year 2017 by stratified random sampling. The instrument was used by the test of the students, critical thinking ability measurement 6 views, and total 30 items of students in the Faculty of Education in Valaya Alongkorn Rajabhat University. The reliability by Cronbach's alpha-coefficient was 0.68. Data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA with Scheffe's method.

The research findings were as follows: 1) the overall of the students, critical thinking ability in the Faculty of Education in Valaya Alongkorn Rajabhat University, the average score was moderate about 17.12. The highest ability was interpretation, recognition of assumption and inference respectively, and 2) the result of the comparison of the students, critical thinking ability in the Faculty of Education in Valaya Alongkorn Rajabhat University found that there was no differences the students, in critical thinking ability in different genders but. The students with different year of studying, different field of studying and different achievement showed the differences on critical thinking ability was at .05 level of statistically significant.

Keywords

Critical thinking, Critical thinking ability, the test of the students critical thinking ability measurement

ความสำคัญของปัญหา

การคิดเป็นและทำเป็น เป็นทักษะที่ผู้เรียนหรือนักศึกษา จำเป็นต้องมีเพื่อการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพในยุคโลกาภิวัตน์ เพราะเป็นทักษะที่ทำให้มุมมองในการมองโลกกว้างขึ้น มีความมั่นใจตนเองมากขึ้นและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างดี โดยเน้นส่วนที่มีศักยภาพมากที่สุดของคน คือ การรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล ใฝ่รู้และรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งลักษณะการคิดดังกล่าวเป็นลักษณะหนึ่งของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นสิ่งจำเป็นต้องเร่งพัฒนาให้เกิดขึ้นในผู้เรียนทุกระดับการศึกษา ซึ่งเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการเรียนการสอน คือ การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ สามารถปรับตัวต่อสถานการณ์เผชิญปัญหาต่าง ๆ ตัดสินใจแก้ปัญหา ตลอดจนสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง ทันสมัย และเหมาะสมต่อสถานการณ์ การคิดจึงเป็นกลไกของการเรียนรู้และแยกแยะสิ่งที่ดีและไม่ดี ดังนั้นการคิดจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต เป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับเด็กไทย การคิดเป็นทักษะมิใช่พรสวรรค์ เพราะสามารถฝึกฝนได้ การศึกษาไทยในปัจจุบันจึงมีความมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน เพื่อให้มีความรู้ ความคิด และมีทักษะเพียงพอในการตัดสินใจ (Department of Academic Affairs, Ministry of Education, 1999) นอกจากนี้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับการคิดของผู้เรียนไว้ว่า ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานกำหนด เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญอย่างหนึ่งคือ ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างเป็นวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ (Ministry of Education, 1999a)

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ของบุคคลและเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในสังคมประชาธิปไตย โดยมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การกระทำของบุคคลและความเชื่อมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและกัน บุคคลจะกระทำหรืองดกระทำสิ่งใดย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อที่มีต่อสิ่งนั้นแต่สิ่งที่สำคัญอันดับแรกคือ การคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีเหตุผล จึงมุ่งตัดสินใจว่าจะอะไรควรเชื่อ อะไรควรปฏิบัติ การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดอย่างมีเป้าหมาย การตัดสินใจกำกับได้ด้วยตนเองโดยขึ้นอยู่กับเหตุผลที่พิจารณาจากหลักฐาน เนื้อหาสาระ แนวคิด วิธีการและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของบุคคลในสังคมแห่งการเรียนรู้และครูเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องเป็นบุคคลในสังคมแห่งการเรียนรู้ อีกทั้งครูมีบทบาทที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนซึ่งครูผู้สอนมีบทบาทมากที่จะทำให้บุคลากรในสถานศึกษาเป็นบุคคลที่จบการศึกษาไปแล้วเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถและมีสติปัญญา อันจะนำไปพัฒนาสังคม ประเทศชาติอย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ ครูผู้สอนควรมีศาสตร์และศิลป์ ในการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ แต่ในปัจจุบันนี้ครูผู้สอนยังมิได้จัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ ผู้เรียนได้พัฒนาด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างจริงจัง ทั้ง ๆ ที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ เป็นมาตรฐานสำคัญที่กำหนดไว้ในมาตรฐานสถานศึกษา ครู

จึงจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ ในด้านนี้เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนด จึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เป็นคนที่มีความรู้และมีประสิทธิภาพสูง ในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สิ่งที่ต้องพัฒนาควบคู่ไปด้วย คือ ในเรื่องทักษะการคิด เน้นทักษะการคิดที่ซับซ้อน สามารถคิดได้อย่างมีเหตุผล พิจารณาไตร่ตรองข้อมูลต่าง ๆ อย่างละเอียดรอบคอบเพื่อตัดสินใจลงมือปฏิบัติ และจากมาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านผู้เรียนที่เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพและมีความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรฐานที่ 4 ระบุว่ามุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและวิสัยทัศน์ (Ministry of Education, 1999b) แต่จากผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในด้านผู้เรียนคุณลักษณะส่วนใหญ่ที่ได้มาตรฐานคือ ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุขภาพนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพ และนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา แต่คุณลักษณะที่ยังไม่ได้มาตรฐาน คือ ความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การรักการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Office of Education Standards and Quality Assessment, 2005) ดังนั้น การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนหรือนักศึกษาวิชาชีพครู จึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่จะพัฒนาความสามารถทางด้านความคิด

Facione, Facione & Giancarlo (1998) ได้ศึกษาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในชั้นเรียน พบว่า วัยรุ่นมีการตัดสินใจอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งเป็น การตัดสินใจที่ควบคุมด้วยตนเอง เป็นผลมาจากการตีความ การวิเคราะห์ การประเมินข้อโต้แย้งการสรุปอ้างอิง ในขณะที่เดียวกันก็มีความสามารถอธิบายหลักฐาน มโนทัศน์ วิธีการพิจารณาหรือเกณฑ์ และได้ชี้ให้เห็นว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับสมรรถนะใน การตัดสินใจ อีกทั้งได้จำแนกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ 6 ทักษะหลัก คือ ทักษะการตีความ (Interpretation Skill) ทักษะการวิเคราะห์ (Analysis Skill) ทักษะการประเมินผล (Evaluation Skill) ทักษะการสรุปอ้างอิง (Inference Skill) ทักษะการอธิบาย (Explanation Skill) และทักษะการควบคุมตนเอง (Self-Regulation Skill)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ได้จัดการศึกษาวิชาชีพครู โดยมีการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นให้มีการเชื่อมโยงบูรณาการคิดแบบมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การเรียนรู้ด้วยตนเอง การใฝ่รู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทำให้การคิดอย่างแบบมีวิจารณญาณมีความสำคัญอย่างยิ่งกับทุกวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพครู เนื่องจากนักศึกษาวิชาชีพครู เมื่อจบการศึกษาต้องมีหน้าที่เป็นครูที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน พัฒนาผู้เรียนในทุกๆด้านประกอบกับในปัจจุบันเทคโนโลยีก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึง

แหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว นักศึกษาวิชาชีพครูจะต้องมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อพิจารณา ไตร่ตรองข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่ได้นั้นให้ถูกต้องและทันสมัย (Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, 2017) และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มีความรอบคอบในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ไม่เพียงพอ นักศึกษาใช้เวลาในการพิจารณา กลั่นกรองและไตร่ตรองที่มาขององค์ความรู้ไม่เพียงพอ ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ที่นักศึกษาจัดทำมามีข้อผิดพลาด ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ นับเป็นผลจากความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของครู เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีและมีประสิทธิภาพ จะเป็นส่วนหนึ่งนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ดีและผลการเรียนรู้ที่ดีของผู้เรียนได้ด้วย

จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ดีนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองที่เป็นระบบและสมเหตุสมผล ซึ่งทักษะดังกล่าวจะสามารถพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้เติบโตเป็นครูที่มีความคิด ความสามารถ วิเคราะห์ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษา และเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการคิดแบบมีวิจารณญาณต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณอยู่ในระดับใดและเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกัน มีผลต่อความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมมติฐาน

นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ที่มีเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 รวม 7 สาขาวิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ เคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไป การศึกษาปฐมวัย ภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ รวมทั้งสิ้น 1,299 คน

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ($\alpha = .05$) ได้นักศึกษาจำนวน 306 คนแล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการเทียบสัดส่วนตามสาขาวิชา

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.1 ศึกษา ตำรา เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณ

2.2 ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณ

2.3 นำแบบวัดการคิดแบบมีวิจารณญาณของเพ็ญศรี พงษ์ประภาพันท์ จุรีรัตน์ กอผจญ และสมเกียรติ สุทธิรัตน์ (Phongpraphan, Kikham and Suttharat, 2003) ที่ปรับปรุงจากแบบทดสอบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนิรมล พงศ์เศรษฐสันต์ (Phongsetthan, 2000) ที่ปรับปรุงจากแบบทดสอบของกนกนุช ขापักตร์ (Kapak, 1996) ซึ่งพัฒนาจากแบบวัดมาตรฐานของวัตสัน และเกลเซอร์ (Watson and Glaser, 1964) มาปรับปรุง พัฒนาและประยุกต์ใช้จนเป็นแบบวัดการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม อันประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 2 แบบวัดการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ประจำปีการศึกษา 2560 ซึ่งมีลักษณะของแบบวัดการคิดแบบมีวิจารณญาณประกอบด้วย ทักษะด้านต่าง ๆ 5 ด้าน รวม 30 ข้อ อันได้แก่

1) ด้านการอนุมาน (Inference) เป็นการพิจารณาระดับความเป็นจริงและข้อเท็จจริงของข้อสรุปจากหลักฐานที่ได้จากการสังเกตและอาศัยความรู้โดยทั่วไป จำนวน 6 ข้อ

2) ด้านการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Recognition of assumption) เป็นการพิจารณาข้อความที่ยอมรับแล้วหรือละไว้ในฐานที่เข้าใจ จำนวน 6 ข้อ

3) ด้านการนิรนัย (Deduction) เป็นการพิจารณาถอดข้อสรุปอย่างจำเป็นและตายตัวจากหลักฐานซึ่งเป็นสถานการณ์ที่กำหนดให้ จำนวน 6 ข้อ

4) ด้านการตีความ (Interpretation) เป็นการพิจารณาสรุปข้อความจากข้อมูลหรือหลักฐานที่กำหนดให้อย่างมีเหตุเพียงพอ โดยที่ข้อสรุปนั้นไม่จำเป็นต้องถอดออกจากหลักฐานอย่างตายตัว จำนวน 6 ข้อ

5) ด้านการประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluation of Argument) เป็นการพิจารณาจากความถูกต้องของการอ้างเหตุผล ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานการณ์ที่กำหนดจำนวน 6 ข้อ

กลุ่มตัวอย่างจะต้องเลือกตอบคำถามในแบบวัดการคิดแบบมีวิจารณญาณตอนที่ 2 แต่ละข้อเพียง 1 คำตอบเท่านั้น คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบวัดจะแบ่งออกเป็น 5 ช่วงเท่า ๆ กัน ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนของเบสท์ (Best, 1977) ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{อัตราภาคขั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนขั้น}} \\ &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} \\ &= \frac{25 - 7}{5} = 3.6\end{aligned}$$

เกณฑ์การให้คะแนนเฉลี่ย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 21.5 – 25.0 หมายถึง	ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณระดับมากที่สุด
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 17.9 – 21.4 หมายถึง	ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณระดับมาก
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 14.3 – 17.8 หมายถึง	ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณระดับปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 10.7 – 14.2 หมายถึง	ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณระดับน้อย
ช่วงคะแนนเฉลี่ย 7.00 – 10.6 หมายถึง	ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณระดับน้อยที่สุด

2.4 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของแบบวัดการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ พร้อมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขจำนวน 3 ท่าน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) ของคำถาม โดยพิจารณาจากค่า IOC ที่ได้ไม่ต่ำกว่า 0.6

2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาความเชื่อมั่นของแบบวัดการคิดแบบมีวิจารณญาณ (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.68

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.1 ติดต่อขอความร่วมมือจากสาขาวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้พร้อมและเพียงพอกับจำนวนนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

3.3 เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครบทุกสาขาวิชาแล้ว นำแบบวัดทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบได้แบบสอบถามจำนวน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยมีขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร ประกอบด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

4.2.1 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบที (t- test for independent sample)

4.2.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ระดับชั้น สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละของจำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ระดับชั้น สาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวแปร	n= 306	
	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	62	20.3
1.2 หญิง	244	79.7
รวม	306	100.0
2. ระดับชั้น		
2.1 ชั้นปีที่ 1	86	28.1
2.2 ชั้นปีที่ 2	79	25.8
2.3 ชั้นปีที่ 3	67	21.9
2.4 ชั้นปีที่ 4	74	24.2
รวม	306	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	n= 306	
	จำนวนคน	ร้อยละ
3. สาขาวิชา		
3.1 ภาษาไทย	55	18.0
3.2 ภาษาอังกฤษ	48	15.7
3.3 ชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไป	49	16.0
3.4 เคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป	35	11.4
3.5 การศึกษาปฐมวัย	48	15.7
3.6 คณิตศาสตร์	52	17.0
3.7 ภาษาจีน	19	6.2
รวม	306	100.0
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
4.1 ต่ำกว่า 2.99	34	11.1
4.2 ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	272	88.9
รวม	306	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จำนวน 306 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 79.70 นอกนั้นเป็นเพศชาย ร้อยละ 20.30 จำแนกตามระดับชั้นปี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 28.10 รองลงมานักศึกษาชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 25.80 และน้อยที่สุดเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 21.90 จำแนกตามสาขาวิชาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ร้อยละ 18.00 รองลงมาเป็นนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 17.00 และน้อยที่สุดนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน ร้อยละ 6.20 และจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ร้อยละ 88.90 และนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.99 ร้อยละ 11.10

2. ผลการวิเคราะห์ความสามารถการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ตามจุดประสงค์มีผลดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ พบว่า ผลการวิเคราะห์ในภาพรวมแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสามารถในการคิดแบบ
มีวิจารณญาณของนักศึกษา ในแต่ละด้าน 5 ด้าน ด้านละ 6 ข้อ จำนวน 30 ข้อ

ความสามารถในการคิด แบบมีวิจารณญาณ	n = 306			
	MIN	MAX	$\bar{X}$	S.D.
ด้านอนุมาน	0.00	4.00	1.49	1.06
ด้านการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น	0.00	6.00	4.04	1.26
ด้านการนิรนัย	0.00	6.00	3.67	1.33
ด้านการตีความ	1.00	6.00	4.06	1.28
ด้านการประเมินข้อโต้แย้ง	0.00	6.00	3.85	1.68
ภาพรวม	7.00	25.00	17.12	4.18

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จำนวน 306 คน ที่ทำแบบวัดการคิดแบบมีวิจารณญาณ 5 ด้าน จำนวน 30 ข้อ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 17.12 โดยมีนักศึกษาได้คะแนนต่ำสุด 7 คะแนนและคะแนนสูงสุด 25 คะแนน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถด้านการตีความมากที่สุด ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 1.28) รองลงมาเป็นด้านการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 1.26) และด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุดด้านอนุมาน ($\bar{X} = 1.49$, S.D. = 1.06)

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ จำแนกตามเพศ ระดับชั้นปี สาขาวิชาและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลดังนี้

2.2.1 ในภาพรวมจำแนกตามเพศ ผลแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษา โดยรวมจำแนกตาม
เพศด้วยการทดสอบที (t-test for independent sample)

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ชาย	62	17.54	3.77	.901	.368
หญิง	244	17.01	4.28		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาชายมีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 17.54$, S.D. = 3.77) มากกว่านักศึกษาหญิง ($\bar{X} = 17.01$, S.D. = 4.28) และเมื่อทดสอบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณด้วยการทดสอบที (t-test for independent sample) พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณไม่แตกต่างกัน

2.2.2 ในภาพรวมจำแนกตามระดับชั้นปี ผลแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
จำแนกตามระดับชั้นปี (n = 306)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	3	136.90	45.632	2.65	.049*
ภายในกลุ่ม	302	5199.63	17.217		
รวม	305	5336.53			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 ถึง 4 มีความสามารถในการคิดแบบมี
วิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ
เชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของ
นักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำแนกตามระดับชั้นปี

ระดับชั้นปี	$\bar{X}$	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
ชั้นปีที่ 1	16.58	-	0.19	0.36	1.70*
ชั้นปีที่ 2	16.77		-	0.17	1.51*
ชั้นปีที่ 3	16.94			-	1.34
ชั้นปีที่ 4	18.28				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ชั้นปีที่ 4 ($\bar{X} = 18.28$)
รองลงมา ได้แก่ ชั้นปีที่ 3 ($\bar{X} = 16.94$) และชั้นปีที่ 2 ($\bar{X} = 16.77$) ตามลำดับ และน้อยที่สุดได้แก่ ชั้นปีที่ 1
($\bar{X} = 16.58$) เมื่อพิจารณาในรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่
4 กับนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 มีความสามารถในการคิดแบบมี
วิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

2.2.3 ในภาพรวมจำแนกตามสาขาวิชา ผลแสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
จำแนกตามสาขาวิชา (n = 306)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	6	734.55	122.43	7.95	.000*
ภายในกลุ่ม	299	4601.97	15.39		
รวม	305	5336.53			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ทั้ง 7 สาขาวิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ เคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไป การศึกษาปฐมวัย ภาษาไทย ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณของ
นักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	$\bar{X}$	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	ชีววิทยาและ วิทยาศาสตร์ทั่วไป	เคมีและวิทยาศาสตร์ ทั่วไป	การศึกษาปฐมวัย	คณิตศาสตร์	ภาษาจีน
ภาษาไทย	17.42	-	1.81*	0.93	1.15	2.73*	1.41	1.68
ภาษาอังกฤษ	15.60		-	2.74*	2.97*	0.92	3.22*	0.13
ชีววิทยาและ วิทยาศาสตร์ทั่วไป	18.34			-	0.22	3.66*	0.48	2.61*
เคมีและวิทยาศาสตร์ ทั่วไป	18.57				-	3.88*	0.26	2.83*
การศึกษาปฐมวัย	14.69					-	4.14	1.05
คณิตศาสตร์	18.82						-	3.09*
ภาษาจีน	15.74							-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ คณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 18.82$) รองลงมา ได้แก่ เคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป ($\bar{X} = 18.57$) ชีววิทยาและวิทยาศาสตร์
ทั่วไป ($\bar{X} = 18.34$) ภาษาไทย ($\bar{X} = 17.42$) ภาษาจีน ($\bar{X} = 15.74$) ภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 15.60$)
ตามลำดับ และน้อยที่สุดได้แก่ การศึกษาปฐมวัย ($\bar{X} = 14.69$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายคู่ด้วย

วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่า นักศึกษาจำนวน 10 คู่สาขาวิชาที่มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ 1) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยกับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ 2) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยกับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ 3) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษกับนักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไป 4) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษกับนักศึกษาสาขาวิชาเคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป 5) นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษกับนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ 6) นักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไปกับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ 7) นักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ทั่วไปกับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย 8) นักศึกษาสาขาวิชาเคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไปกับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ 9) นักศึกษาสาขาวิชาเคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไปกับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย 10) นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

2.2.4 ในภาพรวมจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลแสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการทดสอบที (t-test for independent sample)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ต่ำกว่า 2.99	34	15.41	3.62	-2.55	.011*
ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป	272	17.11	4.21		
รวม	306				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณ ($\bar{X} = 17.11$, S.D. = 4.21) มากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.99 ($\bar{X} = 15.41$, S.D. = 3.62) และเมื่อทดสอบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณด้วยการทดสอบที (t-test for independent sample) พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ ในภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.12 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และจากผลงานวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถด้านการตีความมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น และด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุดด้านอนุมาน สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนุช ฉิมพา (Chimpa, 2008) พบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดอย่างมี

วิจารณ์ญาณในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สืบเนื่องจากการที่นักเรียนขาดการฝึกฝนในเรื่องการเชื่อมโยงสถานการณ์ หรือการร่วมระดมความคิดเห็นและสติปัญญา เพื่อสรุปหาข้อเท็จจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร ลีบอน้อย (Leebonoi, 2004) ที่พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถด้านเหตุผลในระดับปานกลางจะมีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณในระดับปานกลางด้วย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถด้านการตีความมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น และด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุดด้านอนุมาน สอดคล้องกับการศึกษาของ Phongpraphan, Kikham and Suttharat (2003) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณด้านการตีความ มีคะแนนในระดับสูง และมีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณด้านอนุมานในระดับต่ำ อาจเนื่องมาจากการอนุมานเป็นการวัดความสามารถในการตัดสินใจ จำแนกความน่าจะเป็นของข้อสรุปว่า ข้อสรุปใดเป็นจริงหรือเป็นเท็จจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งมีตัวเลือก 5 ตัวเลือก จึงส่งผลให้นักศึกษาจะต้องใช้ความสามารถแยกแยะความคิดเห็นกับข้อเท็จจริงเป็นอย่างมาก ต้องอาศัยความรู้ทั่วไป คิดพิจารณาข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบ หลากหลายแง่มุม จนตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง จึงเป็นเหตุให้นักศึกษาได้คะแนนต่ำกว่าด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับ ประเทืองทิพย์ นวพรไพศาล (Nawaphonphaisan, 1992 cited in Phongpraphan, Kikham and Suttharat, 2003) ได้สำรวจแบบสอบถามการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณของวัดสันและเกลเซอร์ พบว่า แบบสอบถามย่อยด้านการอนุมานเป็นแบบสอบถามที่ยากที่สุด มีค่าความยากเท่ากับ 0.58 และโอกาสตอบถูกโดยการเดาเป็นไปได้น้อย จึงทำให้ค่าความสามารถการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณเฉลี่ยด้านนี้ค่อนข้างต่ำ

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

2.1 จำแนกตามเพศโดยภาพรวม พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับบุญรัก ลาตสูงเนิน (Latsungnoen, 2003) พบว่า กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งสอดคล้องกับหลักทฤษฎีองค์ประกอบเดียว (Uni-Factor Theory) ของบินเน็ตและไซมอน (Binet and Simon, 1905 cited in Latsungnoen, 2003) ที่กล่าวว่า โครงสร้างทางสติปัญญาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่แบ่งแยกเป็นส่วนย่อย นั่นคือ มีความเชื่อว่าความสามารถทางสมองของมนุษย์ ประกอบด้วยองค์ประกอบทั่วไปหรือความสามารถทั่วไปเพียงส่วนเดียว นั่นคือ เป็นการพิจารณาความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน จึงทำให้อธิบายได้ว่า เพศชายและเพศหญิงใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.2 จำแนกตามระดับชั้นปี โดยภาพรวมพบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่มีความเฉลียวฉลาดได้แก่ ชั้นปีที่ 4 รองลงมาได้แก่ ชั้นปีที่ 3 และน้อยที่สุดได้แก่ ชั้นปีที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 2 กับนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณ์ญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Khoktrakul, 1998) ซึ่งสรุปได้ว่า พัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์เป็นไป ตามลำดับขั้นตอนแต่ละขั้นเป็นรากฐานของขั้นถัดไป โดยมีองค์ประกอบที่ต่างกันที่สำคัญคือ วุฒิภาวะ ประสบการณ์ การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม และการควบคุมพฤติกรรมของ

ตนเองที่มีอยู่ใน ด้านของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับกนกนุช ขาพักตร์ (Kapak, 1996) พบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณโดยรวมต่ำกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมสุข โถวเจริญ (Thancharoen, 1998) ที่ศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่ศึกษาในชั้นปีที่สูงกว่าจะมีความสามารถในการคิดอย่างแบบมีวิจารณญาณโดยรวมสูงกว่านักศึกษาในชั้นปีที่ต่ำกว่า โดยนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 มีความสามารถสูงกว่านักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 และ 2 และสอดคล้องกับบุญรัก ลาตสูงเนิน (Latsungnoen, 2003) นักศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันจะมีกระบวนการคิด และพฤติกรรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการวิจัยจึงเป็นไปตามสมมติฐาน

2.3 จำแนกตามสาขาวิชา โดยภาพรวมพบว่า สาขาวิชาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ รองลงมา ได้แก่ สาขาวิชาเคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป และน้อยที่สุดได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาดุริยวิทย นั้นเป็นเพราะนักศึกษาสาขาคณิตศาสตร์ มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับ สซาเฟิร์ชแมน (Schafersman, 1991 cited in Latsungnoen, 2003) กล่าวว่า การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นการใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างหนึ่งหรือเป็นการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากทุกครั้งที่มีการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้เรียน จะใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการแก้ปัญหาอยู่แล้วโดยที่ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่อยู่ในตำราทั่วไป หรือเป็นโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์หรือปัญหาในชีวิตจริงก็ได้ รองลงเป็นสาขาเคมีและวิทยาศาสตร์ทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสาขาวิชาเคมี เป็นศาสตร์ที่มีใช้ตัวเลข เป็นพื้นฐานในการคำนวณ ปริมาณของสาร เตรียมสาร วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล การคำนวณทางเคมีจึงล้วนเกี่ยวข้องกับตัวเลข

2.4 จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยภาพรวม พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป มีค่าความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณเฉลี่ยมากกว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.99 โดยนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับโคคินดา (Kokinda, 1989 cited in Promphayak and Shuipong, 2009) พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการคิดแบบมีวิจารณญาณกับคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และสอดคล้องกับนิรมล พงศ์เศรษฐสันต์ (Phongsetthan, 2000) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นความสามารถในการเข้าถึงความรู้ เป็นความสำเร็จที่ได้จากการเรียนโดยอาศัยความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณสูงเช่นเดียวกัน และจะคิดแบบมีเหตุมีผลมากกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. คณะครุศาสตร์และหลักสูตร ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีโครงการฝึกทักษะการคิดแบบมีวิจารณญาณในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านอนุมาณ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างมีระบบ อันเป็นการส่งเสริมสมรรถนะให้นักศึกษาครูที่จะเป็นครูในศตวรรษที่ 21

2. คณะครุศาสตร์ควรส่งเสริมความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณให้นักศึกษาทุกสาขาวิชา โดยเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาดุริยวิทย เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความสามารถในการคิดแบบมีวิจารณญาณเพิ่มมากยิ่งขึ้น

References

- Best, J. (1977). **Research in Education**. New Jersey: Prentice Hall. Inc.
- Chimpa, P. (2008). **patchai thi song phon to kan khit yang mi wicharanayan khongnakrian chan matthayommasuksa pi thi sam nai rongrian matthayommasuksa Sangkat samnakngan phunthi kansuksa loei khēt 1** [Factors affecting to critical thinking of mathayomsuksa III students in mathayomsuksa school under the jurisdiction of office educational service area Loei 1]. Master's thesis Rajabhat University Loei.
- Department of Academic Affairs, Ministry of Education. (1999). **kan sangkhro rupbaep kanphatthana sakkayaphap khong dek Thai dan thaksa kan khit** [Synthesis of the potential development model of Thai children in thinking skills]. Bangkok: Teacher's council publishing Ladprao.
- Facione, P. A., Facione, N. C. & Giancarlo, C. A. F. (1998). **The California critical thinking disposition inventory**. California: Academic Press.
- Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. (2017). **Nænam khana** [Recommend the faculty]. Retrieved from <http://edu.vru.ac.th/main/>.
- Kapak, K. (1996). **khwamsamphan rawang saphap kan rian kanson thi nensathanakan ching kang khwamsamat nai kan khit wicharanayan khong naksuksa phayaban** [Relationships between instructional conditions emphasizing real situations and critical thinking ability of nursing students]. Master's thesis. Chulalongkorn University.
- Khoktrakul, S. (1998). **chittawitthaya kansuksa** [Educational psychology]. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Latsungnoen, B. (2003). **raingan kanwichai ruang kansuksa priapthiap krabuankan khit lae phruttkam kan khit yang mi wicharanayan nai krabuankan ka panha thang khanittasat khong naksuksa prokraem khanittasat lae sathiti sathaban ratchaphat klum tawantok** [Research report on comparative study of cognitive processes and Critical thinking behavior in the process of solving mathematical problems of Mathematics and statistics program students Rajabhat Institute Western Group]. Ratchaburi: Institute Chom Bueng Village Rajabhat.
- Leebonoi, S. (2004). **patchai bang prakan thi song phon to kan khit yang mi wicharanayan khong nakrian chan matthayommasuksa pi thi song nai rongrian khayai 'okat thangkān suksa sangkat krung the maha nakhon** [Some factors contributing to critical thinking of students mathayomsuksa 2 in

- the Educational Opportunity Extension School under the City of Maha Nakhon]. Master's thesis. Srinakharinwirot University.
- Ministry of Education. (1999a). **laksūt kæn klāng kānsuksā naphūn thān Phutthasakkarātsōngphanhārōjhāsip'et** [Core Education Curriculum, Basic Education BE 2551]. Bangkok: Agricultural Cooperatives of Thailand.
- Ministry of Education. (1999b). **phraratchabanyat kānsuksā hæng chāt. Phō.Sō. 2542** [National Education Act. 1999]. Bangkok: Teacher's council publishing Ladprao.
- Office of Education Standards and Quality Assessment. (2005). **banthuk สมศ. sōngphanhārōjsisipkaō** [Save Som. 2549]. Bangkok: Office of Education Standards and Quality Assessment.
- Phongraphan, P., Kikham, C., & Suttharat, S. (2003). **kān khīt bæp mīwīchānayan khōng naksuksā phayabān wīthayalai phayabān bōrom rāt chonnanī nakhōn phanom** [Research report Critical thinking of nursing students, Boromarajonani College of nursing, Nakornphanom]. Nakhon Phanom: Boromarajonani Nursing College.
- Phongsetthan, N. (2000). **kānsuksā priāpthiāp kān khīt wīchānnāna khōng nakriān nairadap chan matthayommasuksā tōn plāi nai khēt thetsabān Khōn Kæn** [A comparative study on critical thinking of the upper secondary school students in Khonkaen municipality]. Master's thesis. Khonkaen University.
- Promphayak, D. and Shuipong, N. (2009). **rāngān kānwīchāi rūāng patchai thī kīeokhōng kap khwāmsāmāt nai kān khīt bæp mī wīchānyān khōng naksuksā phayabān wīthayalai phayabān bōrom rāt chonnanī phut chin rāt** [Research report on factors related to critical thinking ability of nursing students Boromarajonani College of Nursing, Buddhachinaraj]. Boromarajonani College of Nursing Buddhachinaraj: Phitsanulok.
- Thancharoen, S. (1998). **khwāmsāmāt nai kān khīt wīchānayan khōng naksuksāphayabān wīthayalai bōrom rāt chonnanī phāk tai** [Critical thinking ability of college nursing students Southern Boromarajonani]. Master's thesis. Srinakharinwirot University.
- Watson, G. and Glaser, E. M. (1964). **Critical Thinking Appraisal Manual**. New York: Brace and World Inc.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. Third edition. New York: Harper and Row Publication.

แนวทางการพัฒนาความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์

THE GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF THE SUCCESS OF SMALL
AND MEDIUM ENTERPRISES IN SERVICE SECTOR IN KALASIN PROVINC

เสาวลักษณ์ จิตติมงคล
Saowaluk Jittimongkon

คณะบริหารศาสตร์ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
Faculty of Management Science, Bachelor of Business Administration, Kalasin University
E-mail: sawwaluk11@gmail.com

Received:	February 8, 2019
Revised:	May 2, 2019
Accepted:	May 27, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินงาน 2) ศึกษาปัจจัยความสำเร็จ 3) เปรียบเทียบความสำเร็จ และ 4) ได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีแบบผสมทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 ราย เก็บข้อมูลโดยวิธีแบบแบ่งชั้นภูมิ ประกอบด้วย กลุ่มธุรกิจร้านอาหาร ภัตตาคาร จำนวน 85 ราย กลุ่มธุรกิจโรงแรมและที่พักชั่วคราว จำนวน 91 คน กลุ่มธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ จำนวน 69 ราย และกลุ่มธุรกิจการก่อสร้าง จำนวน 82 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test (ANOVA และ MANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการจังหวัดกาฬสินธุ์ มี 3 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ การสนับสนุนจากภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ทำให้การดำเนินธุรกิจประสบปัญหา ต้องการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือโดยเฉพาะนโยบายของภาครัฐที่เข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจ ในด้านการให้สินเชื่อด้านกองทุนต่าง ๆ ลำดับสองคือ ด้านแรงงาน จะประสบปัญหาด้านแรงงานฝีมือ โดยเฉพาะงานแม่บ้านของโรงแรมและที่พักชั่วคราว และลำดับสาม ด้านการเงิน/บัญชี มีการจัดทำบัญชีอย่างง่ายแต่ยังไม่ได้จัดทำบัญชีแบบมาตรฐาน อีกทั้งขาดเงินทุนหมุนเวียน ทำให้ขาดสภาพคล่องสืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม

2. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความคิดเห็นในความสำเร็จโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความสามารถในการบริหาร และมีความพยายามสู่ความสำเร็จ ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศ อายุทุนจดทะเบียน ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ รูปแบบของธุรกิจ มูลค่าทรัพย์สินถาวร และรายได้หรือยอดขายต่อปี ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยความสำเร็จด้านความสนใจในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ความสามารถในการบริหาร ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ ความสามารถในการสร้างพันธมิตร ความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อม ความเสี่ยง ความคิดสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้ประสบความสำเร็จมี 3 ด้านคือ ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความสามารถในการบริหารและความมุ่งมั่นในความสำเร็จ

คำสำคัญ

ความสำเร็จ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ABSTRACT

The purposes of this study were to: 1) study the problems in operation, 2) factors of success, 3) compare the factors of success, and 4) gain the guideline for the development of success of the Small and medium enterprise in service sector in Kalasin province. This research is mixed method research. Based on the qualitative research and quantitative research. here were 327 samples data were collected from the samples through the stratified sampling including 85 ones from food and restaurant businesses, 91 ones from hotel and temporary accommodation businesses, 69 ones from transportation and logistics businesses, and 82 ones from construction businesses. The questionnaire was used to collected data. Statistics used in analyzing data were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test (ANOVA and MANOVA).

The results revealed that:

1. The current situation of the Small and Medium Enterprise in service sector in Kalasin province had three main aspects. Firstly, the support from the government and relevant sectors. Regarding the economic slowdown, this made many businesses have faced many problems which needing the supports from the government and relevant sectors to stimulus economics in terms of providing loans and funds. Secondly, the workforce was one of important problem especially the workers hotel and temporary accommodation businesses. Finally, finance and accounting was another problem resulting from conducting easy accounting instead of standard accounting. Moreover, the lack of operating capital leading to the lack of financial liquidity resulted from economics situation, politics, and social factors.

2. The Small and Medium Enterprise in service sector in Kalasin province. Had the overall and partial opinions in success in the high level in three aspects which were social responsibility, administrative ability, and effort of success respectively.

3. The compare the factors of success Small and Medium Enterprise in service sector in Kalasin province. having different gender, age, registered capital, age of business, patterns, value of permanent estate, and income had the significant difference in opinion on factors of success in terms of intention in acquiring new knowledge, administrative ability, eagerness of success, ability in building up new partners, ability to change according to environment, risk, and creative, and social responsibility at the level of 0.05.

4. The guidelines for the development of the successs of small and medium enterprise in service Sector in Kalasin provinc in three aspects which were social responsibility, administrative ability, and effort of success.

Keywords

Success, Small and Medium Enterprise (SMEs)

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และภาคการเงิน ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ลดลงร้อยละ 1.70 ในปี พ.ศ.2540 และลดลงอย่างรุนแรงและต่อเนื่องเป็นร้อยละ 10.20 ในปี พ.ศ.2541 ทำให้ธุรกิจต่าง ๆ รวมถึงประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการอาชีพในฐานะลูกจ้างตกงาน อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.50 ในปี พ.ศ.2540 เป็นร้อยละ 4.40 เศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันประสบภาวะชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงครึ่งแรกของปี 2558 เศรษฐกิจไทยขยายตัวที่ร้อยละ 2.90 ต่อปี การส่งออกสินค้าหดตัว กำลังซื้อของประชาชนลดลง การบริโภคและการลงทุนภาคเอกชนชะลอตัว ส่งผลให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้รับผลกระทบและประสบปัญหาในการดำเนินธุรกิจอย่างรุนแรงและขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งในปัจจุบันจะพบว่าผู้ประกอบการ SMEs ไทยยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายที่เพิ่มขึ้นทั้งจากปัจจัยภายในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันที่สูงขึ้นจากจำนวน SMEs ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การดำเนินนโยบายของภาครัฐ เช่น นโยบายเพิ่มรายได้แรงงาน 300 บาท ซึ่งส่งผลให้ SMEs ที่มีอยู่และที่กำลังเข้ามาสู่ตลาดจำเป็นต้องเร่งปรับตัวเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างฐานของกิจการให้เข้มแข็ง ขณะที่ความท้าทายจากปัจจัยภายนอกประเทศก็มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลก และผลกระทบภายหลังการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ AEC (ASEAN Economic Community: AEC) ซึ่งเห็นว่า SMEs ไทยจะต้องอาศัยจุดแข็งจากความได้เปรียบของการเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรกรรม

รายสำคัญของโลก ปัจจุบันผู้ประกอบการทั้งประเทศที่เป็น SMEs มีจำนวน 2.91 ล้านราย คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 99.60 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด โดย SMEs ส่วนใหญ่จะดำเนินธุรกิจอยู่ใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากถึงร้อยละ 25.90 รองลงมาเป็นกรุงเทพฯ คิดเป็นร้อยละ 19.70 และภาคกลางคิดเป็นร้อยละ 19.40 หากพิจารณาประเภทธุรกิจ พบว่า SMEs ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจการค้าส่งค้าปลีกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.70 รองลงมาคือการผลิตอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 17.90 และอันดับสามคือ กิจกรรมโรงแรมและภัตตาคาร คิดเป็นร้อยละ 9.30 การกระจายตัวของ SMEs จึงช่วยในการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนภูมิภาคและของประเทศให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน (Office of Small and Medium Enterprises Promotion, 2010) ปัญหาของ SMEs ประสพคือ การขาดแคลนเงินทุน ปัญหาแรงงาน โดยมีการใช้แรงงานที่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำและมีอัตราการเปลี่ยนงานสูง ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปัญหาทางการตลาด ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิต ด้านการบริหารจัดการ ดังนั้น SMEs จะประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนให้ธุรกิจก้าวไปสู่ความสำเร็จได้มากน้อยแตกต่างกัน เพราะสิ่งหนึ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จอาจไม่ใช่ว่ามีเงินทุนมาก แต่กลับเป็นเพราะการได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จได้ความโดดเด่นของธุรกิจ SMEs ในภาคการบริการเป็นผลมาจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงระบบการคมนาคมและการทั้งทางอากาศ ทางถนน และระบบราง จังหวัดกาฬสินธุ์มีผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs กลุ่มบริการ จำนวน 1,800 ราย (Small and Medium Enterprises Report, 2016) สถานประกอบการ SMEs ภาคบริการประกอบด้วยกลุ่มธุรกิจด้านภัตตาคาร กลุ่มธุรกิจโรงแรมและที่พัก กลุ่มธุรกิจการก่อสร้าง และกลุ่มธุรกิจการขนส่ง ในปี 2558 จังหวัดกาฬสินธุ์มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนเพิ่มขึ้นจากปี 2557 จำนวน 18,447 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.45 และมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จำนวน 63.26 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 8.59 ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าใช้จ่ายต่อหัว เพิ่มขึ้นจำนวน 37.26 บาท/วัน หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 4.95 โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศสูงที่สุด ซึ่งคาดว่าในปีต่อไปรายได้จากการท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 เนื่องจากรายได้จากการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2558 เติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ประกอบการ SMEs ภาคบริการ รวมทั้งผู้ที่สนใจจะเข้ามาประกอบกิจการ SMEs ภาคบริการ ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ปัจจุบันปัญหาของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ประสบปัญหาด้านใด
2. ปัจจัยใดทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจ (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จของผู้ประกอบธุรกิจ (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จของผู้ประกอบธุรกิจ (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์
4. เพื่อได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจ (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาแนวทางการพัฒนาความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ภาคการบริการ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ดำเนินกิจการอยู่ซึ่งมีการขึ้นทะเบียนไว้จำนวน 1,800 ราย (Small and Medium Enterprises Report, 2016)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ภาคการบริการ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ สูตรทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 327 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งออก 4 กลุ่ม คือ กลุ่มธุรกิจด้านภัตตาคาร จำนวน 85 ราย กลุ่มธุรกิจโรงแรมและที่พัก จำนวน 91 ราย กลุ่มธุรกิจการก่อสร้าง จำนวน 82 ราย กลุ่มธุรกิจการขนส่ง จำนวน 69 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม แนวทางการพัฒนาความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ภาคการบริการ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการดำเนินงานของผู้ประกอบธุรกิจ (SMEs) ภาคบริการ จำนวน 8 ด้าน ในด้านการบริหารจัดการ ด้านการลงทุนและขยายกิจการ ด้านการบริการ ด้านการตลาด ด้านแรงงาน ด้านการเงิน/บัญชี ด้านเทคโนโลยี/นวัตกรรม ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับความสำเร็จของผู้ประกอบธุรกิจ (SMEs) ภาคบริการ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 8 ด้านคือ ความสนใจในการแสวงหาความรู้ ด้านเพิ่มเติมความสามารถในการบริหาร ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ ความสามารถในการสร้างพันธมิตร ความสามารถในการปรับตัว สภาพแวดล้อมความเสี่ยง ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบต่อสังคม แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพัฒนาสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นคำถามปลายเปิดใช้วิธีการสัมภาษณ์

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ซึ่งตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาระหว่าง 0.616-0.821 จากนั้นนำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใช้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน และนำผลมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbachs) ซึ่งแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.803-0.879 ซึ่งนับว่ามีคุณภาพสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และได้ข้อมูลกลับมาจำนวน 327 ชุดและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 327 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ และร้อยละ ปัญหาของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจ (SMEs) ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความสำเร็จของผู้ประกอบการ (SMEs) จำแนกตามตัวแปรของสภาพบุคคล คือ ด้านเพศ อายุ ทุนจดทะเบียน ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ รูปแบบของธุรกิจ ทรัพย์สินถาวร รายได้/ยอดขายต่อปี โดยใช้ T-test Independent หากพบความแตกต่างจะดำเนินการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้ F-test (ANOVA และ MANOVA)

ผลการวิจัย

จากการวิจัย แนวทางการพัฒนาความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ภาคบริการ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยทำการสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ทุนจดทะเบียนของกิจการ จำนวน 1-5 ล้านบาท ดำเนินกิจการมาแล้ว 6-10 ปี รูปแบบธุรกิจเป็นเจ้าของคนเดียว จำนวนพนักงานต่ำกว่า 10 คน มูลค่าสินทรัพย์ถาวรของกิจการน้อยกว่า 5 ล้านบาท กิจการมีรายได้หรือยอดขายน้อยกว่า 5 ล้านบาทต่อปี

2. สภาพปัจจุบันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบประเด็นปัญหาในด้านการบริหารจัดการ ด้านการลงทุน ขยายกิจการด้านการบริการ ด้านการตลาด ด้านแรงงาน ด้านการเงิน/บัญชี ด้านเทคโนโลยี/นวัตกรรม ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3 ลำดับคือ ลำดับที่ 1 การสนับสนุนจากภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ทำให้การดำเนินธุรกิจประสบปัญหา จึงมีความต้องการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือโดยเฉพาะนโยบายของภาครัฐที่เข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจ ในด้านการให้สินเชื่อด้านกองทุนต่าง ๆ ลำดับที่ 2 ด้านแรงงาน จะประสบปัญหา

ด้านแรงงานฝีมือโดยเฉพาะงานแม่บ้านของโรงแรมที่พัก และลำดับที่ 3 ด้านการเงิน/บัญชี ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจ และขาดสภาพคล่องสืบเนื่องจากเศรษฐกิจชะลอตัว

3. ความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในการพัฒนาความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs มีความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.83) รองลงมาคือ ความสามารถในการบริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.73) และความมุ่งมั่นในความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในการพัฒนาความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีต่อสถานภาพบุคคล ด้านเพศ อายุ ทุนจดทะเบียน ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ รูปแบบของธุรกิจ ทรัพย์สินถาวร รายได้/ ยอดขายต่อปี พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นความสำเร็จที่มีต่อสถานภาพบุคคลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านเพศ อายุ ทุนจดทะเบียน ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ รูปแบบของธุรกิจ มูลค่าสินทรัพย์ถาวร และรายได้/ยอดขายต่อปี ต่อความสำเร็จด้านความสนใจในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ด้านความสามารถในการบริหาร ด้านความมุ่งมั่นในความสำเร็จ ด้านความสามารถในการสร้างพันธมิตร ด้านความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า ผู้ประกอบการที่เป็นเพศชาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จด้านความสามารถในการสร้างพันธมิตร ความสามารถในการบริหาร และความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อม มากกว่าเพศหญิง ด้านอายุ ผู้ประกอบการอายุต่ำกว่า 30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จมากกว่าผู้ประกอบการที่มีอายุ 30-40 ปี อายุ 41-50 ปี อายุ 51-60 ปี และ มากกว่าอายุ 60 ปี ด้านทุนจดทะเบียน พบว่า สถานประกอบการที่มีทุนจดทะเบียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ด้านระยะเวลาดำเนินธุรกิจพบว่า ผู้ประกอบการที่มีระยะเวลาดำเนินธุรกิจแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ระหว่างดำเนินธุรกิจมากกว่า 20 ปี กับผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจมา 6-10 ปี และ 11-20 ปี ด้านรูปแบบของธุรกิจพบว่า ผู้ประกอบการที่มีรูปแบบของธุรกิจที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่าง ด้านจำนวนพนักงาน พบว่า ผู้ประกอบการมีจำนวนพนักงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ด้านมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของกิจการ พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ด้านรายได้หรือยอดขายต่อปี พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

5. แนวทางการพัฒนาความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ

5.1 ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการดูแลเอาใจใส่ต่อลูกค้า คู่ค้า และพนักงาน ตลอดจนการดำเนินธุรกิจด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความร่วมมือกับชุมชนและสังคมพร้อมการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

5.2 ความสามารถในการบริหาร ต้องกล้าตัดสินใจและมีความพยายามสู่ความสำเร็จ
ควรมีการวางแผนธุรกิจอย่างเป็นระบบ และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

5.3 ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ มีการพัฒนาการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ดีกว่า โดยมีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับการพัฒนาสินค้า การบริการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของธุรกิจ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ภาคบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบปัญหา คือ ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ทำให้การดำเนินธุรกิจประสบปัญหา จึงมีความต้องการให้รัฐบาลเข้ามาให้การสนับสนุน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือ โดยเฉพาะนโยบายของภาครัฐที่เข้ามากระตุ้นเศรษฐกิจ ในด้านการให้สินเชื่อ ด้านกองทุนต่าง ๆ ลำดับ 2 ด้านแรงงาน จะประสบปัญหาด้านแรงงานฝีมือโดยเฉพาะงานแม่บ้าน ตามโรงแรมที่พัก และลำดับ 3 ด้านการเงิน/บัญชี ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจ และขาดสภาพคล่องสืบเนื่องจากเศรษฐกิจชะลอตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Torudom (2007) ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อุตสาหกรรมเกษตรภาคการค้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า มีปัญหาด้านการจัดการเงินทุนหมุนเวียนและปัญหาด้านแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Ananpornchinda (2012) ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาผู้ประกอบการที่มีศักยภาพจากฐานการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (NEC) พบว่า เงินลงทุนในธุรกิจ การขาดพื้นฐานความรู้ในการทำธุรกิจ การขาดประสบการณ์ทำงาน การบริหารจัดการ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ วิถีชีวิตเศรษฐกิจ ความไม่มั่นคงในการทำธุรกิจ และการแข่งขันที่รุนแรง

2. ความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากคือ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความสามารถในการบริหาร ด้านความมุ่งมั่นในความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ Aphisakulwong (2009) ได้ศึกษาปัจจัยต่อความสำเร็จของธุรกิจด้านความงามขนาดย่อมพบว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จจำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยกระบวนการและความมีนวัตกรรม ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยความกล้าเสี่ยง ปัจจัยด้านความใส่ใจในการเรียนรู้ ความใส่ใจในความสำเร็จ โดยที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งความสำเร็จด้านการบริการและผลประกอบการคือ ปัจจัยกระบวนการและความมีนวัตกรรม และปัจจัยความกล้าเสี่ยง ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญประเด็นต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการ ความกล้าเสี่ยงและกล้าตัดสินใจของผู้ประกอบการ ตลอดจนการเลือกใช้นวัตกรรมในกระบวนการบริการ ซึ่งจะทำให้สามารถนำไปสู่ความเป็นผู้นำและประสบความสำเร็จได้อย่างดียิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ Kawira (2011) ศึกษาการศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประสบความสำเร็จในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประสบความสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุดคือ มีความมานะ อดทนในการทำงาน มีความรับผิดชอบและ

มีความซื่อสัตย์ในการประกอบธุรกิจมีความสามารถในการบริหารงานและสอดคล้องกับ Somkao, Jongpid, Yupawadee, Sauvanee, and Sommart (2016) ศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในภาคใต้ : ภาคบริการ คุณลักษณะผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ ลักษณะผู้ประกอบการ คุณลักษณะผู้ประกอบการ และความสามารถทางการจัดการ พบว่า คุณลักษณะผู้ประกอบการเป็นผลมาจากลักษณะวิสาหกิจ ลักษณะประกอบการ และความสามารถทางการจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับ Chokpromanan and Jadesadalug (2015) ศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ของผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดนาตอนหวาย จังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความก้าวร้าวในการแข่งขัน ด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ และด้านความใส่ใจในความสำเร็จอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และสอดคล้องกับ Ananpornchinda (2012) ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาผู้ประกอบการที่มีศักยภาพจากฐานการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (NEC) พบว่า ต้องมีการส่งเสริมระบบการส่งเสริมระบบการบริหารจัดการ การสร้างความเข้มแข็งให้ธุรกิจ ความสำเร็จในการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายธุรกิจ การส่งเสริมผู้ประกอบการรายใหม่ และการขยายโอกาสให้เกิดธุรกิจใหม่ การสร้างงานให้กับผู้ประกอบการ การส่งเสริมการลงทุนและการสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้กับผู้ประกอบการ

3. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จด้านความสามารถในการสร้างพันธมิตร ความสามารถในการบริหาร และความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน เนื่องจากการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับพันธมิตรธุรกิจอย่างต่อเนื่อง พันธมิตรธุรกิจสามารถช่วยให้ธุรกิจขยายตัวหรือพัฒนาสินค้า/บริการให้ดียิ่งขึ้น รับฟังความคิดเห็นจากพันธมิตรธุรกิจโดยนำไปสู่การปรับปรุงและแก้ไขการดำเนินธุรกิจ ความสามารถในการบริหารกล้าตัดสินใจและมีความพยายามสู่ความสำเร็จ มีการวางแผนธุรกิจอย่างเป็นระบบสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ Torudom (2007) ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs อุตสาหกรรมเกษตรภาคการค้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ มีความสามารถในการตัดสินใจและปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญในธุรกิจเกษตร เป็นผลมาจากความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์อันยาวนานทางการค้า มีการวางแผนในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับฤดูกาล ความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อม มีความพร้อมต่อการแข่งขัน เมื่อต้องเผชิญกับคู่แข่งและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ได้ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมของธุรกิจอย่างละเอียดก่อนการตัดสินใจลงทุน มีการปรับกลยุทธ์ของธุรกิจหากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนกลยุทธ์

4. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จแตกต่างกัน เนื่องจากความสนใจในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ความสนใจในการหาความรู้และแสวงหาแนวคิดใหม่เพื่อพัฒนาธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ Chaisuksang (2011) ศึกษาบุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ การริเริ่มด้วยตัวเอง และความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการโรงแรมอิสระในเมืองพัทยา พบว่า บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง

และด้านความมั่นคงและใส่ใจในการเรียนรู้ การริเริ่มด้วยตัวเอง ด้านความมุ่งมั่นในความสำเร็จ มีการพัฒนาการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ดีกว่าคู่แข่งชั้นความสามารถในการสร้างพันธมิตรรับฟังความคิดเห็นจากพันธมิตรธุรกิจโดยนำไปสู่การปรับปรุงและแก้ไขการดำเนินธุรกิจ ความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อมมีความพร้อมต่อการแข่งขัน เมื่อต้องเผชิญกับคู่แข่งและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปด้านความเสี่ยง สร้างความเชื่อมั่นต่อองค์กร ความเชื่อมั่นของตลาด ลูกค้า ผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะความเชื่อมั่นในกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นในสภาวะวิกฤติ โดยมีแนวทางในการจัดการที่ดี ด้านความคิดสร้างสรรค์ มีการนำกลยุทธ์ด้านต่าง ๆ มาพัฒนาให้ผลิตภัณฑ์มีความแตกต่างเหนือคู่แข่ง ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีการดูแลเอาใจใส่ต่อลูกค้า คู่ค้า และพนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Suk Sri (2010) ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการศึกษาภูมิหลังของผู้ประกอบการ ลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะความเป็นผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมาย การจัดการความผิดพลาดล้มเหลว ความซื่อสัตย์สุจริต การแสวงหาข้อมูลและความเชี่ยวชาญจากผู้อื่น มุ่งมั่นอดทน แสวงหาโอกาส ใฝ่ความสำเร็จ กล้าเสี่ยง มีแรงจูงใจและพลัง มั่นใจในตัวเอง กล้าริเริ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ และมีมนุษยสัมพันธ์

5. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีทุนจดทะเบียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Saenghiran and Thananitakorn (2012) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการ ประกอบธุรกิจค้าส่งเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดโบ้เบ้กรุงเทพมหานครพบว่า ประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจแตกต่างกัน มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจค้าส่งเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดโบ้เบ้กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริม การตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านลักษณะทางกายภาพไม่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ

6. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีรูปแบบธุรกิจแตกต่างกัน เนื่องจากด้านความสนใจในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ด้านความสามารถในการบริหาร ด้านความมุ่งมั่นในความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ Chaisuksang (2011) ศึกษาบุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ความชำนาญ การริเริ่มด้วยตัวเอง และความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการโรงแรมอิสระในเมืองพัทยา พบว่า บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง และด้านความมั่นคงและใส่ใจในการเรียนรู้ การริเริ่มด้วยตัวเอง และความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ ด้านความสามารถในการสร้างพันธมิตร ด้านความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ Ananpornchinda (2012) ศึกษาปัจจัยต่อความสำเร็จของธุรกิจด้านความงามของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมพบว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จ 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยกระบวนการและความมีนวัตกรรม ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยความกล้าเสี่ยง ปัจจัยด้านความใส่ใจในการเรียนรู้ ความใส่ใจในความสำเร็จ โดยที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งความสำเร็จด้านการบริการและผลประกอบการคือ ปัจจัยกระบวนการและความมีนวัตกรรม และปัจจัยความกล้าเสี่ยง

ธุรกิจจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารและการดำเนินงานที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพของสถานประกอบการนั้น ๆ ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญประเด็นต่าง ๆ เช่น การบริหารจัดการ ความกล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจของผู้ประกอบการ ซึ่งจะทำให้สามารถนำไปสู่ความเป็นผู้นำและประสบความสำเร็จได้อย่างดียิ่ง และสอดคล้องกับ Hashim, Wafa and Sulaiman (2001) ศึกษาลักษณะของสถานประกอบการและกลยุทธ์ทางธุรกิจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของสถานประกอบการได้แก่ อายุของธุรกิจ จำนวนของเจ้าของ ความซับซ้อนของโครงสร้างองค์กร กระบวนการ เงินทุน จำนวนพนักงาน และระยะเวลาการดำเนินงาน การได้รับความช่วยเหลือมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของธุรกิจ

7. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีจำนวนพนักงานแตกต่างกัน เนื่องจากมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จ ด้านความสนใจในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ด้านความสามารถในการบริหาร ด้านความมุ่งมั่นในความสำเร็จ ด้านความสามารถในการสร้างพันธมิตร ด้านความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ Mutchimsattha (2011) ศึกษาบุคลิกการเป็นผู้ประกอบการ ภูมิความรู้ ความชำนาญ ทักษะการจัดการทรัพยากรใหม่ และความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการโรงแรมอิสระ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะบุคลิกการเป็นผู้ประกอบการความเป็นตัวของตัวเอง ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ และความใส่ใจในความสำเร็จอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยความมีนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยงและความก้าวร้าวในการแข่งขันอยู่ในระดับปานกลาง ภูมิความรู้ความชำนาญ ด้านความชำนาญในวิชาชีพอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ประสิทธิภาพในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง มีทักษะการจัดการทรัพยากรใหม่อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และมีความสำเร็จในการประกอบธุรกิจมีระดับค่อนข้างสูง บุคลิกการเป็นผู้ประกอบการด้านความเป็นตัวของตัวเอง ความมีนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง ความสม่ำเสมอ และใส่ใจในการเรียนรู้ และ Yimsook (2009) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ประกอบการกับความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม กรณีศึกษาธุรกิจไม้ดอกไม้ประดับในอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีคุณลักษณะของผู้ประกอบการด้านความต้องการความสำเร็จ ความมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ และความกล้าเสี่ยงอยู่ในระดับสูง

8. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จแตกต่างกันเนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของกิจการแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จด้านความสนใจในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ด้านความสามารถในการบริหาร ด้านความมุ่งมั่นในความสำเร็จ ด้านความสามารถในการสร้างพันธมิตร ด้านความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

9. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีรายได้หรือยอดขายแตกต่างกัน เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของกิจการแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จด้านความสนใจในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ด้านความสามารถในการบริหาร ด้านความมุ่งมั่นในความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ Nantasanon (2011) ศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีคุณลักษณะในด้านการแสวงหาโอกาส มุ่งมั่นอดทน ซื่อสัตย์ สุจริต มีความรู้พื้นฐานและประสบการณ์ในธุรกิจที่ทำความเชื่อมั่นในตนเอง แรงจูงใจและใฝ่หาความสำเร็จ มนุษยสัมพันธ์ กล้าเสี่ยง ความคิดสร้างสรรค์ การแสวงหาข้อมูลและความเชี่ยวชาญจากผู้อื่น วิสัยทัศน์และเป้าหมาย และความเป็นผู้นำ ด้านความสามารถในการสร้างพันธมิตร ด้านความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และสอดคล้องกับ Sebor, Lee, and Sukasame (2009) ศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจ พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของประเทศไทย พบว่า ด้านคุณลักษณะเฉพาะของผู้ประกอบการในด้านมุ่งเน้นความสำเร็จ การเปิดรับความเสี่ยง และความเชื่อในอำนาจควบคุมของตนเอง การสร้างเครือข่ายธุรกิจด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการเน้นคุณภาพการให้บริการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยการสร้างความเชื่อมั่น การสนองความต้องการลูกค้า การใช้งานง่าย และการบริการตนเองของลูกค้า ความสำเร็จผู้ประกอบการนั้น สามารถวัดได้จาก อัตราการเติบโต ยอดขาย ความมั่นคงของธุรกิจ การยอมรับของลูกค้า และความพึงพอใจ

10. แนวทางการพัฒนาความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ต้องมีการพัฒนาความสำเร็จคือ

1. ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการดูแลเอาใจใส่ต่อลูกค้า คู่ค้า และพนักงาน ตลอดจนการดำเนินธุรกิจด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สร้างความร่วมมือกับชุมชนและสังคมพร้อมการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
2. ความสามารถในการบริหาร ต้องกล้าตัดสินใจและมีความพยายามสู่ความสำเร็จ ควรมีการวางแผนธุรกิจอย่างเป็นระบบ และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว
3. ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ มีการพัฒนาการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ดีกว่า โดยมีความคิดริเริ่มเกี่ยวกับการพัฒนาสินค้า การบริการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของธุรกิจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรให้ความสำคัญด้านการพัฒนาตนเองไปสู่ความสนใจในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ด้านความสามารถในการสร้างพันธมิตร ด้านความสามารถในการปรับสภาพแวดล้อม ด้านความกล้าเสี่ยง และด้านความคิดสร้างสรรค์
2. ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรมีการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายกันเพื่อเป็นการช่วยเหลือในการดำเนินธุรกิจซึ่งกันและกันและการสร้างเครือข่ายในธุรกิจเกี่ยวเนื่องกัน ควรมีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการให้ทันสมัยขึ้น หรือให้ทันต่อความต้องการของลูกค้า เพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ ประหยัดเวลาในการดำเนินธุรกิจ

3. ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรมีการบันทึกรายรับ รายจ่าย ให้เป็นปัจจุบัน พร้อมกับการจัดทำบัญชีให้เป็นระบบเพื่อประกอบการขอสินเชื่อเมื่อทางภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีนโยบายให้การให้สินเชื่อ

4. ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรมีการพัฒนา ฝึกอบรม พนักงานของกิจการ ให้มีความรู้ ทักษะเฉพาะ ทางเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับสถานประกอบการและเพิ่มขีดความสามารถให้กับพนักงานของกิจการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มบริการ จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพิ่มช่องทางการขายผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มช่องทางการขายและเพิ่มขีดความสามารถของกิจการ

References

- Ananpornchinda, N. (2012). yutthasāt kānphatthana phuprakōpkan thī mī sakkayaphāp chāk thān kāndamnoēn ngān khroṅkān soēmsāng phuprakōpkan mai (NEC) [Strategies for developing potential entrepreneurs from the base The implementation of the new entrepreneurial building project (NEC)]. *Academic Journal of Pathum Thani University*, 4(1), 181-192.
- Aphisakulwong, P. (2009). patchai tō khwāmsamret khōṅg thurakit dān khwām ngām khōṅg thurakit khanāt yōm [Factors affecting the success of the beauty business of small businesses]. College innovation., Independent research Master of Science Department of Technology Administration.
- Chaisuksang, A. (2011). bukkhalik kān pen phuprakōpkan phūm khwāmru khwām chamnān kān riroēm duāi tuā ‘ēng lāe khwāmsamret nai kānprakōp thurakit khōṅg phuprakōpkan rōngrāem ‘itsara nai mūāng Phatthaya [Entrepreneurial orientation, human capital, personal initiative and business success of independent hotel entrepreneurs in Pattaya city]. Thammasat University.
- Chokpromanan, W., & Jadesadalug, V. (2015). khunnalaksana khōṅg phuprakōpkan thī mī tō khwāmsamret nai kān dā noēn thurakit khōṅg phuprakōpkan rānkha nai talāt nāt ‘on wāi chāngwat Nakhōṅ Pathom [TheAffects Entrepreneur Characteristic On The Successful Operation of Store Entrepreneur in Don Wai Floating Market, NakhonPathom Province]. *Veridian E-Journal,Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 8(2), 967-988.
- Hashim K. M., Wafa, A. S., & Sulaiman, M. (2001). *Performance of SMEs in the Malaysian Manufacturing Sector*. Asian Small and Medium Enterprise: Challenges in the 21st Century: England: Wisdom House.

- Kawira, S. A. (2011). *kānsuksā khunnalaksana khōng phūprakōpkān thurakit khanāt klāng lāe khanāt yōm thī prasop khwāmsamret nai ‘amphoe mūang chāngwat Tāk* [Study of characteristics of small and medium business Entrepreneurs Successful in Mueang District, Tak Province]. Master of business Administration, Ping River Basin, Ping River Basin College.
- Mutchimsattha, P. (2011). *bukkhalik kān pen phūprakōpkān phūm khwāmru khwām chamnān thaksa kānchat hā sapphayakōn mai lāe khwāmsamret nai kānprakōp thurakit khōng phūprakōpkān rōngrām ‘itsara nai khēt Krung Thēp Maha Nakhōn* [Entrepreneurial orientation, human capital, new resource skill and business success of independent hotel entrepreneurs in Bangkok]. Thammasat University.
- Nantasanon, K. (2011). *khunnalaksana khōng phūprakōpkān wisāhakit khanāt klāng lāe khanāt yōm nai khēt mūang chāngwat chiāng rāi* [Characteristics of small and medium enterprises in Mueang District Chiang Rai province]. Master's thesis, University Mae Fah Luang.
- Office of Small and Medium Enterprises Promotion. (2010). *paṭchāi hāng khwāmsamret khōng kānprakōp thurakit* [Factors of success of conduct a business]. Retrieved from www.sme.go.th.
- Saenghiran, R., & thananitakorn, N. (2012). *paṭchāi thī mī phon tō khwāmsamret nai kānprakōp thurakit khāsong sūaphā samretrūp nai talāt bōbē* [Factors affecting the success of Assembling Wholesale clothing business in Bobae market]. Bangkok University, Bangkok: A research proposal meeting National Graduate School No. 24. Bangkok.
- Sebora, T. C., Lee, S. M., & Sukasame, N. (2009). Critical success factors for e-commerce entrepreneurship: an empirical study of Thailand. *Small Business Economics*, 32(3), 303-316. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s11187-007-9091-9>. doi:10.1007/s11187-007-9091-9
- Small and Medium Enterprises Report.** (2016). Retrieved from www.sme.go.th.
- Somkao, R., Jongpid, R., Yupawadee, S., Sauvanee, C. & Sommart, C. (2016). *khunnalaksana phūprakōpkān thī prasop khwāmsamret nai phāk tai : phāk bōrikān* [The Characteristics of Successful Entrepreneurs in Southern Region: Service Sector]. *Economics and Business Administration Journal Thaksin University*, 2(1), 25-36.

- Suksri, N. (2010). *patchai hæng khwāmsamret khōng phūprakōpkān nai ‘amphoe mūāng chāngwat surāthānī* [Factors of entrepreneur success in Mueang District Surat Thani]. Master's thesis Surat Thani Rajabhat University.
- Torudom, R. (2007). *patchai khwām khōng phūprakōpkān thurakit khanāt klāng læ khanāt yōm SMEs nai ‘utsāhakam kasēt phāk kānkha nai chāngwat cha chōēng the rā* [Key Success Factors of Small and Medium Entrepreneurs in Agricultural Industry the Case study of Chacherngsao]. Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row Publications.
- Yimsook, N. (2009). *khwāmsamphan rawāng khunnalaksana khōng phūprakōpkān kap khwāmsamret khōng phūprakōpkān thurakit khanāt yōm : kōrānī suksā thurakit maidōk maipradap nai ‘amphoe ‘ongkharak chāngwat nakhōn nāyok* [Relationships between entrepreneurial characteristics and small business entrepreneur's success : a case study of plants decorating business in Ongkharak District, Nakhon Nayok Province]. Thammasat University.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู
สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

FACTORS AFFECTING EFFICIENCY OF STEM EDUCATION LEARNING
MANAGEMENT OF TEACHERS TO THE UNDER DEPARTMENT OF LOCAL
ADMINISTRATION IN PATHUM THANI PROVINCE

อัญชลี ลัดดาแย้ม¹ และต๋องลักข์ บุญธรรม²
Aunchalee Laddayam¹ and Tongluck Boontham²

¹หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
จังหวัดปทุมธานี

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

¹Master of Education Program in Educational Administration, Rajamangala University of
Technology Thanyaburi, Pathum Thani

²Assistant Professor Dr. Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology
Thanyaburi, Pathum Thani
E-mail: krooaou123@gmail.com

Received:	March 4, 2019
Revised:	May 2, 2019
Accepted:	May 27, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู
สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการ
เรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี และ 3) ปัจจัยที่ส่งผล
ต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัด
ปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูระดับประถมศึกษา สังกัดกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จำนวน 327 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์
สมการถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าสู่ตัวแปรทั้งหมดเข้าสมการ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
รองลงมา คือ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ การจัดบรรยากาศในห้องเรียน และบุคลิกภาพ ตามลำดับ และ 3)
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู ได้แก่ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

เจตคติทางวิทยาศาสตร์ บุคลิกภาพ และการจัดบรรยากาศในห้องเรียน ตามลำดับ โดยปัจจัยดังกล่าวสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 79.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ

ประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ สะเต็มศึกษา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of this research were to study: 1) the efficiency of STEM education learning management of teachers under the Department of Local Administration in Pathum Thani province, 2) the factors related to the efficiency of STEM education learning management of teachers under the Department of Local Administration in Pathum Thani province, and 3) the factors affecting the efficiency of STEM education learning management of teachers under the Department of Local Administration in Pathum Thani province. The samples of the study drawn from multi-stage sampling consisted of 327 teachers and administrators of primary schools under the Department of Local Administration in Pathum Thani province. The research instrument used for collecting data was a five-point Likert scale questionnaire. The reliability of the questionnaire was 0.95. The data were analyzed using mean, standard deviation, and multiple regression analysis - the enter method.

The results of the research showed that: 1) the efficiency of STEM education learning management of teachers was at a high level, 2) the factors related to the efficiency of STEM education learning management of teachers were at a high level. When the individual factors were considered, innovation media and technology, scientific attitude, classroom atmosphere, and personality were the first, second, third, and fourth averages in the efficiency respectively, and 3) the factors affecting the efficiency of STEM education learning management of teachers were innovation media and technology, scientific attitude, personality, and classroom atmosphere. These factors could significantly predict the efficacy with 79.7 percent at the 0.05 level.

Keywords

Efficiency, Learning Management, STEM Education, Department of Local Administration

ความสำคัญของปัญหา

เมื่อโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกลายเป็นโลกที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ การมีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้มแข็งจะช่วยให้คนไทยในประเทศสามารถพัฒนาและคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมและ

ตอบสนองกับความต้องการของคนในประเทศได้ เพื่อเป้าหมายสูงสุดคือประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และพัฒนาความเป็นอยู่ของคน ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งตั้งเป้าหมายในการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการปฏิรูปการศึกษาที่เน้น กระบวนการเรียนรู้ตามหลักวิทยาศาสตร์ การรู้เท่าทันโลก และการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้สามารถเลือกรับ ประยุกต์ใช้ และพัฒนาเทคโนโลยี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มาใช้เป็นเครื่องมือในการคิดค้น เทคโนโลยีใหม่ ๆ และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนได้ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 มาตรา 23 ข้อที่ 2 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความ เหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สะเต็มศึกษา (STEM Education: Science Technology Engineering and Mathematics Education) เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่จะช่วยเพิ่มความรู้และทักษะทางคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนโดยการผสมผสานหลักการทางเทคโนโลยีและวิศวกรรม ผ่านการเรียนรู้ แบบบูรณาการ การเรียนแบบโครงงาน (Project-Based Learning) และการเรียนแบบใช้ปัญหา เป็นฐาน (Problem-Based Learning) โดยทั้งสองวิธีเป็นแนวทางการเรียนรู้แบบสืบเสาะด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่นักเรียนจะได้ลงมือปฏิบัติเพื่อหาคำตอบ บูรณาการความรู้และ ทักษะในการแก้ปัญหา สรุปข้อค้นพบและสร้างความรู้ใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้ ในชีวิตจริงได้ (Bender, 2012; Moursund, 2009; Dachakub & Meesri, 2013; Phukeat 2009; Makkasaman, 2011) ซึ่งการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาจะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียน ในการศึกษาระดับสูงและเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้และทักษะทาง คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (Brown & Merrill, 2011; Fan, 2011) โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริม ให้ประชากรรุ่นใหม่ได้มีความรู้และทักษะการเรียนรู้ในทางสร้างสรรค์แบบใหม่

จากความสำคัญของการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ที่มุ่งสร้างบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้าน สะเต็มศึกษา จัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาให้มีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพก็คือครูผู้สอน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง พิจารณาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เพราะประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูสำคัญ สำหรับการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบและ มีศักยภาพ ตามแนวนโยบายจากทางภาครัฐและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่มุ่งส่งเสริมและ พัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ ตามหลักวิทยาศาสตร์ การรู้เท่าทันโลก และการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งสภาพการณ์ของการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ของสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ในรายวิชาทั้งสองค่อนข้างต่ำ สถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จึงได้นำแนวนโยบายในการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษามาใช้ ในสถานศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 ตามบริบทของสถานศึกษา ซึ่งในการจัดการเรียนรู้สะเต็ม

ศึกษา สิ่งสำคัญที่สุด คือ ครูผู้สอน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการวางนโยบายในการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อให้เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและประเทศชาติต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับใด
3. ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จำนวน 7 โรงเรียน โดยให้ข้อมูลที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 21 คน และครูผู้สอน 389 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 410 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และมีความคลาดเคลื่อน $\pm 1\%$ (Kanjanaewasi, et al., 2008) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 327 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ราชการ ระดับการศึกษา และขนาดโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) ด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 2) ด้านเจตคติทางวิทยาศาสตร์ 3) ด้านการจัดบรรยากาศในห้องเรียน และ 4) ด้านบุคลิกภาพ โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลของเบสท์ (Best, 1993)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) ความรู้ (Knowledge) และ 2) ทักษะ (Skill) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลของเบสท์ (Best, 1993)

3. การสร้างเครื่องมือ

3.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ เอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล กำหนดขอบเขตของเนื้อหาเพื่อดำเนินการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา และกรอบแนวคิดของการวิจัย

3.3 วิเคราะห์ข้อคำถาม เพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

3.4 เสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ต่อไปเพื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือต่อไป

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของเครื่องมือ และนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ

4.2 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วไปทดลองใช้ (try out) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลทั้งหมด จึงได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทใกล้เคียง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

4.3 นำแบบสอบถามจากการทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธภาพของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยพิจารณาค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป โดยแบบสอบถามมีข้อคำถาม 44 ข้อ

ในการพิจารณาค่าความเชื่อมั่น พบว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.6 มีจำนวน 9 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.8 มีจำนวน 20 ข้อ และค่าความเชื่อมั่นที่ 1.0 มีจำนวน 15 ข้อ ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการทดสอบความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขไปทดสอบความเชื่อมั่น กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ฉบับ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่นำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จะมีใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ห้อยละ ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ 0.95

4.4 ดำเนินการแก้ไขเพื่อให้ได้เครื่องมือในการวิจัยที่มีความสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ติดต่อประสานงานกับบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.2 นำแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา เพื่อเก็บแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

5.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แต่ละฉบับและลงรหัส เพื่อนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครูประถมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการให้ความหมายของคะแนนเฉลี่ยแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลของเบสท์ (Best, 1993)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการให้ความหมายของคะแนนเฉลี่ยแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลของเบสท์ (Best, 1993)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's Product Moment

Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) (Hinkle, William and Stephen, 1998)

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบนำตัวแปรทั้งหมดเข้าสมการ (Multiple Regression by Enter)

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบนำตัวแปรทั้งหมดเข้าสมการ (Multiple Regression Method by Enter)

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 93.60 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 71.30 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 6.40 ตามลำดับ

1. ผลการวิเคราะห์พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.55) ได้แก่ ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนครูสามารถทำงานเป็นทีมได้ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.49) ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานได้ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.49) ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.50) ครูนำแนวทางการแก้ปัญหา เชื่อมโยงให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.55) ครูเข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.55) ครูมีความเข้าใจแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.55) ครูส่งเสริมให้นักเรียนให้รักในการศึกษาหาความรู้ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.52) ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.53) ครูใช้เทคนิคการสอนแบบ PBL, Active Learning ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.68) และประเด็นสุดท้าย ครูมีความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิศวกรรมและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสมการถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

ตัวแปร	b	S.E.b	B	t	Sig.
Constant	.052	.042		1.227	.221
สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี (x_1)	.518	.029	.519	17.571	.000
เจตคติทางวิทยาศาสตร์ (x_2)	.063	.017	.057	3.780	.000
การจัดบรรยากาศในห้องเรียน (x_3)	.033	.013	.037	2.495	.013
บุคลิกภาพ (x_4)	.396	.026	.405	15.145	.000
$R^2 = .797$ $R = 0.889$					

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$y' = 0.052 + 0.518 x_1 + 0.396 x_4 + 0.063 x_2 + 0.033 x_3$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Zy' = 0.519 x_1 + 0.405 x_4 + 0.057 x_2 + 0.037 x_3$$

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าสมการถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครูสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 79.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์รายด้านพบว่า ปัจจัยด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุด คือ ปัจจัยสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี (x_1) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.518 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ (x_4) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.396 และปัจจัยด้านเจตคติทางวิทยาศาสตร์ (x_2) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.063 และปัจจัยด้านการจัดบรรยากาศในห้องเรียน (x_3) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.033 ตามลำดับ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี พบว่า ครูมีประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา ภาพรวมในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจุบันสถานศึกษาทุกสังกัดมีการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งตั้งเป้าหมายในการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามหลักวิทยาศาสตร์ การรู้เท่าทันโลก และการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งปริมาณและคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Klomim (2014) ได้วิจัยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสะเต็มศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสะเต็มศึกษาช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปตามสังคมปัจจุบันและ

ความก้าวหน้าในศตวรรษที่ 21 สะเต็มศึกษายังช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยการจัดบรรยากาศในห้องเรียน ปัจจัยสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ปัจจัยบุคลิกภาพ และปัจจัยเจตคติทางวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มีการดำเนินการในการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาให้กับนักเรียน และเล็งเห็นความสำคัญในการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมและเกิดทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งบุคคลสำคัญที่จะสร้างผู้เรียน และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองกับแนวนโยบายจากทางภาครัฐที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ตามหลักวิทยาศาสตร์ การรู้เท่าทันโลกในด้านต่าง ๆ ก็คือ ครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของ The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (2016) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา บุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ครูผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องมีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้ความสำคัญในการสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้กับตนเอง การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นการแสดงออกถึงการให้เกียรติตนเองและสถานที่ สร้างบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ ไว้วางใจได้ให้กับนักเรียน เป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนได้ยึดถือ และปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hutsanakin (2012) พบว่า ครูผู้สอนสามารถสร้างแนวคิดใหม่ ๆ จากประสบการณ์ที่มี มีการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอน และเชื่อถือในสิ่งที่สามารถพิสูจน์หาข้อเท็จจริงได้ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูออกแบบสื่อการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวนโยบายให้ครูได้ออกแบบสื่อ ผลิตสื่อการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่ครูรับผิดชอบและเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน รวมทั้งกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายในการจัดการแข่งขันทักษะวิชาการเป็นประจำทุกปีโดยมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ส่งสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาเข้าประกวดแข่งขัน เพื่อให้ครูสามารถออกแบบสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัยและนักเรียนให้ความสนใจเกิดทักษะความรู้ความเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sukko (2013) พบว่า ครูสามารถออกแบบสื่อที่ทันสมัยได้ นำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี มาประกอบการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เรียนรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น นักเรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้นพบว่า ครูเป็นมิตรกับนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากครูรู้จักการสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียดในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน รู้สึกว่าครูเป็นเพื่อน เป็นมิตรที่ดีของนักเรียน สามารถพูดคุยกันได้ทุกเรื่อง นักเรียนกล้าที่จะซักถาม กล้าแสดงความคิดเห็น และเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครูประถมศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ทุกตัวเป็นตัวพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเรียงลำดับ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ปัจจัยสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี 2) ปัจจัยบุคลิกภาพ 3) ปัจจัยเจตคติทางวิทยาศาสตร์ และ 4) ปัจจัยการจัดบรรยากาศในห้องเรียน โดยสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 79.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1) ปัจจัยบุคลิกภาพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครูประถมศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในลำดับที่สอง ทั้งนี้มีผลต่อการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาเป็นหน้าที่หลักของครูผู้สอนหากครูผู้สอนมีสภาพร่างกายที่แข็งแรง แต่งกายเหมาะสม มีกิริยามารยาทที่สุภาพอ่อนโยน ได้รับการยอมรับนับถือและศรัทธาจากเพื่อนร่วมงาน มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส เบิกบาน ไม่เคร่งเครียด ใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาได้ดี ควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งก็จะส่งผลไปยังผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียน เรียนอย่างมีความสุข สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sawangpop, et al. (2015) ที่พบว่า ปัจจัยด้านบุคลิกภาพของครู ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพราะการจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่หลักของครูผู้สอน ดังนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องมีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมกับการเป็นครู ทั้งบุคลิกภาพภายนอกและบุคลิกภาพภายในที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพที่มีของตนเอง

2) ปัจจัยเจตคติทางวิทยาศาสตร์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครูประถมศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในลำดับที่สาม ดังนั้นครูมีการนำหลักการ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ฝึกให้นักเรียนได้รู้จักคิดและทำอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอน มีการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Keawsri, et al. (2015) ที่พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกและส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครูประถมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี สามารถจัดการเรียนการสอนโดยนำหลักการ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอนและเป็นระบบ

3) ปัจจัยสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครูประถมศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มากที่สุดลำดับแรก รวมทั้งครูมีการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เช่น การใช้สื่ออินเทอร์เน็ต ยูทูปในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การดัดแปลงสื่อเดิมให้มีความทันสมัย การประดิษฐ์สื่อใหม่เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nilawan (2015) พบว่า ปัจจัยด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์ทางบวกและส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา เพราะครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความชำนาญในการใช้สื่อ เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

4) สำหรับปัจจัยการจัดบรรยากาศในห้องเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครูประถมศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ในลำดับสุดท้าย

ดังนั้นครูมีการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนตามเนื้อหาสาระที่ต้องการให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Boonniti (2016) ที่พบว่า ปัจจัยด้านการจัดบรรยากาศในห้องเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกและส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาแบบบูรณาการสะเต็มศึกษาของสถานศึกษา เพราะสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ปัจจัยสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู มากที่สุดลำดับแรก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ ส่งเสริม สนับสนุนด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย ให้ครูผู้สอนได้จัดการเรียนรู้ โดยนำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาประกอบการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

2. ปัจจัยเจตคติทางวิทยาศาสตร์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู ลำดับที่สอง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดฝึกอบรมให้ครูผู้สอนได้ร่วมกันทำกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้เข้าใจในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สร้างเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์และนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปัจจัยบุคลิกภาพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู ลำดับที่สาม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการแสดงออกทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ให้นักเรียนได้ยึดถือปฏิบัติตาม ให้การนับถือเคารพยำเกรงซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ปัจจัยการจัดบรรยากาศในห้องเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนหรือที่อยู่นอกห้องเรียน ทั่วทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคมและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และครูผู้สอนกับนักเรียนซึ่งมีผลต่อสภาพจิตใจ อารมณ์ของครูผู้สอนและนักเรียนในห้องเรียนให้เกิดความสนุกสนาน มีความสุขในการเรียนและเกิดการเรียนรู้มากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสังเคราะห์ปัจจัยด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่คาดว่าจะมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครูประถมศึกษา เช่น ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านภาระงานของครู เป็นต้น

2. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

References

- Bender, W. N. (2012). **Project Based Learning: Differentiating Instruction for the 21st Century**. Thousand Oaks: CA: Corwin Press.
- Best, J. W. (1993). **Research in Education**. Boston, M.A.: Allyn and Bacon. p.247.
- Boonniti, P. (2016). **sarup banyākāt nai chan rian** [Summary of classroom atmosphere]. Bangkok: Watana Panit Publishing Co.Ltd.
- Brown, R., & Merrill, C. (2011). **Science and technology educators' enacted curriculum: Areas of possible collaboration for an integrative STEM approach in public schools**. Technology & Engineering Teacher.
- Dachakub, P. & Meesri, R. (2013). **kānsōn khīt duāi khroṅ ngān : kān rian kānsōn bāp būranākān** [Teaching Thinking through Projects: Integrated Teaching]. Bangkok: CU Printing House.
- Fan. (2011). **International Views of STEM Education**. Retrieved from: <http://www.iteea.org/Conference/PATT/PATT28/Fan%20Ritz.pdf>.
- Hinkle, D. E, William, W. and Stephen G. J. (1998). **Applied Statistics for the Behavior Sciences**. 4thed. New York: Houghton Mifflin. p.120.
- Hutsanakin, P. (2012). **lakkaṇ bōrīhān rōngriān** [School management principles]. Bangkok: Watana Panit Publishing Co.Ltd.
- Kanjanawasi, S. et al. (2008). **kānlūk chai sathiti thī moṣom samrap kānwichai** [Choosing the right statistics For research] 5th Bangkok: CU Printing House.
- Keawsri, A. et al. (2015). **patchai thī song phon tō prasitthiphāp kānsōn khōṅ khru phū sōn laksut prakāsaniyabat wichāchīp nai rōngriān matthayommasuksā sangkat samnakngān khēt phūnthī kānsuksā matthayommasuksā khēt sāmsipsoṅg** [Factors Affecting Teaching Efficiency of Certificates Course in secondary School under Secondary Educational Service Area Office 32]. **Journal of Burirum Rajabhat University**, 10(2), 57-66.
- Klomim, K. (2014). **kānchatkān rianrū bāp būranākān satem suksā samrap naksuksā wichāchīp khru** [Learning Management Based on Stem Education for Student Teachers]. **Journal of Education Naresuan University**, 18(4), 334-348.
- Makkasaman, W. (2011). **kānsōn bāp khroṅkān** [Project Teaching]. Bangkok: CU Printing House.

- Moursund, D. (2009). **Project-Based Learning: Using Information Technology**. New Delhi: Vinod Vasishtha for Viva Books Private limited.
- Nilawan, K. (2015). **patchai thī mī phon tō k̄anphatthana khrū nai k̄anchatkān rian k̄ansōn nawattakam læ theknōyī k̄ansuksā sū satawat thī yīsip‘et** [Factors affecting teacher development in instructional management Innovation and educational technology towards the 21st century]. Thesis Doctor of Education, Suan Sunandha Rajabhat University.
- Phukeat, L. (2009). **k̄ansōn bæp khrōng ngān læ k̄ansōn bæp chai wīchai pen thān: ngān thī khrū prathom thamdai** [Project-based teaching and research-based teaching: Work that elementary school teachers can do]. Bangkok: Saha & Sons Printing Co Ltd.
- Sawangpop, S. et al. (2015). **patchai thī samphan kap prasitthiphap k̄ansōn khōng khrū klum sara kān rianrū khanittasāt chuang chan thī sām chāngwat sīsakēt** [The Factors Related to Teaching Efficiency of Class interval 3 Mathematics Teachers in Si Sa Ket]. Master of Education Thesis Candidate in Educational Research, Faculty of Education, Mahasarakham University.
- Sukko, T. (2013). **k̄anphatthana samatthana khrū nai satawat thī yīsip‘et** [The development of teacher competencies in the 21st century]. Bangkok: CU Printing House.
- The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2016). **k̄anchatkān rianrū bæp sa tem suksā** [Management of STEM Education]. Bangkok: Council Printing House.

การวิจัยแบบผสมวิธี

MIXED METHODS RESEARCH

กันต์ฤทัย คลังพหล
Kanreutai Klangphahol

สาขาวิชาสถิติ วิจัย การวัด และการประเมินผลทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

School of Statistics Research Measure and Educational Research and Evaluation Faculty of
Education Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani

Email: tamball@gmail.com

Received:	January 26, 2020
Revised:	March 25, 2020
Accepted:	March 27, 2020

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการวิจัยแบบผสมวิธีที่มีการผสมผสานการวิจัยแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันมีหลากหลายรูปแบบ ในบทความนี้จะนำเสนอวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี 2 รูปแบบใหญ่ คือ 1) แบบการวิจัยผสมวิธีขั้นพื้นฐาน และ 2) แบบการวิจัยผสมวิธีขั้นสูง ทั้งนี้ในแต่ละแบบการวิจัยผสมวิธีมีรูปแบบให้ผู้วิจัยเลือกไปประยุกต์ใช้กับงานวิจัยของตนเองตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยแต่ละงานวิจัย ทั้งหมด 7 แบบแผนย่อย ดังนี้ 1) แบบแผนแบบคู่ขนาน เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งคุณภาพและปริมาณทั้งสองชุดแล้วมาเปรียบเทียบผลลัพธ์ 2) แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย ใช้วิธีเชิงปริมาณก่อนแล้วตามด้วยวิธีเชิงคุณภาพแล้วนำผลเชิงคุณภาพมาอธิบายผลของเชิงปริมาณในเชิงลึก 3) แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ สำรวจปัญหาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพเพื่อนำมาสร้างงานในระยะต่อมาที่เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ 4) แบบแผนเชิงทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูลและสำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพในระหว่างการทดลอง หรือ ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง 5) แบบแผนการศึกษากรณี นำข้อมูลทั้งสองอย่างมาสรุปรวมกันในแต่ละกรณี และนำข้อสรุปแต่ละกรณีมาเปรียบเทียบกัน 6) แบบแผนความยุติธรรมทางสังคม หรือ แบบแผนแบบปฏิรูป แบบแผนนี้จะมีเกี่ยวข้องกับความยุติธรรมทางสังคมเป็นหลักรวมข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ 7) แบบแผนการประเมินหลายขั้นตอนเป็นแบบแผนที่ใช้การออกแบบผสมวิธีที่หลากหลาย และใช้ระยะเวลายาวนาน แบบแผนย่อย 1-3 เป็นแบบการวิจัยผสมวิธีหลักที่นำไปใช้ประยุกต์ในแบบแผนย่อย 4-7 ซึ่งเป็นแบบการวิจัยผสมวิธีขั้นสูง ซึ่งนำแบบแผนย่อยผสมวิธีขั้นพื้นฐานมาประยุกต์ใช้ในแบบการวิจัยผสมวิธีขั้นสูง แบบการวิจัยมีหลากหลายแบบให้นักวิจัยเลือกใช้ตามความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์งานวิจัย ทั้งนี้แบบแผนของการวิจัยผสมวิธีนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์

คำสำคัญ

การวิจัยแบบผสมวิธี แบบผสมวิธีหลัก แบบผสมวิธีขั้นสูง

ABSTRACT

The current mixed methods research combined both quantitative and qualitative approaches together in different types. This paper proposed two principle types consisting of basic mixed methods research and advance mixed methods research. Each of these two types involving 7 different models which could be applied to various research objectives as follows: 1. A convergent Design Model: The quantitative and qualitative data were collected and analyzed to compare the result, 2. An Explanatory Sequential Design model: the quantitative approaches was conducted followed by the qualitative approaches and its result were utilize to explain the quantitative approaches deeply, 3. An Exploratory Sequential Design Model: begin with studying the state of the problems using quantitative approaches and utilize its result to design the quantitative research later, 4. Experimental Design or Intervention Design Model: the qualitative data were Studied and collected during, before or after the experiment, 5. Case study Design Model: the two set of the data were conceptualized together in each case and compare the results of each case, 6. Social Justice or Transformative Design Model: this model concerned mainly with the social justice and it was conducted by collecting the data of human living, 7. Multistage Evaluation Model: this mixed method s model using the diversified design and long term period. The model 1 - model 3 are core type of mixed methods research and model 4- model 7 are advance type of methods research These core mixed methods research could be applied for conducting the advance mixed methods research, of which could be selected coping with the research objectives. These designs of mixed method research can applied to both social sciences and research.

Keywords

Mixed Methods Research, Core Mixed Methods, Advanced Mixed Methods

บทนำ

การวิจัยมีวิวัฒนาการมายาวนาน ประมาณ 500 ปี ก่อนคริสต์ศักราชโดยมีแนวคิดที่ต่างกัน โดยมีปรัชญาเป็นรากฐาน มีการแบ่งความคิดเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มเชิงปริมาณ และกลุ่มเชิงคุณภาพ มีการให้เหตุผลที่แตกต่างกัน และมีแนวคิดที่แตกต่างกัน ทั้งสองแนวคิดนำเสนอวิธีการของตนว่า ดีกว่าอีกวิธีการหนึ่ง ไม่มีใครสามารถสรุปได้ว่าวิธีการใดมีความเหมาะสมมากกว่ากัน จวบจนมาถึงยุคในปัจจุบันคือ ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 21 มีการเพิ่มตัวของงานวิจัยที่ไม่ผูกติดกับระเบียบวิธีใดวิธี

หนึ่ง ใช้วิธีการทั้งสองวิธีเพื่อตอบปัญหาการวิจัยโดยใช้วิธีการที่หลากหลายมากขึ้นในปัจจุบัน เป็นที่มาของ วิธีการวิจัยในรูปแบบใหม่ที่นิยมในปัจจุบัน

ที่ผ่านมามีการใช้คำภาษาไทยที่หลากหลายสำหรับงานวิจัย Mixed Method ทั้งการวิจัยผสมผสาน การวิจัยผสมวิธี การวิจัยพหุวิธี การวิจัยพหุกลยุทธ์ การวิจัยแบบผสมผสานเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ และการวิจัยผสมวิธี ในบทความนี้ผู้เขียนจะใช้คำว่า “การวิจัยผสมวิธี” เนื่องจากสื่อความหมายได้ชัดเจนที่สุดในการนำเอาวิธีเชิงคุณภาพกับวิธีเชิงปริมาณมาใช้ผสมกันในงานวิจัย

บทความนี้เขียนขึ้นเพื่ออธิบายหลักการสำคัญของการวิจัยแบบผสมวิธี วิวัฒนาการของการวิจัยแบบผสมวิธี แบบแผนผสมวิธี โดยนำเสนอแบบแผนผสมวิธีทั้งแบบหลักและแบบซับซ้อนที่ได้ศึกษาแนวทางมาจาก Creswell และคณะ นักวิชาการที่มีชื่อเสียงในการวิจัยแบบผสมผสานเป็นหลัก รวมถึงธรรมชาติของวิธีวิจัยแบบผสมวิธีไปจนถึงเทคนิค ข้อควรระวังในการเลือกใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี ผู้เขียนได้ทำการสรุปรูปแบบของวิธีวิจัยแบบผสมวิธีไว้เพื่อให้นักวิจัยเลือกใช้เพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัยในแต่ละงาน (Creswell 2015; Creswell & Plano Clark, 2018; Klangphaol, 2018) โดยรายละเอียดมีดังนี้

หลักการสำคัญของการวิจัยแบบผสมวิธี

จุดเริ่มต้นของการวิจัยผสมวิธี คือ การจำแนกข้อมูล เปรียบเทียบข้อมูล หรือตีความข้อมูล เช่นการตรวจสอบสามเส้า การเติมเต็มข้อมูล การพัฒนาเครื่องมือวัด การหามุมมองใหม่ ๆ และขยายความข้อมูล วิธีการวิจัยแบบผสมวิธีเป็นประเภทของการวิจัยที่ผู้วิจัยผสมผสานองค์ประกอบของการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเพื่ออธิบายความกว้างและความลึกและยืนยันผลการวิจัย ชื่อทางภาษาอังกฤษ คือ Mixed methods research (“Mixed Methods” or “MM”) เป็นพี่น้องของการวิจัยแบบหลายวิธี (“Methodenkombination ภาษาเยอรมัน”) ซึ่งมีทั้งวิธีการเชิงคุณภาพหลายวิธี หรือการผสมผสานเชิงปริมาณ แต่ไม่ได้นำผลมารวมกัน (Schoonenboom & Johnson, 2017)

หลักการของวิธีการผสมวิธี (Mixed Method) ให้พิจารณา 3 ส่วนหลัก ๆ ดังนี้ ระเบียบวิธีวิจัย วิธี (Method) ที่แตกต่างกัน เช่น การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล และการตีความหลักปรัชญาทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ และเครื่องมือที่นำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัย ซึ่งหัวใจหลักของวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การรวบรวมข้อมูลที่ต้องนำมาตีความหรือวิเคราะห์ร่วมกัน สิ่งที่ต้องระวังในการใช้วิธีการผสมวิธี ต้องนำข้อมูลทั้งสองชุดข้อมูลมารวมกันเพื่อจะนำไปสู่การศึกษางานวิจัย ไม่ใช่แยกกันแปลผลคนละวิธี การผสมวิธีไม่ใช่แค่การเพิ่มข้อมูลเชิงคุณภาพไปยังงานวิจัยเชิงปริมาณ (Creswell, 2015; Tashakkori & Teddlie, 2010) ทั้งนี้วิธี (Method) แยกเป็น 3 ส่วน คือ 1) วิจัย (Research) ประกอบไปด้วย การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยกึ่งทดลอง และการวิจัยที่ไม่ใช่การทดลอง 2) วิธีการเข้าถึง (Approach) ประกอบด้วย แบบแผนการวิจัยผสมวิธีต่าง ๆ Convergence-Parallel, Embedded, Explanatory-Sequential, Exploratory-Sequential 3) การออกแบบ (Design) เช่น Participant-Selection, Theory-Development, Instrument-Development, Multilevel, Embedded-Experimental เป็นต้น ในวิธี (Method) ที่แยกเป็น 3 ส่วน แต่ละส่วนนำมาผสมวิธีกันได้ สิ่งนี้เป็นหลักการของการวิจัยผสมวิธี (Edmonds & Kennedy, 2013)

วิวัฒนาการของการวิจัยแบบผสมวิธี

(Creswel & Clark, 2018) ได้พัฒนาและปรับปรุงแบบแผนของการวิจัยแบบผสมวิธี ตั้งแต่ ค.ศ. 2003 ถึง ปัจจุบัน ค.ศ. 2018 เพื่อให้ให้นักวิจัยสามารถนำไปใช้ได้จริง มีแบบแผนใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัยทุกรูปแบบ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิวัฒนาการของแบบแผนการวิจัยแบบผสมวิธีตั้งแต่ ค.ศ. 2003 ถึง ปัจจุบัน ค.ศ. 2018

Creswell, Plano Clark, Gutmann & Hanson (2003)	Creswell & Plano Clark (2007)	Tashakkori & Teddlie (2010)	Creswell & Plano Clark (2011)	Creswell (2015)	Creswell & Plano Clark (2018)
Sequential explanatory	Explanatory design	Parallel mixed	Explanatory sequential design	Explanatory sequential design	Explanatory sequential design
Sequential exploratory	Exploratory design	Sequential mixed	Exploratory sequential design	Exploratory sequential design	Exploratory sequential design
Concurrent triangulation	Triangulation design	Conversion mixed	Convergent parallel design	Convergent design	Convergent design
Concurrent nested	Embedded design	Multilevel mixed	Embedded design	Intervention design	Experimental design
Sequential transformative Concurrent transformative		Fully integrated mixed	Transformative design	Social justice design	Participatory-Social justice design
			Multiphase design	Multistage evaluation design	evaluation design/ program evaluation design
					Case study designs

ที่มา: Adapted from Creswell & Plano Clark (2018)

จากตารางที่ 1 พบว่า วิวัฒนาการของแบบแผนการวิจัยแบบผสมวิธีตั้งแต่ ค.ศ. 2003 ถึง ปัจจุบัน ค.ศ. 2018 มีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน คือ จำนวนแบบแผนมีจำนวนให้ผู้วิจัยเลือกใช้มากขึ้น และจะมี 2 แบบแผนการวิจัยที่ไม่เปลี่ยนชื่อ คือ Exploratory (การสำรวจ) และ

Explanatory (การอธิบาย) ซึ่งเป็นคำที่สื่อความหมายชัดเจนในการออกแบบแผนวิจัย จะมีการเปลี่ยนชื่อบางแบบแผนที่ยังสื่อความหมายไม่ชัดเจน และมีการเพิ่มเติมแบบแผนบางแบบแผนให้เหมาะกับยุคสมัย Tashakkori & Teddlie (2010) จะมีการออกแบบที่ยึดหลัก 2 วิธี คือ การออกแบบที่ทำไปพร้อมกัน (parallel) และ การออกแบบที่ทำต่อกันตามลำดับ (sequential) ส่วน Creswell และคณะ ในช่วงแรกจะมีการกำหนดสัญลักษณ์ในการออกแบบไว้หลายอย่างและมีการให้ความสำคัญกับวิธีใดวิธีหนึ่งในแต่ละแบบแต่หลังจากปี ค.ศ. 2015 ได้มีการปรับวิธีการออกแบบเพื่อให้ง่ายแก่การทำความเข้าใจโดยใช้รูปภาพสื่อความหมายและลดทอนสัญลักษณ์บางอย่างออกไปโดยเน้นในการนำข้อมูลมาสรุปผล

ก่อนอื่นผู้เขียนจะขอเกริ่นนำเพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะพื้นฐานของการวิจัยแบบผสมวิธี จนถึงขั้นตอนการทำวิจัยแบบผสมวิธี และจะอธิบายถึงแบบแผนการวิจัยแบบผสมวิธีอย่างละเอียดทั้งหมด พร้อมตัวอย่างงานวิจัย โดยแบบการวิจัยแบบผสมวิธีมีทั้งหมด 7 แบบ มี 3 แบบแรกเป็นวิธีหลักซึ่งเป็นแบบผสมวิธีพื้นฐาน ส่วนอีก 4 แบบหลังเป็นแบบผสมวิธีขั้นสูงที่นำ 3 แบบพื้นฐานเป็นหลักในการออกแบบการวิจัย ซึ่งในแต่ละแบบจะมีการรวมข้อมูลที่ไม่เหมือนกันโดยสรุปดังนี้ (Creswell, 2015; Creswell & Plano Clark, 2018; Klangphahol, 2018) รายละเอียดมีดังนี้

1) แบบแผนแบบคู่ขนาน (A Convergent Design) ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองชุดพร้อมกันหรือเป็นการเก็บข้อมูลที่ไม่ได้มีลำดับว่าวิธีการใดเก็บก่อนเก็บหลัง และผลานผลของการวิเคราะห์ที่ได้จากข้อมูลทั้งสองชุดเพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ กล่าวคือ เป็นการตรวจสอบผลการวิจัยโดยเปรียบเทียบข้อมูลชุดหนึ่งที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณกับอีกชุดหนึ่งที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

2) แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (An Explanatory Sequential Design) ใช้วิธีเชิงปริมาณก่อนแล้วตามด้วยวิธีเชิงคุณภาพแล้วนำผลเชิงคุณภาพมาอธิบายผลของเชิงปริมาณในเชิงลึก เป็นวิธีที่ง่ายในการออกแบบ

3) แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (An Exploratory Sequential Design) ขั้นตอนแรกคือ การสำรวจปัญหาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหา เพราะบางปัญหาผู้วิจัยอาจจะยังไม่ทราบ ประชากรที่ต้องการศึกษายากที่จะเข้าถึง และหลังจากที่สำรวจสิ่งที่จำเป็นของปัญหาแล้วนักวิจัยใช้วิธีการเชิงคุณภาพเพื่อสร้างงานในระยะที่สองที่เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ซึ่งเกี่ยวกับการออกแบบสร้างเครื่องมือการวัดตัวแปรเพื่อนำมาพัฒนาการทดลอง หรือ การออกแบบต่าง ๆ ในการวิจัย และในระยะที่สามเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ หรือ การทดลอง หรือ ตัวแปรจะถูกนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

4) แบบแผนเชิงทดลอง (Experimental Design or Intervention Design) โดยนักวิจัยจะใช้แบบ Convergent Design, Explanatory Sequential Design หรือ Exploratory Sequential Design ภายในของกรอบวิจัยแบบแผนเชิงทดลองผสมวิธีที่มีแบบแผนที่ใหญ่กว่า ซึ่งเป็นการออกแบบที่ง่ายในการที่นักวิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและสำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพในระหว่างการทดลอง หรือ ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ซึ่งข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จะถูกนำไปใช้ในการทดลอง

5) แบบแผนการศึกษากรณี (Case Study Design) เป็นแบบแผนที่นำแบบแผนผสมวิธีหลัก (Convergent Design, Explanatory Sequential Design หรือ Exploratory Sequential Design)

มาใช้ในการรอบการวิจัยของการศึกษารายกรณีแบบเดี่ยว หรือ การศึกษาพหุกรณี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพและนำข้อมูลทั้งสองอย่างมาสรุปรวมกันในแต่ละกรณี และนำข้อสรุปแต่ละกรณีมาเปรียบเทียบกัน

6) แบบแผนความยุติธรรมทางสังคม หรือ แบบแผนแบบปฏิรูป (Social Justice or Transformative Designs) หรือ แบบแผนการมีส่วนร่วม-ความยุติธรรมทางสังคม (Participatory-Social Designs) แบบแผนนี้จะมีเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและความยุติธรรมทางสังคมเป็นหลักและแวดล้อมด้วยแบบแผนพื้นฐาน Convergent Design, Explanatory Sequential Design หรือ Exploratory Sequential Design แต่จะมีจุดเน้นที่ความเป็นอยู่ของบุคคลในสังคมปัจจุบัน เช่น งานวิจัยเกี่ยวกับการสิทธิสตรีทางสังคม และการผานหรือรวมข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์

7) แบบแผนการประเมินหลายขั้นตอน (Multistage Evaluation Design) หรือ แบบแผนการประเมิน (Evaluation Design) หรือแบบแผนการประเมินโปรแกรม (Program Evaluation Design) เป็นแบบแผนที่เหมาะสำหรับการศึกษาที่ยาวนานหรือโครงการที่มีหลายขั้นตอน ใช้การแสวงหาที่ยาวนานจึงต้องใช้การออกแบบผลวิธีที่หลากหลาย และมีการแยกการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบผลวิธีพื้นฐาน Convergent Design, Explanatory Sequential Design หรือ Exploratory Sequential Design ขั้นแรกของการออกแบบอันนี้ใช้กับการประเมินโครงการ โปรแกรม หรือประเมินเครื่องมือ ขั้นตอนมีหลายระยะในการวิจัย ตั้งแต่การรอบการวิจัย ทั้งนี้ทางการศึกษาจะเกี่ยวข้องการประเมินโปรแกรม การประเมินความต้องการ การทดสอบโปรแกรม การติดตามโปรแกรม ในกรณีนี้การรวมข้อมูลจะอยู่ในขั้นแรกไปจนขั้นตอนสุดท้าย

แบบแผนผลวิธีหลัก (Core Mixed Method)

1. แบบแผนแบบคู่ขนาน (The Convergent Design) Creswell (2015) and Creswell & Plano Clark (2018) กล่าวถึง แบบแผนแบบคู่ขนาน (The Convergent Design) ว่าเป็น การรวมผลลัพธ์ของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เข้าด้วยกันเพื่อให้เห็นภาพของปัญหาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเนื่องจากข้อมูลทั้งสองรูปแบบให้ข้อมูลเชิงลึกที่แตกต่างกัน การรวมกันจะสนับสนุนให้เห็นปัญหาจากหลายมุมมอง ผลจากข้อมูลเชิงปริมาณจะให้แนวโน้มและความสัมพันธ์ทั่วไปซึ่งมักเป็นสิ่งที่จำเป็น ในขณะที่ผลจากข้อมูลเชิงคุณภาพจะให้มุมมองส่วนบุคคลในเชิงลึก ทั้งสองวิธีการให้ผลที่เป็นประโยชน์ การรวมกันนี้ไม่เพียงแต่ได้ข้อมูลเพิ่มขึ้น แต่ยังให้ความเข้าใจที่สมบูรณ์มากขึ้นกว่าฐานข้อมูลที่มีเพียงอย่างเดียว

ขั้นตอนของแบบแผนการวิจัยแบบคู่ขนานมี ดังนี้

1) ออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากวัตถุประสงค์การวิจัยและออกแบบวิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยทำการแยกกันในแต่ละวิธี

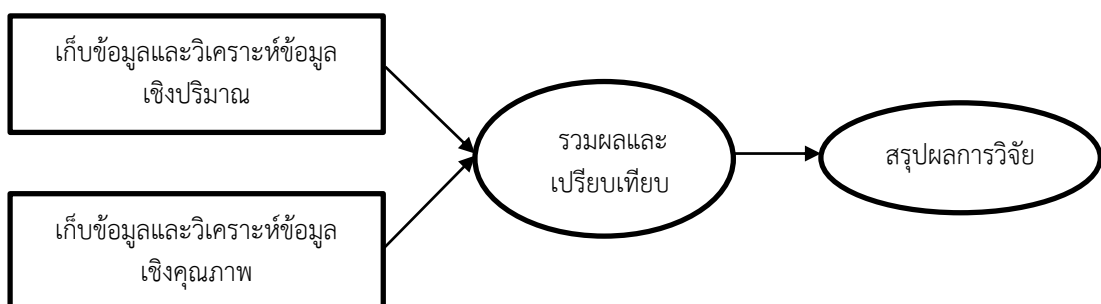
2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและวิเคราะห์เชิงคุณภาพตามบริบทของงานวิจัย

3) นำข้อมูลทั้งสองที่ได้จากทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมารวมผล (merge) หลังจากที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแยกกัน ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การตีความหรือข้อสรุปที่ดึงมาจากฐานข้อมูลทั้งสอง แล้วนำอาผลมาการอภิปรายร่วมกัน การเปรียบเทียบผลลัพธ์

จากฐานข้อมูลทั้งสองโดยการแสดงการเปรียบเทียบแบบเคียงข้างกัน หรืออีกวิธีหนึ่งคือการแปลงข้อมูลเพื่อแปลงฐานข้อมูลแบบใดแบบหนึ่งให้เป็นรูปแบบอื่นที่สามารถเปรียบเทียบได้ง่าย ตัวอย่างเช่น จำนวนอาจจะทำจากจำนวนครั้งที่รูปแบบต่าง ๆ ที่ปรากฏในข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และค่าตัวเลขเหล่านี้สามารถแสดงตัวแปรใหม่ที่ย่อลงในฐานข้อมูลเชิงปริมาณ และอีกวิธี คือ พัฒนาการแสดงผลร่วมที่จัดเรียงผลลัพธ์เชิงปริมาณในรูปแบบตารางหรือกราฟ

4) แผลผลที่เกิดขึ้นจากการนำข้อมูลทั้งสองที่ได้จากทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมารวมผล (merge) หลังจากที่มีการรวมผลลัพธ์แล้ว ให้ตรวจสอบว่าขอบเขตอะไรของผลเชิงปริมาณที่ได้รับการยืนยันโดยผลเชิงคุณภาพ (หรือกลับกัน) ถ้าแตกต่างกัน ให้อธิบายว่าเหตุใดความแตกต่างเหล่านี้จึงเกิดขึ้น

แบบแผนแบบคู่ขนานเป็นแบบแผนที่นิยมมากที่สุดที่นักวิจัยส่วนใหญ่เลือกใช้ เนื่องจากสามารถเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ในระยะเดียวกัน สามารถเปรียบเทียบข้อมูลทั้งสองอย่างได้โดยตรง เช่น ข้อคิดเห็นเชิงคุณภาพกับผลจากการรายงานแนวโน้มทางสถิติ ซึ่งมีนักวิจัยบางส่วนยังสับสนในการใช้แบบแผนนี้ว่าจะเก็บข้อมูลได้พร้อมกันอย่างไร ส่วนที่ท้าทายของแบบแผนนี้คือ นักวิจัยจำเป็นต้องมีเทคนิคในการรวมผลข้อมูลทั้งสองว่าทำอย่างไร ซึ่งข้อมูลหนึ่งเป็นตัวเลขและอีกข้อมูลหนึ่งเป็นข้อความ และที่สำคัญต้องให้ความสำคัญของข้อมูลเท่า ๆ กัน การออกแบบการวิจัยแบบคู่ขนานแสดงดังภาพที่ 1 ผู้อ่านสามารถศึกษาแนวทางในการทำวิจัยของแบบแผนแบบคู่ขนานได้จาก Lottero-Perdue & Parry (2017) ที่ศึกษาเรื่องการสะท้อนผลที่ออกแบบผิดพลาดของครูประถมศึกษาและการใช้คำที่ผิดพลาดหลังจากการสอนวิศวกรรมสำหรับประถมศึกษาเป็นเวลาสองปี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพและการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างสิบชุด โดยใช้การออกแบบผสมวิธีแบบคู่ขนาน ผู้วิจัยแยกคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์เชิงวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไว้ชัดเจน วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีเครื่องมือเชิงคุณภาพที่สำคัญคือ วัสดุที่บันทึกการสัมภาษณ์และการสำรวจ สามารถขยายความในเชิงลึกได้ดีมาก สามารถมาผสมผสานกับข้อมูลที่ได้จากเชิงปริมาณและได้เห็นการสะท้อนเชิงลึกจากคุณครูทำให้คุณครูสามารถนำผลงานวิจัยไปพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

ภาพที่ 1 แบบแผนแบบคู่ขนาน (The Convergent Design)

ที่มา: Adapted from Creswell & Plano Clark (2018)

2. แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) Creswell (2015) and Creswell & Plano Clark (2018) ได้อธิบายว่า แบบแผนขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) คือ แบบแผน que เริ่มต้นศึกษาปัญหาโดยเริ่มจากวิธีการเชิงปริมาณ แล้วจึงดำเนินการวิจัยด้วยวิธีเชิงคุณภาพ การดำเนินการของวิธีเชิงคุณภาพเป็นสิ่งที่จะอธิบายผลการวิจัยที่ได้จากเชิงปริมาณ เช่น ผลการวิจัยของเชิงปริมาณที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ช่วงของความเชื่อมั่น วิธีการเชิงคุณภาพจะเป็นสิ่งที่สนับสนุนผลการวิจัยของวิธีการเชิงปริมาณ การออกแบบนี้จึงใช้ชื่อว่าแบบแผนแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย กล่าวว่ามีว่าในอดีตที่ผ่านมาจะมีการใช้วิธีการเชิงคุณภาพหรือปริมาณที่ขึ้นก่อนแต่ในปัจจุบันแบบแผนนี้จะใช้เชิงปริมาณในระยะที่ 1 ก่อน และนำผลที่ได้จากเชิงคุณภาพมาอธิบายเชิงลึกในระยะที่ 2

ขั้นตอนของแบบแผนการวิจัยแบบแผนแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย มี ดังนี้

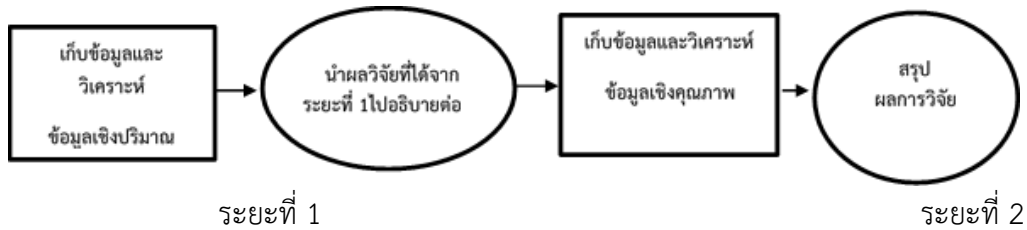
1. ออกแบบเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในระยะแรกด้วยวิธีการเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย สถิติเชิงอ้างอิง หรือค่าขนาดอิทธิพล เพื่อตอบคำถามการวิจัยเชิงปริมาณ

2. ตรวจสอบผลของการวิเคราะห์วิธีการเชิงปริมาณที่จากขั้นตอนแรก และกำหนดกลุ่มตัวอย่างและขอบข่ายการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากที่ที่จะสำรวจต่อไปในระยะที่ 2 ซึ่งคำถามวิจัยจะต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกับผลการวิจัยที่ได้ในระยะที่ 1

3. ออกแบบและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีเชิงคุณภาพ ในระยะที่ 2 นี้จะช่วยอธิบายผลของวิธีการเชิงปริมาณและเพื่อตอบคำถามการวิจัยแบบผสมวิธี

4. สรุปผลการวิจัยและเชื่อมโยงผลการวิจัยของเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ ดังนี้ สรุปผลการวิจัยและตีความผลการวิจัยเชิงปริมาณ สรุปผลการวิจัยและตีความผลการวิจัยเชิงคุณภาพ และอภิปรายถึงผลที่ได้จากวิธีการเชิงคุณภาพที่ไปอธิบายผลของข้อมูลเชิงปริมาณได้อย่างไร

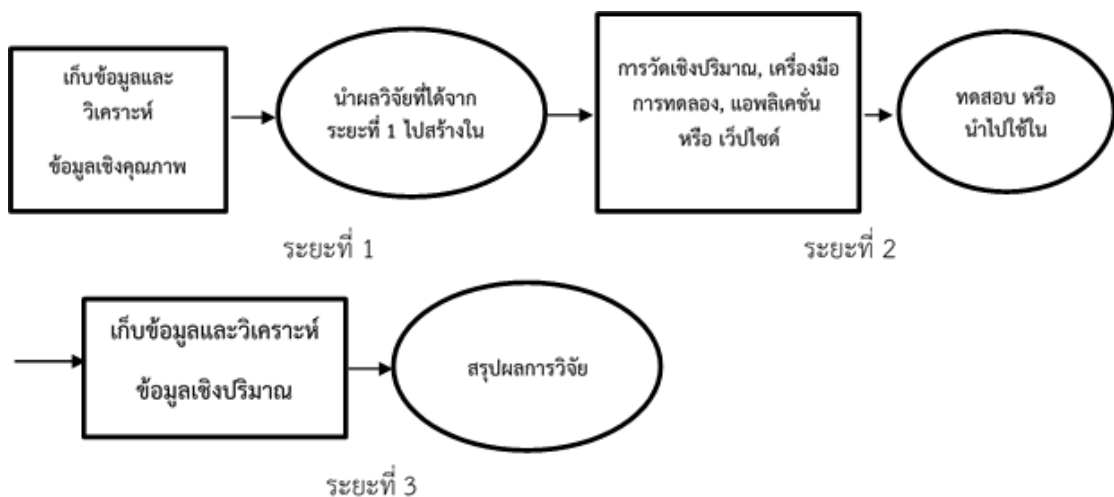
จุดแข็งของแบบแผนนี้ คือ 2 ระยะที่ถูกเก็บรวบรวมข้อมูลขึ้นมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนและง่ายในการการออกแบบ แบบแผนนี้เป็นที่นิยมของนักวิจัยและนักศึกษาที่ทำวิจัยเพื่อสำเร็จการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของนักวิจัยที่เชี่ยวชาญวิธีเชิงปริมาณเนื่องจากการศึกษาในระยะเริ่มต้นนี้ใช้วิธีเชิงปริมาณในระยะแรก แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงอธิบายดังแผนภาพที่ 2 และผู้อ่านสามารถศึกษาแนวทางการวิจัยของแบบแผนนี้ได้จากงานวิจัยของ Watson et al. (2017) ที่ศึกษาเรื่องลักษณะของผู้เรียนที่มีเจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้ MOOC ที่ศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธีแบบแผนแบบขั้นตอนเชิงอธิบายจุดมุ่งหมายของการศึกษาคือการตรวจสอบลักษณะของผู้เรียนใน MOOC ที่เน้นการเรียนรู้เจตคติทางวิทยาศาสตร์แห่งความสุขบนพื้นฐานของการประเมิน การออกแบบวิธีการผสมแบบขั้นตอนเชิงอธิบายถูกนำมาใช้ในการสำรวจการเรียนรู้เจตคติในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเชิงปริมาณและนำผลที่ได้มาทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เข้าร่วม 12 คน ทำให้สามารถแยกลักษณะกลุ่มผู้เรียนได้เป็นสองกลุ่มและทราบความต้องการในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์รูปแบบ MOOC

ภาพที่ 2 แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design)

ที่มา: Adapted from Creswell & Plano Clark (2018)

3. แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) Creswell (2015) and Creswell & Plano Clark (2018) ได้อธิบายว่า เป็นแบบแผนที่มีการเริ่มต้นจากการสำรวจโดยการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากนั้นนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมาพัฒนาเป็นเครื่องมือวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยหรือสิ่งทดลองเพื่อนำไปใช้ในการทดลองและตามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นแบบแผนนี้จึงมี 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสร้างเครื่องมือหรือสิ่งทดลอง และระยะที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย รายละเอียดตามแผนภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design)

ที่มา: Adapted from Creswell & Plano Clark (2018)

ขั้นตอนของแบบแผนการวิจัยแบบแผนแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ มี ดังนี้

1. ออกแบบเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
2. ใช้วิธีการ ออกแบบทดลองการเก็บรวบรวมข้อมูลการวัดเครื่องมือเชิงปริมาณโดยขึ้นจากผลการวิจัยที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพ แนวคิดซึ่งเป็นองค์ประกอบเชิงปริมาณใหม่นี้ช่วยปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้ว (เครื่องมือที่มีอยู่) เพราะผลเกิดจากประสบการณ์จริงจากกลุ่มตัวอย่าง

3. ออกแบบและดำเนินการวิธีการเชิงปริมาณ โดยกำหนดวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย เลือกกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล กรณีเป็นการสร้างเครื่องมือจะถูกทดสอบเพื่อหาความตรงและความเชื่อมั่น

4. สรุปผลการวิจัยและเชื่อมโยงผลการวิจัยของเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ ดังนี้ สรุปผลการวิจัยและตีความผลการวิจัยเชิงคุณภาพ สรุปผลการวิจัยและตีความผลการวิจัยเชิงปริมาณ และอภิปรายถึงผลที่ขยายความ และวิธีการของผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากวิธีการเชิงคุณภาพที่ไปอธิบายผลของข้อมูลเชิงปริมาณได้อย่างไร อภิปรายเกี่ยวกับขอบเขตและวิธีการของผลสรุปที่ได้จากเชิงปริมาณหรือทดสอบผลที่ได้จากเชิงคุณภาพ

ข้อดีของแบบแผนการวิจัยนี้ คือ แยกวิธีการชัดเจนในแต่ละระยะ และถึงแม้ว่าแบบแผนนี้จะเน้นที่ผลการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักแต่ได้นำองค์ประกอบที่สำคัญมาสร้างเป็นเครื่องมือเชิงปริมาณที่ไม่ได้เกิดจากความลำเอียงจากวิธีใดวิธีหนึ่ง แบบแผนนี้ยังทำให้นักวิจัยสามารถสร้างเครื่องมือวิจัย ตัวแปร กิจกรรม เครื่องมือทางดิจิทัล ได้อย่างหลากหลาย

ผู้อ่านสามารถศึกษาแบบแผนการวิจัยขั้นตอนเชิงสำรวจเพิ่มเติมได้จากงานวิจัยของ Kaya & Elster (2019) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาวิชาชีพของครู โดยใช้เนื้อหาวิชา วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ในขั้นตอนแรกของการศึกษาใช้วิธีการของเดลฟายวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพถึง 3 รอบ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ 45 ท่านส่วนอีก 2 ระยะใช้วิธีการเชิงปริมาณโดยทำการพัฒนารูปแบบการสอน STEM PCK ตามแนวคิดที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เห็นได้ชัดว่างานวิจัยนี้เน้นวิธีการเชิงคุณภาพมากที่ได้จากเทคนิคเดลฟาย และมาทำการเก็บข้อมูลต่อในลักษณะเชิงปริมาณทำให้ได้รูปแบบการสอนแบบ STEM PCK และอีกตัวอย่างงานวิจัยที่พัฒนาเครื่องมือเป็นงานวิจัยของ Márquez & Delgado (2017) ได้ศึกษาเรื่องการออกแบบขั้นตอนเชิงสำรวจในการวัดความตรงของอารมณ์ทางศีลธรรม เป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเครื่องมือโดยตรง ซึ่งเรื่องมีความชัดเจนในการแสดงถึงแบบแผนของการวิจัยแบบผสมวิธี และในการใช้เทคนิคเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เนื้อหาโดยใช้ไดอะแกรมแสดงความสัมพันธ์ของอารมณ์ทางศีลธรรม และทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้โมเดล RM ขั้นสูง ทำให้การศึกษารุ่นนี้ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ได้จากทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ทั้งนี้ Crewell & Plano Clark (2018) ได้สรุปกระบวนการการออกแบบของแบบแผนผสมวิธีแบบหลักไว้โดยมีรายละเอียดตั้งแต่การใช้ปรัชญาการวิจัย กรอบแนวคิดทฤษฎี วัตถุประสงค์ ในออกแบบการวิจัย ชื่อเรื่องในการศึกษา วัตถุประสงค์ในการศึกษา คำถามการวิจัย กลุ่มตัวอย่างการเก็บรวบรวมข้อมูล การบูรณาการในการวิเคราะห์ ความตรง การเขียนรายงาน และ มุมมองของการศึกษา แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงกระบวนการของการออกแบบแบบแผนผสมวิธีหลัก (Core Mixed Methods Design)

กระบวนการ การออกแบบ	Convergent Design	Explanatory Sequential Design	Exploratory Sequential Design
การใช้สมมติฐาน ทางปรัชญา	ใช้ปรัชญาที่ครอบคลุม กระบวนการทัศน์ หรือ กรอบ แนวคิดแบบแปลงรูป (transformative)	ใช้ปรัชญาที่หลากหลายเริ่มจาก ปรัชญายุคหลังปฏิฐานนิยมใน ระยะแรกและตามด้วยคอน สตรัคติวิสในระยะที่สอง หรือใช้ กรอบแนวคิดแบบแปลงรูป (transformative)	ใช้ปรัชญาที่หลากหลายเริ่ม จากปรัชญาคอนสตรัคติวิส ในระยะแรกและตาม ด้วยปรัชญาหลังปฏิฐาน นิยมในระยะที่สอง หรือใช้ กรอบแนวคิดแบบแปลง รูป (transformative)
การวางทฤษฎี หรือกรอบ แนวคิด	ใช้ทั้งทฤษฎีของเชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นหลัก	ใช้ทฤษฎีโดยทั่วไปเพื่อแจ้งให้ ทราบถึงตัวแปรในวิธีทาง ปริมาณที่เป็นหลักหรือใน ตำแหน่งที่เชิงคุณภาพเป็นหลัก	ใช้ทฤษฎีโดยทั่วไปเพื่อ แจ้งในตำแหน่งที่เชิง คุณภาพเป็นหลัก หรือให้ ทราบถึงตัวแปรเมื่อใช้วิธี ทางปริมาณเป็นหลัก
เป้าหมายของ การออกแบบ	เพื่อพัฒนาและยืนยัน ข้อสรุปที่สมบูรณ์จากการ เปรียบเทียบฐานข้อมูล ต่าง ๆ	เพื่อพัฒนาการอธิบายที่แท้จริง ของผลที่เกิดจากข้อมูลเชิง ปริมาณโดยนำข้อมูลเชิง คุณภาพมายืนยัน	เพื่อพัฒนารอบแนวคิด โดยสำรวจจากข้อมูลเชิง คุณภาพเพื่อไปออกแบบ โครงการที่อยู่ระยะของวิธี เชิงปริมาณ
ชื่อเรื่องที่ใช้ใน การศึกษา	พัฒนาชื่อที่เป็นกลาง ๆ ในทิศทางเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ	พัฒนาชื่อที่แสดงให้เห็นถึงการ อธิบายผลลัพธ์เชิงคุณภาพด้วย ข้อมูลเชิงปริมาณ	พัฒนาชื่อที่แสดงให้เห็นถึง การสำรวจหัวข้อที่สร้าง ขึ้นจากการประเมินจาก วิธีการเชิงปริมาณ
วัตถุประสงค์ใน การศึกษา	มีทั้งการสำรวจ และการ อธิบาย	การอธิบายผลลัพธ์เชิงคุณภาพ ด้วยข้อมูลเชิงปริมาณ	สำรวจจากข้อมูลเชิง คุณภาพเพื่อไปวัดหรือ ประเมินในเชิงปริมาณ
ตัวอย่างและการ เก็บรวบรวม ข้อมูล	ตัวอย่างเป็นกลุ่มเดียวกัน จะเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ ได้	ตัวอย่างของวิธีเชิงคุณภาพเป็น กลุ่มที่อยู่ในตัวอย่างของวิธีเชิง ปริมาณมีการติดตามตัวอย่าง โดยขึ้นอยู่กับผลการวิจัยเชิง ปริมาณ	ขนาดตัวอย่างของวิธีเชิง คุณภาพเล็กกว่าเชิง ปริมาณ ตัวอย่างของวิธี เชิงคุณภาพควรแตกต่าง จากตัวอย่างของวิธี ปริมาณ
การบูรณาการ ของการ ออกแบบวิธีผสม วิธี	บูรณาการผลการวิจัยของ เชิงปริมาณและเชิง คุณภาพ โดยเปรียบเทียบ แบบเทียบเคียงกัน (side by side)	บูรณาการข้อมูลโดยใช้ผลของ เชิงปริมาณเพื่อไปเติมเต็มหรือ เชื่อมต่อในระยะเชิงคุณภาพ แล้วจึงแปลผล บูรณาการผลร่วมกัน (joint displays)	บูรณาการข้อมูลโดยใช้ผล ของเชิงคุณภาพเพื่อไปเติม เต็มหรือเชื่อมต่อในระยะ เชิงปริมาณแล้วจึงแปล ผล บูรณาการผลร่วมกัน (joint displays)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กระบวนการ การออกแบบ	Convergent Design	Explanatory Sequential Design	Exploratory Sequential Design
ความตรง/ ประเพณีวิธีวิทยา ของการออกแบบ การวิเคราะห์แบบ ผสมวิธี	ค้นหาความตรงของผลเชิง คุณภาพจากเชิงปริมาณ เพื่อนำมายืนยัน ผลการวิจัย	ค้นหาความตรงของผลเชิง ปริมาณเพื่อมาสร้างคำถามและ ผู้เกี่ยวข้องในวิธีเชิงคุณภาพเพื่อ เชื่อมต่อทั้ง2วิธี และนำมา ยืนยันผลการวิจัย	ค้นหาผลของเชิงคุณภาพ ในการสร้าง/พัฒนาอย่าง เข้มงวดของวิธีทางปริมาณ เพื่อเชื่อมต่อทั้ง2วิธีและ นำมายืนยันผลการวิจัย
การเขียนรายงาน การวิจัย	รายงานผลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแยกกัน หรือ แยกเป็นแต่ละหัวข้อ ย่อยแล้วเปรียบเทียบผลที่ ได้จากทั้ง 2 วิธี	รายงานผลเชิงปริมาณแล้วตาม ด้วยผลที่เกิดจากวิธีแบบผสมวิธี และตามด้วยผลเชิงคุณภาพ	รายงานผลเชิงคุณภาพ แล้วตามด้วยผลที่เกิดจาก วิธีแบบผสมวิธีและตาม ด้วยผลเชิงปริมาณ
มุมมองของ การศึกษา	การพัฒนาการ เปรียบเทียบผลของการวัด ที่เกิดจากมุมมองของแต่ละ บุคคล หรือ 2 วิธี	การพัฒนาวิธีการเชิงคุณภาพ ที่มาช่วยอธิบายผลของเชิง ปริมาณ	การพัฒนาข้อมูลเชิงลึกที่ ผ่านการสำรวจมุมมอง ส่วนบุคคลที่ได้จากวิธีการ เชิงปริมาณในภายหลัง

ที่มา: Creswell & Plano Clark (2018)

แบบแผนผสมวิธีขั้นสูง (Advance Mixed Method)

1. แบบแผนเชิงทดลอง (Experimental-Intervention Design) Creswell (2015) and Creswell & Plano Clark (2018) กล่าวว่าแบบแผนนี้ เป็นการศึกษาปัญหาวิจัยโดยทำการทดลอง (Experiment or Intervention) ที่เพิ่มข้อมูลเชิงคุณภาพแทรกลงไปด้วย โดยสามารถเพิ่มในช่วงก่อน การทดลอง ระหว่างการทดลอง หรือหลังจากการทดลองก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการ ทดลอง ซึ่งเดิมแบบแผนนี้มีการปรับปรุงมาจากแบบแผนรองรับภายใน (Embedded design) ถ้าเพิ่ม ข้อมูลเชิงคุณภาพก่อนเริ่มการทดลอง จะมีลักษณะเป็นแบบแผนขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Basic Design) หากเพิ่มข้อมูลเชิงคุณภาพระหว่างทำการทดลอง เพื่อดูว่าจะเกิดผล อย่างไรกับกลุ่มตัวอย่างเรียกว่าเป็นการทดลองแบบคู่ขนาน (Convergent) เพราะข้อมูลเชิงคุณภาพ กับข้อมูลเชิงปริมาณมีผลพร้อมกันในการทดลอง หากเพิ่มข้อมูลเชิงคุณภาพหลังจากทำการ ทดลอง เพื่อติดตามผลที่เกิดขึ้นและช่วยอธิบายรายละเอียดที่ตัวเลขเชิงสถิติอธิบายไม่ได้ จะเรียกว่า เป็นการทดลองแบบแผนขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) ที่ขึ้นอยู่กับแบบ แทรกแซง (Intervention Design)

ลำดับขั้นตอนของการทำการทดลองนี้ คือ

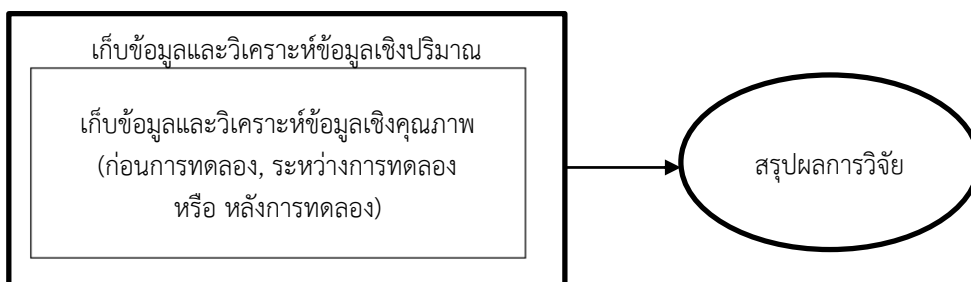
1. ตัดสินว่า จะใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพเข้าแทรกแซงในการทดลองหลักอย่างไร หากเพิ่มก่อน การทดลองจะมีลักษณะเป็นแบบแผนขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) หาก เพิ่มระหว่างการทดลองจะมีลักษณะเป็นแบบแผนคู่ขนาน (Convergent) หรือหากเพิ่มภายหลังการ ทดลองจะมีลักษณะเป็นแบบแผนขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory)

2. จากนั้นทำการทดลอง โดยแบ่งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ทำการทดสอบก่อน และหลัง เก็บข้อมูล แล้ววัดว่า ตัวแปรต้น (Treatment) เกิดผลอย่างไร

3. วิเคราะห์ผลเชิงคุณภาพ พิจารณาว่าการค้นพบเชิงคุณภาพช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทดลองอย่างไร ผลเชิงคุณภาพทำให้การทดลองทำให้เกิดผลการทดลองในด้านใด ในการทดลองประเภทนี้ ผู้วิจัยต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักการทดลองหลัก อีกทั้งยังต้องตัดสินใจว่าจะเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในลำดับขั้นใด หรือต้องเก็บมากกว่าหนึ่งครั้งหรือไม่

สิ่งที่พึงระวังคือ หากเพิ่มข้อมูลเชิงคุณภาพระหว่างการทดลอง นักวิจัยมักใส่ใจติดตามอย่างใกล้ชิดทำให้ข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นไม่ส่งผลลัพธ์แบบที่ควรจะเป็น งานวิจัยแบบแผนนี้เป็นที่นิยมในการศึกษาในศาสตร์สุขภาพเชิงคลินิก ซึ่งกลุ่มควบคุมที่ได้มาแบบสุ่มแบบ Multisite Randomized Controlled Trial (RCT) หรือเรียกว่า “Gold Standard” ในงานวิจัยที่ทำการทดลองในห้องปฏิบัติการ จะเพิ่มปัจจัยเชิงคุณภาพหรือข้อมูลของบุคคลเข้าไปเพื่อให้ผลการศึกษาน่าเชื่อถือมากขึ้น ผู้อ่านสามารถศึกษาแบบแผนนี้เพิ่มเติมได้จากตัวอย่างงานวิจัยของ van Velzen (2019) ที่ศึกษาเรื่องการวิจัยกึ่งทดลองเกี่ยวกับการสอนและปัญหาของการมอบหมายงานของครู : การวิจัยผสมวิธีโดยใช้แบบแผนกึ่งทดลอง ผู้วิจัยได้แบ่งระยะการวิจัยเป็น 2 ระยะ ในระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเปรียบเทียบ ห้องทดลองและห้องควบคุม โดยการเก็บข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ในระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการที่แตกต่างกัน 3 วิธี หลังจากนั้นสรุปผลการวิจัยที่ได้จากทั้งสองระยะ ผลการวิจัยที่ได้สนับสนุนประสิทธิภาพการสอนที่ผู้วิจัยออกแบบขึ้น

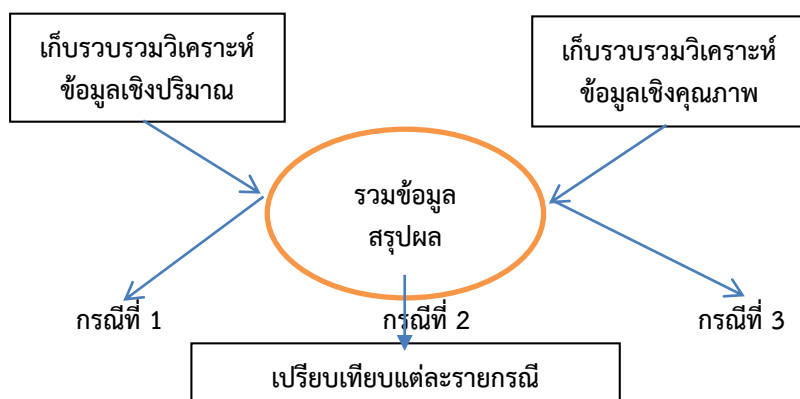
ทั้งนี้ในการออกแบบโดยใช้แบบแผนการทดลองผสมวิธี (Experimental (Intervention) Design) นั้นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพไม่จำเป็นต้องเก็บ ก่อนการทดลอง, ระหว่างการทดลอง หรือ หลังการทดลอง ทั้งหมด ขึ้นอยู่กับการออกแบบของผู้วิจัย

ภาพที่ 4 แบบแผนการทดลองผสมวิธี (Experimental (Intervention) Design)

ที่มา: Adapted from Creswell & Plano Clark (2018)

2. แบบแผนการศึกษากรณี (Case Study Design) เป็นแบบแผนที่นำแบบแผนหลัก (Convergent Design, Explanatory Sequential Design หรือ Exploratory Sequential Design) มาใช้ในกรอบการวิจัยของการศึกษารายกรณีแบบเดี่ยว หรือ การศึกษาพหุกรณี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพและนำข้อมูลทั้งสองอย่างมาสรุปรวมกันในแต่ละกรณี และนำข้อสรุปแต่ละกรณีมาเปรียบเทียบกับกัน แสดงดังภาพที่ 5

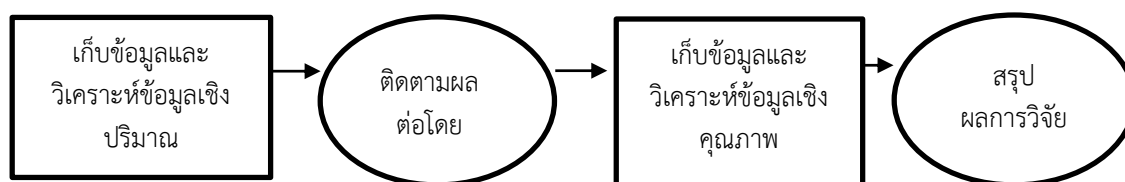
ภาพที่ 5 แบบแผนการศึกษากรณี (Case Study Designs)

ที่มา: Adapted from Creswell & Plano Clark (2018)

Creswell & Plano Clark (2018) กล่าวว่า เจตนาของแบบแผนนี้ คือการวิเคราะห์ของกรณีหรือหลายกรณีผ่านการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยหาคำอธิบายที่เพิ่มขึ้น และ ผู้วิจัยมักระบุกรณีหรือกรณีที่ที่น่าสนใจเมื่อเริ่มต้นการศึกษา นักวิจัยต้องใช้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายกรณีหรือเปรียบเทียบกรณีที่ดีที่สุด นักวิจัยต้องมีความเชี่ยวชาญในกระบวนการกรณีศึกษาเชิงคุณภาพ และมีความเข้าใจและเปรียบเทียบความซับซ้อนภายในและระหว่างกรณีโดยใช้ข้อมูลวิธีการแบบผสม สามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อสนับสนุนการพัฒนารูปแบบที่หลากหลายของสถานการณ์ที่แตกต่างกันเพื่อแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของความเป็นไปได้ของแต่ละกรณีเพื่อช่วยให้เข้าใจปัญหาการวิจัย แบบแผนนี้มีขั้นตอนคล้ายกับแบบแผนแบบคู่ขนาน (A Convergent Design) ที่แสดงดังในภาพที่ 1 แต่มีคุณสมบัติเพิ่มเติมของการสร้างไปสู่การระบุและกำหนดคำอธิบายของกรณี (cases) ดังนี้ วางแผนสำหรับระบุกรณี, ระบุเกณฑ์เชิงคุณภาพหรือ/และเชิงปริมาณที่ใช้ในการระบุและเลือกกรณีของปัญหาที่จะทำวิจัย, จัดทำข้อสรุปเชิงพรรณนาของแต่ละรายกรณีโดยอิงจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพและผลลัพธ์เชิงปริมาณ และเปรียบเทียบผลที่ได้ของแต่ละกรณี ดังภาพที่ 5 จุดแข็งของแบบแผนนี้ คือ การพัฒนาในเชิงลึก เข้าใจในทางปฏิบัติและสรุปสิ่งที่เฉพาะเจาะจงและถ่ายทอดได้ มีประโยชน์สำหรับการทำความเข้าใจความซับซ้อนของกรณี ผู้อ่านสามารถศึกษาแบบแผนนี้เพิ่มเติมได้จากตัวอย่างงานวิจัยของ Sami et al. (2018) ได้ศึกษาความเข้าใจระบบสุขภาพเพื่อปรับปรุงการดูแลทารกแรกเกิดในระดับชุมชนและระดับโรงงานในกลุ่มประชากรพลัดถิ่นในชูดานใต้: กรณีศึกษาแบบผสมวิธี ผู้วิจัยบันทึกการดำเนินงานของทารกแรกเกิดตั้งแต่มีอายุจนถึงพฤศจิกายน 2018 ในโรงพยาบาลแห่งเดียวโรงพยาบาลหลักสี่แห่งและโครงการสุขภาพชุมชนสี่โครงการดำเนินการโดยคณะแพทยนานาชาติ เรารวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยใช้การสนทนากลุ่มสนทนาระหว่างสุขภาพพนักงานสัมภาษณ์เชิงลึกระหว่างผู้จัดการโครงการและการสังเกตความพร้อมด้านสุขภาพ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการแทรกแซงในระหว่างระยะเวลาการศึกษา จะเห็นได้ว่านอกจากผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มสถานพยาบาลที่หลากหลายโดยใช้เงื่อนไขเดียวกันแล้วในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยได้วิเคราะห์สถิติพื้นฐานของคุณลักษณะของผู้เกี่ยวข้องและ

สังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ไว้สำหรับสถานการณ์ปัญหาด้านสุขภาพที่เป็นภาวะฉุกเฉิน ผลการวิจัยนี้ทำให้ไปพัฒนาแผนในอนาคต เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายในปี ค.ศ. 2030 การดูแลทารกแรกเกิดควรเป็นลำดับความสำคัญในกิจกรรมสุขภาพเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินและเร่งระดมทุนด้านมนุษยธรรมจากองค์กรระหว่างประเทศและผู้บริจาคสนับสนุนโครงการด้านสุขภาพ

3. แบบแผนความยุติธรรมทางสังคม (The Participatory-Social Justice Design) Creswell (2015) Klangphahol (2018) and Creswell & Plano Clark (2018) กล่าวถึง การออกแบบความยุติธรรมทางสังคม คือ การศึกษาปัญหาในกรอบความยุติธรรมทางสังคม เป็นการศึกษาด้วยการใช้วิจัยแบบผสมวิธีในลักษณะหลวมมองหลายแนวคิด การออกแบบแบบนี้แสดงดังภาพที่ 6 งานวิจัยที่ใช้การออกแบบนี้มักจะพบในงานวิจัยที่ศึกษาผ่านมุมมองทางเพศสภาพ มุมมองทางเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ มุมมองทางสถานะทางสังคม แบบแผนนี้จะเริ่มจากวิธีการผสมผสานหลัก (Convergent, Explanatory Sequential, Exploratory Sequential) แต่ทั้งนี้ผู้ที่ศึกษาจะต้องศึกษาอยู่ในกรอบความยุติธรรมทางสังคมตลอดการศึกษา

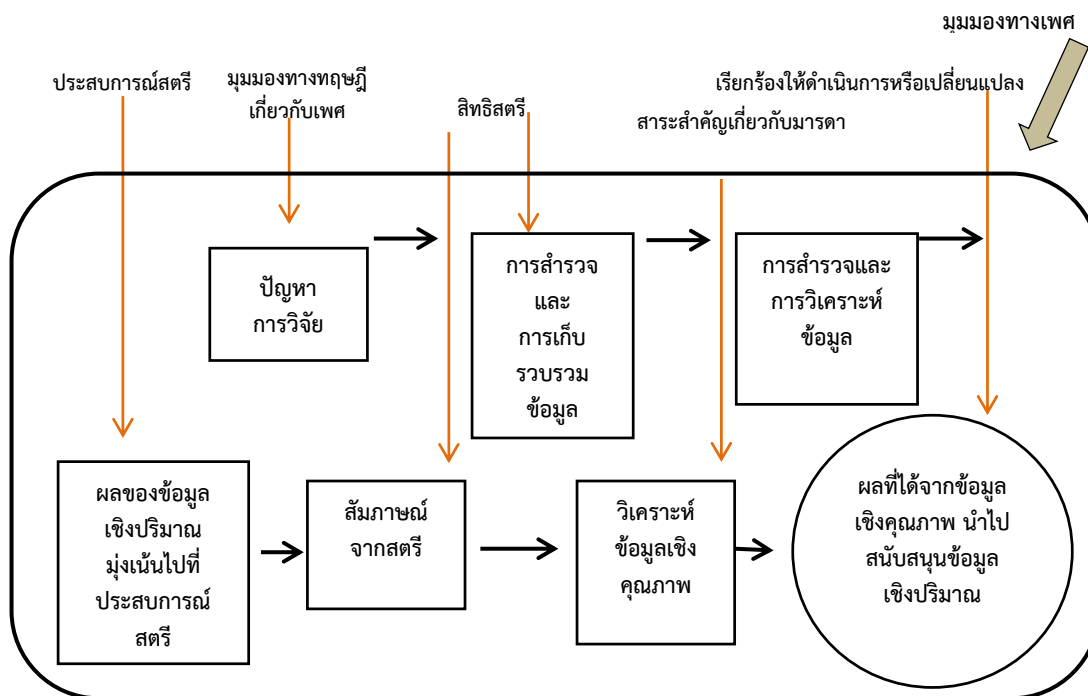
ภาพที่ 6 แบบแผนความยุติธรรมทางสังคม (Participatory social Justice Design)
ที่มา: Adapted from Creswell & Plano Clark (2018)

เนื่องจากแบบแผนนี้มีความซับซ้อนผู้เขียนจึงนำขั้นตอนในการทำวิจัยของแบบแผนนี้มาแสดงดังภาพที่ 7 จะเห็นได้ว่าแบบแผนนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ Explanatory Sequential เป็นหลักและเพิ่มเติมประเด็นทฤษฎีสตรีนิยมในขั้นตอนต่าง ๆ ในการศึกษา โดยเริ่มจากทฤษฎีพื้นฐานที่จะศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปรวมผลข้อมูล โดยมีขั้นตอน Creswell (2015) Klangphahol (2018) ดังนี้

- Research Problem (ปัญหาการวิจัย) มีการนำทฤษฎี Gender Based Theoretical Perspective เข้ามาเพิ่มเติมหรือสนับสนุนปัญหาการวิจัย
- Survey Data Collection (การสำรวจและการเก็บรวบรวมข้อมูล) มีการนำทฤษฎี Women Studied เข้ามาเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและตรงประเด็น
- Survey Data Analysis นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์
- Quantitative Result Focus on women's Experiences มีการนำทฤษฎี Women's Experiences เข้ามาเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนผลของข้อมูลเชิงปริมาณ
- Interviews with Women มีการนำทฤษฎี Women Studied เข้ามาเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

→ Qualitative Data Analysis มีการนำทฤษฎี Themes about Mothers เข้ามาเพิ่มเติม เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

→ Interpretation: How Qualitative Finding Explain Quantitative Result (ผลที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพ นำไปสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณ) ขั้นตอนสุดท้าย มีการเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Call for Action or Change) การเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 7 ขั้นตอนวิจัยของแบบแผนความยุติธรรมทางสังคม (The Social Justice Design)

ที่มา: Klangphahol (2018) Adapted from Creswell (2015)

Creswell & Plano Clark (2018) กล่าวว่า จุดแข็งของแบบแผนนี้ คือ มุมมองความยุติธรรมทางสังคมช่วยแก้ปัญหาที่ศึกษาได้แบบแผนนี้มีคุณค่าสามารถช่วยเหลือทางสังคม กลุ่มผู้ด้อยโอกาส หรือคนที่เสียเปรียบทางสังคม การเรียกร้อง แบบแผนนี้ให้ความสำคัญกับการสร้างความยุติธรรมทางสังคม การออกแบบนี้เป็นที่นิยมในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะบุคคลที่อาศัยอยู่ในสภาพที่ไม่เป็นธรรม ความท้าทายในการออกแบบวิธีการประเภนี้ ขึ้นอยู่กับการเลือกวิธีมุมมองความยุติธรรมทางสังคม เป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย นักวิจัยสามารถช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงได้เพราะผู้เข้าร่วมและชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยในการตัดสินใจในการศึกษา นักวิจัยสามารถช่วยเพิ่มพลังให้บุคคลและนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในชุมชนได้ผู้วิจัยสามารถสร้างผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์และน่าเชื่อถือต่อสมาชิกชุมชนจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้กำหนดนโยบาย และที่สำคัญผู้วิจัยมีแนวทางในการนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับมุมมองของการมีส่วนร่วมและความยุติธรรมทางสังคมที่จะถูกนำมาตัดสินใจในระดับแนวหน้าของสังคม ผู้อ่านสามารถศึกษาแบบแผนนี้เพิ่มเติมได้จาก

ตัวอย่างงานวิจัยของ Brown, Strickland-Munro, Kobryn & Moore (2017) ที่ศึกษาวิธีการผสมวิธีแบบมีส่วนร่วม GIS : การประเมินความถูกต้องของวิธีการทำแผนที่โดยวิธีการเชิงคุณภาพและวิธีการเชิงปริมาณ งานวิจัยนี้ใช้แบบแผนความยุติธรรมทางสังคม (The Participatory social Justice Design) โดยใช้แบบแผน 2 แบบแผนหลักคือ exploratory sequential และ convergent parallel ในขั้นตอนการวิจัย เป็นโครงการวิจัยขนาดใหญ่เพื่อระบุคุณค่าทางทะเลและชายฝั่งในภูมิภาค Kimberley ของออสเตรเลีย มีการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพกับผู้มีส่วนได้เสียเพื่อระบุค่าสถานที่ที่ใช้วิธีการทำแผนที่รูปหลายเหลี่ยม จำนวน 167 คน และผู้มีส่วนร่วมทางอินเทอร์เน็ต GIS (PPGIS) จำนวน 578 คน ผู้วิจัยพบว่ากรออกแบบวิจัยด้วยวิธีการนี้มีคุณค่าและให้ความสำคัญของพื้นที่ที่นำมาศึกษาได้เป็นอย่างดี

4. แบบแผนการประเมินผลวิธี (Evaluation Design) Creswell (2015) Klangphahol (2018) and Creswell & Plano Clark (2018) กล่าวถึงเป้าหมายของแบบแผนนี้เป็นการประเมินโปรแกรมกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้ว หรือการทดลอง เป็นการดำเนินการหลายระยะหรือหลายขั้นตอน ซึ่งที่เรียกว่า หลายขั้นตอนหรือหลายระยะ (Multistage) เพราะแต่ละองค์ประกอบหรือหลายขั้นตอนที่ศึกษาสามารถเป็นตัวแทนของการศึกษาขั้นเดียวได้ ซึ่งเป็นการพิจารณาคุณค่าโดยรวม โดยในส่วนที่แยกประเมินแต่ละขั้นตอนหรือแต่ละระยะจะใช้วิธีเชิงคุณภาพ หรือ วิธีเชิงปริมาณ หรือ ผสมวิธี ก็ได้แบบแผนนี้ก็เหมือนกับแบบแผนผสมวิธีขั้นสูงแบบอื่น ๆ ที่มีแบบแผนผสมวิธีหลักเป็นส่วนหนึ่งในแบบแผนผสมวิธีขั้นสูง แสดงดังภาพที่ 8

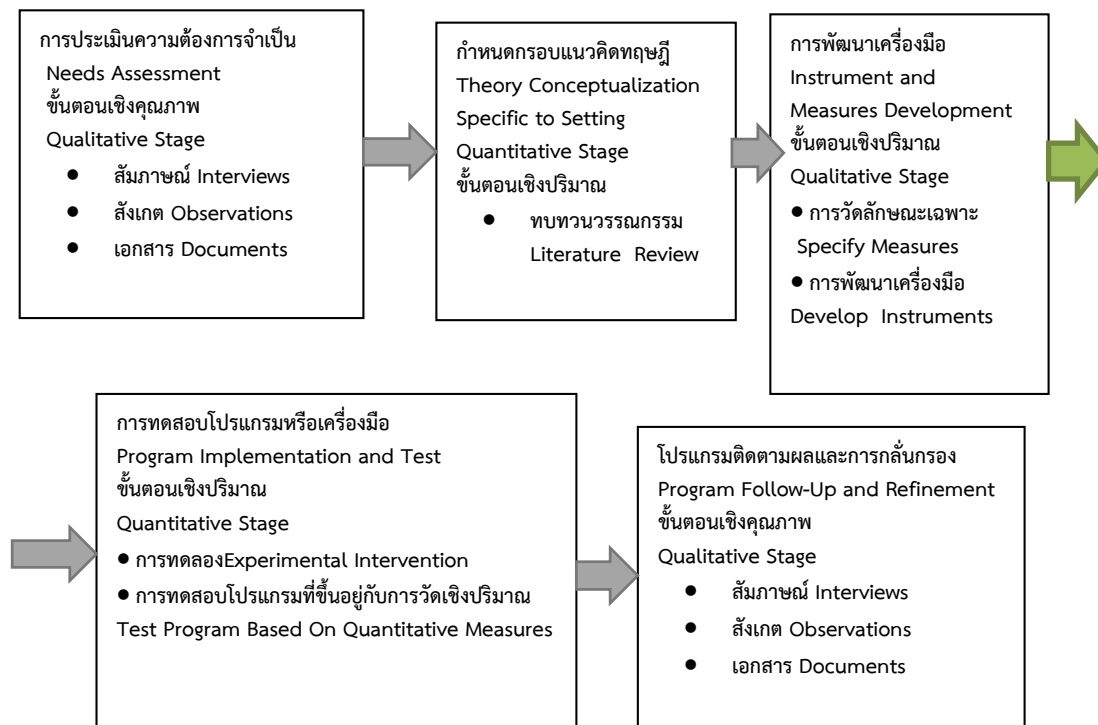

ภาพที่ 8 แบบแผนการประเมินโปรแกรม (Program Evaluation Design)

ที่มา: Adapted from Creswell & Plano Clark (2018)

Creswell & Plano Clark (2018) กล่าวว่า แบบแผนการวิจัยนี้เหมาะสำหรับ นักวิจัยที่พร้อมจะทำโครงการระยะยาวที่มีวัตถุประสงค์หลายประการ นักวิจัยต้องมีทรัพยากรเพียงพอและเงินทุนเพื่อดำเนินการศึกษาเป็นเวลาหลายปี นักวิจัยที่สนใจในการประเมินกระบวนการของกิจการที่น่าสนใจและประเมินผลลัพธ์ของกิจการนั้นนักวิจัยที่สนใจในการทำความเข้าใจบริบททางวัฒนธรรมหรือเอกลักษณ์ของสถานที่ที่จะประเมิน นักวิจัยยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการทำซ้ำหลายครั้งในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การทดลองใช้งานโปรแกรมจุดแข็งของแบบแผนนี้ คือการออกแบบการประเมินผลประกอบด้วยความยืดหยุ่นที่จำเป็นในการใช้องค์ประกอบการออกแบบวิธีการผสมที่จำเป็นต้องใช้เพื่อตอบคำถามชุดการวิจัยที่เชื่อมโยงถึงกัน นักวิจัยสามารถเผยแพร่ผลการวิจัยจากการศึกษาของแต่ละบุคคลและในขณะเดียวกันก็ยังประเมินผลโดยรวมของโครงการวิจัย นักวิจัยสามารถใช้การออกแบบนี้เพื่อให้กำหนดกรอบการทำงานโดยรวมสำหรับ

การศึกษาซ้ำหลายครั้งในช่วงเวลาหลายปี แบบแผนนี้เป็นวิธีการที่น่าสนใจในการประเมินผลซึ่งให้ผลลัพธ์ประเภทต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่หลากหลายและให้หลักฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติที่มีประโยชน์สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เนื่องจากแบบแผนนี้มีความซับซ้อนผู้เขียนจึงนำเสนอขั้นตอนการวิจัยเพิ่มเติมแสดงดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 ขั้นตอนวิจัยของแผนการประเมินแบบหลายขั้นตอน (Multistage Evaluation Design)
ที่มา: Klangphahol (2018) Adapted from Creswell (2015)

จากภาพที่ 9 เป็นขั้นตอนการวิจัยของแบบแผนการประเมินแบบหลายขั้นตอนผสมวิธี (Multistage Evaluation Design) ซึ่งมีขั้นตอนการออกแบบ 5 ขั้นตอน ดังนี้ Klangphahol (2018) and Creswell & Plano Clark (2018) 1) ระบุความต้องการจำเป็นของโปรแกรมที่ต้องการจะประเมินและกำหนดสมาชิกในทีมที่จะดำเนินการ 2) พิจารณาเลือกแบบแผนหลักผสมวิธี จากตัวอย่างในภาพที่ 9 นี้ ใช้แบบแผนขั้นตอนเชิงสำรวจ (exploratory sequential design) 3) กำหนดขั้นตอนการประเมินผล สิ่งที่เป็น คือ กรอบแนวคิดทฤษฎี คุณลักษณะของการวัดและเครื่องมือ การทดสอบโปรแกรมและเครื่องมือ การติดตามและการทดสอบการใช้โปรแกรม 4) กำหนดว่าในแต่ละระยะใช้วิธีการเชิงคุณภาพ/เชิงปริมาณ ในการประเมิน และ 5) สร้างวิธีการประเมินและทบทวนโปรแกรมและเครื่องมือที่จำเป็นจากการประเมิน

ทั้งนี้ ผู้อ่านสามารถศึกษาแบบแผนนี้เพิ่มเติมได้จากตัวอย่างงานวิจัยของ Hurley, McHugh, Browne, Vaughan & Normand (2019) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาโปรโตคอลเพื่อประเมินการใช้

งานและผลกระทบของการกำหนดค่าใหม่ของยาเสพติดในโรงพยาบาลของไอร์แลนด์โดยใช้แบบการวิจัยผสมวิธีหลายขั้นตอน ร่วมกับ แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (An Exploratory Sequential Design) เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินการใช้งานของโปรแกรมรวมถึงผลลัพธ์ที่ได้จากโปรแกรม โดยมีขั้นตอนในการทำวิจัยที่ชัดเจน ขั้นแรก ศึกษาทฤษฎี (เชิงคุณภาพ) ขั้นที่สอง ประเมินโปรแกรม (เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ) ขั้นที่สาม กำหนดปัจจัยที่มีอิทธิพลการกำหนดค่าใหม่ของยาเสพติดในโรงพยาบาลของไอร์แลนด์ (เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ) ขั้นที่สี่ ประเมินโปรแกรม (เชิงปริมาณ) และขั้นที่ห้า บูรณาการผลที่ได้จากการกำหนดค่าและประเมินโปรแกรม (เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ) และ ตัวอย่างงานวิจัยของ Simona & et al. (2016) ที่ศึกษามาตรการของศูนย์ดูแลครอบครัวในสถาบันความยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน : วิธีการศึกษาแบบผสมวิธี วัตถุประสงค์การวิจัยคือ การประเมินโปรแกรมการดูแลที่เน้นครอบครัวเป็นครอบครัวในช่วงสองปีแรกหลังจากขั้นตอนแรกของการดำเนินงานในกลุ่มพักอาศัยระยะสั้นของสถาบันยุติธรรมเด็กและเยาวชนสองแห่งในประเทศเนเธอร์แลนด์ เริ่มด้วยการศึกษา แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential design) และตามด้วยแบบแผนคู่ขนาน (Convergent design) การวิจัยนี้เน้นการประเมินพฤติกรรมการเล่นดูบุตรเพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในหมู่วัยรุ่น เพื่อนำไปปรับปรุงโปรแกรมการดูแลที่เน้นครอบครัว

สรุป

แบบการวิจัยแบบผสมวิธีที่ผู้เขียนนำเสนอในบทความนี้มีทั้งหมด 7 แบบ มี 3 แบบซึ่งเป็นแบบผสมวิธีหลักส่วนอีก 4 แบบ เป็นแบบผสมวิธีขั้นสูงที่นำ 3 แบบเป็นหลักในการออกแบบการวิจัย

แบบผสมวิธีหลัก มี 3 วิธี

- 1) แบบแผนแบบคู่ขนาน (A Convergent Design)
- 2) แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (An Explanatory Sequential Design)
- 3) แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (An Exploratory Sequential Design)

แบบผสมวิธีขั้นสูง มี 3 วิธี

- 4) แบบแผนเชิงทดลองผสมวิธี (Experimental Design)
- 5) แบบแผนการศึกษกรณี (Case Study Design)
- 6) แบบแผนความยุติธรรมทางสังคม หรือ แบบแผนแบบปฏิรูป (The Participatory-Social Justice Design or Transformative Design)
- 7) แบบแผนการประเมิน (Evaluation Design)

ทั้งนี้ผู้วิจัยที่สนใจศึกษาการวิจัยแบบผสมวิธีสามารถเลือกประยุกต์ได้ในรูปแบบอื่นๆ ที่เพิ่มเติมขึ้น โดยยึดแบบผสมวิธีหลักทั้งสามวิธีเป็นแนวในการทำวิจัย ในปัจจุบันงานวิจัยผสมวิธีที่ใช้แบบแผนขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) เป็นที่นิยมใช้มากในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ เนื่องจากเป็นแบบแผนที่ไม่ซับซ้อนและเหมาะกับการพัฒนานวัตกรรมและให้ผลการวิจัยที่มีทั้งความเที่ยงความตรงทั้งภายในภายนอก ส่วนแบบแผนขั้นตอนเชิงอธิบาย

(Explanatory Sequential Design) เป็นที่นิยมเช่นกันเนื่องจากการเก็บข้อมูลแยกจากกันและนำไปอธิบายผลในแต่ละขั้นได้อย่างชัดเจนผู้วิจัยที่ต้องการยืนยันผลการวิจัยจากทั้งข้อมูลทั้งสองวิธีจึงเป็นที่นิยมใช้ ซึ่งในอดีตจะนิยมแบบแผนแบบคู่ขนาน (Convergent Design) หรือแบบแผนสามเส้า (Concurrent triangulation) เพราะเป็นแบบแผนที่ไม่ซับซ้อนดำเนินการวิจัยทั้งสองวิธีไปพร้อม ๆ กัน หัวใจสำคัญของแบบแผนนี้คือ การที่ต้องให้ความสำคัญกับวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพเท่า ๆ กัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องระวังในการออกแบบการวิจัยให้ดี

ส่วนในแบบแผนขั้นสูงในงานวิจัยของไทยเริ่มมีการใช้แบบแผนการทดลองผสมวิธี (Experimental (Intervention) Design) เพิ่มมากขึ้น ซึ่งนักวิจัยสามารถออกแบบการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยที่ไม่จำเป็นต้องเก็บข้อมูล ก่อนการทดลอง, ระหว่างการทดลอง หรือ หลังการทดลอง ทั้งหมด ขึ้นอยู่กับการออกแบบของผู้วิจัย แบบแผนการวิจัยนี้เป็นแบบแผนที่ดีแต่ต้องระวังในการออกแบบวิจัยตามหลัก max min cons ของการวิจัยด้วย ถึงจะได้ผลการวิจัยที่มีทั้งความเที่ยงและความตรง แบบแผนการศึกษาคณณ (Case Study Design) ส่วนใหญ่ยังทำในลักษณะที่เป็นเชิงคุณภาพอย่างเดียวเป็นหลักแบบแผนนี้จึงเป็นอีกแบบแผนหนึ่งที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยควรนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยได้ แบบแผนความยุติธรรมทางสังคม หรือ แบบแผนแบบปฏิรูป (The Participatory-Social Justice Design or Transformative Design) ปัจจุบันเป็นที่น่าสนใจว่าศาสตร์อื่น ๆ นอกเหนือจากทางสังคมศาสตร์ก็นำไปประยุกต์ได้อย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นทางภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สาธารณสุข เป็นต้น และ แบบแผนการประเมิน (Evaluation Design) ก็เป็นอีกแบบแผนหนึ่งที่เหมาะกับการประเมินโครงการที่มีลักษณะใหญ่ ๆ จะทราบได้ถึงทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ

แบบแผนการวิจัยที่ผู้เขียนได้กล่าวมาในข้างต้นเป็นเพียงการนำเสนอเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้วิจัย ผู้วิจัยสามารถออกแบบเพิ่มเติมนอกเหนือจากแบบแผนที่ผู้วิจัยนำเสนอได้แต่ทั้งนี้ต้องออกแบบการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลให้ชัด ในแต่ละวิธี (Method) และที่สำคัญของหัวใจของการวิจัยผสมวิธี คือ การรวมข้อมูลทั้งสองวิธีเพื่อที่จะสรุปผลการวิจัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายนักวิจัยที่ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี

References

- Anderson, J. K., Croxon, L. & McGarry, D. E. (2015). Identifying student knowledge and perception of what is valuable to professional practice: A mixed method study. *Nurse Education Today*, 35(12), 1240–1245.
- Brown, G., Strickland-Munro, J., Kobryn, H. & Moore, S. (2017). Mixed methods participatory GIS: An evaluation of the validity of qualitative and quantitative mapping methods. *Applied Geography*, 79, 153-166.
- Creswel, J. W. (2015). *A concise Introduction to Mixed method Research*. Los Angeles: Sage.
- Creswel, J. W., & Plano Clark, V. L. (2007). *Designing and conducting Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, CA: Sage.

- Creswel, J. W., & Plano Clark, V. L. (2011). **Designing and conducting Mixed Methods Research**. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswel, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). **Designing and conducting Mixed Methods Research**. 3rd ed. Los Angeles.
- Creswel, J. W., Plano Clark, V. L., Gutmann, M. & Hanson, W. (2003). **Advanced mixed methods research designs**. In A. Tashakkori & C. Teddlie [Eds.], *Handbook of mixed methods in social & behavioral research* [pp.209-240]. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Edmonds, W. A., & Kennedy, T. D. (2013). **An Applied Reference Guide to Research Designs: Quantitative, Qualitative, and Mixed Methods**. London: Sage.
- Hurley, E., McHugh, S., Browne, J., Vaughan, L., & Normand, C. (2019). A multistage mixed methods study protocol to evaluate the implementation and impact of a reconfiguration of acute medicine in Ireland's hospitals. **BMC Health Services Research**, 19(1), 1-11.
- Kaya, V. H. & Elster, D. (2019). Environmental Science, Technology, Engineering, and Mathematics Pedagogical Content Knowledge: Teacher's Professional Development as Environmental Science, Technology, Engineering, and Mathematics Literate Individuals in the Light of Experts' Opinions. **Science Education International**, 30(1), 11–20.
- Klangphahol, K. (2018). **wichai bæp phasom withi** [Mixed method research]. Ang Thong: Vorasin 89.
- Lottero-Perdue, P. S. & Parry, E. A. (2017). Elementary Teachers' Reflections on Design Failures and Use of Fail Words after Teaching Engineering for Two Years. **Journal of Pre-College Engineering Education Research**, 7(1), 1–24.
- Márquez, M. G., & Delgado, A. R. (2017). An exploratory sequential design to validate measures of moral emotions. **Psicothema**, 29(2), 261–267.
- Sami, S., et al. (2018). Understanding health systems to improve community and facility level newborn care among displaced populations in South Sudan: a mixed methods case study. **BMC Pregnancy & Childbirth**, 18(1), 1-12.
- Schoonenboom, J., & Johnson, R. B. (2017). How to Construct a Mixed Methods Research Design. **Köln Z Soziol**, 69, 107–131.
- Simona, L & et al. (2016). Family-Centered Care in Juvenile Justice Institutions: A Mixed Methods Study Protocol. **JMIR Res Protoc**, 5(3), e177. Retrieved from <https://www.researchprotocols.org/2016/3/e177/>
- Tashakkaori, A. & Teddlie, C. B. (2010). **Handbook of Mixed Methods in Social and Behavioral**. (2nd ed.) Thousand Oaks, CA: Sage.

- Van Velzen, J. H. (2019). (Quasi-) Experimental Research on Teaching and the Issue of Assigning Teachers: Towards a Qualitatively Driven Mixed Methods (Quasi-) Experimental Design. **Research in the Schools**, 26(1), 25–34.
- Watson, S. L., et al. (2017). Learner profiles of attitudinal learning in a MOOC: An explanatory sequential mixed methods study. **Computers & Education**, 114(November), 274–285.

การประยุกต์ใช้เกมในการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษา

THE APPLICATION OF GAMES IN LEARNING MANAGEMENT IN PHYSICAL EDUCATION

สิทธิพงษ์ ปานนาค

Sittipong Pannak

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
499 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

Teacher health and physical education, Triam Udom Suksa Pattanakarn School, 499 Pattanakarn
Road, Suan Luang Subdistrict, Suan Luang District, Bangkok 10250

E-mail: nice_thecop@hotmail.com

Received:	November 17, 2019
Revised:	February 15, 2020
Accepted:	February 18, 2020

บทคัดย่อ

เกมคือกิจกรรมที่ผู้สอนหรือผู้นำเกมได้กำหนดเงื่อนไขและวิธีการเล่น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเกิดการเรียนรู้ที่ดีอย่างมีเป้าหมาย เช่น เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เกิดการเคลื่อนไหวและการออกกำลังกาย มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เกิดความสมัครสมานสามัคคี ได้รับปลูกฝังทางด้านการเคารพกฎและกติกา มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย โดยในการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษาครูผู้สอนสามารถประยุกต์และสอดแทรกกิจกรรมที่เป็นเกมส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย เกมนำไปสู่กีฬา เกมผลัดเกมการเคลื่อนไหวร่างกาย เกมกลุ่มสัมพันธ์ เกมผู้นำ และเกมนันทนาการ เข้ากับลำดับขั้นตอนของการจัดกระบวนการเรียนรู้ในคาบเรียน สอดคล้องกับเนื้อหาหลักของแต่ละประเภทกีฬาและเป็นไปตามตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ทั้งนี้การประยุกต์ใช้เกมในการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ และมีทักษะการเคลื่อนไหวที่ดี รู้จักการเรียนรู้ด้วยวิธีลงมือปฏิบัติ สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เรียนรู้ขีดจำกัดความสามารถของตนเองและสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้อยู่เสมอ

คำสำคัญ

เกม การจัดการเรียนรู้พลศึกษา เกมประยุกต์

ABSTRACT

The teaching and learning of games and sport-based activities has been a main form of physical education. Teaching games for students to understand the rules and concept can be highlighted as a Student-Centered Approach. Teacher choose content which can be further developed and managed in the class so that the students have

more opportunities to respond, get involved cognitively and make decisions about the game. The independent variable is the lesson structure and dependent variables are the learning means. The game presents a problem that students must face and allows students to apply their knowledge from practice, game sense, tactical problem solving, declarative knowledge, enjoyment, motivation and developing leadership skills. These proposals are based on situated learning, with meaningful and contextualized situations that favor students' learning.

Keywords

Games, Learning Management in Physical Education, Applied Games

บทนำ

ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้กำหนดตัวชี้วัดและมาตรฐานสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในสาระที่ 3 ด้านการเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากลนั้น หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า เกมถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในหลักสูตรที่ได้มีการกำหนดไว้ เพื่อให้ครูได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาที่ดี ซึ่งในความสำคัญของการเล่นเกมนั้น Kulthawatwichai (2011) ได้อธิบายไว้ว่าการเล่นเกม ถือเป็นกิจกรรมการเล่นเพื่อส่งเสริมความสุขทางใจของมนุษย์ซึ่งแฝงด้วยคุณค่าและความหมายมากมาย เช่น การเล่นเพื่อความสนุกสนาน การเล่นเพื่อพัฒนาคุณภาพทางสติปัญญา การเล่นเพื่อเป็นกรณีศึกษา และการเล่นเพื่อตอบสนองความพึงพอใจต่อความต้องการทางสัญชาตญาณ เป็นต้น ดังนั้นในด้านของการศึกษาหรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในส่วนของการวิชาพลศึกษา หากมีการนำหลักการและเทคนิควิธีปฏิบัติของเกมมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้ของผู้เรียนก็ย่อมจะเกิดผลดี เกิดบรรยากาศในชั้นเรียนที่มีความสนุกสนานท้าทาย ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี นอกเหนือจากการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นเฉพาะทางด้าน การปฏิบัติและการฝึกทักษะทางกีฬา โดยจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับความสำคัญของการนำเกมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษา สามารถยกตัวอย่างเพื่อสะท้อนให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การศึกษาวิจัยด้านการนำเกมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนยิมนาสติก ซึ่งมีผลการวิจัยประเด็นหนึ่งที่ระบุว่า การนำเกมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน ส่งผลให้ผู้เรียนจำทักษะได้ง่ายและสามารถปฏิบัติทักษะได้อย่างถูกต้อง (Soonchan, 2018) ทั้งนี้หากเราลองพิจารณาศึกษาความหมายของเกมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ประเภท คุณสมบัติและองค์ประกอบอื่น ๆ ของเกม ในภาพรวมจะสามารถพบได้ว่าเกมนั้นมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ที่ครูผู้สอนเองควรให้ความสนใจตระหนักในการศึกษาทำความเข้าใจ เรียนรู้เพื่อให้เกิดแนวความคิดในสิ่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์สามารถที่จะประยุกต์ใช้หรือออกแบบกิจกรรมในการเรียนการสอนรายวิชาพลศึกษาสำหรับผู้เรียนได้อย่างสอดคล้องมีความเชื่อมโยงระหว่างตัวชี้วัดและมาตรฐานสาระการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ได้อย่างเหมาะสม

คุณสมบัติและประเภทของการเล่นเกม

ความหมายของเกมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้อธิบายและให้คำจำกัดความและความหมายต่าง ๆ ซึ่งจากการศึกษาและสังเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า เกม คือ กิจกรรมรูปแบบหนึ่ง ที่ผู้สอนหรือผู้นำเกมได้มีการกำหนดเงื่อนไขและวิธีการเล่น เพื่อให้ผู้เข้าร่วม เกิดการเรียนรู้ที่ตืออย่างมีเป้าหมาย อาทิเช่น เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน การเคลื่อนไหวและออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพและสมรรถภาพ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ความสมัครสมาน สามัคคี การเคารพกฎและกติกา ความมีน้ำใจ การรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย เป็นต้น

Pianchob (2018) ได้อธิบายถึงคุณสมบัติที่สำคัญทั่ว ๆ ไปของเกมมีดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นกิจกรรมที่มีความเป็นอิสระในการเล่น ผู้เล่นจะเล่นในเวลาว่างด้วยความสมัครใจ โดยจะเริ่มเล่นหรือเลิกเล่นเมื่อใดก็ได้ตามความพอใจ
2. สถานที่และเวลาของการเล่นจะแยกออกจากกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวันตามปกติและมักจะกำหนดไว้ล่วงหน้าตามความพอใจ
3. มีกฎและระเบียบของการเล่น กฎและระเบียบการเล่นนี้อาจจะได้มาจากระหว่างผู้เล่นด้วยกันเป็นผู้วางและกำหนดขึ้นเอง เพื่ออำนวยความสะดวกเรียบร้อยและเพื่อความสนุกสนานในการเล่น กฎและระเบียบเหล่านี้ อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือวางไว้เพื่อการเล่นในระยะเวลายาวนานก็ได้
4. การมีส่วนร่วมในการเล่นในกิจกรรมแต่ละครั้งผู้เล่นไม่หวังผลตอบแทนหรือสินจ้างรางวัลอื่นใดนอกเหนือจากความสุขสนุกสนานที่ได้จากกิจกรรมการเล่นเท่านั้น
5. การเล่นเกมแต่ละครั้งผู้เล่นจะไม่สามารถคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเล่นล่วงหน้าได้ ผลของการเล่นเกมแต่ละครั้งจะบอกผลได้ก็ต่อเมื่อการเล่นได้สิ้นสุดลงแล้วเท่านั้น
6. เกมการเล่นจะมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกิจกรรมนันทนาการ

ประเภทของเกม เกมเป็นคำที่มีความหมายกว้างครอบคลุมกีฬาต่าง ๆ ทุกประเภท ดังนั้นจึงจำแนกเกมออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ 3 กลุ่มด้วยกัน คือ เกมเกี่ยวกับทักษะทางร่างกาย (Games of Physical Skills) เกมเกี่ยวกับกลวิธีการเล่น (Games of Strategy) และเกมเกี่ยวกับโชค (Games of Chance) นอกจากนี้เกมแต่ละกลุ่มที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยออกไปอีก ดังนี้

ก. เกมเกี่ยวกับทักษะทางร่างกาย (Games of Physical Skills) สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทได้แก่ 1) เกมเกี่ยวกับทักษะทางด้านร่างกายล้วน ๆ คือ เกมที่มีทักษะทางด้านร่างกายเพียงอย่างเดียวเป็นปัจจัยสำคัญในการเล่นเช่นกีฬาว่ายน้ำ 2) เกมเกี่ยวกับทักษะทางด้านร่างกายและกลวิธีการเล่น คือ เกมที่ต้องอาศัยทั้งทักษะทางด้านร่างกายและกลวิธีในการเล่นเป็นปัจจัยสำคัญในการเล่น เช่น กีฬาฟุตบอล บาสเกตบอล และแบดมินตันเทนนิส เป็นต้น 3) เกมเกี่ยวกับทักษะทางด้านร่างกายและโชคประกอบกัน คือ เกมที่ต้องอาศัยทั้งทักษะทางด้านร่างกายและโชคเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะเล่นเพื่อให้ได้ชัยชนะคู่แข่ง เช่น เกมเก้าอี้ดนตรี 4) เกมเกี่ยวกับทักษะทางด้านร่างกายกลวิธีและโชคเป็นเกมการเล่นที่ต้องอาศัยปัจจัยทั้ง 3 อย่างประกอบกันการเล่นจึงจะได้รับชัยชนะ เช่น เกมสุนัขแย่งกระดูก เป็นต้น

ข. เกมเกี่ยวกับกลวิธีการเล่น (Games of Strategy) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เกมเกี่ยวกับกลวิธีล้วน ๆ เป็นเกมที่มีกลวิธีการเล่นเป็นปัจจัยสำคัญ เช่น เกมหมากรุก 2) เกมเกี่ยวกับ

กลวิธีและโชคเป็นเกมที่มีปัจจัยทั้งกลวิธีและโชคประกอบกันการเล่นจึงจะประสบผลสำเร็จได้ เช่น เกมบริดจ์ เป็นต้น

ค. เกมเกี่ยวกับโชคเพียงอย่างเดียว (Games of Chance) เกมประเภทนี้ได้แก่ เกมที่ต้องอาศัยโชคอย่างเดียวในการเล่นไม่สามารถใช้ปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้องได้ เช่น การโยนหัวโยนก้อย เกมบิงโก เป็นต้น

ประโยชน์และคุณค่าของการเล่นเกม

Kulthawatwichai (2011) ได้กล่าวถึง ประโยชน์และคุณค่าของเกมไว้ ดังนี้

1. เกมช่วยพัฒนาทางด้านร่างกาย ใช้เกมเป็นกิจกรรมใช้การเคลื่อนไหวของร่างกาย ในการประกอบกิจกรรม ซึ่งการออกกำลังกายการเคลื่อนไหวเป็นปัจจัยที่สำคัญของมนุษย์ ผลของการออกกำลังกายทำให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง มีการทำงานของระบบไหลเวียนโลหิต ระบบหายใจ ระบบประสาท ระบบขับถ่ายที่ดี และมีทักษะการเคลื่อนไหวที่ดี ซึ่งเป็นการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ของร่างกายรวมถึงพัฒนาบุคลิกภาพแก่บุคคลให้ดีขึ้น
2. เกมช่วยพัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ให้เกิดความร่าเริงแจ่มใสมีอารมณ์ดีและมั่นคง ฝึกให้รู้จักยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งมีผลทางด้านจิตใจ เช่น สมหวัง ผิดหวัง ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
3. เกมช่วยพัฒนาด้านสังคมให้รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกัน โดยจำลองสภาพของสังคมให้เป็นลักษณะของการเล่น รู้จักมารยาทของสังคมการยอมรับซึ่งกันและกัน พัฒนาแนวทางของระบบประชาธิปไตยเสริมคุณค่าการเป็นลักษณะผู้นำและผู้ตามที่ดีรู้จักเคารพกฎระเบียบกติกาที่กำหนดไว้
4. เกมช่วยพัฒนาสติปัญญาให้ใช้ความสามารถเพื่อแสดงออกมาให้เต็มที่ เป็นการฝึกฝนและพัฒนาสติปัญญาเพราะเกมเป็นลักษณะท้าทายความสามารถและเป็นเชิงการแข่งขันที่ทุกคนต้องใช้ความสามารถและสติปัญญา
5. เกมช่วยถ่ายทอดการเล่นวิถีชีวิตของคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นหลังได้รับรู้เข้าใจความเป็นมาของบรรพบุรุษอันเป็นพัฒนาการของมนุษย์อย่างหนึ่งและเป็นการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของชนกลุ่มต่าง ๆ

ทั้งนี้จากประโยชน์และคุณค่าของการเล่นเกม สามารถสรุปและอธิบายได้ว่า เกมเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาคนใน 5 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาพร่างกาย เกมช่วยส่งเสริมให้บุคคลที่เข้าร่วมเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพกายที่แข็งแรง มีภูมิคุ้มกันในการป้องกันโรค 2) ด้านจิตใจ เกมช่วยส่งเสริมให้บุคคลที่เข้าร่วมได้เกิดความสุขสนุกสนาน มีจิตใจที่แจ่มใสเบิกบาน 3) ด้านอารมณ์ จากการที่บุคคลเหล่านั้นได้เข้าร่วมการเล่น เกม ทำให้ได้รับการฝึกฝนสภาวะทางจิตใจ ซึ่งจะสะท้อนและแสดงออกผ่านทางอารมณ์ที่ดี คือการรู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย 4) ด้านสังคม เกมช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์อันดีร่วมกันในระหว่างหมู่คณะ รู้จักการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เกิดความสมัครสมานสามัคคี และ 5) ด้านสติปัญญา เกมช่วยพัฒนาและกระตุ้นกระบวนการทางความคิด รู้จักการวางแผนต่าง ๆ ในการทำงาน ตามขั้นตอนและเงื่อนไขรูปแบบของการเล่นเกมประเภทนั้น ๆ

หลักในการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษาที่สำคัญ

หลักการเรียนรู้ทางพลศึกษาสรุปมาจากหลักและทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยาต่าง ๆ ซึ่งจะมีประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนของครู โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้ (Sports Authority of Thailand, 2007)

1. ให้นักเรียนได้มีการปรับตัวที่ดี โดยครูควรสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียนและเสริมสร้างให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งภายในและนอกชั้นเรียน
2. ให้นักเรียนสร้างจุดมุ่งหมาย โดยครูควรชักจูงให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน เพื่อที่จะได้ตั้งจุดมุ่งหมายของตนเองขึ้นมา ซึ่งถือเป็นการเรียนด้วยความตั้งใจและสมัครใจ เช่น ขยันฝึกซ้อมกีฬาเพราะอยากเก่งอยากเป็นนักกีฬา เป็นต้น
3. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูมีหน้าที่แนะแนวทางและควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการใช้แบบฝึกและวิธีสอนหลาย ๆ แบบ เพื่อสนองความสนใจของนักเรียนให้มากที่สุด
4. ความสนุกสนานและความพอใจก่อให้เกิดอารมณ์ดี ครูจึงควรสร้างความมั่นใจ จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เกิดความสนุกสนานและมีความปลอดภัย
5. การเรียนรู้ทางพลศึกษาเป็นเรื่องของการลงมือกระทำด้วยตนเอง นักเรียนต้องลงมือฝึกปฏิบัติด้วยตนเองอย่างถูกต้อง มีระยะเวลาในการฝึกฝนทักษะที่เหมาะสม จากทักษะที่ง่ายไปสู่ยาก
6. ให้นักเรียนได้รู้ผลการเรียนของตนเอง เพราะการได้รู้ตนเองอยู่เสมอจะช่วยให้กระตุ้นให้การเรียนรู้ได้ดีขึ้น มีความเพียรพยายามมากยิ่งขึ้น
7. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จะมีประโยชน์สำหรับนำไปปรับปรุงวิธีสอนของครู รวมถึงช่วยชี้แนะแนวข้อผิดพลาดของนักเรียนได้ตรงตามความเป็นจริง แก้ไขปัญหาได้ตรงจุด
8. เน้นการถ่ายโยงการเรียนรู้ทางบวก เพราะจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี มีพัฒนาการเรียนรู้ที่ความก้าวหน้า

ทั้งนี้หลักในการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษาที่สำคัญสามารถพอที่จะสรุปในภาพรวมได้ว่าการจัดการเรียนรู้พลศึกษาสำหรับครูผู้สอนถือเป็นศาสตร์และศิลป์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละบุคคล โดยการจัดการเรียนรู้ที่ดี และเกิดประโยชน์สำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงหลักการสอนที่หลากหลายปัจจัย เช่น การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน รวมถึงเพื่อนร่วมชั้นเรียน การกระตุ้นให้ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายตามความสนใจ การออกแบบกิจกรรมการฝึกหรือการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การสร้างความสนุกสนานในชั้นเรียน การเรียนรู้โดยการลงมือกระทำ และการเสริมแรงในเชิงบวก เป็นต้น ฯลฯ

ตัวอย่างของแนวคิดและเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษา

แนวคิดและเทคนิควิธีในการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษามีนักทฤษฎีและนักวิจัยที่ได้มีการคิดค้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ต่าง ๆ มากมาย ทั้งนี้การนำหลักการหรือรูปแบบในลักษณะใดมาใช้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ความคุ้นเคยของครูผู้สอนและผู้เรียน ระดับชั้นหรือช่วงวัยของผู้เรียน บริบทของโรงเรียน รวมถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ควรนำมาพิจารณาในการเลือกใช้เทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างสูงสุด ดังตัวอย่างของรูปแบบและเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่นำเสนอ ดังนี้

1. เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เป็นทักษะ (process skill) ในการจัดการเรียนรู้ บทเรียนที่เป็นทักษะจะมีการแบ่งเวลาที่แตกต่างกันไป (Panakul, et al., 2013) จากการแบ่งการจัดการเรียนรู้ที่เป็นเนื้อหาความรู้ คือ ประมาณร้อยละ 15 ของเวลาเรียนนั้น ทั้งหมดจะใช้ในการแนะนำทักษะที่จะให้ผู้เรียนได้รับ เป็นการนำเสียก่อน ส่วนเวลาประมาณร้อยละ 25 จะใช้สำหรับการสาธิตทักษะ ซึ่งอาจจะเป็นครูสาธิตเองหรือผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญเชิญมาก็ได้ ซึ่งในนี้อาจเป็นนักเรียนตัวอย่างที่มีทักษะมีความสามารถช่วยในการสาธิต และเวลาประมาณร้อยละ 60 เป็นเวลาให้ผู้เรียนใช้ในการฝึกฝนภายใต้การแนะนำของครู ดังนั้นการจัดการเรียนรู้อาจกระทำเป็นขั้นตอนดังนี้

- 1) ขั้นแนะนำทักษะที่จะให้ผู้เรียนได้รับ
- 2) ขั้นพัฒนาทักษะ อธิบายประกอบการสาธิต ครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นการสาธิตทักษะทั้งหมดในภาพรวม ด้วยจังหวะความเร็วปกติ เพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นจุดประสงค์ของทักษะนี้ทั้งหมด จากนั้น อธิบายประกอบการสาธิต ครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการสาธิตแยกทักษะนั้นทีละส่วนและสาธิตอย่างช้า ๆ เมื่อสาธิตแยกส่วนอย่างช้า ๆ ครบทุกส่วนแล้วจะสาธิตทักษะโดยรวมอีกครั้งในจังหวะความเร็วปกติ
- 3) ขั้นฝึกและนำไปใช้ ผู้เรียนฝึกทักษะโดยการเลียนแบบหลังจากที่ดูครูสาธิตแล้ว ในขณะที่ผู้เรียนฝึกทักษะครูจะคอยให้คำแนะนำ ครูผู้สอนทำการแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียน โดยครูควรแก้ไขหลังจากที่ผู้เรียนได้ลงมือฝึกพอสมควรแล้วและพยายามเน้นสิ่งที่ผู้เรียนทำถูกให้มากเพื่อเป็นการส่งเสริมกำลังใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการนำทักษะไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ
- 4) ขั้นสรุปและกระตุ้นให้เกิดการนำไปใช้ได้ สรุปความสำคัญของหลักการและแนวคิด ประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้แล้ว และกระตุ้นให้เกิดการนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

2. เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยการสาธิต (Demonstration Method) การจัดการเรียนรู้โดยการสาธิต (Inlakorn, 2011) เป็นการสอนที่แสดงหรือกระทำไปพร้อม ๆ กันกับการบอกหรืออธิบาย โดยครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงหรือฝึกปฏิบัติจริง โดยที่ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ถูกต้อง มีเจตนาที่ดีและมีความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง ในการจัดการเรียนรู้แบบสาธิตให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามที่ถูกต้องแล้วให้ผู้เรียนนำเสนอการสาธิตโดยแบ่งให้ฝึกปฏิบัติในลักษณะทำงานเป็นคู่ หรือกลุ่มย่อย 3-4 คน หรือผู้สอนอาจใช้วิธีการสาธิตร่วมกับการสอนโดยใช้คำถาม การสอนแบบอภิปราย การทดลองและการสอนโดยการปฏิบัติสาธิต ครูอาจใช้วัตถุต้นมาเป็นสื่อการสอนก็ได้ ซึ่งขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้โดยการสาธิต ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นฝึกปฏิบัติ ขั้นดำเนินการสาธิต ขั้นฝึกปฏิบัติกลุ่มย่อย และขั้นสรุปความรู้

3. เทคนิคการจัดการเรียนรู้โดยตรงหรือแบบคอมมาน (Direct or Command Teaching Style) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ การเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาในแต่ละเรื่อง โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนที่สำคัญ (Poompak, et al., 2009) ได้แก่ การนำเข้าสู่บทเรียน การกิจกรรมการเรียนรู้ การฝึกฝนทักษะและประสบการณ์ การนำไปใช้ และการสรุปความรู้ ทั้งนี้เทคนิคการสอนโดยตรงหรือแบบคอมมานนี้เป็นการสอนที่ได้รับความนิยมจากครูพลศึกษาเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้การสอนในลักษณะเทคนิคดังกล่าวได้มีความสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษาของ (Kuna-apisit, 1996) ที่ได้อธิบายความมุ่งหมายในการสอนพลศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- 1) ขั้นเตรียม ซึ่งได้แก่ การให้เด็กเข้าแถว สำนวรายชื่อนักเรียนและให้อบอุ่นร่างกายให้พร้อม เพื่อจะให้ทำการฝึกกิจกรรมในชั้นเรียน
- 2) ขั้นอธิบายและการสาธิต ได้แก่ ครูอธิบายถึงสิ่งที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติเพียงสั้น ๆ และทำการแสดงตัวอย่างให้ดู ตัวอย่างของการสาธิต ได้แก่ ครูอธิบายถึงสิ่งที่นักเรียนเป็นผู้สาธิต หรือครูและนักเรียนทำการสาธิตร่วมกัน
- 3) ขั้นฝึกหัด แบ่งกลุ่มให้นักเรียนฝึกกิจกรรมต่าง ๆ โดยทั่วถึง แบบฝึกอาจจะกำหนดให้แต่ละกลุ่มฝึกทักษะแต่ละอย่างแล้วหมุนเวียนกันไป หรืออาจจะใช้วิธีการเหมือน ๆ กันทั้งหมดก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการสอนแต่ละชนิด
- 4) ขั้นนำไปใช้ ได้แก่ การนำเอาทักษะต่าง ๆ จากที่นักเรียนได้เรียนไปแล้วนั้นนำมาทดลองใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเล่นและการแข่งขัน
- 5) ขั้นสรุปและประเมินผล ได้แก่ การสรุปผลการเรียนจากบทเรียนที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเองให้เกิดสุขนิสัย อาจจะมีการวัดผลประเมินผลหลังจากนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมไปแล้วว่าได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์หรือไม่อย่างไร สำหรับการสอนพลศึกษาในปัจจุบันอาจแบ่งขั้นตอนต่าง ๆ ให้น้อยลงเหลือเพียง 4 ขั้นตอน เป็นขั้นเตรียม ขั้นอธิบายและสาธิต ขั้นสอนฝึกหัด และขั้นสรุปและประเมินผล อาจทำได้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครู

4. เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบแทคติกอลหรือแทคติกอล เกม แอปโพรช (Tactical Game Approach) การสอนแบบแทคติกอลเริ่มขึ้นในประเทศอังกฤษจากแนวความคิดของบังเกอร์และโธร์พ (Bunker & Thorpe, 1986 cited in Supaporn, 2013) โดยในช่วงประมาณปี ค.ศ. 1980-1985 บังเกอร์และโธร์พ เชื่อว่าครูสอนพลศึกษาควรเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจในเกม โดยรู้จักตัดสินใจและเลือกใช้แทคติกการเล่นได้เหมาะสมกับสถานการณ์ของเกม ด้วยเหตุนี้จึงเรียกวิธีการสอนดังกล่าวนี้ว่า การสอนเกมเพื่อความเข้าใจ (Teaching Games for Understanding: TGfU) คือมีการเน้นให้ผู้เล่นตระหนักถึงแทคติกการเล่น (Tactical Awareness) ต่อมา (Griffin et al., 1997 cited in Supaporn, 2013) ได้พัฒนาโครงสร้างของการสอนแบบดังกล่าวเพื่อให้ครูพลศึกษานำไปใช้สอนได้สะดวกขึ้นและเรียกชื่อใหม่ว่า การสอนแบบแทคติกอล เกม แอปโพรช (Tactical Game Approach)

การจัดการเรียนรู้แบบแทคติกอลทำให้ผู้เรียนที่มีทักษะการเคลื่อนไหวและทักษะกีฬาต่างกันสามารถเล่นเกมได้อย่างสนุกสนานและเรียนรู้แทคติกการเล่นไปพร้อม ๆ กัน กล่าวโดยสรุป คือการจัดการเรียนรู้แบบแทคติกอล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้เกมเป็นศูนย์กลางเพื่อปรับปรุงความสามารถในการเล่น เกม ตลอดจนกลยุทธ์และการปฏิบัติทักษะของผู้เรียน ใช้การเล่นและเรียนรู้ทักษะในบริบทของเกมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสนุกสนานในการเรียน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มพูนความรู้ด้านกลยุทธ์ในการเล่นไปสู่การปรับปรุงแทคติกในการเล่นของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเข้าใจถึงวิธีการเล่นเกมก็จะสามารถถ่ายโยงความรู้จากเกมหนึ่งไปยังเกมอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้แบบแทคติกอล ประกอบด้วยลำดับขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นกำหนดรูปแบบเกม (Game Form) หมายถึง การเริ่มสอนแบบแทคติกอลด้วยเกมหรือรูปแบบเกมที่ประยุกต์มาเพื่อให้นักเรียนแก้ปัญหาแทคติกที่ต้องการได้

2) ขั้นการสอนให้ผู้เรียนรับรู้แทคติคหรือปัญหาแทคติคที่ตนเผชิญอยู่ โดยพยายามหาคำตอบว่าจะทำอะไร (Tactical Awareness or What to Do?) และเมื่อเล่นเกมผ่านไปแล้วจึงส่งต่อถึงขั้นลำดับต่อไป

3) ขั้นการปฏิบัติทักษะ ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนรู้ว่าทักษะที่ต้องใช้ในเกมมีวิธีการปฏิบัติอย่างไร (Skill Execution or How to Do?)

การจัดการเรียนรู้แบบแทคติคอล จะเน้นการเล่นเกมนั้น คือในคาบเรียน 50 นาที จะมีการเล่นเกมอย่างน้อย 2 เกม การฝึกหัดตามแบบฝึกอาจจะมีหรือไม่ก็ได้ ถ้ามีก็ฝึกเพียง 1-2 แบบฝึก คือใช้เวลาสั้นมาก เวลาส่วนใหญ่จึงเน้นไปที่การแก้ปัญหาแทคติคของเกมตามที่ครูออกแบบให้

การประยุกต์ใช้เกมสู่การจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษา

Chatzipanteli (2014) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาด้วยวิธีการเล่นเกม โดยใช้เทคนิคของการสอนเกมเพื่อความเข้าใจ (Teaching Games for Understanding: TGfU) ซึ่งเป็นเป็นวิธีการสอนที่ผู้เข้าร่วมจะได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการภายในกิจกรรมการเล่น เกม จุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบเกมที่ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยผู้เข้าร่วมเป็นนักเรียนที่ได้รับการยินยอมผ่านจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จำนวน 71 คน อายุระหว่าง 11-12 ปี ประกอบด้วยกลุ่มทดลอง ชาย 13 คน หญิง 16 คน และกลุ่มควบคุม ชาย 19 คน หญิง 23 คน วิธีการทดลองโดยครูจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนเกม (TGfU) ในกีฬาบอลเลย์บอล จากการรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยพบว่า การประเมินพฤติกรรมก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนเกม แสดงให้เห็นว่านักเรียนในกลุ่มทดลองในภาพรวมได้รับผลการเรียนรู้เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งร้อยละ 22.53 ของนักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการเรียนรู้ในระดับที่สูง ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าการเล่นเกมนั้นสามารถช่วยปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนรู้ในการเรียนพลศึกษาของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

จากการรวบรวมแนวคิด ผลการวิจัยและเทคนิควิธีในการประยุกต์ใช้เกมสำหรับการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษา สามารถอธิบายได้ว่า ในเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษาแต่ละรูปแบบ จะประกอบไปด้วยขั้นของการเตรียมหรือการนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการฝึกทักษะ ในบางรูปแบบอาจแบ่งเป็นขั้นนำไปใช้และขั้นสรุป ทั้งนี้จากธรรมชาติของวิชาพลศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางด้านร่างกายและการออกกำลังกาย ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน โดยการประยุกต์ใช้เกมช่วยเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น เกมส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย เกมนำไปสู่กีฬา เกมผลัด เกมการเคลื่อนไหวร่างกาย เกมกลุ่มสัมพันธ์ เกมผู้นำ เกมันทนาการ เป็นต้น ฯลฯ ซึ่งสามารถอธิบายและยกตัวอย่างได้ดังนี้

1. เกมการเคลื่อนไหวร่างกายและเกมส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย การจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษาในขั้นการเตรียมโดยการอบอุ่นร่างกาย (Warm up) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของระบบต่าง ๆ ในร่างกายและเป็นการป้องกันการบาดเจ็บจากการเคลื่อนไหวร่างกาย ควรเริ่มจากการเคลื่อนไหวโดยใช้กิจกรรมที่ไม่หนักมากจนเกินไป รวมทั้งควรมีการยืดเหยียดกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ที่เป็นมัดสำคัญ ๆ เช่น กล้ามเนื้อขา แขน หัวไหล่ ลำตัว เป็นต้น ทั้งนี้การ

ประยุกต์เกมเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นการเตรียม ครูผู้สอนสามารถนำอุปกรณ์ต่าง ๆ มาช่วยเสริมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยเกมการเคลื่อนไหวร่างกาย และเกมส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย ช่วยส่งเสริมให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง มีการทำงานของระบบไหลเวียนโลหิต ระบบหายใจ ระบบประสาท และมีทักษะการเคลื่อนไหวที่ดี ดังตัวอย่างภาพประกอบที่ 1 เกมการเคลื่อนไหวร่างกายแบบง่าย ประกอบด้วย เกมการกระโดด เกมการวิ่งสลับฟันปลา เกมการก้าวข้ามสิ่งกีดขวาง เกมการสไลด์เท้า ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องกำหนดเงื่อนไขหรือเกณฑ์ขึ้นนักเรียนที่ปฏิบัติได้สำเร็จถือเป็นผู้ชนะ ส่วนนักเรียนที่ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดให้เป็นผู้แพ้ เป็นต้น

ภาพที่ 1 เกมการเคลื่อนไหวร่างกายแบบง่าย

2. เกมนำไปสู่กีฬา การจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษาในขั้นการนำไปใช้ คือการนำเอาทักษะต่าง ๆ ของการฝึกจากที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้วนั้นนำมาทดลองใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเล่นและการแข่งขัน โดยเกมจะช่วยพัฒนาสติปัญญาให้ผู้เรียนใช้ความสามารถเพื่อแสดงออกมาซึ่งทักษะได้อย่างเต็มที่ เป็นการฝึกฝนและพัฒนาสติปัญญาเนื่องจากเกมเป็นลักษณะของความท้าทายในเชิงการแข่งขันที่ทุกคนต้องใช้ความสามารถและสติปัญญาในการเล่น นอกจากนี้เกมยังช่วยพัฒนาด้านจิตใจและอารมณ์ให้เกิดความร่าเริงแจ่มใส มีอารมณ์ดีที่และมั่นคง ฝึกให้รู้จักยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งมีผลทางด้านจิตใจ เช่น ความสมหวัง ความผิดหวัง และความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา เป็นต้น ดังตัวอย่างภาพประกอบที่ 2 เกมการฝึกทบทวนทักษะกีฬาในรูปแบบของการแข่งขัน เช่น เกมเดาะลูกเทเบิลเทนนิส เกมรับ-ส่งลูกบอล ที่ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะจากการเรียนแล้ว นำมาทบทวนในรูปแบบของเกมการแข่งขัน เป็นต้น

ภาพที่ 2 เกมการฝึกทบทวนทักษะกีฬาในรูปแบบของการแข่งขัน

3. เกมผลัดและเกมกลุ่มสัมพันธ์ การจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษาในรูปแบบแทคติคอล หรือแทคติคอล เกม แอปโพรช (Tactical Game Approach) ขั้นตอนที่ 2 คือ ครูสอนให้ผู้เรียนรับรู้ เรื่องแทคติคหรือปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ โดยให้ผู้เรียนพยายามหาคำตอบว่าการปฏิบัติทักษะนั้นจะต้อง ทำเช่นไร (Tactical Awareness or What to Do?) ซึ่งในส่วนนี้ถือเป็นการช่วยพัฒนาทักษะทางด้าน สังคมให้ผู้เรียนได้รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกัน โดยจำลองสภาพของสังคมให้เป็นลักษณะของการเล่น รู้จัก มารยาทของสังคมการยอมรับซึ่งกันและกัน รู้จักเคารพกฎระเบียบกติกาที่กำหนดไว้ ดังตัวอย่าง ภาพประกอบที่ 3 เกมเคลื่อนที่แยกสีอุปกรณ์ เป็นเกมที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึก การเคลื่อนไหวร่างกายขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การเปลี่ยนทิศทางในการวิ่งด้วยระยะเวลาอันรวดเร็วภายใน เวลาที่กำหนด เพื่อเป็นการพัฒนาความคล่องแคล่วว่องไวของผู้เรียน โดยมีอุปสรรค ในการเคลื่อนที่คือ การจับมือวิ่งพร้อมกันกับคู่ ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ในการเคลื่อนที่ในทิศทาง เดียวกัน รวมถึงต้องคำนึงถึงสีของอุปกรณ์ในการหยิบสลับเปลี่ยนตำแหน่ง เพื่อให้อุปกรณ์เป็นกลุ่ม สีเดียวกัน ตามเงื่อนไขที่ครูกำหนดขึ้น

ทั้งนี้จากตัวอย่างของเกมเคลื่อนที่แยกสีอุปกรณ์ ซึ่งอยู่ในขั้นตอนที่ 2 ของการจัดการเรียนรู้ ทางพลศึกษาในรูปแบบแทคติคอล หรือแทคติคอล เกม แอปโพรช และในขั้นตอนที่ 3 ขั้นการปฏิบัติ ทักษะ ครูจะต้องช่วยให้ผู้เรียนรู้ว่าการเคลื่อนไหวร่างกายขั้นพื้นฐาน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความ คล่องแคล่วว่องไวของผู้เรียนนั้นต้องมีการปฏิบัติอย่างไร ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญอะไรบ้าง หลังจากนั้นจึงทำการฝึก เป็นต้น

ภาพที่ 3 เกมผลัดและเกมกลุ่มสัมพันธ์

สรุป

ในการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษา การนำเกมมาประยุกต์ใช้ถือเป็นเทคนิควิธีที่มีความสำคัญรูปแบบหนึ่ง โดยเกมคือกิจกรรมที่ครูผู้สอนหรือผู้นำเกมได้กำหนดเงื่อนไขและวิธีการเล่น เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเกิดการเรียนรู้ที่ต่ออย่างมีเป้าหมาย เช่น เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เกิดการเคลื่อนไหวและการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพและสมรรถภาพ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก เกิดความสมัครสมานสามัคคี ได้รับปลูกฝังทางด้านการเคารพกฎและกติกา มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษา ครูผู้สอนสามารถนำเกมประยุกต์และสอดแทรกเข้ากับลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในคาบเรียนตามรูปแบบต่างๆ อาทิเช่น ขั้นตอนเตรียมความพร้อมหรือขั้นการอบอุ่นร่างกาย (Warm up) และขั้นการนำไปใช้ การจัดการเรียนรู้บทเรียนที่เป็นทักษะ การจัดการเรียนรู้โดยการสาธิต การจัดการเรียนรู้โดยตรงหรือแบบคอมมาน และการจัดการเรียนรู้แบบแทคติคอล หรือแทคติคอล เกม แอปโพรช เป็นต้น โดยในลำดับขั้นตอนดังกล่าวของการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมเพื่อให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาหลักของแต่ละประเภทกีฬา รวมถึงมีความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย เป็นไปตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยการประยุกต์ใช้หลักการของเกมนั้น สามารถนำรูปแบบเกมส่งเสริมสมรรถภาพทางกาย เกมนำไปสู่กีฬา เกมผลัด เกมการเคลื่อนไหวร่างกาย เกมกลุ่มสัมพันธ์ เกมผู้นำ เกมเน้นทนทานการ ฯลฯ มาผสมผสานเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีการทำงานของระบบไหลเวียนโลหิต ระบบหายใจ ระบบประสาท และมีทักษะการเคลื่อนไหวที่ดี รู้จักการเรียนรู้ด้วยวิธีลงมือปฏิบัติ สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เรียนรู้ขีดจำกัดความสามารถของตนเองและสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้อยู่เสมอ

References

- Chatzipanteli, A. (2014). A tactical-game approach and enhancement of metacognitive behaviour in elementary school students. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 21(2), 1-16.

- Inlakorn, S. (2011). **Theknikwithikan lænawatkam thichaichatkitkamkanriankanson thinnakriānpensunklāng** [Techniques, methods, and innovations used to organize student-centered teaching and learning activities]. Ubonratchathani: UbonKit Offset Printing.
- Kulthawatwichai, T. (2011). **Kānnanthanakān** [Recreation]. Bangkok: Publisher of Chulalongkorn University.
- Kuna-apisit, W. (1996). **Kānsōnphonlasuksā** [Physical Education Teaching]. Company pimdee.
- Panakul, S. et al. (2013). **Laksutlækānchatkānriānrū** [Curriculum and Learning Management]. 3rd edition. Publisher of Ramkhamhaeng University.
- Pianchob, T. (2018). **Ruāmbotkhwāmkiāokappradchaya lakkān withisōnlækānwat phūāpramōēnphonthāngphonlasuksā** [Collection of articles about philosophy, principles, teaching methods, and measurement for assessment in physical education]. Bangkok: Publisher of Chulalongkorn University.
- Poompak, C. et al. (2009). **Khūmukhrū phāēnkānchatkānriānrū klumsārākanriānrū suksuksālæphonlasuksā tāmlaksutkēnklāngkānsuksānaphunthān phutthasakrāt sōngphanharōjhasip‘et** [Teacher Manual, Learning Management Plan, Health Education and Physical Education According to the core curriculum of basic education, 2008]. Bangkok: Thaiwattanapanich Printing Co., Ltd.
- Soonchan, R. (2018). **Phonlakarot‘onyimnatsatik duāiwithisōnbæpthēktikkhōn tāmkanraprūkhōngphurīan** [The effect of gymnastics teaching by using tactics as perceived by students]. Institute of Physical Education Chaiyaphum Campus.
- Sports Authority of Thailand. (2007). **Laksutphufuksōnkilāfandāpradapsūng** [Advanced Fencing Trainer Course]. Bangkok: Drokbia Printing house.
- Supaporn, S. (2013). **Phonkrathopkhōngkānsōnthēnnit duāiwithisōn bæpthæktikhōn lækānsōnbæpdōitrong** [The impact of learning tennis through tactical game approach and direct teaching]. **Journal of Faculty of Physical Education**, 16(1), 20-34.

ภาคผนวก

แบบฟอร์มขอส่งบทความเพื่อพิจารณานำลง วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง เสนอขอส่งบทความตีพิมพ์ลงในวารสารบัณฑิตศึกษา

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว)	☐ อาจารย์ ☐ นักศึกษา
หลักสูตร.....สาขา.....	
มหาวิทยาลัย	
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... E-mail.....	
ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	
ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่)	
มีความประสงค์ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งบทความดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่ายังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณา ของวารสารอื่น ในระหว่างการรอตีพิมพ์ หากข้าพเจ้าขอเพิกถอนบทความ ข้าพเจ้ายินยอมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายใดๆ อันอาจเกิดขึ้น	

ในการนี้ข้าพเจ้าได้ดำเนินการจัดพิมพ์ ตามรูปแบบการเขียนบทความวิจัยที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้จัดส่งเนื้อหาบทความวิจัย จำนวน 1 ฉบับ ให้แก่กอง
บรรณาธิการวารสารวิจัย เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้ส่งบทความวิจัย
(.....)

รายการตรวจสอบบทความ

ผู้เขียนต้องตรวจสอบต้นฉบับที่จัดเตรียมให้ครบถ้วนถูกต้องตรงตามรายการตรวจสอบบทความ และส่งมาพร้อมกับบทความบทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้จะถูกส่งกลับก่อนการดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ในรูปแบบของไฟล์ Word และใช้แบบตัวอักษร TH SarabunPSK

บทความวิจัยมีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อ/ที่อยู่ผู้เขียน มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทคัดย่อ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความสำคัญของปัญหา
- ☐ โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย
- ☐ วัตถุประสงค์วิจัย
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย
- ☐ ผลการวิจัย
- ☐ อภิปรายผล
- ☐ ข้อเสนอแนะ
- ☐ บรรณานุกรม

บทความวิชาการมีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อ/ที่อยู่ผู้เขียน มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทคัดย่อ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ ภาษาไทย
- ☐ บทนำ
- ☐ เนื้อหา
- ☐ สรุป
- ☐ บรรณานุกรม

ความเห็นของนักวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย

- ☐ ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ
- ☐ ไม่ถูกต้องตามรูปแบบบทความ

.....
(.....)
นักวิชาการศึกษา
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความคิดเห็นของบรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษา

.....
.....
.....

.....
(.....)
บรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษา
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

การเตรียมต้นฉบับ
รายละเอียดในการเตรียมผลงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผลงานทางวิชาการที่ได้รับการพิจารณา ได้แก่ บทความทางวิชาการ และบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การพิมพ์ต้นฉบับใช้แบบอักษร (Font) ชนิด TH SarabunPSK ขนาด 18, 16 และ 14 ตามที่กำหนดในแบบฟอร์ม พิมพ์หน้าเดียวขนาด A4 ความยาว 10 – 12 หน้า ต้นฉบับประกอบไปด้วยหัวข้อต่อไปนี้

บทความวิจัย (Research Article)

บทความวิจัย	Research Article
1. ชื่อบทความวิจัย (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	1. Title
2. ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และ Email	2. Author, Affiliations and Email
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยย่อ)	3. ABSTRACT
4. คำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	4. Keywords
5. ความสำคัญของปัญหา	5. Introduction
6. โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย	6. Research Questions
7. วัตถุประสงค์การวิจัย	7. Research Objectives
8. วิธีดำเนินการวิจัย	8. Methodology
9. ผลการวิจัย	9. Research Results
10. อภิปรายผล	10. Discussion
11. ข้อเสนอแนะ	11. Suggestions
12. เอกสารอ้างอิง	12. References

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทความวิชาการ	Academic Article
1. ชื่อเรื่อง/บทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	1. Title
2. ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และ Email	2. Author, Affiliations and Email
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	3. ABSTRACT
4. คำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	4. Keywords
5. บทนำ	5. Introduction
6. เนื้อหา	6. Content
7. สรุป	7. Conclusion
8. เอกสารอ้างอิง	8. References

รูปแบบและขนาดตัวอักษร

ตารางที่ 1 การกำหนดรูปแบบและขนาดตัวอักษร

ส่วนประกอบบทความ	บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (English Articles) Font = TH SarabunPSK	
	ขนาด ตัวอักษร Size	ลักษณะตัวอักษร Font Type
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) / Title	18 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
ชื่อผู้เขียน / Author	14 [CT]	ตัวปกติ / Regular Font
สถานที่ทำงาน และ Email / Affiliations & Email	14 [CT]	ตัวปกติ / Regular Font
บทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
คำสำคัญ และ Keywords	16 [LJ]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาคำสำคัญ	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
หัวข้อหลักต่างๆ ได้แก่ ความสำคัญของปัญหา โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ / Item	16 [LJ]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหา / Article	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
เอกสารอ้างอิง/ References	16 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาเอกสารอ้างอิง	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font

หมายเหตุ : CT = Centre Text (กึ่งกลาง), LJ = Left Justified (ชิดซ้าย),
LRJ = Left & Right Justified (กระจายแบบไทย)

การกำหนดรูปแบบบทความวิจัย สำหรับตีพิมพ์ ให้ผู้ส่งปฏิบัติ ดังนี้

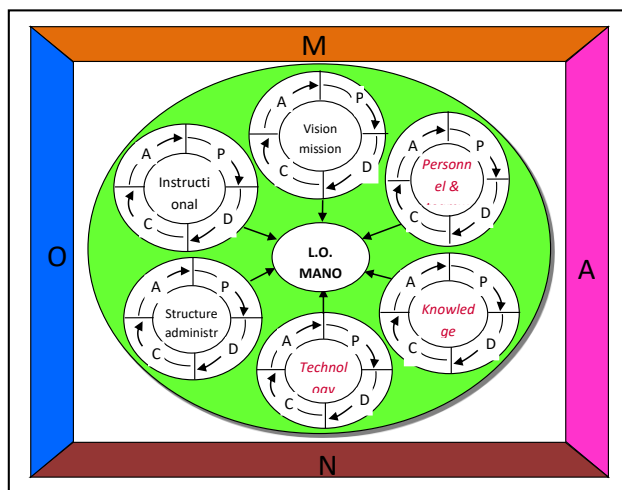
1. ตั้งระยะขอบบน 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ตั้งระยะขอบล่าง 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว)
2. ตั้งระยะขอบด้านซ้าย 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ตั้งระยะขอบด้านขวา 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว)
3. แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18, 16 และ 14 (ตามที่กำหนดในแบบฟอร์ม)

คำแนะนำผู้เขียน

1. **ชื่อเรื่อง** ไม่ยาวเกินไป แต่ครอบคลุมสาระทั้งเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
ชื่อเรื่องภาษาไทย ขนาด 18 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ขนาด 18 ตัวหนาและตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
2. **ชื่อผู้แต่ง** ชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง (ชื่อผู้แต่งไม่ใส่ตำแหน่งทางวิชาการ ยศ ตำแหน่ง ทหาร สถานภาพทางการศึกษา หรือคำนำหน้าชื่อหรือท้ายชื่อ)
3. **สถานที่ทำงานและ Email** หน่วยงานของผู้แต่งทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้แต่งให้ใส่ตัวเลขยก (1) กำกับท้ายนามสกุลผู้แต่ง และด้านหน้าหน่วยงานหรือต้นสังกัด และ Email ที่สามารถติดต่อได้ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้สถานที่ทำงาน
4. **บทคัดย่อ และ Abstract** เป็นการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง กรณียกความวิจยภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อภาษาไทย แล้วตามด้วยบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) และกรณียกความวิจยภาษาอังกฤษ ให้เขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษแล้วตามด้วยบทคัดย่อภาษาไทย ทั้งนี้ บทคัดย่อ ควรมีความยาวไม่เกิน 10 บรรทัดหรือความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ
บทคัดย่อภาษาไทย หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ เนื้อหาบทคัดย่อขนาด 16 ตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ เนื้อหาบทคัดย่อขนาด 16 ตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
5. **คำสำคัญ** คำสำคัญต่อท้ายบทคัดย่อ และ Keywords ต่อท้าย Abstract ควรมีไม่เกิน 5 คำ
คำสำคัญภาษาไทย หัวข้อคำสำคัญขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาไทย เนื้อหาขนาด 16 ตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วยเคาะ 1 ครั้ง
คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords) หัวข้อคำสำคัญขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ เนื้อหาขนาด 16 ตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วย Comma (,)
6. **เนื้อหา** ให้จัดพิมพ์ 1 คอลัมน์ เนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ตัวธรรมดา บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และจัดพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
หัวข้อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 16 ตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย หัวข้อย่อย ขนาด 16 ตัวหนา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่ง ให้ Tab 0.75 เซนติเมตร จากอักษรตัวแรกของหัวข้อเรื่อง
7. **การจัดรูปภาพ** ต้องพิมพ์รูปภาพให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้รูปภาพให้บอกชื่อของรูปภาพและบอกแหล่งที่มาของรูปภาพด้วย
รูปภาพควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด ชื่อภาพให้จัดวางไว้ชิดริมซ้าย โดยวางไว้ใต้ภาพ ภาษาไทยใช้คำว่า ภาพที่ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Figure ตามด้วยหมายเลขภาพ ห่างจากคำว่าภาพที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อภาพควรระบุที่มาของภาพ (ถ้ามี) โดย

ระบุคำว่า ที่มา ให้ตรงกับคำว่าภาพที่ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วยเครื่องหมาย (:) แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง

ตัวอย่าง รูปแบบภาพ

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก (L.O. MANO Model)

ที่มา: Pedler, Burguynne and Boydell (1988)

8. การจัดรูปแบบตาราง ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลขและคำบรรยายกำกับกับเนื้อตารางให้เว้นบรรทัดเหนือชื่อตาราง 1 บรรทัด และเว้นใต้ตาราง/หมายเหตุตาราง หรือ ที่มา 1 บรรทัด ชื่อตารางภาษาไทยใช้คำว่า ตารางที่ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Table ตามด้วยหมายเลขตารางห่างจากคำว่าตารางที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อตารางโดยจัดรูปแบบชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

ตัวอย่าง รูปแบบตาราง

ตารางที่ 1 ผลความพึงพอใจของนักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัชต์ภาคย์ที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองวิชาความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์

ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.09	0.73	มาก
ด้านจุดประสงค์	4.06	0.64	มาก
ด้านเนื้อหา	3.92	0.77	มาก
ด้านสื่อ	4.07	0.73	มาก
ด้านการวัดประเมินผล	4.31	0.64	มาก
ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้	4.60	.56	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.11	.70	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่พัฒนาขึ้น โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$)

9. การจัดรูปแบบสมการ ต้องพิมพ์ให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ

ตัวอย่าง รูปแบบสมการ

$$x^2+7x+10 = 0$$

10. เอกสารอ้างอิง หัวข้อเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ (References) ขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ รายการอ้างอิงขนาด 16 ตัวธรรมดา ตำแหน่งชื่อผู้แต่งชิดขอบซ้าย การอ้างภาพหรือตารางขอให้ใส่ที่มา เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น) และอ้างอิงเป็นแบบแทรกปนในเนื้อหา (In-Text Citation) และการเขียนเอกสารอ้างอิงขอให้เขียนตามรูปแบบของวารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (รูปแบบ APA) โดยเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ในกรณีที่ใช้อ้างอิงภาษาไทย ให้แปลเป็นอักษรโรมันตัวอ่านภาษาไทย แล้วจึงแปลเป็นภาษาอังกฤษ

รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิง

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพวารสารเพื่อผลักดันวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูล ACI ซึ่งเป็นฐานข้อมูลระดับอาเซียน ดังนั้น กองบรรณาธิการวารสารฯ จึงกำหนดรูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association) หากรายการอ้างอิงเป็นของคนไทยในเอกสารอ้างอิงจะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ และยึดหลักการถอดอักษรไทยเป็นโรมัน ดังนี้

1. รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association)
2. รายการอ้างอิงเป็นของคนไทยในเอกสารอ้างอิงจะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ โดยจัดเรียงคู่กัน คือ เรียงบรรณานุกรมภาษาอังกฤษที่แปลขึ้นก่อน และตามด้วยบรรณานุกรมภาษาไทย และให้เรียงลำดับโดยยึดตัวอักษรภาษาอังกฤษก่อน-หลัง
3. ชื่อเรื่อง (Title) จะต้องทำให้เป็น Thai Romanization (การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน) และต้องเป็นภาษาอังกฤษในวงเล็บเหลี่ยม [...]
4. การทำการ Romanization นั้นจะยึดตามหลักสากลโดยใช้เกณฑ์ของ Library of congress สามารถศึกษารายละเอียดได้ที่ website : <https://www.loc.gov/catdir/cpsd/roman.html>
5. สำหรับการเขียน Thai Romanization แนะนำให้ใช้โปรแกรมแปลงสำเนา ที่พัฒนาโดย NECTEC <http://164.115.23.167/plangsarn/index.php>

การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงในเนื้อหาความทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีในส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และให้ใช้การอ้างอิงตามระบบอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยมีรายละเอียดการอ้างอิงดังนี้

การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ให้ใส่ชื่อสกุลผู้แต่งและปีที่พิมพ์เป็น ค.ศ. (กรณีผู้แต่งเป็นคนไทยระบุเฉพาะนามสกุลเป็นภาษาอังกฤษ และปรับปี พ.ศ. ที่พิมพ์เป็น ค.ศ. ทั้งนี้ หากไม่ปรากฏว่าผู้แต่งคนดังกล่าวเคยเขียนชื่อสกุลเป็นภาษาอังกฤษมาก่อน อนุโลมให้ใช้หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงตามประกาศราชบัณฑิตยสถานได้) เช่น

ผู้แต่งเป็นคนไทย

กาญจนา แก้วเทพ (2547)	พิมพ์เป็น	Kaewthep (2004) หรือ (Kaewthep, 2004) หรือ กาญจนา แก้วเทพ (Kaewthep, 2011)
-----------------------	-----------	--

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

A.A. Berger	พิมพ์เป็น	Berger (2011) หรือ (Berger, 2011)
-------------	-----------	--------------------------------------

รายการอ้างอิงที่ปรากฏแทรกอยู่ในเนื้อหาจะต้องนำไปเรียงตามลำดับตัวอักษรนามสกุลของผู้แต่ง พร้อมใส่รายละเอียดของรายการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง (References) ให้ถูกต้องตามหลักการเขียนเอกสารอ้างอิงของวารสาร ในทำนองเดียวกันรายการอ้างอิงที่อยู่ในส่วนเอกสารอ้างอิงจะต้องมีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหา ซึ่งข้อมูลทั้ง 2 แห่งนี้จะต้องมีนามสกุลของผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ต้องตรงกันและจำนวนรายการต้องตรงกัน

1. รายการอ้างอิงมีผู้แต่งคนเดียว ระบุนามสกุลของผู้แต่งตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
ผู้แต่งเป็นคนไทย

Kaewthep (2004) พบว่า... หรือ ... (Kaewthep, 2004)

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

Berger (2011) กล่าวว่า ... หรือ ... (Berger, 2011)

2. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 2 คน ระบุนามสกุลของผู้แต่งตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
ผู้แต่งเป็นคนไทย

Kaewthep & Bunchua (2004) พบว่า... หรือ ... (Kaewthep & Bunchua, 2004)

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

Berger & Vygotsky (2011) กล่าวว่า ... หรือ ... (Berger & Vygotsky, 2011)

3. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 3-5 คน ระบุนามสกุลของผู้แต่งทุกคนตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
สำหรับการกล่าวถึงครั้งต่อมาให้ระบุนามสกุลของผู้แต่งคนแรก ตามด้วยคำว่า “et al.” และปี ค.ศ. ที่พิมพ์
กล่าวถึงครั้งแรก Holmberg, Orbuch, & Veroff (2004) กล่าวว่า ...
... (Holmberg, Orbuch, & Veroff, 2004)

กล่าวถึงครั้งต่อมา Holmberg et al. (2004) กล่าวว่า ...หรือ... (Holmberg et al., 2004)

4. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 6 คน ขึ้นไป

ระบุนามสกุลของผู้แต่งคนแรก ตามด้วยคำว่า “และคณะ” เมื่อชื่ออยู่ในข้อความ หรือตามด้วยคำว่า “et al.” เมื่ออยู่ในวงเล็บ และตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
(Paul et al., 1999) หรือ Paul et al. (1999) เสนอว่า ...

5. รายการอ้างอิงมีผู้แต่งเป็นสถาบันหรือหน่วยงาน

.... (Australian Research Council, 1996)

กรณีสถาบันหรือหน่วยงานมีอักษรย่อแทนหน่วยงาน ในการอ้างอิงในเนื้อหาครั้งแรกให้ใส่วงเล็บชื่อย่อ

หน่วยงานตามด้วยปีที่พิมพ์ การอ้างอิงครั้งต่อมาให้ใช้อักษรย่อตามด้วยปีที่พิมพ์

กล่าวถึงครั้งแรก ชื่อเต็มของหน่วยงาน ตามด้วยวงเล็บชื่อย่อ และปี ค.ศ. ที่พิมพ์

... (Australian Institute of Health and Welfare [AIHW], 2005)

กล่าวถึงครั้งต่อมา ชื่อย่อ และปี ค.ศ. ที่พิมพ์ ... (AIHW, 2005)

6. รายการอ้างอิงมีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ให้ใช้คำว่า นิรนาม หรือ Anonymous แทนชื่อผู้แต่ง

(Anonymous, 1999)

7. รายการอ้างอิงมีไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์หรือสำนักพิมพ์หรือปีที่พิมพ์

การระบุผู้แต่งให้เป็นไปตามข้อ 1 -5 สำหรับส่วนที่ไม่ปรากฏให้แทนด้วยคำดังต่อไปนี้

รายการอ้างอิงของไทยและของต่างชาติ

ไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์ (no place of publication) ใช้ “n.p.”

ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ (no place of publisher) ใช้ “n.p.”

ไม่ปีที่พิมพ์ (no date) ใช้ “n.d.”

Miller (n.d.) พบว่า ... หรือ ... (Miller, n.d.)

8. การอ้างอิงรายการทุติยภูมิหรือการอ้างอิงสองทอด (Secondary Source)

ระบุนามสกุลของผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์เอกสารต้นฉบับ (cited in นามสกุล, ปีที่พิมพ์ของผู้แต่ง
ทุติยภูมิ)

Campbell and Stanley (1969 cited in Gay, 1992) พบว่า ...

(Campbell and Stanley, 1969 cited in Gay, 1992)

9. การอ้างอิงเอกสารมากกว่าหนึ่งรายการในวงเล็บเดียวกัน

ระบุรายการอ้างอิงทุกรายการในวงเล็บ ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร โดยคั่นด้วยเครื่องหมาย
อัฒภาค “;” ไม่ต้องเว้นหน้าเครื่องหมายนี้ แต่ให้มีหนึ่งเว้น 1 ตัวอักษรบรรทัดหลังเครื่องหมาย

(Kartner, 1973; Kartner & Russel, 1975)

- กรณีอ้างอิงผู้แต่งมีทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ให้เขียนผู้แต่งที่เป็นคนไทยก่อนและเรียงตาม
ตัวอักษร ตามด้วยผู้แต่งที่เป็นชาวต่างชาติเรียงตามตัวอักษร

(Bunchua, 2004; Holmberg, Orbuch, & Veroff, 2004; Sartre, 1962; Vygotsky, 1978)

- กรณีอ้างอิงแหล่งที่มามากกว่า 1 ชิ้นของผู้แต่งคนเดียวกันในข้อความเดียวกัน ให้ระบุผู้แต่ง
โดยเรียงตามปีที่พิมพ์จากอดีตถึงปัจจุบัน ให้ระบุผู้แต่งและปีที่พิมพ์สำหรับแหล่งที่มาที่ตีพิมพ์ก่อน
ส่วนแหล่งที่มาถัดไปให้ระบุเพียงแค่ปีที่พิมพ์ คั่นระหว่างแหล่งที่มาด้วยเครื่องหมาย (;) (ผู้แต่ง,ปีที่
พิมพ์ก่อน;ปีที่พิมพ์ถัดมา)

(Wiratchai, 1999; 2002)

10. เอกสารอ้างอิงมากกว่าหนึ่งชื่อเรื่อง โดยผู้แต่งคนเดียวกันและพิมพ์ปีเดียวกัน

ระบุนามสกุลของผู้แต่งและปี ค.ศ. ที่พิมพ์ตามด้วยอักษร a,b,c ตามที่เรียงไว้ในบรรณานุกรม

Jackson (2009a) ข้อความต่อมา Jackson (2009b) หรือ (Jackson, 2009a, 2009b)

รูปแบบบรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง

หนังสือ (Book)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ครั้งที่พิมพ์./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. Author./A./ (Year)./ Title of book. / Place:/Publisher.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. Place: Publisher.
ผู้แต่ง 1 คน	Vygotsky, L. (1978). Mind in society: The developmental of higher psychological process. Cambridge, MA: Harvard University Press. Srisa-ard, B. (2002). kānwichai būāngton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
ผู้แต่ง 3-5 คน	Holmberg, D., Orbuch, T., & Veroff, J. (2004). Thrice-told tales: Married couples tell their stories. Mahwah, NJ: Erlbaum.
	Srisa-ard, B., Saleewong, D., & Kaewthep, K. (2002). kānwichai būāngton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
ผู้แต่ง 6 คนขึ้นไป	Jackson, M. H., et al. (1991). Environmental Health Rrference Book. Oeford: Butterworth-Heineman.
	Srisa-ard, B. et al. (2002). kānwichai būāngton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
หนังสือที่ผู้แต่งเป็น หน่วยงาน	ชื่อหน่วยงาน./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Bank of Thailand. (1992). 50 Years of the Bank of Thailand 1942-1992. Bangkok: Amarin.
	Office of the Education Council. (2009). ‘ēkkasān prakōp kānsōk chut wichākān phatthanā khwāmpen khurū wichāchīp sarup kādamnoēn ngān kao pī khōng kanpatirū kānsuksa (Phō,So, 2542 - 2551) [Operational summary report of 9 years by education reform (B.E. 1999-2008)]. 4 th ed. Bangkok: V.T.C communication.

หนังสือแปล Book-Translated	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./(อักษรย่อของชื่อต้น และชื่อสกุลเต็ม, ผู้แปลหรือ Trans.)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Sartre, J.-P. (1962). Imagination: A psychological critique (F. Williams, Trans.). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
	Wongwanich, S. (2007). kānpromœnphon kān rianrū nāō mai [New assessment of learning]. (P. Sinlarat, Trans.) Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
หนังสือที่มีบรรณาธิการ ผู้เรียบเรียง ผู้รวบรวม	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(Ed.)/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Kasdorf, W. E. (Ed.). (2003). The Columbia guide to digital publishing . New York: Columbia University Press.
	Sinlarat, P. (Ed.). (2010b). CCPR krōp khīt mai thāngkān suksā [CCPR new educational framework for implementing]. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
บทหนึ่งในหนังสือที่มี บรรณาธิการ Chapter in A Book	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทในหนังสือ./In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed.)/ชื่อหนังสือ/(pp./เลขหน้า)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. Author. (Year). Romanized Title of chapter [Translated Title of chapter]. In Editor (Ed.), Romanized Title of book [Translated Title of book] (Page). Place: Publisher.
	Haybron, D. M. (2008). Philosophy and the science of subjective well-being. In M. Eid & R. J. Larsen (Ed.), The science of subjective well-being (pp. 17-43). New York: Guildford Press.
	Chatuthai, N. (2006). ‘Odōno kap ‘utsahakam watthanatham: Kōranī suksā phlēng samainiyom [Adorno and cultural industry: The case study of popular music]. In T. Senakham (Ed.), Līeo nā lāe lang watthanatham pōp [The review of popular music] (pp. 81-126). Bangkok: OS Printing House.

วารสาร (Journal Article)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อบท./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อบทวารสาร./ปีของวารสาร(ฉบับที่)/,เลขหน้า.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Journal . volume(issue), page-numbers.
	Apulu, I., Latham, A., & Moreton, R. (2011). Factors affecting the effective utilization and adoption of sophisticated ICT solutions: Case studies of SMEs in Lagos, Nigeria. Journal of Systems and Information Technology . 13(2), 25-143.
	Siriphandana, C. & Uamcharoen, S. (2016). k̄nphatthanā pr̄kr̄ēm dōi chai chumchon pen thān nai k̄n r̄ianrū khati chon witthayā radap ‘udomsuksā [The development of community - based programe on thai folklore in higher education]. Silpakorn Educational Research Journal . 8(1), 228-238.
บทความในวารสารที่ได้จากอินเทอร์เน็ต	
รูปแบบ General Format	ชื่อ/นามสกุล./ (ปี)/ชื่อบทความ./ชื่อบทวารสาร./ปีของวารสาร(ฉบับที่)/,เลขหน้า./สืบค้นจาก Retrieved from /ชื่อเว็บไซต์ URL.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Journal . volume(issue), page-numbers. Retrieved from URL.
	Apulu, I., Latham, A., & Moreton, R. (2011). Factors affecting the effective utilization and adoption of sophisticated ICT solutions: Case studies of SMEs in Lagos, Nigeria. Journal of Systems and Information Technology . 13(2), 25-143. Retrieved from http://www.in.architexttruez.net
	Siriphandana, C. & Uamcharoen, S. (2016). k̄nphatthanā pr̄kr̄ēm dōi chai chumchon pen thān nai k̄n r̄ianrū khati chon witthayā radap ‘udomsuksā [The development of community - based programe on thai folklore in higher education]. Silpakorn Educational Research Journal . 8(1), 228-238. Retrieved from http://www.in.architexttruez.net

บทความในหนังสือพิมพ์	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อบุคคล/(ปี,/เดือน/วันที่)/ชื่อบทความ/ ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year, Month Date). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Newspaper. page-numbers.
	Nagourney, E. (2003, October 28). Impatience, at your own risk. The New York Times . F6.
	Vanijaka, V. (2010, March 28). chai chana leknoṭ samrap khon sūa dæṅ [A small victory for the red shirts]. Bangkok Post . p. A1.
วิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertations and Master's Theses)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อบุคคล/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อวิทยานิพนธ์หรือ ดุษฎีนิพนธ์./Master's thesis หรือ Doctoral dissertation./สถาบันการศึกษา.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of dissertation [Translated Title of dissertation]. Doctoral dissertation or Master's thesis. University.
	Ross, D. F. (1990). Unconscious transference and mistaken identity: When a 7 witness misidentifies a familiar but innocent person from a lineup . Doctoral dissertation. Cornell University.
	Rojsangrat, P. (2016). kānphatthana rūpbæp kāsōṭ doī chai kān khīt choṅg 'ōk bæp pen thān phūa sāṅgsan phonngā nathī prakot 'attalak Thai samrap nisit naksuksā radap parinya bandit [Development of an instructional model using design thinking to create thai products identity for undergraduate students]. Doctoral dissertation. Chulalongkorn University.

เอกสารประชุมวิชาการ (Conference paper as part of a book in proceedings)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./ (ปี)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่องานประชุม./ (หน้า)./สถานที่พิมพ์./หน่วยงานที่จัด.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of paper [Translated Title of paper]. Romanized Title of conference [Translated Title of conference] (Pages). Place: publisher.
	Muelbauer, J. (2007, September). Housing, credit, and consumer expenditure. In Housing and consumer behavior . (pp. 1-10). Kansas City, WY: Federal Reserve Bank of Kansas City.
	Chamniandamrongkarn, S., & Sumritdejkhajon, K. (2015). Samatchā sukkhaphāp hæng chat : khā (mai) khluān samkhan kwā khā khun [National health assembly: One (not) important than moving up]. In Ngān prachum wichākān rūāng padirūp rabop sukkhaphāp læ chiwit padirūp chitsamnuk prachāthipatai nai 'ōkāṭ kao pīsamnakngān Khana Kammakān sukkhaphāp hæng chat [A meeting of the enlightenment and health system reforms in a nine-year of The National Health Commission office] (pp. 245-313). Nonthaburi: The National Health Commission Office.
สื่อโสตทัศน ประเภท วิดิทัศน์ เทป ซีดี-รอม แผ่นดิสก์	
รูปแบบ General Format	ผู้แต่งหรือผู้ผลิตหรือผู้บรรยายหรือผู้ขับร้อง (ถ้ามี)./ (ปีที่ผลิต)./ ชื่อเรื่อง./ [ประเภทของวัสดุ]./ [สถานที่ผลิต: ผู้ผลิต].
	ชื่อผู้จัดทำ./ (ปีที่ผลิต)./ ชื่อเรื่อง./ [ระบุลักษณะของสื่อ]./ สถานที่ผลิต:/ หน่วยงานที่เผยแพร่.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. [CD or Cassette Recording or DVD or Computer File]. Place: publisher.
	Costa, P. T., Jr. (Speaker). (1988). Personality, continuity, and changes of adult life (Cassette Recording No. 207-433-88A-B). Washington, DC: American Psychological Association.

	Lang, K. D. (2008). Shadow and the frame. On Watershed [CD]. New York, NY: Nonesuch Records.
	Tourism Authority of Thailand. (2015). kānthōngthīeo chōēng Niwēt [Eco-tourism]. [CD]. Bangkok: Tourism Authority of Thailand.
อินเทอร์เน็ต : เว็บไซต์ (Website)	
รูปแบบ General Format	ผู้แต่ง./ (ปี)./ชื่อบทความ./สืบค้นจาก Retrieved from /URL ของเว็บไซต์
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. Retrieved from URL
	Thakur, N. (2003). The Architextual Knowledge Systems. Retrieved from http://www.in.architexttruez.net
	Bluemoon. (2010). bāep mai khui kap klum phūān daingā yok wā doēm [New group chat with new friends more easily than ever]. Retrieved from http://faceblog.in.th/2010/10/facebook-group-people/
การสัมภาษณ์ (Interview)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้นของผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปีที่ให้สัมภาษณ์, เดือน/วันที่)./Interview/by/ชื่อผู้สัมภาษณ์ [Tape recording]./หน่วยงาน:/สถานที่พิมพ์.
	Cartwright, J. (1996, November 8). Interview by P. Chotsawad [Tape recording]. Magic Lamp Company, New York: Nonesuch Records.

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทรศนะและข้อคิดเห็นในบทความวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มิใช่เป็นทรศนะและความคิดของผู้จัดทำจึงมิใช่ความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ การคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแหล่งที่มา

รูปแบบการเขียนผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา

(ขนาด 18 TH Sarabun PSK

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ

เว้น 1 บรรทัด

ตัวอักษร ขนาด 14 (กึ่งกลาง)

ชื่อ – สกุลนักศึกษาภาษาไทย¹ ชื่อ-สกุลอาจารย์ที่ปรึกษาหลักภาษาไทย² และชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมภาษาไทย³
ชื่อ – สกุลนักศึกษาภาษาอังกฤษ¹, ชื่อ-สกุลอาจารย์ที่ปรึกษาหลักภาษาอังกฤษ², and ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมภาษาอังกฤษ³

เว้น 1 บรรทัด

ตัวอักษร ขนาด 14 (กึ่งกลาง)

¹ หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....
² หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....
³ หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....
¹ หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....จังหวัดภาษาอังกฤษ.....
² หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....จังหวัดภาษาอังกฤษ.....
³ หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....จังหวัดภาษาอังกฤษ.....

Email :

เว้น 1 บรรทัด

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

คำสำคัญ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ABSTRACT

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

Keywords

0.6 นิ้ว

ความสำคัญของปัญหา (ขนาด 16 เซี่ยม TH Sarabun PSK)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย (ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซี่ยม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

วัตถุประสงค์การวิจัย (ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซี่ยม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

วิธีดำเนินการวิจัย (ขนาด 16 TH Sarabun PSK)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ผลการวิจัย (ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซี่ยม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

อภิปรายผล (ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซี่ยม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ข้อเสนอแนะ (ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซี่ยม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

References (ขนาด 16 TH Sarabun PSK)

(ขนาดตัวอักษร 16)

0.6 นิ้ว

จริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความถูกต้องของระเบียบวิธีวิจัย ความน่าเชื่อถือ และความชัดเจนของบทความ ตลอดจนความสอดคล้องกับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนบทความ และผู้ประเมินบทความ
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียน ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ
7. บรรณาธิการไม่ควรเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการตอบรับบทความที่ถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ไปแล้ว ยกเว้นมีปัญหาร้ายแรงเกิดขึ้นในระหว่างการส่งบทความเพื่อรับการพิจารณา
8. บรรณาธิการควรจัดพิมพ์คำแนะนำแก่ผู้เขียนบทความ ผู้ประเมินบทความ และควรปรับปรุงคำแนะนำให้ทันสมัยอยู่เสมอ
9. บรรณาธิการควรทำให้เกิดความมั่นใจว่ารายละเอียดทุกส่วนในบทความที่มีการตีพิมพ์ในวารสาร ต้องเป็นไปตามหลักจริยธรรมที่ได้รับการยอมรับ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่าบทความไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น
2. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. ผู้เขียนบทความจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร

4. ผู้เขียนบทความที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนบทความจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่นำเอกสารที่ไม่ได้อ้างอิงในเนื้อหา มาใส่ในรายการเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
7. ผู้เขียนบทความจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนบทความจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. ผู้ประเมินบทความต้องตรวจสอบก่อนว่าตนเองมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับบทความที่ประเมินหรือไม่ หากพบว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน หรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

